ALMANAHUL
de vacanță

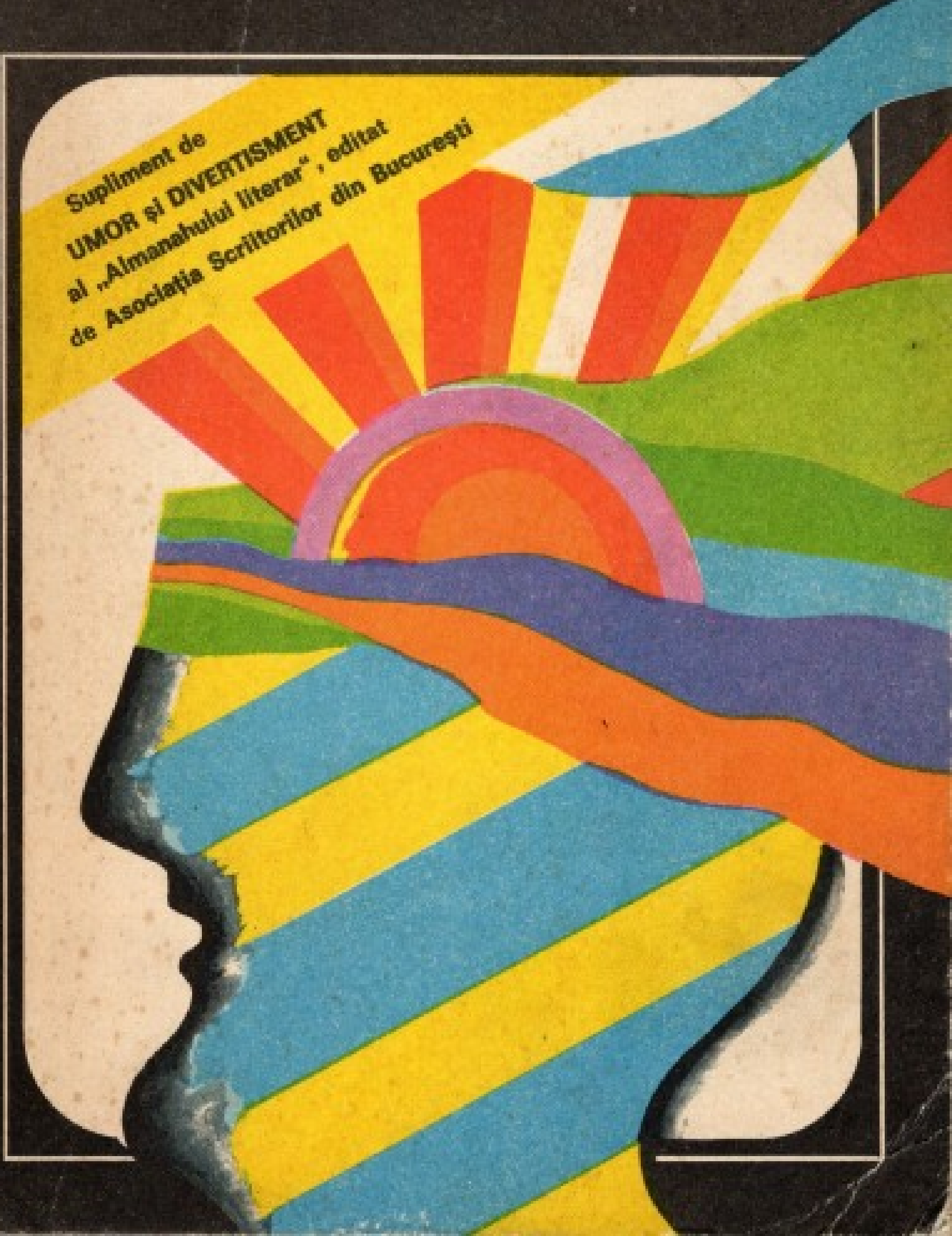

Supliment de
UMOR și DIVERTISMENT
al „Almanahului literar", editat
de Asociația Scriitorilor din București

ALMANAHUL
de vacanță

SUPLIMENT DE UMOR ȘI DIVERTISMENT AL „ALMANAHULUI LITERAR"

EDITAT DE ASOCIAȚIA SCRIITORILOR DIN BUCUREȘTI

din sumar:

— **Elogiul îndepărtatelor vetre, Eminescu și Independența Națională,** Laurențiu Fulga : **Pedeapsa, Poezii** de Nina Cassian, Nichita Stănescu, Grigore Hagiu, Radu Cârneci și alții, Fănuș Neagu : din **Cartea cu prieteni,** Gheorghe Pituț : **Din lumea pădurii,** Mircea Micu : **Amintiri cu scriitori,** Ion Bănuță : **Trei crai de Curte Nouă**

— Jorge Luis Borges : **Hakim din Merv, boiangiul cu obrăzar,** fragment din **Istoria universală a infamiei**

— Isaac Asimov : **Una bună,** povestire științifico-fantastică

— Isaac Babel : **O judecată**

— Microantologie de proză polițistă

— Documente inedite de istorie literară

— Din presa vremii

— Din fototeca Asociației Scriitorilor din București

— **Viața în jurul balonului rotund** — microinterviuri cu jucătorii echipei naționale de fotbal, autografele și fotografiile acestora

— **Ion Țiriac** — un interviu în exclusivitate

— **Recorduri neobișnuite**

— Curiozități tehnico-științifice

— Umor, glume, caricaturi, jocuri, cuvinte încrucișate

Prezentarea artistică și tehnică : **Mihail Cârciog**

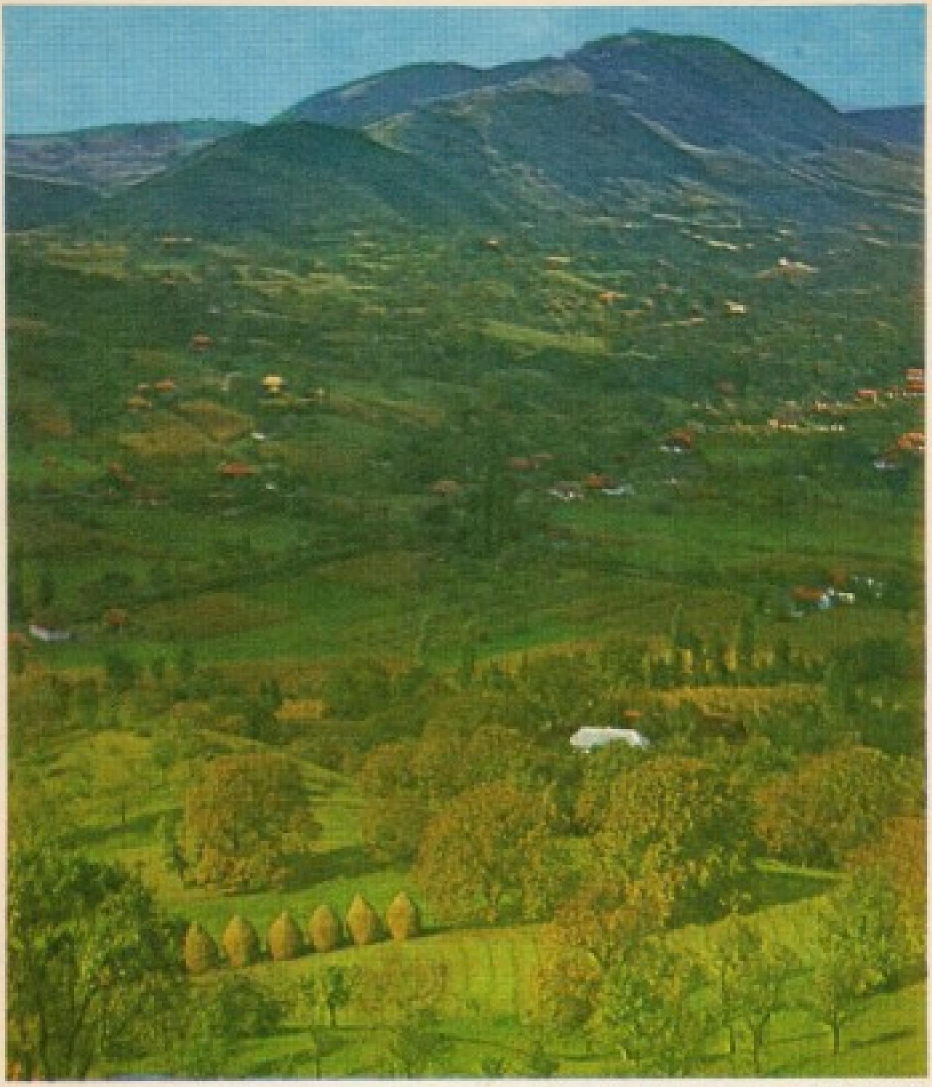

Creaţia artistică la baza căreia se află dialectica materialistă, filozofia noastră revoluţionară despre lume trebuie să-şi tragă seva din realitatea social-istorică în mijlocul căreia se naşte, ea fiind incompatibilă cu înstrăinarea de viaţă, cu lipsa de ţel, cu gratuitatea, cu aşa-zisul principiu al artei pentru artă infirmat de întreaga dezvoltare a culturii universale. Reamintesc şi la acest congres spusele lui Leonardo da Vinci: „Acela care poate merge la izvor nu trebuie să meargă la ulcior". Noi avem izvoare nesecate care, dacă bei din ele, te întineresc, îţi dau noi puteri de viaţă, îţi stimulează forţa creatoare. Renunţaţi deci, dragi tovarăşi scriitori şi artişti — dar şi lucrători din alte domenii — să căutaţi sau să alergaţi după tot felul de ulcioare care de care mai smălţuite, dar de cele mai multe ori cu o băutură fără gust, stătută şi deci dăunătoare. Sorbiţi apa limpede, răcoritoare şi veşnic vie a izvoarelor patriei noastre socialiste.

NICOLAE CEAUSESCU

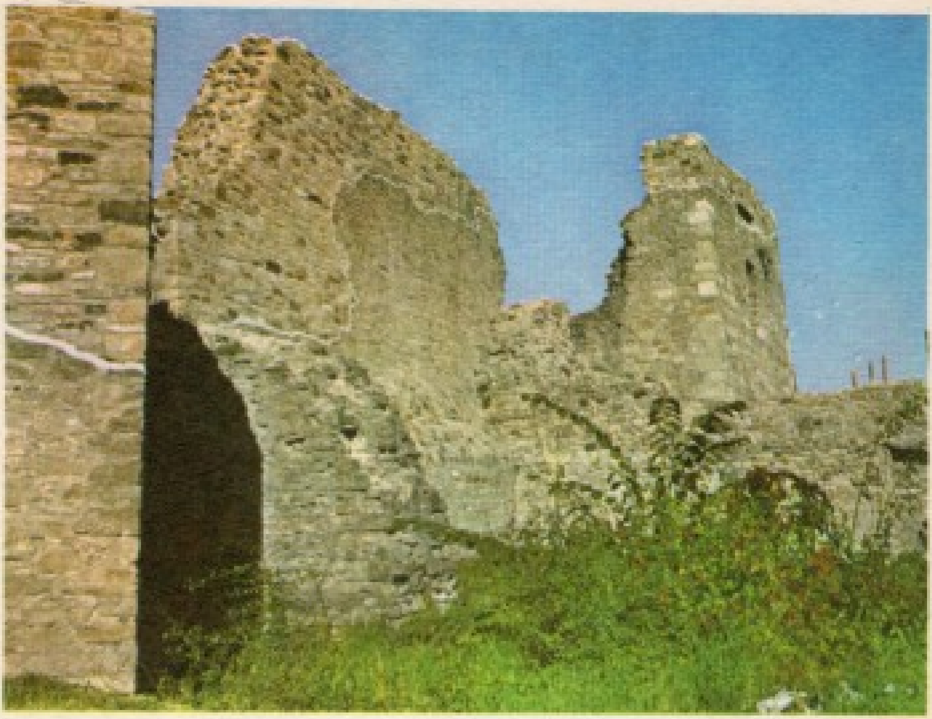

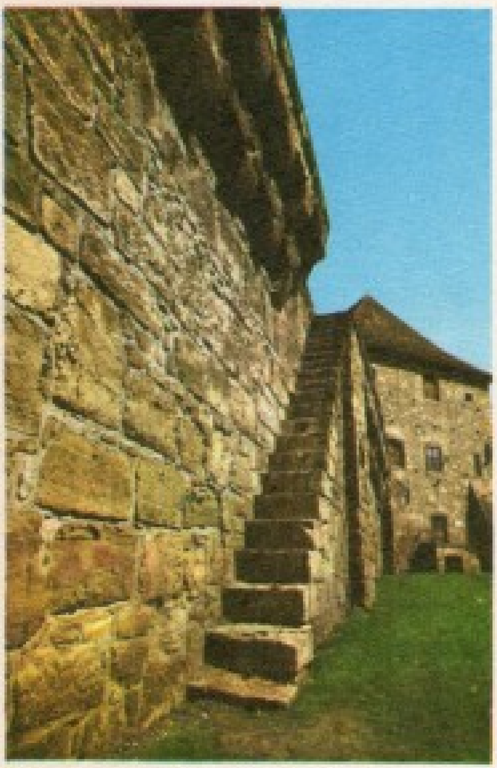

Descoperirile arheologice, dovezile materiale confirmă în mod incontestabil că locuitorii de pe teritoriul patriei noastre şi-au organizat o viaţă economică, socială şi politică proprie — munţii şi pădurile oferindu-le condiţii prielnice atît pentru existenţă, cît şi pentru apărare — şi au luptat vitejeşte pentru a-şi păstra fiinţa, graiul şi glia strămoşească, intrînd, totodată, în contact şi convieţuind în mod paşnic cu unele grupări migratoare. Numeroase seminţii au trecut însă ca valul, neputîndu-se statornici pe aceste meleaguri.

NICOLAE CEAUŞESCU

ELOGIUL ÎNDEPĂRTATELOR VETRE

Călătorind confortabil într-o mașină, azi e inimaginabil cum pe drumul Suliței și al Dracșanilor, din partea Botoșanilor, venea vuind cu cîteva veacuri în urmă hoarda turcilor încrîncenați să îngenuncheze Țara Moldovei. Va fi fost o lună rece și atunci și poate sîngerie. Doamna lui Ieremia, în rădvan grăbit, fusese rușinată de păgîn ! S-aude vocea sugrumată de scîrbă din istorie : „Boieri dumneavoastră, m-au rușinat păgînul". Mesajul a fost însoțit de o șuviță de păr domnesc care se află încă într-o răcliță la Mănăstirea Sucevița. Trecătorii rar se mai gîndesc azi la timpurile aprige. Istoria Moldovei e semnificativă chiar numai din aștfel de întîmplări, nu aiurea un om cu simțul istoriei ca Iorga o folosește pe cea de față în teatrul său ! Nu există loc în Moldova de sus fără amintiri și ciudata senzație anistorică ce te stăpînește aici (George Enescu avea să noteze : „Drumuri care nu duc nicăieri și oameni care nu pleacă niciodată") se spulberă cînd faci suma tocmai a acelor nume plecate să-nfrunte vremelnicia ! Satele-n parte au numele lor propriu dar și înțelegere laolaltă să țină pe vatra lor legendară nestinsa vînă de foc a Timpului ! Așa, bunăoară, un uric de la 1392 mai 30, dat de Roman-Vodă viteazului Cîntec, îl pomenește pe-acesta între veliții boieri de credință ai Măriei Sale ! Un Cîntec de la Nicșeni a răzbătut pînă în vremea noastră dispărînd prematur acum cîțiva ani. Era un bărbat frumos la înfățișare și avea cultul moldoveniei (citiți : bună gazdă) încît îl ruga pe fiecare bun

minuitor de condei care trecea pe la Botoșani să iscălească în ziarul local al cărui șef era cel puțin un gînd despre Eminescu! Un străbun al acestui Cîntec laolaltă cu alți săteni de peste șapte văi se împotrivise prin punerea deștelui pe o petiție, împotriva actului mîrșav al unei franțuzite cucoane de neamul Balșilor, care a și dărîmat pînă la urmă casa copilăriei celui mai mare poet român, de la Ipotești! Cu același Cîntec probam în anii care-au trecut durabilitatea simțămintelor noastre la curtea Țării de Sus și inima noastră era după cum ne învățase s-o spunem atît de frumos Geo Bogza mereu la Suceava! Lui i-aș închina o eventuală Carte a Moldovei scrisă pe ultimele ei drumuri de colb; drumuri de țară în zarea cărora se văd crescînd umbre astrale și se-ntorc vestitori...

De la Botoșani pînă la apa Prutului străbați cu aproximație șaptezeci de kilometri. Malul rîului e frumos, voievozii, cucoanele se plimbau altădată pe șleahul domnesc care urca-n ținut de la Santa Mare pînă la Ștefănești, arcuindu-se la Metoc, și ajungînd în final pînă la Miorcani și Rădăuți. „Metocul", adică un fel de han călugăresc, este locul pe care s-au statornicit cîțiva ecleziaști de la Dragomirna, din Bucovina! Vor fi adus oare cu ei meșteșugul părintelui Anastasie Crimca de-a lega cărți frumos întocmite ori numai amintirea lui? Prin aceste locuri de țară speră și-acum duhul răbdător al neamului de-a se întruchipa în noi înfățișări ale Geniului! La Ștefănești s-a născut Luchian. Nu se mai știe locul casei sale natale, parcă nașterea celui mai viu colorist al românilor, doinitor în culori ca și Eminescu în viers, ar fi avut loc într-o străveche Arcadie demult scufundată! La fel se întîmplă la Miorcani unde coarda sensibilă a simțirii noastre a vibrat într-un răstimp mai recent... „Aci sosi pe vremuri..." poetul Ion Pillat să îndoaie Timpul observat ca ireversibil într-un alt colț de țară, la fel, pe un rîu frumos... Podișul nu prea înalt de la marginea satului, între apele Ianului, mi s-a părut așteptînd-o parcă și el să apară-n berlină pe „bunica-mi Calliopi" ori măcar umbrele clătinate dintr-o baladă a lunii ale poeților Horia Furtună și Ion Pillat. Nicăieri ca-n această Moldovă n-au locuit poeții mai mult ca acasă la ei. Mă opresc la Pomîrla. Asta înseamnă loc întunecos, mocirlos. Un ctitor numit Bașotă întemeia aici prima școală sătească din Moldova. Acest ctitor se numea ca și acela de la Dragomirna și el Anastasie. Un poet, Samson Bodnărescu, s-a stabilit aici ca director al unui liceu de fete; poeții nu se sfiau încă de-a locui pe-atunci în provincie. Aveau cultul prieteniei așteptîndu-se unul pe altul la zile mari să se-mbrățișeze în casa fiecăruia. Domnul Mihai Eminescu va fi sosit la Pomîrla pe seară și a doua zi de dimineață domnișoarele îl zăriseră solitar plimbîndu-se prin ograda școlii. „Uite-l pe domnul Eminescu!" a exclamat poate „vreo zgîtie de fată"! Domnul director Samson Bodnărescu le rugase pe domnișoare să nu de-

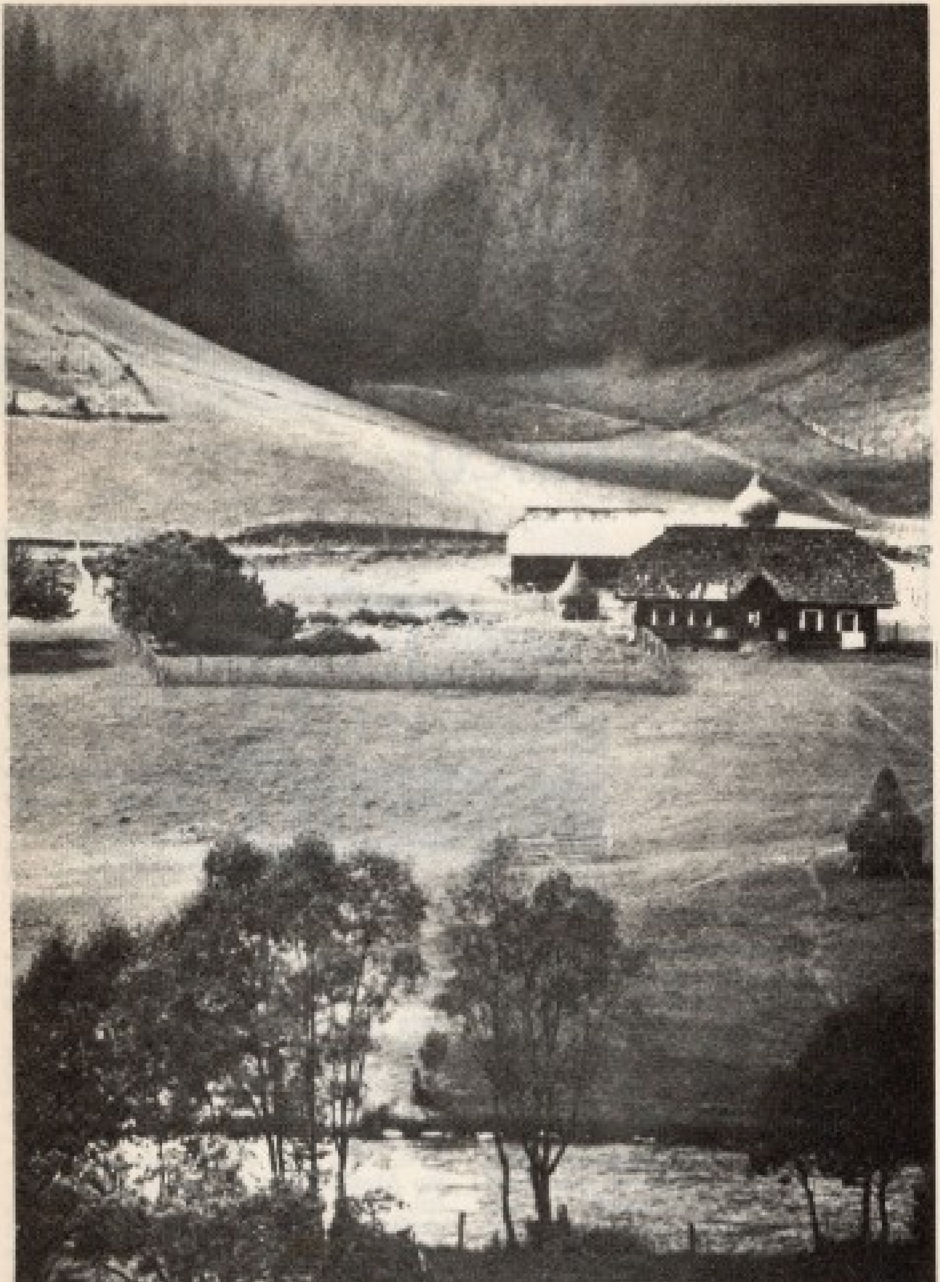

ranjeze liniștea celui mai mare îngîndurat al neamului... Și domnișoarele se vor fi uitat mute de admirație din ferestrele pensionului implorîndu-l înșelătoare pe Hyperion să se-apropie... Însă numai în gînd. Altădată domnul Eminescu n-a mai ajuns la prietenul său la Pomîrla unde se pare că era invitat anual. „Și spre semn caracudistic", îi scria poetul prietenului său Samson, în anul următor, „Îți trimit această carte / Iar tu spune printr-un distic / Cum că cei absenți se iartă".

ION MURGEANU

Fereastra lui GRIGORE ALEXANDRESCU

La una din ferestrele hotelului *Continental*, dacă facem abstracţie de noua lui înfăţişare, a gîndit şi a scris Grigore Alexandrescu. Clădirea fusese a tatălui lui Ion Ghica, prietenul său de şcoală şi literatură. De la părintele acestuia o cumpără un Broft care o transformă în „otel". Cum arăta el (o parte, aripa din dreapta) se vede în fotografia nr. 1; în continuarea aripei lui Broft se afla Hotelul Hugues după ale cărui vitrine cu obloane de fier avea să fie sechestrat domnitorul Cuza, imediat după smulgerea sa din Palat. (Astăzi aici se află o frizerie şi un magazin de încălţăminte). În faţa hotelului Broft şi a lui Hugues stau atelajele cu boi ale primăriei, precursoare ale stropitorilor mecanizate de astăzi; fotografia conservă foarte bine atmosfera de la mijlocul secolului al XIX-lea bucureştean şi sugerează pe aceea descrisă de Eminescu în *Geniu pustiu*.

Aceeaşi faţadă de pe Podul Mogoşoaia o avem şi în fotografia nr. 2, în care hotelul Broft apare în înfăţişarea care precede pe cea de astăzi.

Deci, la una din aceste ferestre de hotel (sau de fostă casă Ghica), Grigore Alexandrescu a scris cîteva din capodoperele sale lirice şi satirice. Iată ce ne mărturiseşte însuşi Ion Ghica: „Tată-meu, care avea o mare afecţiune pentru Alexandrescu, îl luase acasă la dînsul, unde a şezut mai mulţi ani, în camera de desubtul aceleia ce ocupai acum doi ani în otelul „Broft" peste drum de teatru. Într-acea cameră a scris cele mai multe din meditaţii (...). Acolo a scris fabulele..."

Aşadar, de la una din ferestrele etajului întîi ale hotelului Broft (alias *Continental*, supraetajat la sfîrşitul secolului al XIX-lea) ce dau spre esplanada fostului Teatru Naţional, ne priveşte încă umbra lui Grigore Alexandrescu.

M. N. RUSU

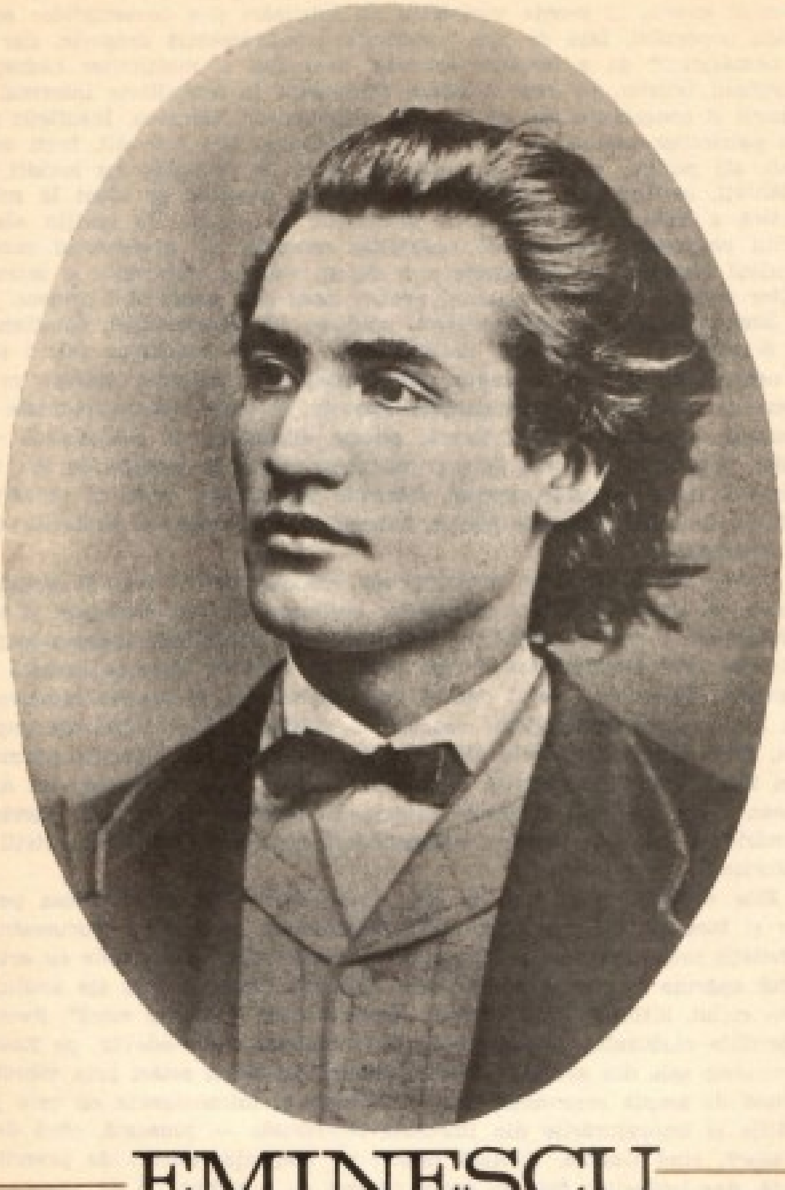

EMINESCU

şi Războiul de Independenţă

Mihai Eminescu, Hyperionul poeziei româneşti, care a pendulat în scurta şi zbuciumata lui viaţă între iubire şi nemurire ca între două forţe cosmice deopotrivă de puternice, cu sentimentul neliniştei universale şi al aspiraţiei spre totalitate, spre absolut, nu a fost numai poetul paradisului pierdut al copilăriei, al condiţiei tragice a omului, al iubirii vieţii şi morţii, al naturii pămîntene şi cosmice, ci şi poetul împătimit de marile sensuri ale existenţei omului între oameni, un *poeta vates*, poetul naţional fără pereche.

Eminescu demonstrează de timpuriu nu numai o adincă înțelegere a fenomenului istoric, în esența variatelor lui întrupări și-a consecințelor acestora în viața poporului, față de care manifesta o inepuizabilă dragoste, dar și un „dor nemărginit" de a tămădui durerile neamului și mulțimilor nedreptățite, cu sprijinul istoriei, pe care o aduce necontenit în actualitate întocmai ca și înaintașul și congenerul său de la 1848, neprihănitul Bălcescu. Însuflețit patetic de un patriotism nespus de sincer și de fierbinte, pînă într-atit, încit contemporanii săi politici se simt acoperiți și umiliți în propriile lor invidii și susceptibilități, nebănuit de avizat și de receptiv, deosebit de atent la mișcarea dialectică a ideilor, convertindu-și principiile în puncte de sprijin ale unor atitudini pragmatice impuse de realitățile concrete ale prezentului românesc, Nefericitul Romantic se dovedește a fi de un realism tulburător și întru totul pilduitor pentru generația sa, ca și pentru toate cîte aveau să-i urmeze.

Sensibilitatea lui extraordinară, gîndirea lui constructivă, faustiană, patosul dreptății și al libertății, idealul unirii tuturor românilor într-o singură țară neasemuită și într-un singur stat modern și neatîrnat stăruie ca niște componente esențiale ale personalității Poetului în toate compartimentele operei sale uriașe — poezie, proză literară, poeme dramatice și publicistică — care i-au dat, deopotrivă, putința de a-și mărturisi crezul în cuvinte de foc, menite să aprindă toate energiile națiunii, doborînd prejudecăți vechi și agresive sau construind ipoteze îndrăznețe pentru viitorul liber și demn al poporului și spațiilor românești.

Dintre marile împliniri naționale ale veacului său — veac al redeșteptării naționale, al efortului tuturor națiunilor europene de a-și descoperi și impune personalitatea — contemporană lui Eminescu este dobîndirea independenței naționale din 1877. Închipuiască-și cine poate ce avea să însemne această împlinire pentru Eminescu, poetul patriot, care demonstra că idealul independenței venea din inima învolburatelor veacuri de existență și de luptă ale poporului român, fiind propriu fiecăreia din etapele dezvoltării sale istorice, permanența acestui ideal putînd fi urmărită și glosată ca atare pînă în vremea lui Alexandru Ioan Cuza, „devenit el însuși principalul purtător al politicii exterioare a neatîrnării", și că, prin urmare, independența națională „este suma vieții noastre istorice !"...

Este vremea, după cum se știe, cînd pentru Eminescu sfîrșea perioada Iașilor și începea, din octombrie 1877, zbuciumata perioadă a Bucureștiului și a activității sale ziaristice la *Timpul* — perioadă care se deschide cu articolele poetului apărute în pagina acestui ziar, încă din ultimele luni ale anului, grupate în ciclul, intitulat de el însuși, „*Icoane vechi și icoane nouă*". Evenimentele, jertfele războiului de independență îl copleșesc, într-adevăr, pe Eminescu, iar articolele sale din această perioadă impresionează și astăzi prin vibrația lor patriotică de amplă rezonanță, prin luciditatea și intransigența cu care judecă realitățile și împrejurările din imediata actualitate — judecată, cînd dreaptă, cînd aspră, cînd ironică, dublată uneori de eleganță, alteori de severitate și violență, dar totdeauna într-un acord perfect cu conștiința și cu nevoia lui de atitudine.

Să amintim mai întîi de articolul lui Eminescu despre cele două piese ale lui Frederic Damé, *Visul Dochiei* și *Oștenii noștri*, introduse pe scena Teatrului Național din București în chiar perioada războiului de independență. Marele poet, care, ripostind odată unui vorbitor impenitent, spunea că „naționalitatea trebuie să fie simțită cu inima și nu vorbită numai cu gura", nu se rabdă acum în a nu osîndi, în termeni de mare asprime, piesele lui Damé, care speculau sentimentele publicului bucureștean — prima, „o tarara lungă de declamații asupra lui Ștefan, Mircea, Mihai Viteazul, care se sfîrșește prin defilare de dorobanți și vânători", cea de a doua, o comedie care „consistă din peripeții

și conflicte cumplit dramatice"... În cea dintii, „de nicăieri — spune poetul — nu răsare icoana caracteristică a vremurilor trecute... Ei bine! Mihai, Ștefan și Mircea sint in gindul nostru niște chipuri atit de sfinte in măreția lor, incit ne cuprind fiorii cind le privim!". Apoi, se intreba Poetul, cu indignare: „Este permis ca un scriitor să se folosească de nenorocirea țării pentru a atrage publicul la... panoramă?... Dar, la Gorni Etropol, la Bivolari, la Plevna, la Racova *comedie* se joacă?... Astăzi ostașii noștri — adaugă patetic Eminescu — se aruncă cu bărbăție în luptă, pămîntul se cutremură sub picioarele lor; cad și iarăși cad și totuși merg înainte; lumea întreagă este uimită; un fior de jalnică și totuși senină mîndrie înalță sufletele tuturor românilor...".

Intr-un alt articol din *Timpul*, la 17 noiembrie 1877, răspunzînd mesajului domnesc la deschiderea Parlamentului, în care se făcea afirmația că „Timpul tutelei străine, timpul *vasalității* a trecut", Eminescu, bun cunoscător al trecutului național, protestează cu adîncă mîhnire, dar și cu îndreptățită mîndrie împotriva ideii de vasalitate, sprijinindu-se pe adevărul funciar al istoriei: „Cînd România a fost vasală vreuneia din puterile vecine?... Niciodată pentru România nu a existat un timp de vasalitate... Relațiunile dintre noi și Poarta Otomană totdeauna au fost mai mult ori mai puțin indefinite; niciodată însă ele nu au fost relațiuni de vasalitate". Doar, „vrăjmașii noștri, ori aceia care nu cunoșteau îndestul legăturile statornicite între noi și Poarta Otomană, din reavoință ori din neștiință, puteau să ne ia și ne-au luat drept vasali ai Porții Otomane. Acesta e un lucru pe care îl înțelegem, nu înțelegem însă cum chiar un guvern român poate să spuie corpurilor legiuitoare române că, după ce ni se va fi recunoscut independența, vom înceta a mai fi o țară vasală"... Dar „România nu va fi și nici nu a fost vreodată vasală!"...

Apoi, pe cît era de copleșit de o sinceră și caldă admirație pentru jertfele ostașilor români, care se acopereau de glorie în luptele aprige cu cotropitorii otomani pe pămînturile Bulgariei, tot pe atît de dreaptă și de vehementă îi este revolta împotriva politicienilor demagogi, care nesocoteau orice nevoie de etică cetățenească și ale căror fapte și atitudini izbeau cu brutalitate în nobilele idealuri social-umane ale poetului. De pildă, în articolul *Dorobanții*, publicat în *Timpul* din 30 decembrie 1877, cînd, în plină iarnă, ostașii români biruitori se reîntorc din crîncenele bătălii în care salvaseră onoarea și neatîrnarea țării, Eminescu, adînc zguduit de mizeria și chipul tragic al acestora, fulminează împotriva celor vinovați de starea lor și care, ciudat, se erijau în cei ce dobîndiseră independența:

„Au sosit la București dorobanții de pe cîmpul de război. Acești eroi, cu care gazetele radicale se laudă atîta, sînt, mulțumită guvernului, goi și bolnavi. Mantalele lor sînt bucăți, iar sub manta cămașa pe piele, și nici cojoc, nici flanelă, nici nimic. Încălțați sînt tot atît de rău, unul c-un papuc și-o opincă, altul c-o bucată de manta înfășurată împrejurul piciorului, toți într-o stare de plîns, într-o stare care te revoltă în adîncul inimii"... Curajul lui Eminescu, mai mult decît evident, face o profundă impresie, zguduie conștiințele, distonează flagrant cu euforia generală ce cuprinsese pătura superpusă, iar ecourile amărăciunii sale se întind ca un arc mustrător peste timp.

„Ar fi un act de adîncă ingratitudine față de strămoșii noștri — scria poetul într-un alt articol din *Timpul* — dacă ne-am închipui că, cu noi se începe lumea în general și România îndeosebi, că numai noi am fost capabili a avea instinctul neatîrnării, cînd, la drept vorbind, nu am făcut decît a menține cu mai mult ori mai puțin succes ceea ce ei au cîștigat, fie prin sîngeroase lupte, fie prin dezvoltarea unei isteții extraordinare puse amîndouă adeseori în serviciul acestei unice preocupațiuni: a păstrării neamului și țării"...

Nu anticipează, oare, asemenea cuvinte de foc și de mîndrie, din publicistica lui Eminescu exemplara lui trăire și vibrația patriotică din cea mai măiastră și mai populară dintre „Scrisorile" sale, **Scrisoarea III**, în desăvîrșirea căreia gestează și hotărăsc jertfele războiului de independență națională din 1877? Atestată de publicistica sa, prezența lui Eminescu în mijlocul evenimentelor contemporane și atitudinea lui activă față de aceste evenimente, „Iubirea de moșie", înalta lui conștiință națională și fierbintele lui patriotism devin întru totul pilduitoare și sublime în această creație de culme.

FĂNICĂ N. GHEORGHE

NICHITA STĂNESCU

„greșirea cerului"

Zburau vulturii întorși pe spate
și cu gheara întoarsă în sus
ca pe niște miei să fure,
steaua cu lumină ondulată ;

*

Ca pe niște miei să fure de sus
lumina ochilor mei.

*

Zburau vulturii întorși
și pe spate prin cer
spinările lor coborîseră jos
și se ștergeau de sternul meu.

*

Cer le era trupul meu de carne,
pămîntul le era lumina aceia
de sus a ochilor mei.

REZUMAT

Lingă floarea Margaretă,
stă motanul Behemoth.
Floarea e analfabetă
Behemoth e poliglot.

Miezul galben — ochiul florii,
ochii galbeni ai pisicii —
galbenuri contradictorii,
de candori şi maleficii.

Magic împreună-i ţine
cartea-n raft, anahoreta.
Cuplul veşnic : Rău şi Bine,
Behemoth şi Margareta.

NINA CASSIAN

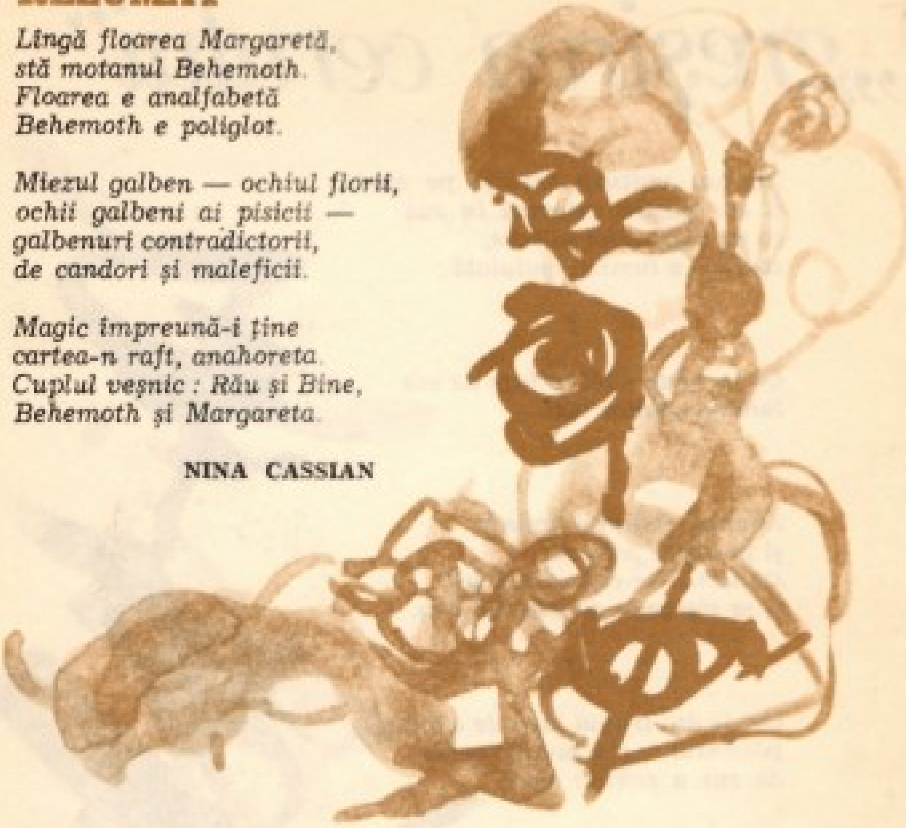

Eu, fiul...

Invăţasem să lupt, invăţasem să trag
în cartoane pustii cu pastile trasoare.
Însă eu nu ştiam, nu puteam învăţa
cum se frînge-n cîmpii, sub mireasmă,
o floare.

Invăţasem să tac, defilam elegant,
peste ape valsau fericiţi amiralii.
Însă eu nu ştiam, nu puteam învăţa
cum renunţă la flori pentru fructe
migdalii.

Invăţasem să scriu, denunţam încruntat
frigul ascuns în intenţia ierbii.
Însă eu nu ştiam, nu puteam învăţa
unde duc, prin păduri, bolta cerului
cerbii.

ION LOTREANU

SUNET DE HAN

Han părăsit de-o carte veche
în culori de icosari
vad ţinut într-o pereche
de greci mici şi cuţitari

şi-un ietac păscut de lună
cu-o pârelnică femeie
călătoare ori stăpînă
învălită în hazdee

sunet lin bătînd spre tîmple
ca un dor la drumul mare
gustu-ţi veşted să mă umple
leac de tihnă, de uitare

NICOLAE DAN FRUNTELATĂ

Trei crai de Curte Nouă

Arghezi

Arghezi avea în degete atîta noian de „Cuvinte potrivite" și avea în el atîta vitriol de soare întru dușmanii dreptății, încît nu putea să nu devină regele iubirii de oameni și de țară.

Arghezi, în cruce de veac XX, și-a pus în Mărțișor, în poartă și în cer, pe lîngă geniul său — nimeni nu știe de ce — ca un abțibild, o toacă. În ea ne-a fost dat nouă să batem din inimă, din imens și din nimic, din noi înșine, să batem noi, fie miei, fie cățel, după statura și sufletul fiecăruia, cerșind frumos magnificului din deal, ca florentinii unui Lorenzo de Medici, ba un scaun pe care îl aducea cu dichis Coana Paraschiva și-l așeza între niște flori de măr, vizavi de un verde de mahonia, ba o vișină, ba un strugure Napoleon, ba un certificat cu niște peceți de intrare în nemurire. La năstrușnicia asta cu pecețile, magistrul rămînea parcă descumpănit ca un fir de vînt, aparent neștiind ce parcă să facă, și apoi, deodată, scrutînd, într-ascuns, necunoscutul, Arghezi, avînd o mie de ochi pe dedesubt, se aproape lumina... După aceasta îl prindea o anume liniște, o liniște de care numai el avea cunoștință și, ca prin farmec, trecea la onorurile de gazdă.

Ei, da! Așa a fost. Noi, ucenicii întru nemurire, băteam, fiecare în felul său, în toaca din Mărțișor, după care lucrare stăpînul acela mare și frumos întru arta lui ne primea cu iubire în acel imperiu unic de poezie. El însuși se mira, ca orice poet, de toate, poate și de toacă, de toaca aceea miraculoasă, fiindcă aproape că nici el nu știa prea bine cum o născocise. O născocise singur, ori cine știe, poate ascultase de vreun ascuns îndemn al lui Hefaistos faurul din străfundurile Olimpului? Dealtfel toaca asta se parcă intarsiase în poartă, și asta mai mult ca să se audă cînd vine omul pe acolo — fiindcă „Zdreanță, cel cu ochii de faianță" nu observa, uneori, ce se

mai petrece pe la intrare, fiind, poate, prea obsedat de oul moțatei, găina aceea de dinspre Miază-Zi pe care pe neobservate o cam fura hoțul lăsînd-o oarecum săracă. Asta era el, Zdreanță, care, prin Arghezi, a devenit un cîine celebru.

Și totuși... Totul trece ca un vînt. Umbra lui Arghezi, — alături de umbrele marilor coriferi ai scrisului românesc, Sadoveanu, Călinescu, ale marilor lui prieteni V. Demetrius, N. D. Cocea, Gala Galaction, I. C. Visarion — stă acum în Univers zbucnind din adîncul Mărțișorului, ascuns parcă vederii noastre.

De undeva, dintr-un răsunet național, dintr-un pămînt românesc, Arghezi

aplaudă la scenă deschisă o vreme pe care a subliniat-o în vers, în freamătul steagurilor tricolore şi roşii, fiindcă el, ca un adevărat artist, a dat „Ciocoiul ca hreanul pe răzătoare", într-o nouă, cum n-a mai fost alta pe aceste plaiuri, „Horă în bătătură", jucînd inimaginabil de frumos în viitorul României.

Călinescu

Călinescu avea în creier atîta incandescenţă întru nimbul universalităţii şi era atît de împărat şi de singular încît nu putea să nu devină un geniu.

Călinescu. Paşii, gîndurile mă duc mereu către acea sublimă aşezare călinesciană din strada Vlădescu 53. Bat sfios, ca altădată, în poartă, în poarta strînsă şi ea parcă într-o durere fără nume. Stăpînul însă, marele stăpîn nu mai e acasă. Şi n-are să mai vină. În stînga, aceleaşi vaste tufe de trandafiri. Trandafiri de felurite culori. Atunci cînd erau în floare, magistrul îmi alegea, dăruindu-mi, cei mai frumoşi trandafiri. În dreapta, încremenită, e vechea odăiţă, pe jumătate îngropată în pămînt, unde El, titanul, mă invita, uneori, să particip la drumurile ascunse, neştiute, întrunite în neant de Tăsică şi de Seneca, nişte broaşte ţestoase care împlineau pline de mister deliciile şi necunoscutul profesorului. Azi, nu mai sînt. Multe sînt şi jeturile de apă, incantatorii, ce cădeau pe un verde inform din cuprinsul bazinului de pe aproape toată lungimea curţii, unind parcă strada cu o patimă nemărturisită din biroul de lucru al acelui unic şi incomparabil truditor al scrisului. Inimaginabil de aproape de fereastră, într-un fel de „Cave canem" doarme de mult Fofează, îngropat aci împreună cu o lacrimă indescriptibilă a bunului stăpîn.

Călinescu. În camera lui de lucru toate sînt aşa cum le-a lăsat titanul. Biroul, un joc de cărţi — asemenea colosalei lui plăceri — toate vegheate de o sfîntă mînă, mîna lui de aristocrat al condeiului, azi, trăind, într-un rece bronz ce-mi dă fiori de gheaţă. Cărţi grele, din literatura română şi universală, legate în argint, în aur, în piele, în pînză; incunabule, albume, tablouri — un tablou de Ciucurencu înfăţişîndu-l pe El, pe autorul lui Şun, mobile din lemn de trandafir intarsiate în parcă infinit. Şi comoda... Acea comodă care a figurat pe prima copertă a Scrinului negru.

O! Revăd, în lacrimă, fotoliul în care mă parcă pierdeam cînd discutam cu leul mării şi al nemuririi, despre acest roman, Scrinul negru, despre alte cărţi care mergeau, ca un fluviu, una după alta la tipar, aşezînd în rafturile bibliotecilor noastre marea operă călinesciană. Iată, acolo, în acest nemărginit univers, vioara, fluierul şi clopoţelul lui. Acel clopoţel cu sunet de eternitate din care suna

parcă straniu și dulce de la vestitele lui ședințe de lucru pînă la cele mai sublime năstrușnicii.

Covoarele sună dureros și moale sub picior. Sînt iremediabil copleșit de tristețe, de măreție. Aud în mine și printre stele glasul tunător al Călinescului. Figura i se desprinde, uriașă, din neant. Călinescu este aici. Mereu aici. În cărțile pe care le-a scris. Cărțile acelui Leu nemuritor. El s-a statornicit cu temei în sufletele oamenilor, în sufletele noastre, și va viețui cît va exista literatura română, cît va fi lumea lume. Călinescu va umbla pe cărările pline de oameni în veci de veci precum Ovidiu, sublimul exilat la Tomis, despre care el spune : „Traian a pășit în Dacia cu spada, cu arhitecții și cu graiul roman, Ovidiu a venit numai cu lira".

— „Avea-voi nume veșnic, voi fi citit oriunde
Biruitoare oaste a Romei va pătrunde
Și dacă nu mă-nșel voi dăinui într-una
Cît lumea va trăi cu soarele și luna!"

Testamentul lui Ovidiu, după două mii de ani, rămîne și testamentul lui Călinescu.

Perpessicius

Perpessicius avea un suflet de o cucernicie atît de sublimă în admirarea culorilor lumii și era atît de învadat de lăcrămioare și de sfielate încît nu putea să nu devină prințul candorii.

Am avut norocul, o vreme — ca editor de carte — să fiu în preajma marelui Perpessicius, scriitor, cărturar, luptător intransigent pentru frumos, să fiu în preajma aceluia care a ridicat un nou și nepieritor monument Luceafărului poeziei românești în acea ediție inimitabilă Eminescu.

Perpessicius. La început a fost doar un pseudonim. Azi, față de noul nume acel Dimitrie S. Panaitescu este numai o amintire frumoasă, incomensurabilă, ivită pe undeva prin locurile Brăilei cea plină de salcîmi și de ape, unde a rămas mereu cu sufletul lui de argint.

Perpessicius, omul înălțării, omul suferinței. Pentru o neuitată desfătare, — neuitîndu-l pe Panait Istrati, pe Moș Anghel, pe acea floare a misterului Chira Chiralina — iată-ne „Pe Styx" :

„Carón a dat semnalul de dezlegat odgoane ;
Ci șlepurile toate, desprinse de pontoane,
La chei tot mai ezită, în legănări ușoare,
Ca racla peste care-nainte de-ngropare,
Se-azvîrle-n deznădejde o mamă sau o soră."

Perpessicius ! Poet al nemărginirii, al albatroșilor lui Baudelaire, al Dunării inimaginabile care îl umple mereu de o nostalgie unică, al prieteniei adînci, al iubirii întru toate neamurile, el este un stindard de soare care

cît va fi lumea lume rămîne o pildă care face onoare Universului. Perpessicius spune — „Pacea nu poate coborî, ca-n legendele vechi, pe globul încins de ură“. El însuși, cu o mînă învinsă de dușmănia primului război mondial, cu un suflet greu de cuprinderi, este un veșnic cavaler al speranței, al păcii care face onoare neamului românesc.

Inima acestui mare scriitor este veșnic deschisă acelei suferințe umane supuse unei pietre de mormînt, dictată de injustiții înfiorătoare, aplicate, vai! și unui M. Gh. Bujor, revoluționarul ideal înlănțuit la Doftana și supus unui regim al tăcerii infernal. În el sună adînc cuvîntul de iubire la „un monument pentru mica eroină belgiană, ucisă de gloanțele germane pentru că a dat de mîncare unor bieți prizonieri francezi“. Și, mai la urma urmei, în el sună suferințele noastre din pretutindeni.

Perpessicius. Un mare scriitor. Un mare Om. Un simbol al literelor românești. Al democrației românești. Un artist model întru toate pentru noi toți, un prinț al candorii.

ION BĂNUȚĂ

Sculptură de VALENTINA BOȘTINĂ

trei sonete

de **GRIGORE HAGIU**

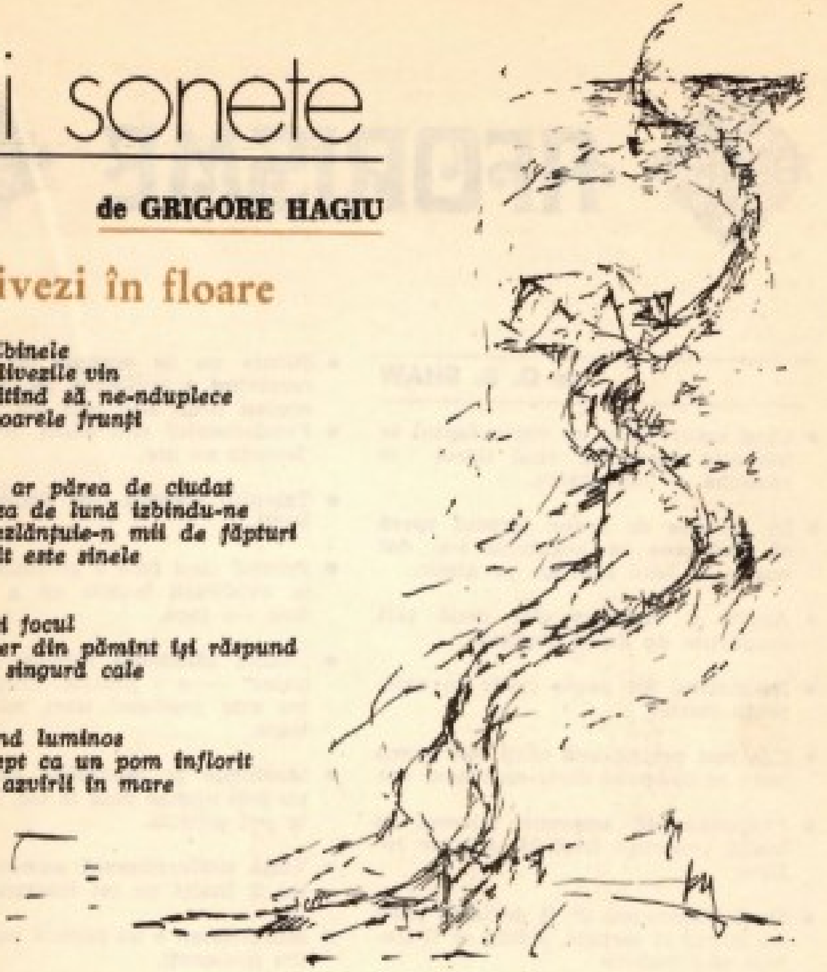

Livezi în floare

nu albinele
albe livezile vin
fremătînd să ne-nduplece
sunătoarele frunți

oricît ar părea de ciudat
și raza de lună izbindu-ne
ne dezlănțuie-n mii de făpturi
liniștit este sinele

apa și focul
din cer din pămînt își răspund
pe o singură cale

zburînd luminos
la piept ca un pom înflorit
m-aș azvîrli în mare

Portret uitat

în nemișcare
vag îngîndurată
numai poteca pe care stai
alunecă departe

și te trezești în bătaia de raze
cum te-ai izbi deodată
de marmora afroditei
frumoasa cea fără de brațe

sînt împăcate
subțirimile toate
cuvîntul și gîndul

oasele tale încap
în două trestii de lac
pe care le scutură vîntul

Cîntec de privighetori

cînd dau în floare pomii
și greutatea se dezice
o de-aș putea cînta
această vie paloare

oriunde-aș fi
aud cum izvorăște
o apă mai curată-n lacuri
să lumineze oasele de pești

vîntul bate doar
între doi arbori seculari
cu ușile deschise

oricît am căuta pînă-n zori
privighetori nu există
numai cîntecul lor.

AFORISME

de G. B. SHAW

• Cînd omul ucide un tigru, faptul se numește sport, iar cînd tigrul se răzbună — omucidere.

• În jocurile de noroc săracul speră să aibă ceea ce bogatului i-a dat soarta — bani cîștigați pe nimic.

• Anglia și America sînt două țări despărțite de limba comună.

• Necinstitul nu poate crede în existența cinstei.

• Cea mai periculoasă clică este aceea care se compune dintr-un singur om.

• Propovăduind smerenie fricosul își înalță propria-i frică la rang de religie.

• Dacă Dumnezeu ar fi declarat oprit nu mărul ci șarpele, Adam ar fi trebuit să-l înghită.

• Modul meu de a glumi este rostirea adevărului : este cea mai hazlie glumă din lume.

• Știința nu ne apropie de adevăr : rezolvînd o problemă ea creează în același timp alte zece noi.

• Fundamentul neomeniei este indiferența nu ura.

• Talentul creează, iar impostura dă lecții.

• Prostul cînd face o greșeală se dedă la explicații inutile că a fost nevoit s-o facă.

• „Minte sănătoasă într-un corp sănătos" — e o prostie. Corpul sănătos este produsul unei minți sănătoase.

• Idealurile se aseamănă cu stelele : nu poți ajunge pînă la ele, în schimb te pot orienta.

• Viața uniformizează oamenii, moartea îi înalță pe cei însemnați.

• Sinceritatea e un pericol numai pentru ignoranți.

• Scriitorul începător visează stăpînirea limbii literare ; consacratul nu știe cum să scape de ea.

• Orice succes acoperă o sumedenie de greșeli.

• Despre buna creștere a bărbaților sau a femeilor îți poți da seama numai după felul cum se comportă în timpul certurilor.

• Feriți-vă de omul care nu răspunde la lovitură : el nu numai că nu v-a iertat, dar nu vă dă posibilitatea nici de a vă ierta singuri gestul.

• Tinereții i se iartă totul, cu toate că ea nu iartă nimic. Bătrînețea iartă totul, cu toate că nu i se iartă nimic.

• Inconstanța femeilor pe *care le* iubesc poate fi asemuită doar cu insistența sîcîitoare a femeilor *care mă* iubesc.

LAURENȚIU FULGA

PEDEAPSA

La numai patru zile după înmormîntarea lui Tudor Timotei, soția acestuia, Vally, se trezi cu el în casă. Mai precis, îl văzu legănîndu-se în străvechiul lui balansoar, cu aceeași față somnolentă de totdeauna și cu privirea pierdută în gol. Vally știa că, pentru nimic în lume, nu l-ar fi putut smulge din muțenia lui de piatră, pe care doar evlavia cu care-și asculta muzica preferată (sau se asculta pe sine, cel niciodată descifrat altora) i-o îndulcea. Se întîmplase ca, la ora neașteptatei sale apariții acolo, tot Bach să se transmită la radio, ceea ce totdeauna îl punea pe Tudor Timotei în acord perfect cu lumea, așa că Vally nu-i dădu nici o importanță. Balansoarul abia se întrezărea în penumbra ușii deschise dinspre balcon, iar mișcările lui urmau ritmul lenevos al însăși liniștii celui care le comanda. Vally avu o clipă senzația că omul ar avea nevoie de ceva să-i facă eventual o cafea sau să-i aprindă o țigară, și se răsuci spre el interogîndu-l fără cuvînt. Dar Tudor Timotei continua să se legene în sus și în jos, cu brațele sprijinite pe brațele balansoarului, concentrat pe unduirea magică a muzicii și în afara oricărei realități obiective. De fel intrigată de starea lui și nici de starea ei, la fel de incerte amîndouă, fiindcă amîndouă se aflau sub același blestem al cenzurii și al imposibilității de a comunica, Vally se întoarse nepăsătoare la ale sale. Tocmai terminase de călcat și de împăturit cele patru pijamale ce rămăseseră de pe urma lui Tudor Timotei, și acum le rînduia în sertarele de sus ale garderobei. Gestul femeii era de multă tandrețe și delicat, vag înfiorat însă de plăcerea închipuită a clipei cînd le va oferi lui Dinu Zare să le îmbrace, el fiind alesul la o succesiune fără prejudecăți și superstiții. Vally stărui îndelung asupra acestei dulci presupuneri, concepută mental din zeci și zeci de amănunte infinitezimale, și nu se miră că-n oglinda interioară a garderobei scena și începuse să capete contur. Propria frumusețe i se releva sieși aproape scandalos de trufașă, ca o provocare aruncată violent și viilor și morților. Șoldurile ei puternice și tremurînd chiar și la ideea că omul viu care era Dinu Zare le-ar fi putut înlănțui sălbatic, și sînii fastuoși care abia de se lăsau îmblînziți în corsajul rochiei de un roșu sîngeriu, și gura mare, flămîndă și lacomă, care nu se mai sătura să muște imaginar dintr-o la fel de imaginară gură bărbătească, nu a altcuiva decît a lui Dinu Zare, tineri și animalici deopotrivă, în ciuda ororii îngenuncheate a oricărui de dincolo de moarte, cu atît mai mult în ciuda oaspetelui din balansoar. Ce importanță avea că fuseseră prieteni de-o viață, tocmai prietenia asta i-l adusese femeii pe Dinu Zare în casă, logica și masca acestei prietenii justificaseră și începutul și sfîrșitul. Sau dacă vreți, anume trebuise omul din balansoar să moară, pentru ca Vally să-l cîștige legal pe celălalt. Conștiința ei nu se socotea implicată în nici un dezastru, n-o tulbura nici faptul că Tudor Timotei îndrăznise să vină acasă și să-și asculte muzica preferată, visînd în balansoar. Balansoarul încetase să se mai legene, și Vally încremeni sub săgetarea privirii dure a fostului ei om, pe care o simți cum îi arde ceafa, și-atunci consideră necesar să-l înfrunte, doar n-avea să-și trăiască toată viața terorizată de un mort. „Degeaba te uiți așa la mine cu ochii tăi de judecător, tu nu mai ai nici un drept asupra mea. Căsătoria cu tine a fost o simplă conveniență, sînt fericită că am scăpat de tine. Du-te și-ți caută odihna în altă parte, aici nu mai ai ce căuta. Sau dacă-ți face plăcere să fii de față de cîte ori mă voi desfăta cu Dinu Zare, te privește, n-ai decît să crăpi de cîte șapte ori pe zi !" Dar nu receptă nici o reacție din partea celuilalt, de parcă ar fi fost de piatră sau de fum. Dimpotrivă, Tudor Timotei se ridică foarte calm din balansoar (deși puțin înfrigurat în halatul lui ponosit) și se îndreptă spre bibliotecă. Vally îl urmări uimită, o gheară i se puse pe inimă. Pasul omului era neauzit, surîsul de pe buze ironic și superior. Nici o deosebire între cel care fusese cîndva și existența lui

superfluă de acum, același refuz de totdeauna îl manifesta și acum față de furiile ei declarate. Vally n-avu însă curajul să i se opună, știa bine că biblioteca i-l interzisese totdeauna. Îi strigă totuși peste pragul ușii, cel puțin pentru a-și potoli nervii: „N-ai decît să te îngropi între cărțile tale, înghite-le pînă la una pe toate, și să zaci acolo în vecii vecilor! M-am săturat să tot stau la ușa ta ca un cîine, mulțumindu-mă doar cu resturile de la banchetele tale spirituale. Eu niciodată n-am avut vocația patetismului cerebral, singura mea vocație a fost să fiu și să rămîn femeie. M-auzi, mă-nțelegi?" Nu primi însă nici un răspuns, biblioteca părea stăpînită de o tăcere prevestitoare de rău. Vally se îngrozi la gîndul că s-ar putea, determinat de cine știe ce absurd, Tudor Timotei să moară încă o dată, iar ea să fie osîndită, pentru a doua oară, să treacă prin cîte trecuse. Va bate curînd ceasul și Dinu Zare va veni, ea trebuia să fie pregătită să-l întîmpine și să-l accepte. Dacă nu cumva, date fiind circumstanțele, va fi nevoie să facă dovada unei foarte atente și abile ispitiri, astfel încît Dinu Zare să se lase cît mai repede prins în joc. Patul fusese înfășat în cearceafuri curate, iar între cele două perini orbitor de albe aruncase într-o doară un trandafir proaspăt, ca semn al unei ipotetice purități nupțiale. Sticla de șampanie aștepta la gheață, paharele sclipeau pe măsuța de lîngă pat. Cămașa de noapte fusese zvîrlită ca din întîmplare într-un fotoliu, superbă și șovăitoare iluzie a unui fel de dublu al propriului ei trup. Pînă și două lămpi-luminări pîlpîiau între abajururi colorate, lăsînd să se difuzeze printre lucrurile dormitorului o lumină aproape carnală. Numai de-ar izbuti să-l convingă pe Tudor Timotei să plece, să se întoarcă în eternitatea lui de sub pămînt. Dar din bibliotecă nu parvenea nici un semn despre prezența lui acolo, Vally se opri stupefiată în prag și constată că Tudor Timotei dispăruse din bibliotecă. Aici ardeau lămpile din tavan, cu o lumină abundentă peste toate rafturile întesate de cărți, nimic nu se schimbase pe masa lui de lucru, Vally n-ar fi suportat întunericul, se vede că nici Tudor Timotei nu se obișnuise cu întunericul, se mișca tot pe acolo pe unde era lumină, dar din bibliotecă dispăruse, și greu de explicat unde s-ar fi putut ascunde. Vally îl strigă cu glas tare și, auzindu-se cum îl strigă, cu un glas care aducea a milă și a suferință, descoperi cît de singură este, ca într-un pustiu populat numai cu ficțiuni ale trecutului comun. Vally fu nevoită să-l caute și, pe măsură ce căutarea ei părea zadarnică, departe de satisfacția de a se fi eliberat în sfîrșit de obsesia lui, faptul însă că Tudor Timotei era de negăsit o umplu de spaimă. „Te rog, dragul meu! șopti ea, atunci, umilită. Indiferent de ce te

porți așa cu mine, te implor să fii rezonabil! Cu ce fel de suflet ai accepta să fii martor la noaptea mea de nuntă cu Dinu Zare, tu n-ai pic de orgoliu? Recunoaște că nu-i uman să vii de pe tărîmul celălalt, numai ca să jubilezi că eu sînt vie și sclavă condiției mele de femeie! Jur să-ți păstrez nealterată memoria, numai redă-mi în schimb libertatea să mă bucur de viața mea!" Vally fu o clipă convinsă că Dumnezeu se milostivește de ea și-l reinventează pe Tudor Timotei, fiindcă de-adevărat acesta îi răsări pe neașteptate drept în față. Lepădase halatul de casă de la ora cînd ascultase în balansoar muzică de Bach, se îmbrăcase acum în negru și-și pusese o garoafă albă la butonieră. Nici obrazul nu-i mai era atît de împietrit, iar privirea atît de oarbă. Părea, dimpotrivă, că-l umanizează o ciudată lumină interioară, surîsul lui devenise blajin. Semăna atît de mult celui de odinioară, din anume seri sentimentale, cînd o simplă privire și un zîmbet erau suficiente pentru a-și exprima nespusa dragoste ce o nutrea față de Vally, încît femeia, mai ales acum, se înduioșă într-atît de această nouă înfățișare a lui, încît nu se mai dovedi în stare să pună vreo barieră între imaginea celui viu și imaginea celui mort. Dar, în egală măsură, semăna și celui din noaptea tragicului deznodămînt, cu aceeași dezinvoltură îmbrăcat, puțin snob și puțin gratuit, față de decizia teribilă pe care o luase și pe care o dusese la capăt neezitînd. Vally se cutremură deci tocmai de această dublă similitudine, ca de reînscenarea cu bună știință a unei glume fatale. Dacă adevărul despre tragica lui moarte nu i-ar fi stat și acum împlîntat sub frunte, implacabil și nimicitor, hotărît că-n alte împrejurări i s-ar fi lipit de piept, sfioasă, și s-ar fi lăsat dusă, înnebunită de dor, spre orice tărîm al pierzării. Tudor Timotei nu rosti nici un cuvînt, ci doar, cum se retrăgea pe încetul spre balcon, hipnotizînd-o cu privirea lui albă și cuceritoare, o invoca să vină odată cu el și o chema să-l urmeze. Vally șovăia între a-i da ascultare și a-l respinge, niciodată nu se temuse într-atît de autoritatea lui Tudor Timotei încît să n-o bănuiască de subînțelesuri grozave, niciodată nu-l dorise într-atît de mult pe Dinu Zare încît mai ales cu cel mort să-l înșele. Dacă n-ar fi știut ce funcție nefastă îndeplinise balconul spre care Tudor Timotei o invită fascinant, hăul care-l înghițise cu numai cîteva zile în urmă pe Tudor Timotei, tot i-ar fi dat ascultare, cel puțin pentru a nu-l lăsa să se prăbușească din nou în neant fără nici o concesie din partea ei. Dar era prea vie amintirea acelei despărțiri definitive, reconstituită acum pînă la cel mai infim amănunt, pentru ca Vally să nu se întrebe, pentru prima dată de la consumarea tragediei, dacă Tudor Timotei va mai fi avut timp să lase cuiva vreun cuvînt scris, vreo explicație a cauzelor care l-au determinat să se arunce în gol și, mai ales, cine l-a împins la sinucidere. Vally cercetase toate ascunzișurile casei, nici o îndoială că lui Tudor Timotei îi fusese lehamite să se scuze și, mai ales, să acuze. Cu atît mai mult să rămînă taina lor, și era foarte bine așa, anchetatorii se mulțumiseră cu rațiunea firii lui imposibile, traumatizată mai degrabă de filozofia zădărniciei vieții decît de accidente reale de viață, peste dosarul astfel clasat și sortit arhivei se pusese pecetea unei vinovății medicale, femeia lui se afla în afara oricărei bănuieli. Dar Tudor Timotei avea răbdare și o aștepta, iar Vally se încăpățîna să creadă că taina rămăsese a lor și incapabilă să meargă mai departe spre balcon. Oricît o despărțea de acel spațiu zidul propriu-zis al încăperii și oricît balconul rămînea deci invizibil, Vally nu putea să nu vadă prin materialitatea zidului deopotrivă grilajul dincolo de care se lansase el în gol și ora cînd avusese loc întîmplarea. Fiindcă, sub chiar privirea ei îngrozită se întîmplase, Tudor Timotei cu aceeași încetineală de acum, retrăgîndu-se ca și acum cu spatele, îmbrăcat în hainele lui solemne și cu garoafa albă la butonieră, la fel de mut și pe buze cu același surîs blajin, se depărtase de ea și încetase deodată să mai

fie. „Nu! îi țipă, ca ieșită din minți. N-am de ce-ți da socoteală pentru faptele mele, și nimeni n-o să cunoască vreodată adevărul! Te înșeli cumplit dacă-ți închipui că te voi urma, n-am să-mi sacrific eu tinerețea și frumusețea numai ca să-ți dau satisfacție după moarte! Să te ierte Dumnezeu că n-ai liniște acolo unde ești acum, eu n-am nevoie de iertarea nimănui!" Atunci se auzi prima sonerie și Vally se trezi ca dintr-un coșmar, era ora și Dinu Zare se găsea la ușă. Peste cîteva clipe va fi înăuntru, și Vally nu va îngădui nimănui să le stea în cale. Se vor dezbrăca unul pe altul, încă de la ușă, în mare devălmășie și voluptate a fărădelegii. Se vor tăvăli deolaltă pe covoare ca un singur trup, și Vally nu-i va îngădui omului așteptat să creadă decît în ea. Se auzi a doua sonerie, la fel de scurt, ca un bici plesnindu-i nervii. De peste tot însă o privea Tudor Timotei, multiplicat în zeci de fotografii și portrete, așezate pe etajere, prinse în rame grele pe pereți. Tudor Timotei deci trebuia să moară a doua oară, numai așa ea și Dinu Zare se vor simți pe deplin liberi, ignorînd orice constrîngere și disprețuind orice martor la panica lor nupțială. Se auzi a treia sonerie, ca o alarmă, și Vally se porni să-l ucidă pentru a doua oară, a zecea oară, pe Tudor Timotei. Cu fotografiile era simplu, le rupea în bucăți. Geamurile celor înrămate le călca în picioare, și sfîșia, tot sfîșia la fotografii, cu o plăcere înverșunată și rea, trăind de pe acum plăcerea pe care urma s-o trăiască Dinu Zare la imaginea acestui prăpăd, expresie a castității și devotamentului cu care ea l-ar fi primit. Mai rămăsese un portret în ulei, ce manie și la Tudor Timotei să dăinuie peste timp printr-un portret!, și Vally nu ezită să apuce cuțitul ce-i sta la îndemînă și să i-l înfigă în inimă. Atunci se auzi a patra sonerie și Vally își recăpătă cumpătul, deschise larg ușa prin care trebuia să pătrundă în viața ei Dinu Zare. Dar nu era Dinu Zare, era poștașul care-i aducea o telegramă. Straniu lucru, telegrama o anunța că Dinu Zare, știindu-se la fel de vinovat de moartea lui Tudor Timotei, nu va mai veni niciodată. Mult mai tîrziu Vally, tot citind-o și recitind-o, și necrezînd și amăgindu-se că se înșeală, avea să descopere că telegrama era semnată chiar de fostul ei om.

Și exact în aceeași clipă, privind într-o doară spre balcon, văzu din nou balansoarul legănîndu-se și pe fostul ei om în balansoar, dispus să asculte o eternitate întreagă muzică de Bach...

București, 22 mai 1976

Foca din București și istoria pamfletului românesc

Într-un pamflet din anul 1853, aflat încă în manuscris, găsim următoarea informație inedită despre apariția primului circ zoologic în București, în anul 1841. Autorul pamfletului compară pe unul din personajele din familia domnitorului Bibescu, cu această insolită apariție de circ:

„Despre acest individ de sexul femeiesc vorbind în prescurtare fără să-i mai spunem numele, era un monstru întreg, la stat înaltă și slabă ca un schelet, ca și frate-său „cavalerul de Salamanca", Știrbei; la față culorul familiei strămoșului ei, urîtă, neagră, buzată, ochii bobosați ca și ai frate-său, George, fruntea tivgă fără sprincene, capul gogoneț, întreagă fochia ce-a trecut în anul 1841 prin capitala Bucureștii, într-o ladă de scînduri bine încheiată, cu apă într-însa și putem zice că precum se speria copiii spectatori cînd fochia făcea cîte un asalt în elementul ei tot asemenea fugea ca de o spaimă și tinerimea nobililor craioveni de această fiică a logofătului Dimitrie Bibescu, nimeni nu o voia să o ia de soție."

M R

din cartea cu prieteni

Andrițoiu

Al. Andrițoiu coboară din munții și spațiul ovaționat de Mihai Beniuc. „Cu nume de legende și zodii vin din munți/dușman cu mine însumi și împăcat cu lumea". Trecut în cîmpia unde, într-o „fîntînă oarbă ca Homer", zace craniul lui Tudor, el se înscrie în liga fîntînilor cu cumpănă din care scoate, în nopți cu luna migratoare, lacrimă brîncovenească, udînd ierburile Arcadiei și treptele pridvoarelor de la Horezu. Moțul din el, cu pumnii adunați pe-o ghioagă sîngerînd de înfrîngeri, adăpostește-n suflet cronica scrisă pe frunză de codru și pe toți căzuții, cu mormîntul-nemormînt, fără de care eternitatea noastră n-ar putea fi concepută. Luptătorul anonim, intrat în temelia neamului, e veșnic în drum cu noi:

> *Căci nicăieri nu pot pleca,*
> *Ci fără foar cu umbra sa.*
>
> *Era un ins, ciudat, și-atît,*
> *Dar fără dînsul mi-e urît,*
> *mi-e trupul ca un stîlp de sare,*
> *pe care ca pe vechi altare*
> *se urcă iedera și moare.*

Poezia lui Andrițoiu e închinăciune către ctitorii acestui pămînt românesc:

> *Strămoși cu dreapta sprijinită-n fier,*
> *purtînd garoafa morții albă-n gură.*
> *Vai! pieptul lor respiră Lerui-ler*
> *și plimbă aurori pe sub armură...*

Și e, în același timp, rai de floare pus la malul rîului de litere din cărțile vechi, cu zugrăveli evocînd liniștea de taină dintre două lecții de istorie:

> *Descăunări de ceruri se lăfăiesc prin cărți*
> *cînd, pămînteană, crucea se face-n drum răscruce.*
> *Văd pagina rămasă ca un nadir brumat*
> *argintul ei din dalba cunună a miresii*
> *și deslușesc cum teascuri ca-n maxilare bat*
> *în fabrica de slavă-a cinstitului Coresi.*

Latinizînd ca toți ardelenii, din fragedă adolescență și pînă peste timp, Andrițoiu-și plimbă duminicile prin cîmpiile lui Vergiliu, în zilele săptămînii se turcește „cît numai o bănuială", cîntînd stihuri din „Spitalul Amorului" — și atunci lumea lui se împletește cu a mea și e un fel de cafenea cu vedere la Dunăre —, și-și asfințește gîndul bucuros în tămîia vinului, cîntînd să-l țină minte lemnul cramei:

M-am născut în ore beate
din dragoste pe furate
pe frunze lanceolate...
M-am născut ca derbedeii
trupeși și plăcuți femeii...

De douăzeci de ani și mai bine, clopotul lui din Transilvania se izbește de botul calului meu. Încă din 1954, din iarna aia cumplită cînd el și Aurel Covaci m-au luat la ei și m-au culcat într-un pat făcut dintr-o carlingă de planor, Andrițoiu e convins că eu trebuie să fi fost cîndva cal și-ar da mult să mă înhame la o trăsură, și el cocoțat pe capră să recite:

Oraș transilvan. Strălucea, mare, Ursa,
În vremuri de criză și melancolie.
Pe-aici mi-am pierdut tinerețea și bursa
Pentru o văduvă veselă. Fie!

Șlefuind diamante și pictînd vitralii pentru înalta doamnă, limba românească, Andrițoiu își trăiește viața cu carnea plină de furtuni, cu oasele adulmecînd potecile Decameronului, cu fruntea necontenit atacată de-un cîntec.

Latin și georgic se-aude un cîntec peste toate.

Tom

*Așa-i spunem noi, prietenii, lui **Gheorghe Tomozei**. Ce faci, Tom? **Și el rîde brunet.** Nu-l întreb: pe unde umbli, Tom?, fiindcă știu că e mereu la Malul cu flori (satul de unde au plecat ai lui) sau la Cîmpulung, unde și-a făcut o casă, sprijinită-n patru meri și-n coapsă afumată de biserică domnească. Iar cînd e la București șade sub un cer de praguri viorii, cum ar spune Ion Marin Sadoveanu, și, noaptea, îl caută pe Mateiu Caragiale. Într-o iarnă — dar unde mai sînt iernile de-atunci? — ne-a îngropat viforul pe sub garduri de lemn, căutînd vechii Arnoteni. Și cred c-am fost acolo și înăuntru ne-am îmbătat cu seara fugii în Egipt.*

Tom scrie poezie cu vopsele văratice. Culege timp de pe vitralii și-l pune, zice, în schituri de pîine. În taină, tot el zice, și nevăzut de noi, poartă o catapeteasmă de draci. Dar nu-i adevărat, pentru că unde-și priponește el calul („grîul cu spicul lung / de care Machedon își priponea calul") cîntă un clopot de seară. Lemn dulce, crescut cu fața spre Rucăr. Tom trăiește numai pentru dragoste și poezie. Adică pentru unul și același lucru.

Tom și vecerniile de la Cîmpulung.

Și-a făcut casa și n-avea roată pentru fîntîna din curte. M-am dus cu el la Brăila și i-am vîndut pe vin o roată de la căruța tatii. De-atunci tata umblă cu o căruță cu trei roți și doi cai lipsă (și-am fost neam de hoți de cai, dar de unde să-i mai furi?!), și sub un vișin de la Cîmpulung scheaună, ca un pui andru de lup, lemn încolăcit și deochiat pe marginea Dunării.

Îl iubesc pe Tom pentru că nu face parte dintre oamenii care intră cu capul gol în ploaie și ies cu pălăriile arse de soare. Și pentru că-l iubesc l-am cununat cu o fată blondă, la Cîmpulung.

Velea

Velea a venit în București dintr-un sat cu arbori de izmă, atîrnat pe Topolog ca să-l pască pînă la rădăcină caprele, și seamănă (și-i pune să-nflorească) pomii Rusalimului, care-și sună frunza-n zicători și proverbe, pe malul fluviilor de asfalt ale marelui oraș, și mai ales într-o odaie de hîrtie, pe pereții căreia m-am iscălit și eu cu deștul muiat în gură, din redacția „Luceafărului". Are un cap cît o butu-

rugă, dar o buturugă de azur pe care s-a așezat și cîntă pasărea minunată născocită de Ion Creangă. Și el știe asta, și ne-o spune: nu cîntă ea, privighetoarea, pe o cracă uscată. Cîte unul, pe ici și pe dincolo, considerîndu-l bun de răsfățat înaintea bătăii cu cîteva palme, a încercat să-l uite, dar eu îl știu (și așa va rămîne!) paznic la armonii, la poarta unde sunetul se schimbă-n cîntec și e vînt de dimineață, șoaptă-n ierburi grele de argintul răsăritului. Prin poarta sa ies copiii în cîmpie ca să se joace de-a oamenii mari și unii ajung să aibă nume de străzi, iar unii, foarte rari, martori ai acuzării, cerînd închiderea circiumilor. Aștia din urmă, depun mărturie calificată, nu sînt forme modelate de Velea (și nici de mine!).

Pe Velea și pe mine nu ne-a adus barza, aș putea spune dimpotrivă, că noi am adus o barză la București. Am cumpărat-o în tren, veneam de la Galați, era iarnă. Nea Velea era neînsurat, n-avea cu cine să înseréze, și am instalat-o în strada Roma, pe un maldăr de manuscrise, să nu le zboare vîntul, dar tot praful s-a ales de ele! Mansarda sa din strada Roma era Capitoliul nostru, și-n lipsă de gîște am zis că merge și o barză, vecinii o credeau împăiată, altfel ne-ar fi strecurat șerpi pe sub ușă, dar într-o zi, o fată de la parter sau de la subsol, cum e jocul fetelor, a dat, nu știu de ce, vina pe barză și a trebuit să ducem barza, ținînd-o fiecare de-o aripă, la Casa Scriitorilor, unde n-am mai fost apoi primiți un an, și de acolo la nea Niculaie tîmplarul stîlp al bufetului Feldioara, căruia i-am dat două sute de lei să aibă grijă de ea, și el a băut banii — și dac-ar fi avut casă particulară i-ar fi luat casa foc, fiindcă e păcat să strici un cuib de barză și să bei singur banii, cînd poți să-i bei în trei, să fie masa bogată.

Într-un timp cînd se scriu romane care-ți îngenunchează brațele, Velea continuă să scrie puțin și încet, „ca 2 în 12 de nu-i scot nici 24", dar în pagina lui stă luna aprilie, sărbătoarea Paștelui, și la vreme de taină, din oalele lui descîntate ies poduri ce se arcuiesc peste apa Topoloqului: În treacăt, Zbor jos, Vorba-n colțuri și rotundă etc. Îl știu și mai cu seamă îl simt că scrie fără să asculte ceasul scîncind în scîndura mesei. Pentru aur și curcubeie, timpul e numai înainte. Blestemat să fie poet, Velea se chinuie pînă la răstignire în noaptea cuvintelor.

Și umblă prin lume, purtînd pe umeri un cap ca o buturugă de azur.

D. R. P.

La Cluj, unde mă duc rar, caișii au deschis boboci de must, cățel de floare caldă s-au urcat în arbori și asfințituri cu buze de liliac îneacă poduri și Someș. Și cînd vine noaptea ca să deschidă biserici de lună, în care îngenunchează vîntul din cîmpia Transilvaniei, auzi iarba crescînd sub carele Iancului. Sărutată de liniște, colindată de miresme.

La Cluj, te duci ca să te îndrăgostești. Și ca să rămîi pentru totdeauna. Din păcate, la fel gîndesc și ardelenii despre București. Și care cum vine la malul Dîmboviței, într-un an ajunge să-mi fie șef. Dar sînt (mai sînt) și ardeleni ce se simt acasă numai dincolo de munți și care n-ar putea să fie altundeva: D.R. Popescu, Aurel Rău, Al. Căprariu, Vasile Rebreanu.

D.R.P. se dă ieșit din linia cu mori de apă de peste Olt. Dar controlîndu-l la perfectul simplu l-am găsit că e născut lîngă Oradea — și mă întreb ce nebunie o fi aia să se dea de la Vînju-Mare?! Că e ardelean pînă în vîrful unghiilor probează și faptul că nimeni nu l-a văzut mîncînd pește —, și în Transilvania, noi, cei din părțile Brăilei o știm foarte bine, lumea spintecă peștele pe burtă cu briceagul ca să dea de flori de baltă, nuferi, lotuși, brădiș, foarfeca apelor și alte chestii de-astea, nu ca să-i azvîrle fierea afară și să-l arunce în tingire. Oltean încins

cu şarpe de Marin Sorescu — de ce trage D.R.P. spre viroaga cu odolean a lui Marin? Explicaţia va fi asta: aşa cum Marin Sorescu e singur printre poeţi, D. R. Popescu e singur printre prozatorii generaţiei noastre, în sensul că şi-a creat un spaţiu unic al iluziei în care, pătrunzînd, îţi pierzi dreptul la opţiune, fermecat de culorile celui mai înalt anotimp, vara. Căci vara cîntă la nesfîrşit în paginile lui. Copil fiind, mă gîndesc, va fi călcat într-o stea şi ursitoarele-i vor fi închis rana cu lemn de busuioc cărat pe rîuri şi cu vedenii din desenul nopţilor de august. D. R. Popescu e o poveste în care nu cad zăpezi, sub fruntea lui, Anul nou începe cu sînziene — dar nimic dulceag în tot ce scrie, fiindcă el ştie drumul pe mările de sub pustiuri la care se ajunge pe cărări tragice.

Cei cu inima ieftină au scormonit şi i-au găsit un model: Faulkner. Ca şi cum ar fi ruşine să înveţi să-ţi compui un echilibru dinamic! Extraordinar de încordat pe lucrul lui, D. R. Popescu, sînt convins, nici n-a băgat de seamă. Sau dacă i-a căzut ceva sub ochii albaştri şi miraţi, ca aerul din Grădina Botanică a Clujului, a zîmbit. De departe. Fiindcă el e mereu într-o ruptură a sufletului omenesc, pe versantul, de-atîtea ori bizar şi grotesc, ce se termină în subpămîntul durerii şi al oboselilor.

Sună-n fiecare vară pe care ne-o dăruieşte o zăbală culeasă din Olt (şi nici un prieten de pe Dîmboviţa!), dar prin toate fundurile acestor veri, numai fulgerele care se văd la Cluj, fulgerele care bat cu argint, învechindu-le în istorie, catedralele Transilvaniei.

Ivasiuc

Cu Alec Ivasiuc m-am împrietenit din cauza şerpilor care nu erau şerpi de casă, ci nici mai mult nici mai puţin decît cobre, în India („Sir, cobra, mangusta", ne striga cîte-un indian la fiecare colţ de stradă, răsturnîndu-ne în cale cîte-o cofă plină ochi cu un singur şarpe, clipă în care eu o rupeam la fugă spre hotel şi nu-i mai deschideam uşa decît lui, adică lui Ivasiuc, după ce în prealabil îl puneam să-şi întoarcă buzunarele pe dos şi mă convingeam că miroase a lemn de santal şi a bune intenţii). El, Alec, a scos coarne la lume, undeva prin Sighet, în acel înalt ţinut de troiţe care e Maramureşul, bînd undelemnul vieţii în lumea alunecînd în aventură şi mister de la margine de ţară şi început de ţară străină. Pe frontieră, aşa cum aveam să mă conving definitiv mai tîrziu, citindu-i romanul Apa (poate cel mai bun roman al lui Ivasiuc), oamenii trăiesc mai ascuţit,

au pinda înscrisă în singe, nu vorbesc în psalmi ca noi, cei din cimpia moale și scufundată în melancolie a Bărăganului, acționează prompt și fără fandoseli, asumîndu-și riscurile. Ivasiuc întrunește ferm (și uneori cu prisos) întreaga gamă de trăsături a celor căzuți în scrinteala îndrăznelii, care nu e nepăsare, ci curaj și ordine interioară. Mai de mult (singura stingere pe care n-o regret), într-o vreme cind ca să vorbești deschis cu un om trebuia să te muți în el, Alec a ajuns și-n cimpia Brăilei, care l-a îmbogățit cu răbdare (trăsătură neintîlnită la inșii precipitați) și cu o experiență de viață unică, izbucnind acum din cărțile lui ca un șuvoi de răzvrătire, ca un cintec ridicat spre inimi. Om de aleasă cultură (ah, școlile din Transilvania și profesorii care le slujesc !), poliglot (mai se ajută și de miini, dar numai cind se crede orator, ceea ce, slavă Domnului, nu este) cu zilele și nopțile pătrunse de veninul și mierea cărților, la fel cum copilăria i-a fost luminată de livezi de meri, Ivasiuc își leagănă viața în orgiile de mătase albă ale hirtiei, făcind să joace fuse de lumină, adunată din Nordul țării, peste pămintul cuvintelor. Cornul lui de vinătoare se clatină în ceața pădurilor din capăt de țară — și eu îl iubesc că întingem amindoi piinea sufletului în aceeași călimară și pentru că ne-am îngropat degetele într-o floare carnivoră, la Calcutta, în ziua cind am fost în casa lui Tagore și am ascultat o placă cu Tagore cintind un vechi cintec indian, și el a spus : extraordinar, cum seamănă vocea lui Tagore cu a lui Călinescu !

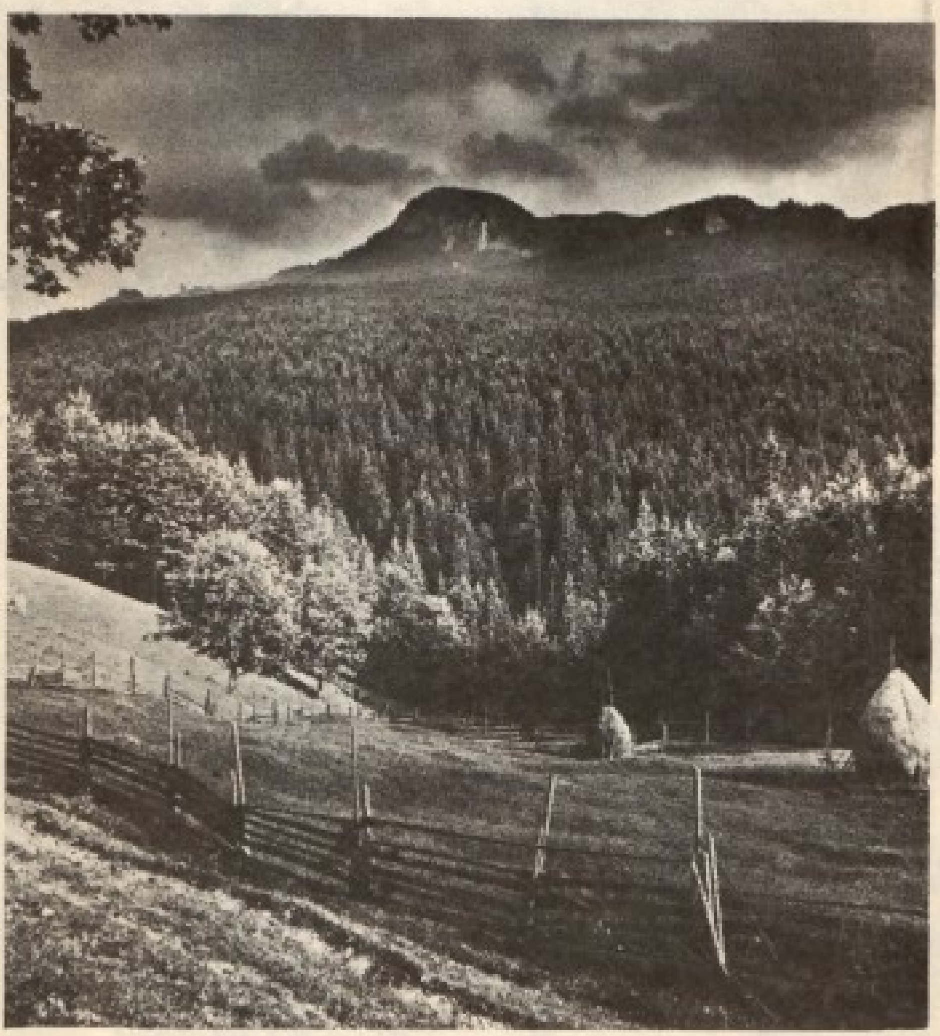

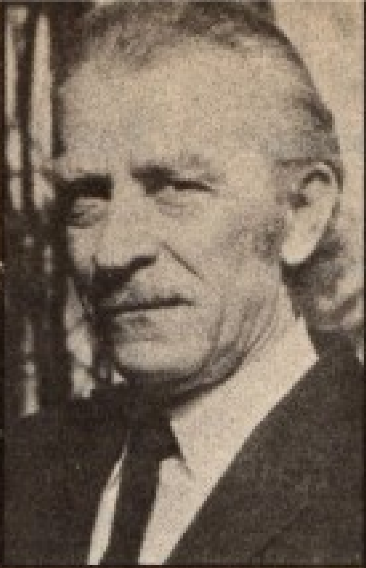

DIN FOTOTECA ASOCIAŢIEI SCRIITORILOR — Bucureşti

1. Virgil Teodorescu, preşedintele Uniunii Scriitorilor
2. O recitatoare care ştie cuceri sala : poeta Nina Cassian
3. Poetul Gheorghe Pituţ visează o maşină care să consume cît mai puţină benzină. Dacă se poate... deloc !
4. Profesorul Romul Munteanu şi dilema concediului : la munte ? la mare ?...
5. Eugen Jebeleanu surprins într-o zi de primăvară
6. Poetul Nichita Stănescu este cel mai proaspăt şi cel mai tînăr laureat al Premiului Herder.
7. La cenaclul umoriştilor unii rîd, alţii nu se bucură.
8. Ion Lăncrănjan în aşteptarea criticii...
9. Autorul binecunoscutului roman „Delirul", Marin Preda, acordînd autografe.
10. Marin Sorescu, după cum se vede, pleacă evident la munte.
11. După „Incognito", oare ce surpriză ne pregăteşte Eugen Barbu?
12. Fănuş Neagu şi Ion Chirilă faţă-n faţă cu fostul antrenor al naţionalei care justifică... nu ştim ce.
13. Poetul Geo Dumitrescu iubeşte în exclusivitate muntele.

Fabula destinului

Un brad, ca o şabie,
Işi legăna cetina în văzduhul larg
Visîndu-se un catarg
Pe o mare corabie...

Pădurarul care îl reteza
Zicea însă în sinea sa :
— „Numai eu ştiu
Că-i fac scîndură de sicriu".

Diferenţa de socoteală
Dintre om şi copacul trăznit
Mă îndeamnă să emit
Următoarea

MORALĂ:

Fiinţă sau lemn de pădure
Meditează la secure !

Fabulă meteorologică

De cum dădu prima ninsoare vijelioasă
Căţelul meu cu cap de nisetru,
Cu ochi de salpetru
Şi coada cam groasă,
Începu să latre la barometru,
Încredinţat că, în acest mod,
O să-l schimbe la „vreme frumoasă",
Sau, măcar, la „variabil".

Indubitabil,
Am evocat respectivul episod,
Fiindcă am intenţionat
Să arăt că actele basetului, toate,
Sînt ghidate de-o
MORALĂ *riguroasă,*
Dictată de un adînc spirit de autoritate.

AUREL BARANGA

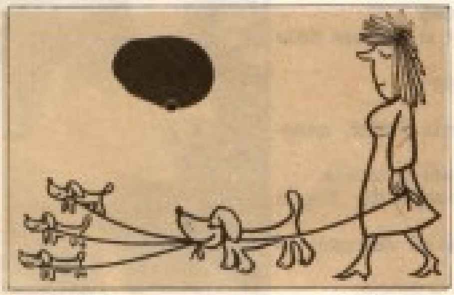

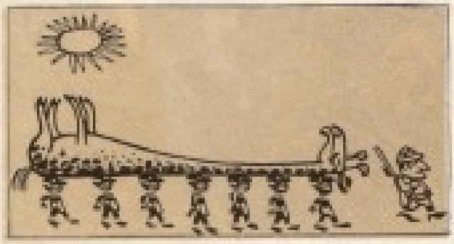

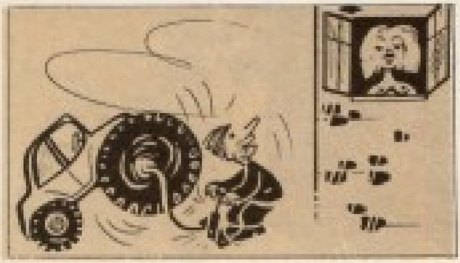

DIN „SCRISORI DE PE O PLANETĂ VECINĂ"

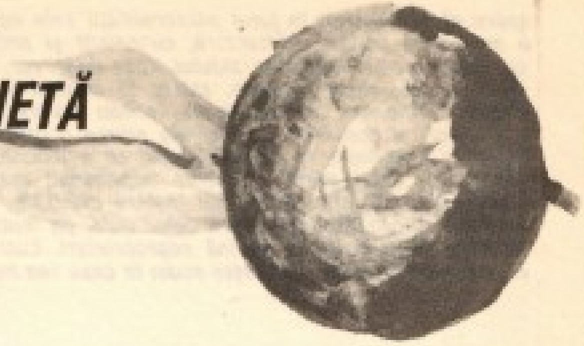

A ZECEA SCRISOARE

De astă dată îți voi vorbi despre o ciudată „conjurație". Faptul că am adăugat ghilimele cuvîntului care, bănuiesc, te-a izbit cel mai mult în prima propoziție a acestei epistole trebuie să-ți dea de gîndit asupra semnificației lui derizorii. Și totuși acesta este cuvîntul cel mai potrivit. Membrii acestei „conjurații" își dau unul altuia numele de „critici", un fel de poreclă după care se recunosc între ei. Nu știu dacă ei sînt împotriva poeziei sau pentru ea — pînă acum nu au precizat acest lucru dar au fețele unor oameni care „conspiră". Ei privesc poemele grozave precum paznicii haremurilor pe cele mai voluptuoase dintre cadine. În fața poetului minor condescendența îl încearcă pe „critic", dar nu streină de o oarecare jubilație profund umană. Mulți dintre poeți își atrag de partea lor — prin mijloace firești — „critici" dispuși să-i apere în piețe publice cînd sînt acuzați „că nu există" (de către alți critici, bineînțeles); este vorba de temutul „argument al neantului". Visul fiecărui „critic" este să descopere printre poeți pe cel însemnat cu pecetea geniului. Apoi „criticul" se închide timp îndelungat în casa lui cugetînd la „condiția criticului". În asemenea momente ceilalți sînt îngrijorați de soarta „conjurației" și caută pe toate căile să-l întrerupă dintr-o sterilă meditațiune.

Poate n-ai să mă crezi dar am văzut anacronice ricșe încărcate cu poeți adormiți trase de tineri critici în văzul lumii pe străzile centrale ale orașului. Se șoptește că o asemenea umilință ar fi calea de pătrundere în „conjurație", piatra de încercare, însă am văzut înhămați și „critici" pe care-i cunoșteam mai demult ca făcînd parte din ea. Dar e binecunoscut printre ei respectul de care se bucură cel care printr-o investitură unanimă a „criticilor" ocupă tronul artei și e supranumit Orfeu (ca la noi). Investitura are o valoare anuală sau chiar lunară. Orfeu e purtat zilnic în ricșă de către un membru al „conjurației" de acasă pînă la vestita bodegă „La poezia leșinată" unde divinul își mănîncă ciorba de burtă. N-am să lungesc vorba făcîndu-ți o descriere pofticioasă a calităților deloc empirice ale acestei ciorbe. Ceilalți poeți, denumiți, deocamdată, orfeoizi tînjesc pe ascuns după o asemenea cinste, dar pe față își bat joc de ea.

„Criticul" care reușește să demonstreze într-un singur silogism estetic de ce și cum scopul poeziei constă în existența criticii capătă o mare prețuire printre ceilalți și este suspectat că ar fi unul din conducătorii misterioși ai „conjurației". Un poet îi numea pe „critici" chelneri ai spiritului care duc pe tăvile articolelor lor consumului public ceea ce se creează în Marile Bucătării ale orfeoizilor, dar eu, bineînțeles, nu ader la cinismul lui, din simplul motiv că activitatea spiritului printre contemporanii de aici ar fi redusă la o rudimentară relație gastronomică. Iar eu, stimatul meu confrate, vreau să te feresc de o asemenea ticăloasă confuzie.

A DOUĂZECI ȘI UNA SCRISOARE

Ți-am promis cîteva portrete ale locuitorilor de aici. Îți voi descrie treizeci de inși ca să-ți poți face o părere. Despre Rupe-Pămînt ți-am mai pomenit cîndva. Toată lumea de aici, cu excepția lui, știe că el este omul care speră. De aceea se bucură în orice împrejurare de un respect nemărginit. Într-una din zilele unui an, în viața lui Rupe-Pămînt s-au întîmplat lucruri neobișnuite. Esențial este că Rupe-Pămînt a intrat brusc în dizgrația amicilor și chiar a celor care nu știau nimic despre el. Ca să se

spere, el a construit în jurul personalității sale un zid înalt de cîțiva metri. Ațîțați de o asemenea mîndră arhitectură, cunoscuți și necunoscuți zvîrleau la intervale egale cu pietre peste înălțimea zidului, doar doar vor nimeri victima. Rupe-Pămînt, proptit bine pe cele două picioare, stătea în centrul personalității lui și prindea cu multă sîrguință bolovanii și pietrele ce veneau asupră-i. În timpul nopții, la lumina gratuită a stelelor, el construia cu pietrele prinse o casă formidabilă. Cînd casa a fost gata, după ce a dărîmat în prealabil zidul ce o înconjura, a intrat într-însa lăsînd-o să fie văzută din toate părțile. Zidurile cuprindeau mozaicuri stranii în care trecătorii își recunoșteau fiecare piatra mai înainte azvîrlită. Rupe-Pămînt a fost nevoit să ceară sprijinul autorităților împotriva celor care, pe motivul că-i furnizaseră material de construcție, pretindeau să devină coproprietari. Lucrurile însă nu au mers mai departe și „omul care speră" locuiește acum în casa cea mai puternică.

GEORGE ALBOIU

Prin aerul toamnei

Prin aerul toamnei
goana căprioarei pare o creangă
rostogolită prin ceață și ploaie.
Lîngă rîu

calul, nemișcat, ascultă pădurea,
și îngenunche
spre locul acela
de unde sigur
va apare mîine
soarele...

MARTA BĂRBULESCU

Cîntec marin

Din amintirea zilelor de vară
Mi-am făcut o scoică și-am pus-o la ureche
Și-am auzit cîntecul mării, cîntecul
Meu de mult neascultat,
Un cîntec adînc, sărat și albastru
Cu intonații de alge și meduze.
Cîntecul apusului și răsăritului marin.
Cîntecul plajelor întinse,
Al stîncilor izbite de valuri,
Cîntecul nestăpînit al vîntului, al furtunii,
Cîntecul cuminte al zilelor cu soare fierbinte,
Cîntecul nisipului încins
Și-al pescărușilor din amurg
Și-am simțit îmbrățișarea verii,
Și sărutul soarelui pe trupul arămiu
Și vîntul uscînd picături de sare pe fruntea împodobită cu alge
Și nisipul fierbinte sub tălpile goale, albastre.
Și-am auzit fîlfîit de aripi și țipete
Departe, unde marea ajunge pînă la cer.
Sau unde cerul coboară în mare.

MIHAELA GROZAVU

Despre prieten

O, prietene,
E dragoste și nu e între noi,
E atîta jertfă de sine, orgolios împătimită
O cheltuială a sufletului
Pentru aurirea căror instrumente din cuget ?
Vis al trupului, deasupra de trup
Fulguire a cuvîntului, ars pînă-n limbă.
Nesfîrșire de gest trecut în iluminare de seară,
Dogorește un cîmp unde fiecare
Arde cu umilință alături de celălalt,
Către un ținut care întrece
Și dragostea și misterul.
Ziua scoborîndu-se către noapte,
Uscatul se risipește în apă,
Ochiul se înnobilează cu vederea,
Jertfa cu jertfitorul.
La fel prietenul se oglindește în prieten,
Căutînd sinele sinelui
Și taina niciodată pătrunsă a celuilalt,
Îngreunare a umbrei, infinită unire,
Miros frumos al omului
Printre oameni.

MAGDALENA GHICA

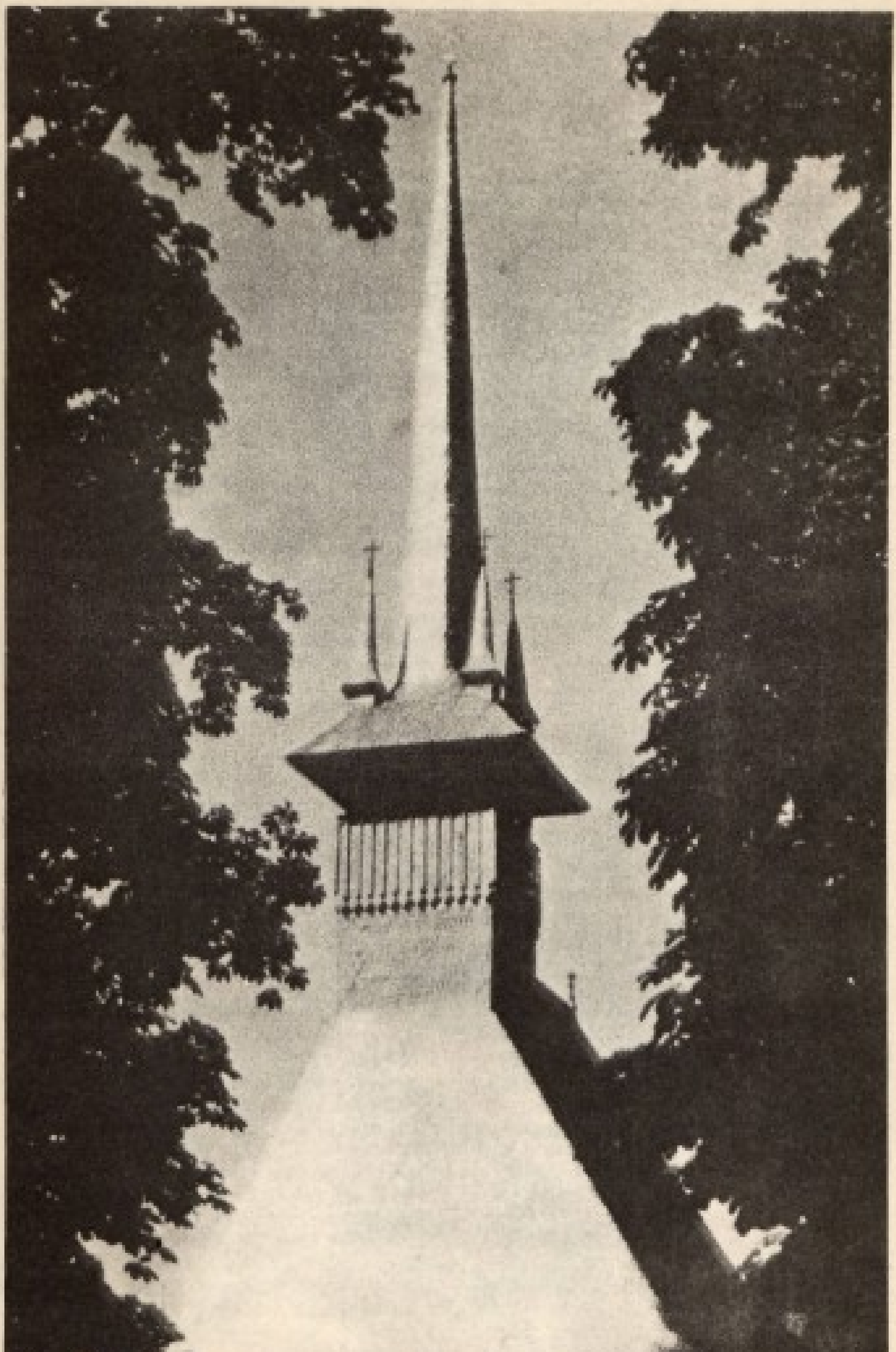

RADU CARNECI

trei sonete

Iubire! vin amețitor și încă...

Iubire ! vin amețitor și încă
vale-n miresme învăluitoare,
rai deschizîndu-și veșnice zăvoare
spre-a ne primire-n taina lui adîncă,

iubire, vîrf de chinuită stîncă
vuind între luminile-ninsoare
și unde dorul, pasăre arzătoare,
înalturi bea și purități mănîncă,

iubire, tu, mereu mi-ai fost aproape,
precum e luna soarelui aleasă,
mereu dorind-o, pururea să-i scape

și-s fericit : durerea-n dar culeasă
mă-mbie cu legănătoare ape
către o moarte pururea mireasă...

Și depărtarea nu mă întristează

...Și depărtarea nu mă întristează,
ci dor și veghe-mi strînge în comoară
și sunt bogat precum odinioară
un rege asir în marea lui amiază.

Eu sunt profetul ce psalmodiază :
— din mine imnuri înspre tine zboară,
de nesupus tu, taina-mea — fecioară,
ochi ai miresmei care mă veghează.

Și singur știu cum cerul mă răsfață
cînd chipul tău din mine prinde viață
și zboru-apoi spre-nchipuiri ne poartă :

un cer de stele rotitor ne-ngînă,
iar sub lumini stînd văile de soartă
și peste tot cîntarea mea păgînă...

Să-mi fure tihna, zeii te-arătară

Să-mi fure tihna zeii te-arătară
de necuprinsă în imn și în idee,
căci le-ngloreai alăturea lor, zee,
aprinsă-n ceruri și podoabă rară.

Și te cerșea cîntarea mea barbară
cînd te iveai pe căile lactee
în car de sori, ca-n cărțile ebree —
și-mbătrînesc de gîndul tău, și iară'

cum să mă-nalț din valea mea destină
biruitor cu ochiul printre astre
și zeilor găsindu-le pricină
să te cobor în marile-mi dezastre !

Cum aș putea cu forțele-mi sihastre
să te răpesc, lumină din lumină ?...

De la străvechea arhitectură populară la rafinamentul arhitecturii brîncovenești, iată imagini care ilustrează geniul creator al românilor. Fotografiile alăturate aici exemplifică aceasta cu : o străveche biserică din lemn, Palatul Mogoșoaia, casa lui Mihail Sadoveanu de la Pașcani, castelul lui Hașdeu de la Cîmpina și vila Minovici sau „Casa cu clopoței" din București.

TUDOR MUȘATESCU

AMINTIRI DIN TEATRU

— text inedit —

Cîmpulungul-Muscelului, unde m-am născut, unde am debutat ca „actor" și unde — în cele din urmă — am revenit după ani și ani de zile, ca „om de teatru", să visez, să mă odihnesc, să lucrez s-au să-mi pregătesc stagiunile și „bătăliile" teatrale, era (cum este și astăzi și cum îl arată și numele) un cîmp lung (Campo-Longo în actele lui de naștere istorice). Adică un cîmp lung, devenit, de la teutoni încoace, un oraș lung. Lung cît strada Negru-Vodă care, și în 1910 cînd încep aceste amintiri, ca și azi de altfel, îl străbate — tăindu-l în două de-a lungul — de la gară și pînă în Schei, unde pe vremea aceea caldarîmul înceta și strada își lua aspectul rural de șosea, sub numele de Calea Traian, ducîndu-se — albă, lată și pitorească — peste Mateiaș, prin Dragoslavele și Rucăr — pînă la fosta frontieră de la Giuvala, pentru ca de acolo, cu pașaport Austro-Ungar în regulă, să-și continue drumul și să pipăie porțile Brașovului românesc.

Pe strada Negru-Vodă, cum vii de la gară spre centru, se află — pe partea dreaptă — mănăstirea Negru-Vodă, „catedrala" orașului cum îi spuneau localnicii mai informați. (Niciodată n-am înțeles, de ce, această ctitorie basarabă se numește Negru-Vodă, deși — sub lespezile ei heraldice — se odihnește Nicolae Alexandru Basarab care se pare că a și zidit-o în secolul al XIV-lea și pe care, în nici un caz, nu l-a chemat Radu. Cît despre faptul că ar fi fost oacheș, respectiv negru, nici istoria, nici lespedea de deasupra nu pomenesc nimic.)

Dincolo de ultimul zid al mănăstirii, care își cobora bolovanii medievali și cărămizile feudale, pînă în rîul Tîrgului, se întindea un maidan uriaș pe suprafața căruia se afla o serie de acoperișuri cu șindrila mîncată de egzeme vetuste și proptite pe niște picioroange de lemn înalte de cîțiva metri. Acestea erau vestitele „șandramale" de la care întregul cartier își trăsese numele și în care — în fiecare an — se instala nu mai puțin vestitul *bîlci de sfîntul Ilie.*

Bîlciul, deși în mod oficial se deschidea la 17 iulie de „Marină" și se închidea la 29 de „Pantelimon", începea să vină încă din primele zile ale lunii. Atunci șandramalele își începeau epoca lor de glorie zgomotoasă, multicoloră și plurimirositoare. În șandramalele transformate, peste noapte, cu scînduri, tablă și prelate, în prăvălii și locuințe, se instalau negustori de toate neamurile și mărfuri de toate națiile; opinci cu ciocurile răsfrînte ca niște topoare cu tăișul în sus, cizme „șanti" ca niște Italii de lac în miniatură înțepenite pe șanuri, barișuri de stambă „firu-ntîi mătase pură", trusăuri de „mirese cu rabat", haine de alpaga neagră parcă lustruite cu cremă de ghete „cavaler", șube îmblănite cu tot felul de jivine „naturale", crema „Amor" pentru lustruit nasturi și alte metale și pînă la parfumul Pompeia cu cutia în formă de sarcofag de buzunar, de la „pamblici" cu ape, bice cu pleaznă, nasturi fără „nevastă", mobilă surfină „garantată de veci", vase de noapte cu mîna în șold și gramofoane cu pîlnia ca o Zarea imensă și smălțuită, ace cu gămălie, la coase ca iataganele ridicate spre lanurile viitoare, de la creioanele chimice la căcasă, cauciucuri de ghete „Palma" la panamale Borsalino, ață de mosorel la frînghii de Manilla pentru rufe, și pînă la cuie de șiță și ceasuri deșteptătoare Roskopf-patent, în sfîrșit, aici se găsea tot, orice „articol", pentru orice nevoie și orice pungă, fiecare în parte fiind un chilipir de cea „mai superioară calitate" și vîndut dumitale cu prețuri care desfideau „orice concurență.

Tot aici, în șandramale, se instalau și berăriile cu alune sărate la fișic cu fisticuri la soț ori făr'dă, cu ridichi negre și varnaviști cu „rean", birturile economice cu „renumitele" tuzlamale „regale", ciorbe de burtă „să mănînci pînă faci scurtă", și de ciocănele „cum

altele nu mai ie la ele", cu mititei cu cimbru „de-ţi dă putere de zimbru", cu patricieni, trandafiri, fleici, măduvioare, cureluşe, rotogoale şi toate celelalte „specialităţi" ale grătarului, de la „unde suge ursul" şi pînă la „demnităţi" de berbec, cu cele mai asortate băuturi spirtoase — de la trăscău la pelin de mai, şi de la basamac la Madera, îşi deschideau sucursalele estivale, în fumăraie apetisantă de grătare în exerciţiul funcţiunii şi în muzica „modernă" a tarafurilor cu primaşi de smoală şi „şanteze" cu pantofi de mirese şi aluniţe de catifea senzuală pe buza de sus.

Din nu ştiu care oraş al ţării, venea — în fiecare an — o mare simigerie cu laborator de faianţă şi cu firma „La muntenegreanu". Aci, sub ochii clienţilor, se frămîntau şi se coceau nişte admirabile şi celebre „branzoicii caldi cu lapti, cu smeura şi cu brînza avem". Şi, într-adevăr, brînzoaicele erau umplute cu orice: cu vişine, cu smeură, cu coacăze, cu carne, dar niciodată cu brînză.

La capătul şandramalelor dinspre strada Negru-Vodă, se afla un fel de piaţetă din care plecau cinci străzi în formă de stea aproximativă ca stelele de hîrtie ale colindătorilor la Crăciunuri.

Aici, abia lăsînd loc pentru circulaţia birjelor, se instalau prăvăliile argintarilor şi arămarilor amestecînd — sub acelaşi acoperiş — cădelniţe, icoane cu sfinţi joviali sau senili, bătuţi în solzi de aur, sfeşnice şi policandre de argint,

— Ai să te întrebi, poate, de ce am deranjat un maestru de balet, de talia dumitale ! ? ! Ei bine, e vorba de romanul acela al meu care a fost scenariu, piesă, cantată,...

scoarţe de evanghelii şi cruciuliţe bizantine, cu alambicuri de ţuică obeze, căzănele tîrtoşe de dulceaţă, tingiri cu capace ca talgerele de muzică militară, clopote bisericeşti şi tălăngi de vite, tipsii de aramă şi şiruri de zurgălăi pentru cai moşiereşti. Alături de ele, erau curelăriile şi frînghieriile cu căpestre şi hamuri bătute în ţinte creţe şi încheiate cu catarame şi paftale de aramă, cu şei de lemn „de dîrloagă" şi ofiţereşti de paradă, frînghii de rufe împletite ca nişte opturi şi colaci de funii pentru gospodării, gheme de sfoară pentru zmee şi cizmari, chingi de cînepă pentru cai şi pentru tapiţeri şi hamacuri împletite artistic, pentru cine ştia ce sînt alea. Tot aici mai erau şi tinichigii cu cazane pentru săpun, garniţe de untură, ligheane de vase, felinare de vînt şi de mort, stropitori de flori şi strecurătoare de supă, site de bucătărie şi burlane pentru sobe de tuci şi — alături de ei — un pic mai la distanţă, se întindeau prăvăliile mănăstireşti unde vînzătorii erau călugări îngălaţi şi lăţoşi cu ochi răi sub culioanele slinoase şi tinere cu ochi cucernici şi şolduri libere sub rasele largi, lungi, negre şi călcate cu dungă de-a lungul spatelui unduitor şi laic, iar cutiile de lemn sfinţi sau de tablă galvanizată în care puneau banii încasaţi din vînzare aveau în relief, pe capace, îngeraşi durdulii şi cruci smerite.

Porniţi din toate schiturile şi mănăstirile ţării cuvioşeniile lor veneau la bîlciul sfîntului Ilie (deci, faţă bisericească, de-a lor) să vîndă zăvestre şi covoare ţesute folcloristic în măiestre motive naţionale din toate punctele cardinale ale neamului, marame de soare bătut la gherghef şi borangicuri de miere toarsă subţire, ştergare înflorate pentru icoane mioape şi pentru zestrea din lăzile braşoveneşti ale fetelor de măritat, suluri de pînză înălbită în vîltoarea rece şi limpede a rîurilor de munte din preajma locaşurilor schimniceşti şi tot ceea ce acul, igliţa, spata şi tradiţia au învăţat prin secole degete resemnate, harnice şi monahale, să scoată din lîna oilor ţigae, ţurcane sau seine şi din coconii de aur ai viermilor de mătase, crescuţi pe foi de dud în „hodăile" văruite ale caselor de ţară, ca în atente şi severe colegii englezeşti.

La capătul celălalt al şandramalelor, acestea îşi terminau platoul şi — de la o înălţime de circa zece metri — coborai printre bălării, ciulini, bolovani şi gunoaie solidificate, pe o mulţime de poteci trasate şi bătătorite de pasul omului pînă în strada Morii.

— Sensibil,... duios,... liric,... să mă fi întrebat pe mine criticul ăsta!

Între strada aceasta, pavată cu bolovani de prund, și rîul Tîrgului care își ducea spre Pitești apele de leșie (însîngerate dimineața de sîngele cald al vitelor tăiate la abator), se întindea o altă fîșie de maidan, lungă de o jumătate de kilometru.

Pe acest maidan se instala „parcul de distracții" al bîlciului. La intrarea în parc te întîmpinau fotografii „à la minut" unde puteai să te fotografiezi la discreție în nacela de foiță a unui balon pictat în plină ascensiune, la volanul unui automobil de tablă în viteză, sau la ramele unei bărci de mucava insensibilă în mijlocul unui morman de valuri excitate de furtună și albastre ca scrobeala de rufe.

Veneau apoi „panarămile", cum li se spunea în intimitate la Cîmpulung. „Dama Perforată", „Copilul cu aripi, minunea din județul Buzău", „Sirena, sau frumoasa femeie cu cap de om și coadă de pește", „Uriașii naturii" (doi monștri, frate și soră, originari din Turnul-Severin) cîntărind la un loc 300 de kilograme, „Femeia cu barbă", „Fachirul indian ce doarme pe cuie, se hrănește cu șerpi originali și înghite diferite săbii și alte arme de foc", „Ciclopul român sau Omul cu trei ochi din care al patrulea în frunte", „Copilul cu șase picioare" (un fel de rac omenesc cu ochi de lăuză și surîs de înger cretin), „Calul matematic" (care făcea adunarea cu urechile, scăderea cu capul, înmulțirea cu copitele și împărțirea cu coada), precum și alte „atracții" care de care mai „mondiale" și mai nevăzute pînă în prezent. Dar adevărata panoramă serioasă era vestitul panopticum al lui Braun, care își avea locul rezervat întotdeauna în mijlocul maidanului cu distracții

Pe estrada largă de la intrare, pe lîngă casa unde trona un fel de hipopotam cu bluză de dantelă albă și cercei verzi mari cît două prune de dulceață și cu inele de împărăteasă bizantină pe degete (e vorba de văduva-proprietară a panopticumului) se mai afla un pian automat, o caterincă cu manivelă pe picioare în formă de X, un cimpanzeu mare cît un elev de clasa I gimnazială pe numele său maimuța Jak (amporté dé foré dé Congo posesion fransé) ce vorbește „la perfecție limba africană în care va răspunde la orice întrebare ce i se va pune numai pentru 10 bani de persoană, copiii și militarii prețul jumătate", un papagal verde ca salata de lăptuci și cu coada roză ca din șerbet de smeură zbîrlit la tîrtiță, cocoțat (îl chema Coco) în plină libertate, pe un piedestal ca cele pentru note de muzică, și — într-o cușcă alăturată — o hienă („hiena este un animal sălbatic care dezgroapă morții pentru ai mînca de vii") cu doi ochi rotunzi ca bilele de la sticlele de limonadă și bulbucați a crimă pasională spre pliscul papagalului, răsucit ca un melc, sub gușă.

Intrarea generală era 30 de bani „cu cadou" la ieșire, cadourile constînd în creioane Ideal, notesuri cu pătrățele

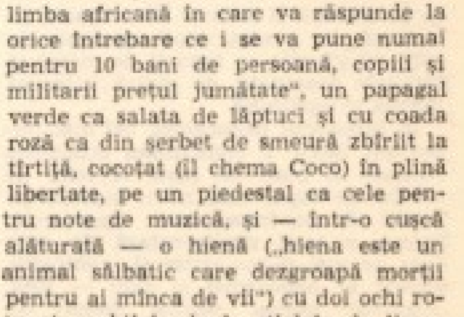

— Gata ! — Începe veselia ! A venit cunoscutul epigramist !

— Cu chipul înnegrit de zgura furnalului... Nu, nu e bine... Zgura furnalului îi înnegrise chipul,... parcă mai merge...

de aritmetică și scoarțe de mușama lipicioasă, iar pentru copii muzicuțe de gură cu găurile ca fagurii de miere și păpușele despuiate, de piatră indecent lăcuită și smălțuită.

În interiorul panoramei, cel mai important lucru îl constituiau ocheanele rotunde și mari cît niște ferestre de cabine de vapor mai mici, înșirate pe pereți. de jur-împrejurul panoramei. Pentru o taxă suplimentară de zece bani, se mai putea vizita și „cabinetul secret" al panoramei și care — deși „rezervat numai pentru domni și doamne" — era, în permanență, populat numai de elevi de la gimnaziu și de fete de la școala profesională.

Nu cred să fi văzut în viața mea ceva mai hidos, mai respingător, ca acest „cabinet secret" unde se găsea o serie de borcane în care era conservată în „spirt" o garnitură bine asortată de monștri și stîrpituri de stearină.

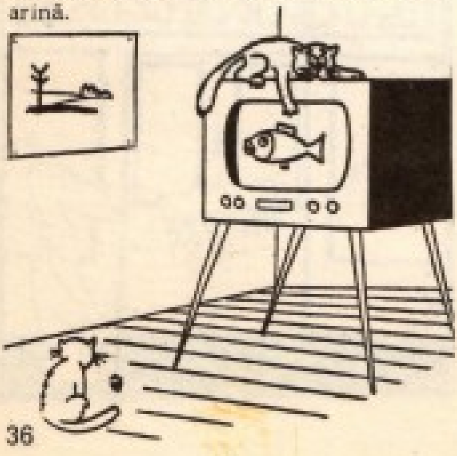

La toate cele trei intrări ale bîlciului te întîmpinau înghesuite una în alta, ca niște călători în tren, tarabele negustorilor de turtă dulce „semplă" sau umplută cu pătrățele de rahat și firimituri de nucă, ale covrigarilor cu covrigi de toate mărimile de la „d-ăi dă mocinici pîn-la d-ăi cu susan", cu plăcinte cu „c" sau cu „b" servite cu „cleștiii că mă arde deștili" după cum se lăuda simigiul cu mînecile suflecate și cu rude la Pireu, și mai numeroase decît toate tarabele cu „mărunțișuri" diverse, multicolore și strălucitoare... piepteni de os și de celuloid, ace de baga și copci „patent", țignale cu bobiță și ochelari cu lentile de țiplă, bocse de mașină și inele de „duble", hopa-Mitici cu mutre de farfadeci shakespearieni, sfîrleze cu piciorușe de balerine și „nastori" de plapumă și de inexprimabili, tabacheri de mucava cu familia regală turtită pe capac și bricege cu două limbi și tirbușon sistematic. Printre tarabe își înălțau semafoarele cu capsa în vîrf și cu cuiul de lemn la tălpică „aparatele" pentru încercarea puterii și își hîrîiau roțile norocului barăcile cu căni de sticlă pictată cu pitici de ipsos și cu revolvere cu butoiaș de oțel și prăsele de sidef.

Cîte o dată apărea — cocoțat pe coșul unei trăsuri de piață — și cîte un dentist american cu haine de dril și joben alb, ca dricarii la înmormîntările de fete mari, care vindea sticluțe cu picături și borcănașe cu alifii care aveau darul să scoată orice măsea, fără durere, numai după o simplă ungere a gingiei cu medicamentul miraculos.

GALERIA CURIOZITĂȚILOR

PATRICK HEMINGWAY

fiul celebrului scriitor american, a hotărît să-și dedice întreaga activitate ocrotirii animalelor sălbatice de pe continentul african acceptînd postul de profesor la școala rezervației naționale a Tanzaniei.

Prima călătorie în Africa de Est Patrick a făcut-o în 1951, imediat după absolvirea universității Harward cu dorința de a deveni vînător profesionist. Din motive familiale se întoarce în America pentru scurt timp, iar în 1964 se reîntoarce pe continentul negru dar de data aceasta în postură de ocrotitor al lumii necuvîntătoarelor.

UNA DIN SCRISORILE LUI EDGAR POE

a fost vîndută la o licitație din America cu suma de 5.250 dolari. În epistolă marele scriitor îi aducea la cunoștință unuia din prietenii săi intimi că pentru povestirea „Motanul negru" a încasat frumosul onorar de... 20 dolari...

PE ADRESA: BAKER-STREET 211

din Londra sosesc anual sute de scrisori adresate lui... Sherlock Holmes. Jane Niklson, secretara firmei de construcții, al cărei sediu se află în sus-amintita clădire răspunde cu plăcere la fiecare scrisoare dîndu-se drept secretara celebrului detectiv. „N-ar fi bine să dezamăgim oamenii, răspunzîndu-le că Sherlock Holmes este doar un erou literar. Pornind de la aceste considerente, eu le răspund că domnul Holmes este plecat din oraș pentru a rezolva un caz deosebit de dificil".

783 MILIOANE DE ANALFABEȚI

mai există în zilele noastre pe mapamond, după cum anunță buletinele U.N.E.S.C.O. Rata de creștere a neștiutorilor de carte este de 50 milioane la zece ani. Procentul analfabeților în Europa este de 3,6%. Printre țările cu cel mai mare procent de neștiutori de carte de pe bătrînul continent, pe primele locuri se află: Spania, Portugalia, Italia și Turcia. În Africa procentul de analfabeți este de 74%.

123.000 DE CĂSĂTORII

au fost înregistrate într-o singură zi în Mexic. Asaltul mexicanilor de ambele sexe asupra ofițerilor stării civile din această țară se explică prin faptul că a fost abrogată legea care obligă pe fiecare candidat la însurătoare la plata unei sume piperate înainte de obținerea mult-doritului certificat. Această lege a favorizat extinderea îngrijorătoare a căsătoriilor morganatice. Astfel, după abrogarea legii, foarte mulți miri și mirese au venit la ofițerii stării civile însoțiți de copii, ba chiar și de nepoți, deoarece legea căsătoriilor a fost votată cu patruzeci de ani în urmă. Presa mexicană subliniază că în urma acestor căsătorii 500.000 de copii au devenit moștenitori legali ai părinților lor...

DEJUNURILE LA TITU MAIORESCU

Cine are răbdare să parcurgă *Însemnările zilnice*, editate și inedite, poate constata punctualitatea, conștiinciozitatea și promptitudinea olimpianului de la Junimea. Fiecare pagină, fiecare zi consemnată în acest jurnal dovedesc formația, preocupările și rezultatele obținute, în cele mai diverse aspecte ale vieții, de către Titu Maiorescu. Așa, precum odinioară profesorii de la Universitatea din Heidelberg își invitau pe elevii și foștii lor elevi la masă, tot astfel și Maiorescu îi chema pe foștii lui studenți care s-au remarcat prin cercetări și contribuții științifice, pentru a discuta și rezolva unele probleme referitoare la viața literară, culturală și politică a țării.

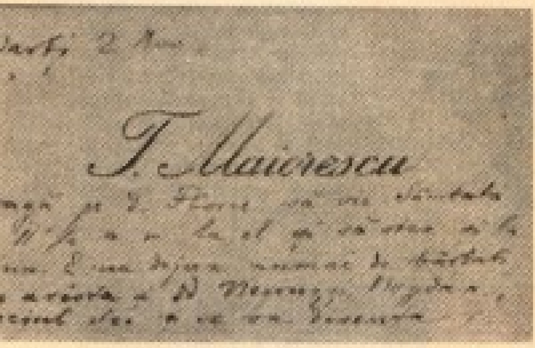
T. Maiorescu

T. Maiorescu

Cele două cărți de vizită, pe care le transcriem în continuare, sînt emoționante documente literare și umane, în sensul celor afirmate mai sus: „Duminică 20 Noiembr(ie) T.(itu) Maiorescu roagă pe d(umnealor) d(omnii) (I.S.) Petrescu și (Constantin) Litzica să vie mîine, luni la 7 seara, să prînzească la el". Cei doi apropiați ai magistrului erau profesori de limba și literatura latină la liceul *Sf. Sava*. Cel din urmă a onorat cu serviciile sale și secția de manuscrise a Bibliotecii Academiei Române, dîndu-ne un admirabil *Catalog al manuscriselor grecești* existente în Biblioteca Academiei. Constantin Litzica a fost colaborator al revistei *Comisiei literare*, iar din 1900, începînd cu primul număr, îl găsi și în comitetul de redacție.

A doua carte de vizită: „Marți 2 Noi(embrie) (1899). Titu Maiorescu roagă pe d(omnul) (I.S.) Floru să vie sîmbătă la $11^{1}/_{2}$ a(nte) m(eridian) la el și să stea și la dejun. E un dejun numai de bărbați, vor exista și d(umnealor) d(omnii) (Iacob) Negruzzi, (Ioan) Bogdan, (Dimitrie) Onciul etc. și se va discuta asupra „Convorbirilor", este trimisă profesorului de istorie I.S. Floru, care a colaborat la revistă, a făcut parte din redacție, și de la care ne-au rămas cîteva pagini în care ni se înfățișează raporturile sale cu Titu Maiorescu.

Cele două agape de la Titu Maiorescu au avut ca mobil discutarea unor chestiuni referitoare la noua formulă de apariție a *Convorbirilor literare*, care au continuat să stîrnească interesul și admirația celor mai eterogene categorii de lectori.

Mulțumim și pe această cale doamnelor Julieta Moldoveanu și Sandi Floru pentru amabilitatea de a ne fi pus la îndemînă cele două documente.

NICOLAE SCURTU

GEORGE CORBU

MICROANTOLOGIA EPIGRAMEI ROMÂNEȘTI CONTEMPORANE

ILIE CIOBESCU
Unui „amic"

L-am invitat odată pe la mine
Tratîndu-l ca pe-un oaspete ales.
Dorisem să se simtă foarte bine
Nu s-a simțit: revine foarte des.

LEONIDA SECRETEANU
Pe mormîntul unei pietre

Sub această sfîntă floare
Zace-un pumn de praf stingher
Ce-a rămas din piatra care
S-a izbit de-un caracter.

NICOLAE GHIȚESCU
Puterea exemplului

Nici de fumat, nici de băut,
Să mă dezbăr n-am reușit,
Exemple bune am avut
Dar din păcate... au murit.

GH. BULIGA
Întrerupere de curent

Iar dacă Domnul a strigat
Atît de răspicat „Lumină" !
Mă-ntreb, ce naiba s-a-ntîmplat
De n-a ajuns pin' la uzină ?

Certificare

Pe mormîntu-i, un erete
A scăpat un „ou" bizar.
Admirabilă pecete
Pe-un destin de găinar !

ION GEANĂ
Avarul

Simțind că inima-i tresaltă
De mila care-l copleșea,
Pomană începu să dea...
Din mîna dreaptă, în cealaltă.

GEORGE CARAMFIL
Însetaților de glorie

Cîți n-ar fi aceia care
Roși de-al nemuririi viciu
Caută, casei cu zăvoare,
O... intrare de serviciu ?

NICOLAE PETRESCU
Logică

În calitate de ateu,
Întreb pe bieții sacerdoți:
De-ar exista un dumnezeu,
Nu ne-ar fi luat dracu' pe toți ?

Arta criticii

Criticul cu-alura-i gravă,
Cînd i-a disecat volumul,
L-a urcat întîi în slavă
Și de-acolo i-a dat drumul.

STELIAN FILIP
Scutire de salut

În două cazuri, după mine,
Poți fi scutit să zici „Noroc" !
Cînd nu cunoști un ins de loc,
Și-atunci cînd îl cunoști ...prea bine.

SIN ARION
Unui scriitor satiric

Cînd floreta și-o împlîntă
Într-o racilă acută,
O recuperează frîntă
Fiindcă-i din carton făcută.

GHEORGHE STERIADE
Credinciosul

Avînd o pilă la șefie,
Pe treabă nu prea pare pus:
— „Mă criticați, tovarăși ? Fie...
Vă vede însă... „cel de sus" !

Unui adept al lui Bachus

Cînd dai pe gît paharul ras,
Gîndești IN VINO VERITAS!
Dar pentru ce, cînd umpli cana,
Nu te gîndești și la MENS SANA!

N. GĂRDESCU
Catren

Cin' se crede om cuminte
Că, iubind n-a suferit —
Ori a suferit, și minte,
Ori se minte c-a iubit.

IOAN MARTIN
Unui vorbăreț

Dac-o vrea să mă asculte,
Sfatul meu îi prinde bine:
Se pot spune prostii multe
Și-n cuvinte mai puține.

IULIAN TANASESCU
Uneia

O mistuie un gînd prosper,
Din fragedă copilărie, —
Să-ajungă „doamna inginer"
Dar numai... prin căsătorie!

I. BERG
Unei amfitrioane

Musafirii te-nconjoară
Și-ți string mîna cu elan,
Și ți-o string întreaga seară
Ca să nu cînți... la pian.

Unui inveterat jucător de table

Joacă table la un șvarț:
Intră luni și iese... marț!

GABRIEL ȚEPELEA
Maestrului N. Crevedia

Mai multă lume m-a-ntrebat
Ce-am auzit de Crevedia,
Eu am răspuns că-n România
E-un nume cunoscut — ca sat.

*

ION VLADIMIR
Unui îndrăgostit

Pierzîndu-și capul din amor,
S-a-nspăimîntat atît de tare
Că-a doua zi, prevăzător,
L-a declarat fără valoare!

N. CREVEDIA
Vecina noastră

Și-a luat Doamna Lucia Dichis
O mașină gingașă de scris,
Și-acum către-ntreaga românime
Bate-ntr-una, bate... anonime!

Văduvei unui cărturar

După moarte, Doamna Gal,
I-a vîndut cărțile, masa,
Călimara de cristal,
Că zicea: miroase casa
Prea... a intelectual!

GHIOCEL CONSTANTINESCU
Utopie

Să fiu fulger, tare mi-ar plăcea...
Să pot veni din'nalturi ca taifunul...
Nu ca să luminez pe careva
Dar ca să mai trăznesc pe cîte unul!

Ocazie rară

Alerg cu alții în grămadă,
Nu vreau spectacolul să-l scap.
Se zice că la colț de stradă
Doi proști s-ar bate... cap în cap.

MIRCEA IONESCU-QUINTUS
Autumnală

Cavaler fără pereche,
Vîntu,-ndrăgostit lulea,
Cîntă frunzei la ureche
Și ea, biata, va cădea.

Femeilor

De cînd iubirii îi știu mersul,
V-am scris poeme de amor,
V-am dat și lira mea și versul,
Păstrîndu-mi dreptul de-autor.

AUREL IORDACHE
Epigraf pe statuia mea

Din ce m-am vrut, nimica nu e...
Și totuși, am muncit intens...
Abia acuma, ca statuie,
Dau circulației... un sens.

AL. CLENCIU
Culesul viilor

Se tot petrece, anual,
Aceeași milenară dramă :
Culesul viilor pe deal
Și-al ...„morților" mai jos, la cramă!

MIRCEA TRIFU
Unei femei aprige

Mi-aș da un an din viață, chiar acum,
Ca soacra mea, Napoleon să fie,
Și întîlnind un Waterloo în drum
S-o văd și eu pierzînd o bătălie !

Sfîrșitul literatului

Pe drumul fără de retur
Cu mîinile la piept aduse,
Deschise-un ochi, privi în jur,
Văzu un critic — și se duse.

IONEL GOLOGAN
Egoistul

Doar un singur gînd îl doare,
Picurîndu-i mult venin :
De ce razele de soare
Încălzesc și pe vecin ?

CATEN POPESCU
Pro domo

Așa e epigrama, — hidă,
Pe chipu-i aspru, cu-n surîs,
Pe mulți îi face ea să rîdă ;
Pe ea, destui o fac de rîs.

Unui preot cu veleități literare

Să-l suportăm pe popă, fie,
De moarte să ne plictisească
Bătîndu-ne la cap, cînd scrie,
...Decît la cap, să ne citească !

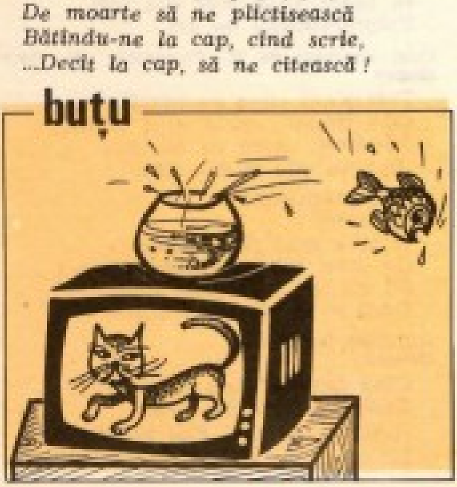

SORIN PAVEL
Ipocritului

Virtutea e, pe cît se pare,
Adesea o vorbă în doi peri —
Ne-o cere astăzi cu ardoare,
Ce-l ce-a sfidat-o pînă ieri...

Infumuratul

Din pricini infinit diverse
Dar iluzorii tot pe-atît,
E-atît de plin de sine-ncît
Nu m-aș mira să se reverse.

Constatare

Citind duioasele tirade
Ce-apar, cernite, în gazetă
Constați uimit că pe planetă,
Mor numai oameni cumsecade...

I. ST. BOGZA

Unui anume scriitor

Te-am citit pînă-n erată
Și greșeli sînt cu duiumul,
Dar greșeala neiertată
...E volumul.

FLORIN IORDANESCU
Pe o lespede

O, trecător, ascultă sfatul meu :
Învață și latina în liceu
Căci dincolo de-a veșniciei poartă
Nu te descurci decît cu-o limbă moartă.

Pe o lespede

Am frisoane, tremur tot,
Fiindcă nu știu să înot,
Și mă tem să nu mă-nec
Styx-ul cînd va fi să-l trec.

MIRCEA PAVELESCU
Lui Florin Iordănescu, autor al unui volum de parodii

Ironizînd tot ce se scrie,
Florin, epigramist atent,
Are talent de parodie
Și parodie de talent.

Unui orator

E drept că domnul orator
Găsește frazele ușor,
Dar după ce și le-a găsit
Și le-a ornat cu floricele
Rămîne totuși stingherit
Că n-are ce să pună-n ele.

GH. BELEI
Membrului unui cerc „distins"

Cu capul său cel plat
Și de cultură berc,
Se-nscrie-n orice cerc
Ca orișice pătrat.

CONSTANTIN SACHELARIE

Lui Al. Clenciu, caricaturist și epigramist

Maestru-al ultimei sinteze
— A comediei și a dramei —,
El reuși să-nfățișeze
Caricatura epigramei.

GEORGE ZARAFU
Autoepitaf

Trecînd pe-această tină,
Tot căutîndu-mi drumul,
Am ars să dau lumină...
Aici se află scrumul !

Unor poeţi

Cu poeţii, mai ales,
Se destramă cîte-un mit :
Unii sînt de ne-nţeles,
Alţii sînt de necitit.

Unor tineri

Unii, risipindu-şi banii
Pe cel mai „exotic" fum,
Reuşesc să-şi facă banii
Tot ca şi ţigara — scrum !

AURELIAN PĂUNESCU
Umorul

Acum, cînd încheiat e sorocul,
La cap de drum pot confirma :
În viaţă totul e umorul...
Şi cel cu u şi cel cu a.

Luna de miere

Luna-n care, cu elan,
— Strîns uniţi prin mariaj —
Mirele e la volan
Iar mireasa e-n rodaj !

VASILE TATCU
Invidiosul

Sîntem ambii donatori,
În spital, de multe ori,
L-întîlnesc ca pe-un vecin :
Eu dau sînge, el venin.

Epitaf la un soţ incinerat

Stă cenuşa-ntr-un borcan,
Soaţa-i, ca văduvele,
N-a lăsat să treacă-un an
Şi-a-ncurcat borcanele.

GEORGE CORBU
Unei cititoare a antologiei „Epigramişti români de ieri şi de azi" (1975) de N. Crevedia.

Epigramistului de ieri
Doar spirit ai putea să-i ceri,
În braţe, însă, poţi să-i cazi
Epigramistului de azi.

Unei studente de la Facultatea de limbi clasice

Trăieşte-ţi clipa cu nesaţiu
Căci timpul, oricît, nu-i destul ;
Să-ntîrzii seara cu Horaţiu
Dar nu uita şi de... Catul !

TUDOR MAINESCU
Recunoştinţă

X mi-a spus fără ruşine
Ce mi-a spus de-atîţia ani —
Să nu fac la nimeni bine
Dacă vreau să n-am duşmani.

GIUSEPE NAVARRA
Geneză

Cînd Domnul dete forţei flux,
Creînd o lume din delir,
A zis cu patos : „Fiat lux !"
Şi astfel s-a născut Shakespeare !

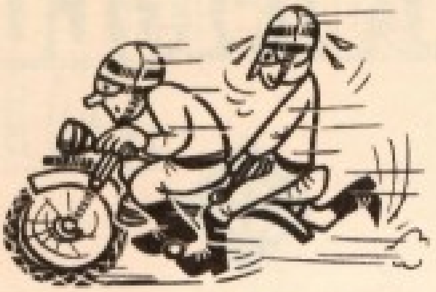

Lui Cik Damadian, lîngă bustul actorului Tănase, de la Vaslui

Zărindu-l pe Tănase lîngă Cik
Îmi puse o-ntrebare un amic :
Pe Cik îl recunosc din zece mii,
Dar cirnul de pe soclu, cine-o fi ?

EUGEN PETROVEANU
Epitaf unui matematician

Aici, cînd are-un sediu fix,
De-a pururea va fi un X.

TEODOR MARICARU
Românul e născut poet

Vorba spusă din bătrîni
Astăzi nu e actuală,
Căci avem, fără-ndoială,
Trei poeţi la doi români.

Poeme mărunte

Mă îndoiesc de tine
pînă te ating cu buzele.

*

Cînd mi se văd rănile
încep să fluier.

*

Priveşte cîrdul ciorilor ca pe-o scrisoare
trimisă de un mut în univers.

*

Azinoapte ploaia a ucis toţi melcii

*

Un aiurit pescar întinde plase
pe vîrful dealurilor sterpe.

*

Ascultă, mîncătorii de zăpadă
sorb supa zorilor cu ciocîrlii cu tot

MIRCEA DINESCU

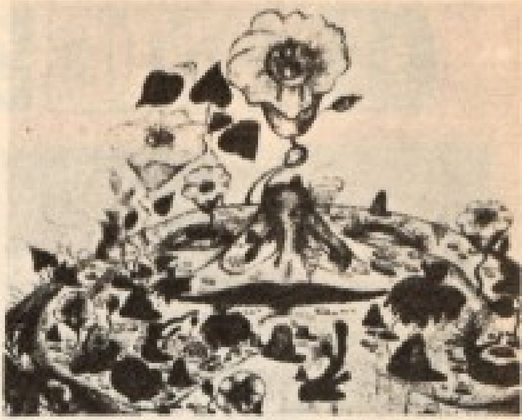

Grafică de **KIRA-CRISTINEL POPESCU**

GLUME GLUME GLUME

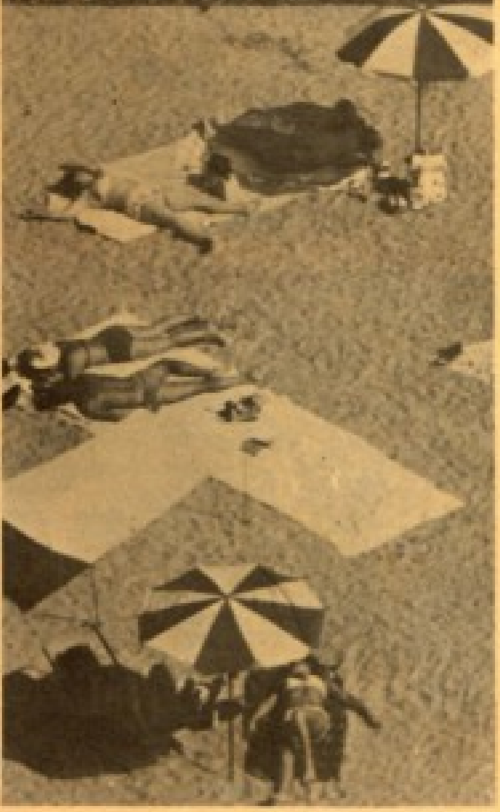

Intr-o cafenea, noaptea :

Chelnerul — Ce doresc, domnii ? !

Primul — Ce doreşte şi prietenul meu.

Chelnerul — Dumneavoastră, domnule ?

Al doilea — Acelaşi lucru şi eu ; pe lingă aia să-mi aduci şi un pahar de apă.

Primul — A !... Şi eu vreau un pahar de apă !

•

Doi prieteni discută cu aprindere chestiunea inteligenţei animalelor.

Unul din ei susţinea că, împotriva tuturor celor ce se spun, cîinii sînt proşti, în afară de aşa-zisele lor instincte.

— A, nu dragă — replică celălalt — sînt şi cîini extrem de inteligenţi. Al meu, de pildă, începe să urle, de cîte ori o vede pe nevastă-mea, apropiindu-se de pian !

•

Paznicul muzeului :

— Nu e voie să fumaţi aici.

Vizitatorul : — N-avea grijă, trag tot fumul în piept...

Salvatorul — (către necunoscutul pe care l-a salvat) Cum s-a întîmplat nenorocirea ?
Rănitul : — Vedeţi prăpastia aceea ?
Salvatorul : — Da.
Rănitul : — Eu n-am văzut-o.

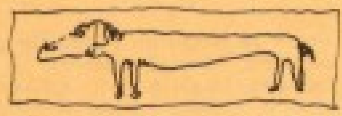

Doamne, frumos cîine, l-aş cumpăra. Dar şi două mii de lei, o să se supere bărbatul meu...
Vînzătorul : — Doamnă, mai uşor veţi găsi un alt soţ, decît un cîine de rasă ca acesta.

*

Ea — Mi-ai spus că mă iubeşti, vrei să ne căsătorim ?
El — Te rog, nu schimba vorba, domnişoară.

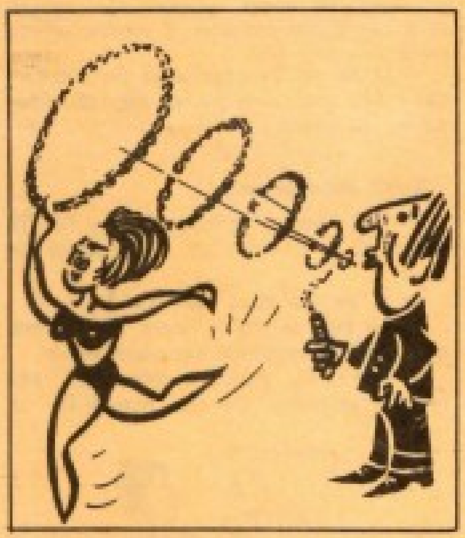

Mare scandal într-o gară. Şeful staţiei avea o neînţelegere cu o cucoană bătrînă. Pasagerii se amestecă, luînd fireşte partea bătrînei ; unul din ei ţipă şefului :

— D-ta n-ai educaţie, domnule !
— Te rog să crezi că am mai multă decît d-ta, domnule !
— Poate, domnule, dar d-ta o capitalizezi şi-o ţii ascunsă pentru d-ta, pe cînd eu o împrăştii pe toate drumurile.

La tribunal.

Mitică e condamnat la 500 lei amendă, fiindcă, în înghesuiala de la garderoba

unui teatru, a făcut-o pe o cucoană „gîscă".
— Aşadar, — întrebă Mitică — nu e voie să spui unei cucoane „gîscă" ?
— Fireşte că nu ! răspunde judecătorul.
— Dar unei gîşte poţi să-i spui „Stimată doamnă" ?
— Asta da. Desigur...
— Atunci, — reluă Mitică, adresîndu-se cucoanei ofensate, — vă rog să mă iertaţi „stimată doamnă" ?

Discuţie în colţ de salon :

— Ştii că madame X. m-a invitat la ea, la ceai...
— A ! Nu, dragă, este o casă pe care nu aş frecventa-o cu nici un chip...
— Aşa ? De ce ?
— Am găsit-o de cîteva ori pe madame X. în unele locuri, în care aş fi roşit să mă aflu !

La restaurant

— Domnule, domnule, achitînd nota, aţi uitat pe chelner...
— N-am mîncat nici un chelner !

Un grup de turiste americane, care vor să viziteze Italia în opt zile, ajung

la Veneția și, vizitind diferite edificii, ajung in fața palatului Dogilor.

— Ce frumoasă e Florența ! exclamă una din turiste. La care, o colegă îi răspunde :

— Dar dragă, nu sintem la Florența, sintem la Veneția.

— Ai dreptate, îi răspunde cea dintii, răsfoind carnetul de notițe, azi e de abia miercuri, și vizitarea Florenței o avem fixată pentru vineri.

Cind d-l N.N., un vesel și chefliu ziarist, s-a insurat acum cinci ani, cu o tinără și nostimă funcționară, nimeni nu a vrut să creadă că această căsnicie va putea dura mai mult decit cele citeva luni necesare lui N.N. să se convingă de utilitatea socială a divorțului.

Și totuși, căsnicia a ținut și mai ține ; asta nu înseamnă că N. N. e fericit.

Mai ieri, povestea la cafenea că a fugit de acasă, din cauza zgomotului infernal pe care-l făcea băiețașul lui, fiindcă am uitat să spunem că d-l N. N. este și părintele unui asemenea copil.

N.N. își chemă soția :

— Draga mea, ce înseamnă tărăboiul ăsta ingrozitor ! De ce nu-i rupi urechile lui Gigi ?

— Ssst ! Taci din gură ! I-am cumpărat o tobă ! E singurul mijloc de a-l face să stea liniștit.

•

Femeile au obiceiul să-și tortureze soții în diverse chipuri. Cel mai infernal sistem de maltratare este însă, cu siguranță, acel al întrebărilor.

La orice oră din zi sau noapte, în mijlocul oricărei ocupații, femeia este dispusă să întrebe ceva. Depinde de bărbat, dacă știe cum să răspundă.

Astfel, o soție, cuprinsă de un acces de sentimentalism, își întrebă soțul :

— Dragul meu, dacă eu aș muri, ce ai face tu ?

— Aș căuta să mă consolez, rămînind văduv toată viața ! răspunse prompt soțul.

•

Un om căzut în Dîmbovița. Alții au sărit și l-au scăpat. Nenorocitul, întins pe chei, abia mai răsufla. A înghițit multă apă și sint puține speranțe de scăpare.

Lumea adunată — printre care se afla și un artist al Teatrului Național, cunoscut ca băutor, și un camarad al său mai tinăr, — comentează în fel și chip.

Iar actorul cu pricina bătîndu-și discipolul pe umeri, glăsui în chip de sentință :

— Vezi ce ți se întimplă, dacă bei prea multă apă ?

•

Un domn se leagă pe stradă de o femeie măritată, fără să observe că bărbatul ei este lîngă ea ; în consecință, încasează o palmă. Furios, îl întreabă pe cel ce i-o aplicase :

— Mă rog, e serios sau în glumă ?

— E foarte serios.

— Atunci, ai scăpat ușor, fiindcă eu nu știu de glumă !

•

— A, bună ziua, domnule Popescu ! Cum te-ai schimbat !

— Dar nu mă cheamă Popescu, domnule !

— Ce vorbești ? Și numele ți l-ai schimbat ?

•

— Știi că m-am plictisit tot venind să-ți cer chiria camerei. E pentru ultima oară c-o mai fac.

— Unde dă Dumnezeu să fie așa cum zici ! Nu mai veni niciodată, că doar eu nu te chem.

•

Spirit de economie

— Am primit o scrisoare de la Titi. Se vaită că e bolnav, că a consultat un doctor...

— Și ce i-a spus doctorul ?

— L-a pus la regim. Scrie că nu mai are voie să mănince aproape nimic.

— Așa ? Ei, atunci e momentul să-l invităm la masă. Ce mai aștepți ?

In parc la Călimănești.

— Unii îmi dau treizeci, alții treizeci și doi de ani. Dumneata ce vîrstă îmi dai ?

— Pe amindouă, doamnă.

GHEORGHE IACOB

un cățel numit dorință

Cu un cățel alb în mînă, insul caută ușa unui apartament verificînd, tot timpul, adresa din ziarul purtat la vedere. Repetă :

— Strada, asta e... Scara, e scara A, etajul VI... apartamentul 18... E clar ! Aici e. (cățelului din brațe)... Fiară ! Fiară, cu tine vorbesc !... Te-a prins somnul tocmai acum ?!... Fiară !... Nu vreau să-ți zic pe nume că nu știu ce nume avea al lor, să nu te-nveți greșit. Fiară ! Să dai din coadă cînd îl vezi pe domnul ca și cum ar fi stăpînul tău ! Pricepi javră ? Dacă nu dai din coadă, nu mai pupi os cu măduvă toată viața ta ! E clar ? (vrea să sune, renunță). Și nu te mai linge pe bot că iese vopseaua și dau de bucluc. Scrie clar : pată neagră pe bot. Dacă-ți lingi pata, pierd recompensa. Dacă pierd recompensa te fac mănuși ! Nu fi cîine cu mine !... Pentru tine e ușor. Eu încasez recompensa, tu te duci cu domnul și, după cinci minute, rîcîi la ușă, te ceri afară și vii fuguța după colț. Te-aștept acolo... Lucrează repede că mai avem trei vizite de făcut seara-asta. Mai avem de luat recompense de la trei nemîngîiați.

Ne-am înțeles ? Începi și te bucură fiară, că sun !... (vrea să sune, renunță). Bucură-te, că-ți dau două peste bot de-mi rămîne pata pe mînă. Ce te-a apucat ? Ia uite-l cum stă de parcă e de la fisc ! Am avut cheltuieli cu tine, fiară ! Masă, casă, fundă, vopsea !... Barem investițiile să mi le scot (vrea să sune, renunță). Să nu uit ! Să nu cumva să latri că te depistează după voce !... Chelălăie și tu, așa, un pic, subțire, o să creadă că e bucuria revederii. Hai că sun ! Dă din coadă cît o mai ai ! Bucură-te javră, că la hingheri o să fie invers !

Vrea să sune. Apare un al doilea personaj cu un cățel la fel și cu același ziar în mînă. Caută, evident, același apartament. L-a găsit. Se-ntîlnesc. Se cunosc. Se știu bine.

— Ce faci tu, ce fac ai tăi ?

— Mersi, bine. Soția la băi, copiii la socri... Tu ?

— Cu profesia... Pe-aici pe la mine prin sector...

— Nu e sectorul tău !

— Nu vorbi, nu e strada Fluierului ?

— Ba da...

— Atunci ?

— Numărul ! E numărul 271.

— Sectorul tău e pînă la numărul 269. Colțul de-alături. După intersecție ești pe teren străin.

— Ce spui, dragă !? Scoate harta !

— Poftim ! Să verificăm parcelarea !... Hartă în regulă cu trasee roșii, demarcări etc. Poftim !...

— Păi, eu ce spun ! Străzile — astea două pînă la magazinul de cămăși, inclusiv colțul, sînt cedate lui Arghir c-a fost bolnav.

— N-are cîine. I-a murit.

— Accident de muncă. A cumpărat altul.

— Da, dar e negru. Și din negru e greu să faci alb cu negru. Poți să faci negru cu alb.

— Depinde de profesionist.

— Știi că este începător în branșe. A lucrat papagali.

— Mă rog, cert e că Arghir, neavînd animal corespunzător, mi-am permis, gîndindu-mă...

— Și eu m-am gîndit !

— Eu m-am gîndit primul !

— Aiurea ! Tu erai central !

— Da, dar țin la tradiție ! Nu lucrez decît cîini. Tu „găsești" și prepelițe.

— Treaba mea. Am venit primul. Te rog. Degajează ! Vreau să sun și domnul n-a pierdut doi cîini !...

— Lasă-mă pe mine !Am băgat ultimii bani în vopsea ! Al tău e și prost vopsit !

— Hopa ! Ne jignim ! Învață-mă și meserie !...

— Facem juma-juma și-ți dau doi pui cînd crește !...

— Dînsa este cățea ?

— Da.

— Pierdem vremea. În anunț scrie clar : „Cîine"...

Apare un al treilea tip, identic, fără cîine, cu o valiză închisă :

— Salut colegi...
— Cine e domnul ? N-am avut plăcerea !...
— Ai s-o ai. Scoate un pol.
— De ce ?
— Doi poli costă amenda.
— Nu dau un ban.
— Atunci sîntem pierduți. Știi cine e dînsul ?
— Cine ?
— Un parazit. Știi ce are în valiză ?
— Nu.
— Îți spun eu. O pisică. Îi dă drumul și adio recompensă. Ne sperie interpreții. Hai ! Să scoatem gologanul ! !...

PETRE BĂRBULESCU

PARFUMUL TIMPULUI TRECUT

Revista „Familia" din 14—26 III 1893 — cronică de spectacol semnată de Iosif Vulcan

„Spre a mai vede și ceva românesc m-am dus la teatrul „Dacia". Acolo a început să joace Societatea Lirică română... S-a reprezentat opereta „Olteanca", libretul de dl. colonel Bengescu Dabija, muzica de d-nii Otremba și Ed. Caudella. Sala n-a fost plină, dar respira un fel de aer românesc, toți vorbeau românește, pătura de sus a societății lipsea cu totul.

Opereta mi-a făcut cea mai bună impresie. Libretul bine compus are multe scene hazlie și e scris cu umor. D-na Aristide (Găllușcă), prima-donna societății, are multă rutină de scenă, dar păcat că era răgușită ; ...Dl. Bejenar, pe care-l cunoșceam de pe scena Teatrului Național, este un tenor liric, care face progrese, iar dl. C. Rădulescu, cu toată desăvîrșita sa lipsă de voce, este un foarte bun comic.

Muzica, ce e dreptul, n-are nici un timbru românesc, afară de o horă din actul al doilea ; dar e plăcută și ușoară, fără însă d-a fi lipsită de multe reminiscențe de prin alte operete, bine cunoscute".

. . . .

„La Ateneul Român conferințele atrag iarăși lume multă... Aseară și-a ținut conferința dl. Al. Vlahuță, în o sală foarte îndesuită, căci toate logele erau pline, printre auditor se aflau și d-nii V. A. Urechia, Caragiali, Gherea, Delavrancea, o mulțime de scriitori tineri.

A vorbit despre „Onestitatea în artă" dezvoltîndu-și subiectul cu pătrunderea unui om învățat și cu limba unui adevărat poet. O damă astfel a felicitat poetul : „N-am audit simfonie mai frumoasă decît aceasta..." Succesul a fost covers̡itor, impresiunea sublimă. A fost o adevărată sărbătoare literară..."

. . . .

Din nou la rubrica „Salon la București" semnează Iosif Vulcan:

. . . .

„Zării în o logiă pe veteranul artist Millo și grăbii cu bucurie să-l salut, căci de mult nu-l văzusem. M-a primit foarte afabil și numaidecît a început să vorbească de excursiunea sa artistică ce a făcut prin părțile noastre cu o trupă, pare-mi-se pe la anul 1869. Mi-a reamintit de suvenirurile-i de atunci, succesele de a avut pretotindene, entuziasmul cu care a fost salutat dincolo de Carpați...

...Apoi mi-a vorbit de Arad, de Sibiu, unde reposatul Șaguna i-a dat sprijinul cel mai călduros... de zelul și căldura cu care românii l-au întîmpinat în toate părțile ; de veteranul nostru Gh. Barițiu, cu care este de-o vîrstă ; de Alecsandri și de Kogălniceanu cu care a copilărit, cu cari a început să facă primele mișcări, pentru fondarea teatrului românesc și pe care-i regretă ca pe niște dei...

...Cu admirație și stimă ascultam vorbele sale și la despărțire, cînd mîna-i tremurîndă îmi strînse mîna, simțeam parcă un curent electric, care-mi transpira încredere, curagiu și un fel de mîndrie națională..."

Grupaj realizat de M. ELMIRA

INDISCREȚII LITERARE

EMIL MANU

Este un lucru știut că, deși teatrul se joacă pe scenă, acțiunile dramatice se regizează din culise. În „indiscrețiile" pe care le-am selectat din reviste, mărturisiri, arhive, și pe care aș vrea să le divulg cu tot respectul istorico-literar pe care-l solicită un asemenea gest, am apelat mai ales la culisele literaturii, domenii, pe care le-am numi, după o expresie ce face carieră, mai „plutonice".

Să începem cu Ion Minulescu, poetul simbolist de notorietate, a cărui legendă e încă viabilă. Printre manuscrisele inedite, aflate în arhiva familiei, atrag atenția niște însemnări curioase, intitulate de Minulescu *Caracterizări*, însemnări cu conținut mai puțin simbolist, figurînd un *dicționar* al poeziei române contemporane (lui) în badinaje. Caracterizările și-au pierdut, în vremea noastră, o parte din intimitatea jenantă a momentului. Unele sînt, desigur, nedrepte.

Blaga, Lucian — Periscopul submarinului scufundat (care vede tot și nu poate fi văzut de nimeni.)

Botez, Demostene — O tabachere de baga cu țigări de ciocolată în banderolă de Havană.

Codreanu, Mihail — Arcul de triumf de la Șosea.

Demetrius, Vasile — Moș Crăciun care și-a ras barba ca să pară mai tînăr cu un an.

Eftimiu, Victor — O fotografie à la minut, reprodusă în mărime naturală.

Goga, Octavian — Amiralul Nelson după victoria de la Trafalgar.

Gregorian, George — O mitralieră încărcată cu gloanțe oarbe.

Isac, Emil — O floare de lămiiță, păstrată într-un pahar de apă de Căciulata.

Maniu, Adrian — O ciocîrlie care se-nalță spre soare numai în diminețile cu cerul înstelat.

Millian, Claudia — O *garoafă roșie*, presată într-un volum de *Romanțe pentru mai tîrziu*.

Minulescu, Ion — Deviza orașului Paris : „Fluctuat nec mergitur"

Moldovan, Corneliu — Ziua de 29 februarie a unui an bisect.

Nanu, Dimitrie — Visul Maicii Domnului tipărit pe hîrtie de bancă.

Pavelescu, Cincinat — Sultanul Boabdil, ultimul Abenseray.

Petrescu, Camil — Un țînțar cu aripi de avion.

Rădulescu, Mircea — Un canton de cale ferată prin care trenurile de pa-

De vorbă cu cine-mi place
POEM LICHID
distilat de
Ion Minulescu

sageri trec fără să oprească.

Rosetti, Radu — Un palton de astrahan mîncat de molii.

Topîrceanu, G. — O păcăleală de 1 Aprilie.

Dr. Voiculescu — Louis Pasteur după ce a citit pe Victor Hugo.

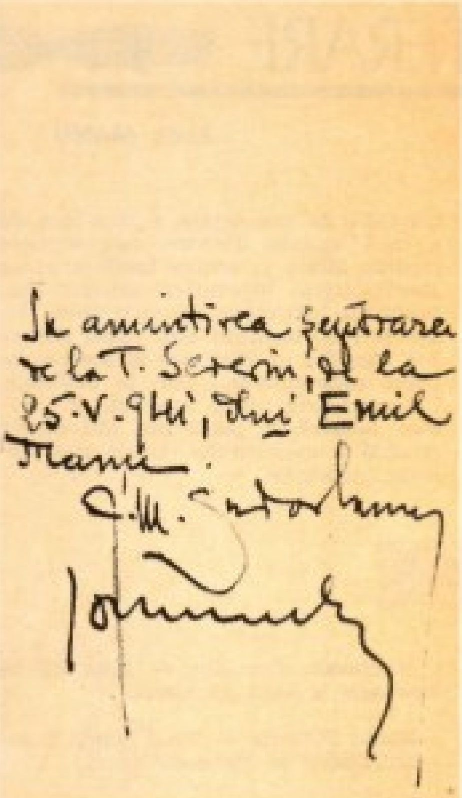

Pentru deliciile sale intime, Minulescu a transcris o cronică de cafenea cu versuri despre Ion Barbu, textul începe cu :

Frunză verde leuştean
Lir-liun-gean, lir-liun-gean...

Acţiunea baladei se petrece la Capşa şi parodiază uşor butadele barbiene, *Răsturnica* şi *Cîntec de ruşine* :

Barbu ici, Barbu colea,
Barbu la Giurgiu pleca
Şi la Capşa se oprea,
Colinda şi se-nvîrtea.
Se-nvîrtea-ntr-un *joc secund*,
Octogon pătrat, rotund
Şi striga sic, sic şi sic,
Ăsta-i joc din Isarlîk,
Joc secund pe trei picioare
Pentru fanţi şi domnişoare,
Pentru domnişoara Hus...

Pentru prietenii intimi, Ion Minulescu prepara după reţete personale lichioruri cu esenţe de plante, pe care le păstra în sticle etichetate ; una din etichete parodiază titlul volumului *De vorbă cu mine însumi* : „De vorbă cu cine-mi place, POEM LICHID de Ion Minulescu".

• Biblioteca lui Ion Minulescu era cam „trăznită", după expresia prietenilor ; cărţile erau îmbrăcate în creton sau în alte pînze divers colorate şi mai ales divers înflorate. Pe toate era lipit un „ex libris" original, figurînd o corabie (simbolismul) bătută de valuri.

Ion Minulescu și Gh. Brăescu la o șezătoare literară.

Dintre indiscrețiile lui G. Călinescu „divulg" aici o fotografie din 1956, cînd, într-o excursie făcută la Drăgășani, pe urmele lui Gib. I. Mihăescu, a cerut soției scriitorului să-i aducă luneta din podul casei, luneta cu care Gib studiase cerul în tinerețe. Iată-l pe Călinescu privind prin luneta lui Gib I. Mihăescu.

Și două indiscreții argheziene: o scrisoare și o fotografie. Scrisoarea este adresată lui Haralambie Rădulescu, socrul poetului Traian Chelariu, din comuna Cernica. Haralambie Rădulescu fusese și el călugăr la Mănăstirea Cernica împreună cu „ierodiaconul Iosif". Prietenia continuase și după ce fostul călugăr ajunsese marele poet Tudor Arghezi. Scrisoarea contribuie la o mică istorie a Mărțișorului:

(Semnătura subliniată; scrisoarea ne-a fost comunicată de Ecaterina Chelariu).

Duminică 8 August 1943

Iubite Rădulescu

Am râs de plăcere cu toții citind scrisoarea ta.

Idei frumoase, prietenoasă și o mișcare în toată scrisoarea, pe care n'o întâlnești nici la scriitorii cu ipos de 30 de ani. E cea mai bună dovadă că ești flăcău, și nu te dai pe o mie de academicieni.

Îți scriu de-a fuga până ce copiii scot mierea din cazanul tău în borcanele noastre.

Nu mă așteptam ca dintr'o simplă consultație să iasă un alambic. Când mi-a spus băiatul am rămas prost, și acum îl văd la mine și nu-mi vine să cred. Nici eu am curajul să-ți mulțumesc. Ce să mai zic de toate celelalte? Și mi-e rușine și mă bucur.

Le-am dat băieților care l-au adus:

1. Cazanul tău de miere (gol!)
2. O damigeană a ta ("tot goală").
3. Un sac al tău (1 buc)
4. Patru roșii preparate cu undelemn
5. Două franzele
6. Patru cărți (produsele firmei noastre).

M'am tot gândit cu nevastă-mea ce să-ți mai trimitem și n'am găsit altceva transportabil. Ți-am da toată casa. Dacă am avea un mijloc de a muta-o din loc am înhăma 12 boi și ne-am muta cu totul la tine, lângă inima și filosofia ta. De câte ori sunt supărat și sunt supărat mai des decât crezi mă gândesc la tine și m-aș băga la tine, toată familia, argat și argați.

Te îmbrățișez Drag Haralambie și-ți sărut fruntea, ochii și dreapta și mânile.

Al tău

T. Arghezi

Intr-o vizită pe care am făcut-o lui Arghezi în aprilie 1968, cu ocazia semnării unui contract, maestrul mi-a dat cu autograf volumul *Silabe* gratulîndu-mă cu „dragoste oltenească" și adăugînd la autograf o fotografie rămasă pînă acum inedită. In fotografie poetul e la masa de scris, la Mărțișor.

Duminică 8 August 1943

„Iubite Rădulescu,

Am rîs de plăcere cu toții citind scrisoarea ta, Idei frumoase, sprinteneală și o mișcare în toată scrisoarea, pe care n-o întîlnești nici la cărturarii cu ifos de 30 de ani. E cea mai bună dovadă că ești flăcău, și nu te dai pe o mie de academicieni.

Iți scriu de-a fuga pînă ce copiii scot mierea din cazanul tău în borcanele noastre.

Nu mă așteptam ca dintr-o simplă consultație să iasă un alambic Cînd mi-a spus băiatul am rămas prost, și acum îl văd la mine și nu-mi vine să cred. Nici nu am curajul să-ți mulțumesc. Ce să mai zic de toate celelalte ? Și mi-e rușine și mă bucur.

Le-am dat băieților care l-au adus :

1. Cazanul tău de miere (gol !)
2. O damigeană a ta (tot goală).
3. Un sac al tău (idem)
4. Patru scoici preparate cu untdelemn
5. Două franzele
6. Patru cărți (produsele fermei noastre).

M-am tot gîndit cu nevastă-mea ce să-ți mai trimitem și n-am găsit altceva transportabil. Ți-am da toată casa. Dacă am avea un mijloc de a muta-o din loc am înhăma 12 boi și ne-am muta cu totul la tine, lîngă inima și filosofia ta. De cîte ori sunt supărat și sunt supărat mai des decît crezi mă gîndesc la tine și m-aș băga la tine, toată familia, argat și argați.

Te îmbrățișez Dragă Haralambie și-ți sărut fruntea, ochii și obrajii — și mîinile.

Al tău

T. Arghezi"

CIUDĂŢENIILE OAMENILOR DE GENIU

Fenomene regresive la oamenii de geniu :

La Place tăgăduia căderea meteorilor ;

Darwin nu credea în epoca de piatră, nici în hipnotism;

Voltaire tăgăduia existenţa fosilelor...

Precocitatea, altă trăsătură atavistică, la oamenii de geniu :

Dante, la 9 ani, a compus un sonet pentru Beatrice ;

Tasso, la 10 ani, făcea versuri ;

Lope de Vega — a făcut primele versuri la 12 ani ;

Kotzebue la 7 ani încerca să scrie comedii, la 17 ani i se prezintă prima tragedie...

Byron — făcea versuri la 12 ani şi la 18 ani publica „Hours of Idleness" ;

Vernet — la 4 ani desena foarte bine şi la 20 de ani era deja pictor celebru ;

Mirabeau — ţinea cuvîntări la 3 ani şi la 10 ani publica primele cărţi ;

Haendel — la 13 ani compunea o messă şi la 17 scria Florinda şi Nerone, la 19 ani era director muzical la teatrul din Hamburg ;

Rafael — era vestit la 4 ani şi la 11 ani deja seducea fete, la 14 ani compunea un poem, în care îşi cînta cele 12 amante...

Mozart — dădea concerte la 6 ani ;

Weber — la 14 ani îşi reprezintă prima operă, „Das Waldmachen" ;

Cherubini — la 13 ani scrisese o messă care a entuziasmat pe concetăţenii săi.

Alte fenomene regresive la oamenii de geniu :

Un doctor italian se referă la MISONEISMUL (neadmiterea adevărurilor noi) oamenilor de geniu exemplificînd :

Rossini — n-a voit niciodată să călătorească cu trenul...

Napoleon — a respins ideea puterii aburului ;

Bacon — şi-a bătut joc de Copernic şi n-a crezut în aplicarea matematicilor în ştiinţe exacte.

Gusturile oamenilor mari :

Saint-Beuve — trăia în mijlocul unui stol de păsări, pe care-i îmblînzise.

Grevy — adora o raţă, care-l asculta ca un cîine.

Thiers — era amicul rîndunelelor şi, de aceea, avea totdeauna buzunarele pline de firimituri de pîine, cu care hrănea rîndunelele din grădinile Eliseului.

Baudelaire — ţinea totdeauna cu el, chiar şi pe stradă sau la vreo vizită, un arici.

E. A. Poe — iubea mult un cerb alb de o specie foarte rară.

A. Dumas-tatăl — era fericit cînd şoricelul său alb i se plimba pe cap.

Al. Dumas-fiul — nu putea lua masa dacă în sufragerie nu era broasca ţestoasă, la care ţinea enorm.

Saintine — finul literat, avea o vulpe domesticită de el, care bea lapte, sorbea supă, iar găinilor şi raţelor din curte, le arunca uneori priviri platonice.

buțu

VĂ INVITĂM SĂ ZÎMBIȚI!

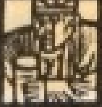

● **Efect adițional**

Cînd la spitalul din Norfolk a fost redus numărul de becuri, pentru a se face economie de energie, s-a obținut un dublu beneficiu: s-a redus zgomotul.

„Dintr-o dată toată lumea se mișca în vîrful picioarelor", spune administratorul. E uluitor cît de liniștit a devenit spitalul. Poate se va menține astfel. Încercam de mult să micșorăm zgomotul".

● O notă pe ușa unei circiumi în Salisbury, Anglia : „Închideți ușa; înăuntru sînt minunate jocuri de dame !"

● Toast închinat armamentului: Să ruginiți în pace !

● Cu o zi înainte de vacanța de paște, studenții la Farmacie de la Hermitage High School Henrico Country, Va., au găsit această urare la sfîrșitul biletelor de examen : „Sărbătoriți-vă fericiți CH3 CH2 O CH2 CH3". Pentru cei care cunoșteau formula, urarea suna astfel : Sărbătoriți-vă fericiți... Eterul."

● În timpul studenției sale în Florida, sora mea originară din Vermonter era foarte adesea întrebată dacă e reală faima Vermonterilor de a fi tipic laconici. Răspunsul : „Nu".

● Mașina mi s-a înțepenit brusc într-o intersecție aglomerată dintr-o suburbie. Am coborît, am ridicat capota și, fiind chiar străin în probleme auto, stăteam liniștit așteptînd ca un samaritean milos să-mi vină în ajutor.

După vreo zece minute, timp în care îmi vîjîiau mașinile pe la urechi, se opri în sfîrșit o mașină în dreptul meu. Dar sentimentul meu de ușurare se transformă în dezamăgire, cînd o pasageră coborî fereastra și, disprețuind total ceea ce spuneam, mă întrebă : „De unde ai cumpărat costumul pe care îl porți ?"

● Un agent de schimb de pe Wall Street răspunse astfel unui client : „Unii experți cred că piața va începe să scadă, iar alții că n-a ajuns încă la fund. Și eu cred la fel".

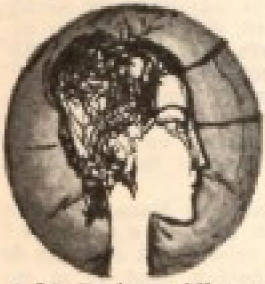

FEMEILE ÎN LUME

● Lt. Barbara Allen, prima femeie pilot în US Navy.

● Doroth Glisson secretară de stat în Florida.

● Mrs. Marie Lambert a fost aleasă președintă a Asociației Avocaților, Statul New York.

● Helen Thomas a fost desemnată de către United Press International ca reporter al Casei Albe, prima femeie conducător al echipei prezidențiale de reporteri a serviciului major de știri.

● Mrs. Patricia Cheeks din Kansas a cîștigat un concurs cu o tigaie în mînă și întorcînd în aer o clătită în tigaie pe o distanță de 415 yarzi, în 59,8 sec.

● În Australia, Mrs. Eileen Dicke a botezat cu o sticlă de șampanie spartă de prova primul vas ambulanță al Sydneyului, dar sticla spartă, în recul, a rănit-o pe Mrs. Dicke făcînd-o să devină prima pacientă a vasului ambulanță.

● Mrs. Nell Flechter casnică, din satul îndepărtat Furnace Scoția, a cîștigat cel mai mare premiu oferit vreodată de Federația de fotbal, 680 697 lire (cca 1,56 mil. dolari).

● Parașutista Joann Welsh din Richland, Washington, a supraviețuit unei căderi de la o înălțime de 12 500 picioare, nedeschizîndu-se parașuta ; nu și-a rupt decît un picior.

PANĂ DE LUMINĂ

Cu soţia era morocănos. Dur. Se dezvăţase pur şi simplu să fie altfel. Nu era vorba de nepăsare, nu... Undeva, în adîncul inimii sale, fiecare fibră era întinsă spre ea, vibra la tot ce era în legătură cu viaţa femeii. Dar nu lăsa nimic să se vadă, mai ales *ea* să nu vadă. Era un joc al amorului propriu, perfect pus la punct, un fel de partidă în care juca împotriva sa — căci era conştient de asta şi juca bine, necruţător, iar cînd pierdea, îşi pregătea revanşa cu şi mai multă îndîrjire. Şi, aşteptind-o clipă de clipă, pîndindu-i fiecare mişcare, suferind de absenţa ei, nu îi vorbea zile întregi. În mecanismul vieţii de familie, ea îl întreba: „vrei un ceai?" sau „schimbi pijamaua?", iar el tăcea sau răspundea parcă zvîrlind un bolovan. Cînd tăcea şi ea, omul suferea mai mult. Ar fi dat orice ca ea să înceapă conversaţia. Şi începea uneori: „Ştii, azi la birou..." Povestea un fleac, una din acele mărunte scene de serviciu ce-şi au ecoul lor în fiecare birou şi care, cu timpul, fac ca cei de acasă să fie parcă undeva în odaia alăturată, iar cînd la o reuniune se fac prezentările, să aibă o clipă imboldul de a spune: „o, dar ne cunoaştem." Ea vorbea, vorbea, iar el o privea afectat şi războinic. „Ce tot trăncăneşte ea?" El aştepta altceva, nu ştia bine ce, ceva la care însă se simţea îndreptăţit, şi lipsa acestui ceva nenumit i se părea o necurmată ofensă. Strîngea în el o furie surdă, prelungită. I se încleştau fălcile, amuţea, căuta apoi cu febrilitate pretexte de a o umili, de fapt, de a-şi justifica sieşi că motivele enervării lui sînt altele. De exemplu, că buzunarul e spart, că salata de vinete s-a acrit, că s-au cheltuit prea mulţi bani. Da, mai ales despre asta vorbea. Grosolan, desfăşurînd metodic, implacabil, o meschinărie uluitoare, pînă la 25 de bani... Se înfierbînta, perora, o jignea, abia aşteptînd o replică de care să se lege pentru a lovi îndoit.

Uneori ea murmura, sleită: „aşa nu se mai poate". El rămînea de gheaţă şi medita căi noi de a lovi iar, a doua zi dimineaţă nu-i răspundea la „revederele" ei. Ea se întorcea seara, el tăcea morocănos, dur, încordat, gata de o nouă răfuială. Şi cînd ea stingea lumina spunîndu-i „noapte bună" el rămînea îndelung cu ochii deschişi.

— E o nenorocire, un chin, îşi spunea, foindu-se în aşternut cu grijă de a nu o atinge în vreun fel. Va trebui să ne despărţim, de fapt nici n-o mai iubesc. A şi îmbătrînit, are un început de foliculită, a încărunţit, se vede sub vopsea...

— Voi divorţa, îşi spunea, neapărat voi divorţa. Un timp acesta deveni subiectul predilect. Şi se simţea ofensat cînd, spre miezul nopţii, ea se tînguia somnoroasă:

— Bine, divorţăm... Mai vorbim şi mîine. Acum e tîrziu.

El rămînea cu capul proptit de speteaza patului, fuma, privea în întuneric luminile oraşului, îl podidea amărăciunea, iar a doua zi... tăcea.

Era o partidă pe care o juca cu înverşunare, totul era pus la punct şi totul se juca într-un teren închis, fără ca mingea să poată ieşi afară sau cineva să întrerupă meciul. Era o încrîncenare care îl durea, dar căuta această suferinţă, ca să poată lovi şi mai puternic. Acesta era jocul. O aştepta treaz la orice oră, cît de tîrzie, ca să o vadă — o aştepta înfrigurat, cu nerăbdarea unui amant, suferea cînd ea întîrzia la bucătărie sau la baie, şi, fumînd enorm, o aştepta ca să... tacă.

În seara aceea, în bloc, n-a fost lumină. Pe întuneric el o aştepta. Vroia să-i spună nu numai că va divorţa, dar şi cu cine se va căsători. Era o lovitură bine chibzuită.

— Mă voi însura cu Nana, prietena ta cea mai bună. Ştiai că e de acord? De zece ani mă iubeşte... A divorţat de bărbatu-său. E hotărît totul. O să fiu generos: îţi las casa, televizorul, frigiderul...

Regreta numai că e pană de lumină şi nu-i va vedea chipul. Nu, nu-i va spune că glumeşte. Va da şi amănunte. În privinţa asta se pricepea. Îi va spune că asta şi explică răceala lui din ultimul timp, va povesti detaşat, în sfîrşit, pe larg totul...

Cînd a auzit cheia răsucindu-se, a fugit repede în pat. Ştia că mai are de aşteptat: întîi o va auzi căutînd în frigider, apoi trîntind cratiţele în chiuvetă, apoi va zăbovi la baie, va auzi cum îşi freacă rădăcina părului cu o soluţie contra mătreţei, apoi îşi va unge

fața cu glicerină și se va privi lung și foarte aproape de oglindă. Știa fiecare amănunt. O urmărise doar de atîtea ori, fierbînd de necaz că nu vine lîngă el mai repede. Și el... să tacă.

Acum însă o aștepta calm. Era o experiență pe care n-o mai încercase și oricît era sufletul ei de închistat, i-l va zdrobi încet, calculat, ca pe o nucă sub călcîi. Apoi cînd ea va începe să

— Știi, vreau să-ți spun ceva...

— Spune...

Femeia a așteptat ca flacăra chibritului să se stingă, apoi a continuat cu glas în care el nu recunoștea nimic:

— Am venit să-ți spun că plec. Chiar acum. Îți las totul. Asta e. Mi-am luat lucrurile de azi dimineață. Vroiam să te anunț ca să nu te alarmezi. *Eu* le-am luat. Acum plec. Noapte bună.

plîngă — asta îi dădea totdeauna satisfacție și chiar îl îmbuna — o să o mîngîie în sfîrșit sau, nu, o să... tacă. Adică, nu, o să-i spună că e cazul să-și schimbe soluția de păr. Prea miroase a sulf... Apoi, apoi va mormăi: „noapte bună" și va adormi. Păcat că nu e lumină... Ar fi meritat să amîie execuția de dragul de a-i vedea chipul. Știa însă că nu poate amîna. El era un jucător pătimaș și scena aceasta o impunea partida.

S-a mirat doar că ea vine de-a dreptul în dormitor. S-a așezat pe un scaun cu spatele la biblioteca pe care sclipea o vază de flori de hîrtie creponată și, din întuneric, în timp ce el căuta pipăind chibriturile pe noptieră, a auzit-o vorbind:

Nu era nici o urmă de ironie în glasul ei. Dimpotrivă: o oarecare tristețe, milă chiar. Bărbatul continua să tacă. Nu mișca, parcă era mort. Cîteva minute a așteptat și ea, apoi s-a ridicat.

— Nu spui nimic? Eram sigură...

Exact în clipa în care a închis ușa, lumina a inundat brusc, orbitoare, odaia. În hol se auzea pasul ei depărtîndu-se hotărît. Dacă s-ar fi întors să-și ia baticul uitat pe scaun, ar fi văzut un lucru uluitor. Întins pe pat, frămîntînd baticul în pumni, bărbatul vorbea, în sfîrșit. Repeta în neștire, prostit:

— De ce? Eu te iubesc... te iubesc... de ce?

MIRCEA SÎNTIMBREANU

Umor străin*

Un ziar studențesc a trimis cîndva un reporter să ia un interviu Prof. Billy Graves care se plînsese că lucrările scrise erau abominabile. Interviul apăru cu titlu de o șchioapă:

„Profesorul spune că lucrările scrise sînt abdominale".

Deși fusese prevenit că mentorul său, profesorul de filozofie, este cam excentric, novicele fu surprins cînd intră în biroul acestuia pentru o consultație și-l văzu cocoțat sus pe un raft de cărți. Fără îndoială că studentul se felicita pentru prezența sa de spirit, luă loc, citi eseul cu voce tare, ascultă comentariile și tema pentru lucrarea următoare.

Cînd tocmai se pregătea să iasă, profesorul îi strigă înapoi:

„Apropo, spuse, dacă-l vezi pe intendent trimite-l la mine. Sînt imobilizat aicea sus".

Reverență

Violonistul Isaac Stern: Uneori citesc cronici extaziate despre concertele mele și-mi spun: „Cît de mult aș fi vrut să fi fost la acel concert!"

Într-o dimineață am intrat la o vecină neanunțat. „Vai, strigă ea distrusă. M-ați surprins arătînd atît de reală!"

Aflîndu-mă în vizită la fratele meu pe cînd staționa cu garnizoana în Germania de vest, am remarcat că majoritatea oamenilor de acolo nu vorbeau decît limba lor maternă, inclusiv controlorul de bilete din tren. Acesta după ce îmi găuri biletul îmi spuse ceva amical gesticulînd în timp ce eu dădeam din cap aprobativ, din cînd în cînd, ca să-i arăt interesul meu. După ce se-ndepărtă, un american din armata de ocupație care se afla în compartiment s-a aplecat spre mine și m-a-ntrebat dacă vorbesc germana. Nu, îi mărturisii eu. Atunci se explică, spuse, de ce n-ai clipit din ochi cînd ți-a spus că ai greșit trenul.

M-am măritat de curînd cu un locotenent de marină. La ieșirea din biserică m-am întors spre el să aud primele cuvinte prețioase cu care începea căsătoria noastră: Nu ești în pas, spuse el.

Gusturi scumpe. Două femei stau de vorbă la ieșirea dintr-o piață. „Întotdeauna mi-a plăcut să cheltuiesc o groază de bani, dar bineînțeles că niciodată nu mi-am imaginat că o voi face pe zahăr, pîine, lapte și carne."

Medicale. Intrînd în clinică, unchiul meu care are 70 de ani spuse fetei de la ghișeul de informații: „Am nevoie de un control al vederii." „Cred și eu, domnule, răspunse ea, aici este controlul periodic al sarcinei".

O carte împrumutată de o bibliotecă în 1935 a fost de curînd înapoiată însoțită de o notă anonimă: „sînt un cititor care citește mai încet."

Un prieten din Africa de Sud a cumpărat niște arsenic de la farmacie în scopuri fotografice. N-a întîmpinat nici o obiecție decît că a trebuit să semneze în condica de substanțe toxice. După o săptămînă s-a reîntors să cumpere niște somnifere. Dar farmacistul a insistat să i se prezinte rețeta.

„Ai putut să-mi vinzi atîta arsenic cît să otrăvesc toți locuitorii orașului, și nu mi-ai cerut rețetă, protestă el. De ce nu-mi dai cîteva pilule?"

După un moment de ezitare meditativă, farmacistul spuse: „Da, dar arsenicul e altceva: nu creează viciu."

La cîteva săptămîni de la sfîrșitul celui de al doilea război mondial, s-a descoperit o listă neagră cu personalitățile politice și literare în care era inclusă și Rebecca West și Noel Coward.

Cînd lista a devenit publică, se spune că Miss West i-a trimis lui Coward o carte poștală pe care scria:

„Gîndește-te numai la toți acei cu care am fost văzuți morți".

Fritz Philips, patronul uriașei companii Philips, asista la ședința anuală a unei bănci olandeze, cînd sistemul de amplificare se defectă. El scoase o șurubelniță și se apucă să repare instalația. Primul sunet amplificat auzit prin sistemul sonar abia reparat au fost aplauzele furtunoase pentru Philips inginerul. Cel de al doilea, cuvîntul său modest de recunoștință: „Asta mi-e meseria".

Un băiețel de 7 ani a întrebat dacă poate să împrumute 50 de cenți ca să-și cumpere un pește pentru acvariu. Întrebat cum îi va înapoia, el a răspuns:

„Data viitoare, cînd îți voi mai cere 50 de cenți să nu-mi mai dai."

Anunț într-un jurnal la mica publicitate: „Țin să aduc mulțumiri pe această cale persoanei care mi-a furat televizorul săptămîna trecută. Abia acum pot aprecia la justa valoare **răgazul**.

DIALOGURI ÎN DOI... PERI

— De ce consideri sfîrșitul lui atît de tragic?
— În clipa morții și-a dat seama că ar fi putut trăi.

— De ce să mă feresc de el?
— E o fire răzbunătoare: n-a uitat că a uitat!

— Cum scapi de „prietenii" nepoftiți?
— Îi împrumut cu bani ca să mă viziteze mai rar.

— Cum să fac să rămîn mai des singur?
— Vorbește celor din jur despre suferințele tale...

— De ce nu vinzi războiul la talcioc?
— Naiba să-l ia! M-am obișnuit cu el încă din antichitate.

— Nu i-am spus nimic și totuși m-a înțeles de minune.
— În sfîrșit, ți-ai găsit un prieten!

— E leneș ca un melc...
— Nu uita că melcul lasă totuși o dîră în urma lui.

— A murit de timpuriu, sărmanul...
— Fapt explicabil. De cîte ori semna aprobări, simțea că se rupe ceva din el.

— Am auzit că-și scrie memoriile...
— Fericitul de el: trăiește de două ori!

— Prietenul la nevoie se cunoaște.
— Sînt de altă părere: prietenul ANEVOIE se cunoaște!

— Ce să-ți spun despre el: nu urăște, nu iubește...
— În cazul acesta mi-e greu să-i apreciez valoarea.

— Te văd mereu singur. Am impresia că fugi de oameni.
— Ei fug de mine!

IOAN COSTEA

BAZARUL DIN LAGOS

Capitala Nigeriei: Lagos. Numele acesta este cunoscut încă din secolul al XV-lea, dar așezarea s-a dezvoltat mai ales începînd cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Orașul este răspîndit pe mai multe insule din laguna alimentată din belșug cu apele fluviilor Ogun și Oyan. Partea cea nouă și modernă a capitalei, unde, de altfel, se înalță modernul hotel „Federal Palace", precum și clădirile televiziunii nigeriene, este apărată de furia valurilor Atlanticului de două uriașe diguri. Citadela s-a întins din nord spre sud, dinspre vechiul cartier Mushin, spre Suru-Lere și Ebute-Metta, în aceasta din urmă grupîndu-se cea mai mare parte a întreprinderilor industriale. Portul modern s-a dezvoltat mai ales în insula Lagos, după anul 1860 — unde și-au deschis ușile numeroase firme comerciale, fiecare cu cheiul ei. Marele chei Apapa — prin care astăzi trec două treimi din comerțul exterior al Nigeriei, a început să se extindă, începînd cu anul 1926, și este situat vizavi de cartierul comercial, la Lagos Harbour; vapoarele încărcate cu ulei de palmier, cacao, nuci de cocos, arahide, copra, lemn de esență prețioasă, cauciuc, piei, columbit, cupru și petrol, trec apoi prin canalul Commo-dore, spre largul oceanului. Alte vapoare, printre care, în ultimii ani, și unele arborînd drapelele României, aduc la cheiul portului Apapa grîu, făină, produse chimice, medicamente, camioane, tractoare și ciment. Aproape 4 milioane de tone produse încarcă și descarcă uriașele macarale care se zăresc de la mare distanță. Tot în port este stația terminus a căii ferate care leagă Lagosul de Ibadan, Kaduna, Jos și Kano.

Într-o zi, Atigbi, șoferul mașinii cu care am călătorit prin Lagos, s-a apropiat de mine, misterios:

— Mergem la bazar?

I-am întrebat și pe însoțitorii mei ce părere au, și propunerea a fost aprobată.

În drumul nostru spre tentanta țintă am trecut prin cartiere sărace și foarte

populate, cu locuințe „construite" din capace de lăzi, acoperite cu tablă ondulată, procurată din cimitirele de butoaie în care se transportă benzină sau, mai degrabă, smoala pentru asfaltul șoselelor.

Începuse să plouă — o ploaie caldă, cu picături mari cît o monedă de un kobo. Atmosfera devenise respirabilă și eram fericiți ; o fericire interioară, care ne-a destins, dar, probabil, ne-a făcut mai serioși. Atigbi a pus starea noastră pe seama ploii și ne-a... liniștit spunîndu-ne că n-o să țină mult.

A avut dreptate. Ploaia a încetat încă înainte ca noi să ajungem la bazar și în cîteva minute soarele a uscat totul. Un abur fin, pufos, se ridica deasupra Lagunei, deasupra ierbii, florilor și arborilor. Lagosul se spălase de dimineață și arăta mai frumos. Mai frumos, potrivit criteriilor mele de apreciere : florile erau mai intens colorate, aduceau cu cele de pe la noi, palmierii își profilau, în aerul auriu, siluetele acum familiare. Chiar și șoferul nostru, cu ale cărui gesturi bruște, neașteptate, începusem să mă învăț, își potolise caii nărăvași de la automobil și rula ușor, lin. De-abia **după aceea** am înțeles că ne pregătise pentru marele și fantasticul spectacol care avea să urmeze.

Văzusem pînă atunci **halele** din Paris, a căror grandoare cenușie și putredă nu se poate uita, văzusem **piața** de pește de la Helsinki, cu precupețe grase și neașteptat de gălăgioase pentru firea finlandezilor, admirasem **tîrgul** florilor din Bruxelles, cu flori obișnuite și „flori monștri", realizate cu pipeta pe masa de operație a serelor, eram un înfocat admirator al **iarmaroacelor** moldovenești, **sîmbrelor** oșenești și panai-relor dobrogene, cu tumultul și atracțiile lor inedite.

Dar acolo, la Lagos, aveam să văd totul ! A fost spectacolul cel mai surprinzător și derutant cu putință. Ceva ce nu se poate descrie pentru că este aproape imposibil să surprinzi senzațiile **tuturor** simțurilor care **se prăvălesc**, nu circulă spre analizator. Organele văzului, mirosului, auzului, gustului, pipăitului și echilibrului erau asaltate, **în aceeași clipă**, de senzații explicabile care dărîmau ierarhia valorilor, clădeau și distrugeau, concomitent, toate sistemele de apreciere. Trebuia să ai al șaptelea și al optulea simț, ca să poți face sinteza globală a ceea ce înseamnă bazarul sau piața populară din Lagos.

Pe o suprafață de aproximativ nouă hectare, douăzeci de mii de mici comercianți își prezentau mărfurile pe jos, pe frunze, pe bucăți de ziar sau pe plastic, pe mese improvizate din capace de lăzi sau sculptate în trunchiul unor arbori de esență tare, pe tarabe — la lumina soarelui sau în dughene întunecoase. Fiecare dintre ei vindea „articole" ușor de găsit și la vecini, dar era posesorul a ceva specific, unic, ceva pe care numai el știa să-l facă, care era cel mai nou, mai îndrăzneț, mai original, de negăsit în altă parte. La invitarea cumpărătorilor, la prezentarea mărfii și la tocmeală participau și soțiile și copiii „patronului", care

acolo, pe mica parcelă de trei-patru metri pătraţi, îşi duceau toată viaţa. Adică: dormeau, se spălau, mîncau, iar în pauza dintre discuţia cu doi cumpărători citeau ziarul sau ascultau radioul. Eram la confluenţa dintre sublim şi deprimant, şi realizam pentru prima dată în viaţă că omul trebuie să-şi dezvolte şi alte simţuri pentru a înţelege şi stabili adevăruri, spre a le putea mai apoi comunica semenilor lui. Oare cum voi putea eu înfăţişa, vreodată, unitatea realizată tocmai prin şocanta nepotrivire dintre două nuci de cocos şi un minuscul tranzistor pe care voia să le vîndă un tînăr negru, tatuat pe pomeţii obrajilor? Ce legătură putea fi — dar o simţeam că era! — între ciupercile de cauciuc (rămăşiţe ale unui vibrator electronic) şi un ou de găină (sau de şarpe), pe care o fată înaltă, cu gîtul lung, ca al unei zeiţe Isis negre, voia să le vîndă — dar numai împreună? Douăzeci de mii de vînzători şi alte cîteva zeci de mii de ucenici talentaţi ,adepţi înnăscuţi ai lui Mercur, voiau să vîndă — şi vindeau — altor zeci şi zeci de mii de oameni care sigur nu veniseră să cumpere, ci să privească. Era un du-te — vino haotic dar riguros, un huet continuu, melodios şi strident în acelaşi timp, un potop de culori ce se armonizau tocmai prin neaşteptata lor alăturare, un miros, pătrunzător, de putreziciune, voalat de miresmele diafane ale ananasului, bananelor şi papaiei, un gust amar şi dui de pămînt, o ameţeală sfîşietoare şi, concomitent, antrenantă.

Mai apoi, la Kano, în nordul Nigeriei, cînd experienţa acumulată îmi dădea capacitatea de a selecta şi clasifica, bazarul a devenit povestea unei zile din „O mie şi una de nopţi", care a transformat traumatismele în imagini vizuale şi auditive languroase, specifice, de altfel, palatelor emirilor şi moscheelor din regiunea cu profund iz oriental, unde mă aflam.

IULIU RAŢIU

MATEMATICIENII POEȚI
ȘI POEȚII MATEMATICIENI

Ion Barbu, pe care lumea matematicilor îl ține minte sub alt nume, afirma, într-o discuție cu I. Valerian: „Mă stimez mai mult ca practician al matematicilor și prea puțin ca poet, și numai atît cît poezia amintește de geometrie. Oricît ar părea de contradictorii acești doi termeni la prima vedere, există undeva, în domeniul înalt al geometriei, un loc luminos unde se întîlnește cu poezie."

Termeni matematici pentru dicționarul propriu al scriitorilor:
— dreptunghi latin, anvelopă, inel, vecinătăți gulerate, tronson, corp, ideal stîng, descompunere incomprimabilă, mașină etc.

Scriitorul X îl reintîlnește într-o cafenea pe matematicianul Y, cu care bătătorise, nu de multă vreme, împreună drumul editurilor.
Matematicianul: Cum a mers?
Scriitorul: Prost. Mi-au spus că paginile romanului meu sînt prea încifrate! Dar tu?
Matematicianul: Tot aiurea! Cică scriu prea prozaic!

Definiție de dicționar:
Matematica este știința care se ocupă cu studiul mărimilor, al relațiilor cantitative și al formelor spațiale.

Adevărul este că matematica astăzi nu se mai ocupă cu nici unul dintre aceste lucruri; de studiul mărimilor pot vorbi numai negustorii, de cel al relațiilor cantitative eventual numai scriitorii de prost talent, iar de formele spațiale sînt atrași arhitecții și îndrăgostiții. Matematica se ocupă astăzi, după părerea unor oameni autorizați în materie, de cu totul altceva.

Mircea Micu îl pune, cu aceeași pătimașă mînă, în ecuația parabolei și pe Nichita Stănescu: „A.B.C., cal calcaros / dintr-un strugure de os / vîjîind cu B.C.A. / mai stingher și mai așa. / Mîneam de dulce vorbă / lunecînd pe mi pîrac. / Sus, în aer, paște-un drac / jos sub mine — burtă ciorbă... — Zăr — zăr — ri — că —, zărzărea, / limba nu mă mai slujea / cînd volam asemenea / cu cei morți a mai scria. / Diepemépe, măr buestru / împușcat exact la fix; / cînd se cere sînt maestru / de la A și pînă la X.

Ești frumoasă ca o integrală.

Istoria literaturii universale trebuie să fi pierdut procesul de calomniere intentat istoriei matematicii; altfel nu se explică de ce sînt atît de mulți poeți printre matematiceni și atît de puțini matematicieni printre poeți.

Din vocabularul unui licean:
1. Mulțimea este, prin definiție, indefinibilă.
2. Poezia este o chestie discutabilă, pe care nu am vreme să o discut acum.

Matematica sentimentală, atît de bine cunoscută poeților, admite drept formulă fundamentală următoarea egalitate:

$$d = \frac{F}{B}$$

unde „d" reprezintă distanța dintre un bărbat și o femeie, B, inteligența bărbatului, iar F identifică pe cea a femeii.
Interpretăm formula astfel: dacă inteligența femeii, F, tinde către infinit iar cea a bărbatului, B, tinde către zero, distanța „d" dintre cele două subiecte tinde către infinit.
Dacă însă F tinde către zero, iar B către infinit, atunci, clar, d va tinde către zero.
În toate celelalte cazuri de nedeterminare, părțile, în majoritatea cazurilor, încep să cerceteze cauzele.

Numero deus impare gaudet — lui Dumnezeu îi plac numerele impare — spune la un moment dat Vergiliu în *Eclogae*. Însă dumnezeu știa să numere numai pînă la 7!

Inspectorul X, vizitînd două școli medii, una de fete și cealaltă de băieți, constată că programele analitice la algebră ale claselor terminale ale celor două școli se deosebesc printr-un factor esențial: prima recomandă întîi

studiul inelului şi pe urmă al corpului, pe cînd cealaltă întîi studiul corpului şi pe urmă al inelului.

Dintre personalităţile de talia lui Ion Barbu amintim pe : Omar Khayyam şi pe Lewis Carroll, autorul poveştii „Alice în ţara minunilor".

Birchoff dă şi o măsură M a plăcerii estetice :

$$M = \frac{K}{C}$$

unde K este măsura ordinii elementelor care alcătuiesc opera, iar C este măsura complexităţii ei.

Altfel spus, Birchoff distinge, în perceperea estetică a unei opere de artă, trei momente principale :

a) aplecarea asupra obiectului ; efortul cerut de această aplecare este proporţional cu ceea ce Birchoff numeşte complexitatea obiectului, de care vorbeam înainte. Pentru clase determinate de opere de artă, Birchoff indică modalităţi de determinare a acestei complexităţi (de exemplu numărul tonurilor percepute într-o compoziţie muzicală, numărul dreptelor pe care sînt situate laturile unui poligon observat, numărul silabelor sau fonemelor unei poezii rostite) ;

b) sesizarea obiectului estetic exprimată printr-o plăcere care compensează încordarea iniţială, cerută de aplecarea asupra obiectului. Această plăcere estetică poate fi estimată prin aşa-numita măsură estetică, invers proporţională cu complexitatea obiectului ;

c) în observarea unei opere de artă se lasă dezvăluită o anumită ordine a elementelor (de exemplu în producerea rimelor, asonanţelor şi aliteraţiilor în poezie, a acordurilor armonice în compoziţiile muzicale sau a proprietăţilor de simetrie în operele de artă). Descoperirea acestor proprietăţi de ordine favorizează perceperea operei de artă. Măsura acestei ordini caracterizează densitatea operei ce este direct proporţională cu măsura estetică, deci cu plăcerea estetică. După părerea lui Edgar A. Poe (The rationale of verse, 1843), această structură de ordine este esenţială pentru aprecierea critică a operei. Ideea relaţiei anterioare o găseşte Birchoff într-o propoziţie a lui T. Hemsterhuius (Lettre sur la sculpture, 1769): „The beautifuol is thet wich gives the greates number of ideas in the shortest space of time" (Frumuseţea constă în a enunţa un număr cît mai mare de idei într-un interval de timp cît mai scurt).

Citesc într-o carte : „Orice pisică normală are patru labe. Nici o pisică nu are trei labe (făcînd abstracţie de eventualele pisici invalide). Punem aceste două adevăruri unul sub altul şi adunăm membru cu mebru :

1 pisică	4 labe
o pisică	3 labe
1 pisică	7 labe

Nostimă pisică ! „În adevăr, nostim exemplu şi nostime adevăruri ". Un asemenea **paradox**, precum vrea să se cheme, nu poate da de gîndit decît căţeilor miopi.

Se pare că Bizanţul a căzut, în 1453, datorită matematicienilor şi nu poeţilor. Din cauza unor greşeli de calcul. Dar tuturor le-au luat-o înainte gîştele care au salvat Roma.

B. După calendarul gregorian, prima zi a erei noastre a căzut cu două zile mai tîrziu decît calendarul iulian. Probabil că Papa Grigore al XIII-lea cînd a săvîrşit această mare greşeală (în 1582) dorea ca istoria să-i consemneze mai multe zile.

După calendarul unor poeţi, lumea începe cu moartea Evei, care acum, sigur nu se mai află printre noi. Regretele sînt totdeauna eterne. În fine, după calendarul unor matematicieni, lumea începe cu moartea regretatului Moisil, numit adesea şi inamicul prostiei.

Întreb lingviştii :

— Cum este mai bine să spună matematicienii : aranjamente sau aranjări ?

Pentru delectarea matematicienilor :

„Cum se înmăsoară linia dreaptă ? Ce trebuie să faci mai întîi ? În hartă ? Apoi în cîmp ? Fruntea cum va fi găsită ? Cum se face unghiu asemenea celui dat ? În hartă ? În cîmp ? Şi cîte întîmplări sînt ? Cîte potriviri s-au în cîte feluri să potrivesc unghiurile ? Cum se poate formarisi preste o linie dată un triunghi asemenea alăturat ? Din două linii date cum se formariseşte un triunghiu asemenea piciorat ? Dar din trei linii date cum se poate formarisi trigonul ? Cum să înmută cu lanţul unghiul în cîmp ? Cum se poate înmăsura diastema la două locuri unde numai la un cap putem merge ?" (Scrierile matematice ale lui Gh. Lazăr).

MANGU VALERIU

Un rol primordial în supraviețuirea și dezvoltarea neîntreruptă a poporului nostru pe multiple planuri au avut conservarea și îmbogățirea limbii, precum și creația artistică populară care a cizelat continuu graiul strămoșesc, a cultivat virtuțile poporului, tradițiile înaintate și obiceiurile sale, i-au lărgit permanent orizontul de cultură. Baladele, doinele, cîntecele haiducești, poezia și basmul, arta ceramică, sculptura în lemn și piatră, țesăturile și portul național alcătuiesc un inestimabil patrimoniu spiritual care oglindește în modul cel mai elocvent forța creatoare și geniul poporului nostru, nestinsa sa dragoste de frumos, spiritul umanist, setea lui de adevăr și dreptate.

NICOLAE CEAUȘESCU

Urmaş al „celor mai drepţi şi mai viteji dintre traci" — cum îi numea Herodot pe geto-daci — precum şi al mîndrilor romani, poporul român s-a distins întotdeauna prin dragostea de adevăr şi dreptate, prin dîrzenie şi neînfricare în luptă, prin voinţa de a fi stăpîn pe destinul său, de a-şi făuri viitorul în deplină libertate.

NICOLAE CEAUŞESCU

GHEORGHE PITUȚ

din LUMEA PĂDURII

Pădurea este o stare masivă de arbori sub a căror coronament nu crește și nici nu e permisă creșterea ierbii. Acolo unde întîlnim iarbă nu mai întîlnim pădure. Căderea unui arbore ajuns la bătrînețe sau doborît de furtună seamănă cu plecarea unui om dintr-o mare mulțime de oameni și nu lasă vreun ecou decît în frunzele celor din imediata apropiere ; ceilalți rămîn înalți și pregătiți să înfrunzească în fiecare an, veacuri la rînd. Viața unei păduri virgine este întru totul asemănătoare cu viața unui popor trăind în pace.

Cea mai sărbătorească moarte din cîte pot fi închipuite este aceea a arborilor de rezonanță. În direcția de cădere a unui astfel de brad se pregătește un uriaș pat de ramuri subțiri și elastice înfrunzite, astfel ca trunchiul să cadă pe o pernă fabuloasă, neagră de somn și de timp, așa cum un copil aruncat în sus cade în brațele moi ale mamei sale. De aceea și dintr-o astfel de moarte vine muzica dulce a viorilor...

Dacă te așezi pe cioata unui stejar care-a trăit șapte sute de ani și intuiești timpul, trebuie să simți neapărat căldura și răcoarea verii anului o mie trei sute, să respiri greu în arșița anului 1247 și să auzi trecerea ultimilor barbari într-un galop înghețînd tot mai departe pe cîmpiile țărilor de seară.

Copiii de la țară, care cresc într-o libertate mai mare decît cei de la oraș, pot fi auziți în serile de iarnă cînd se întorc tîrziu de la săniuș plîngîndu-se de frig la mîini și picioare.

Cine a stat pe o noapte cu ger în pădure va fi auzit fagii scîncind de frig în timp ce pielea lor fragedă plesnește scurt și întreaga pădure pare a fi un front încremenit pe o pînză în care pictorului i-a reușit performanța de a trezi în privitor sentimentul unor împușcături suave.

Înalt și îmbrăcat în alb ca un preot, mesteacănul și-a cucerit prin blîndețe supranumele de arbore-mamă. Sub coronamentul său de lumină pot crește brazii, fagii, stejarii, (esențe de umbră), primind o lumină filtrată ce le conservă răcoarea și-i ferește în tot timpul creșterii de excesele climei. După ce protejații au ajuns mai înalți

decît mesteacănul, acestuia i se ia din ce în ce mai mult din lumina după care tînjește, astfel încît ramurile i se chircesc, odăjdiile albe ajung ca niște zdrențe înnegrite iar trunchiul începe să sune a gol și să se usuce încet ca o mamă la umbra copiilor ei.

Cel mai sentimental dintre arbori este plopul. Din febrilitatea cu care se avîntă el spre cer intuim că graba de a crește se datorează scurtei sale longevități. Tremurul permanent al frunzelor de plop, chiar și atunci cînd nu există vreo adiere de vînt, trebuie pus pe seama presimțirii sfîrșitului său. Se poate face o analogie între dinamismul cu care plopul ia proporții și procesul de maturizare precoce a geniului. Durata vieții sale aproape că n-o întrece pe aceea a unui om.

Cabanele olandeze din păduri erau niște construcții din scînduri, împrejmuind un teren în formă de cerc pe circumferința căruia erau așezate priciurile de dormit puse mai totdeauna direct pe sol; la mijloc între patru stîlpi susținători ardea focul aproape toată vremea. Într-o astfel de cabană din Munții Apuseni se odihneau într-o noapte de acum vreo șaizeci de ani treizeci de lucrători forestieri. Printre ei se afla un uriaș de doi metri și cinci, om de-o mare forță fizică, pus de coechipierii săi numai la spart bușteni deoarece nici lemnul cel mai noduros nu rezista loviturilor lui. În noaptea aceea a avut cea mai lungă criză de epilepsie astfel că nu și-a revenit (adormise de cu seară cu picioarele înspre foc) decît după ce i-au ars opincile, obielele și carnea pînă la os. L-am întîlnit totuși bătrîn nonagenar, purtînd în spate un butuc suficient de greu să fie mișcat de o pereche de cai, dar nu de un om.

Pădurarii sînt niște oameni singuratici, înarmați, puternici. Ei păzesc pădurea, apele, peștii, solul și cerul pădurii încît li se întîmplă să doarmă rar. Pădurarii inventariază masa lemnoasă, vînatul, semnalizează invaziile de insecte și păsări, bolile frunzei și lemnului, regenerează pădurea, combat dăunătorii și braconajul, ameliorează terenurile lunecoase, construiesc cascade pe cursul rîurilor pentru oxigenarea apei, consumă hrană rece și apă de foc, visează orașe mari pe platouri so-

lare, prevăd mersul vremii mai exact decît meteorologii de meserie, sînt încrezători datorită uniformei și armei pe care le poartă, ceea ce le atrage simpatia femeilor și renumele de muieratici.

În Munții Codrului din masivul Apusenilor, într-o seară de iarnă, m-am adăpostit de viscol într-o șură a unui țăran care-și ținea acolo vacile, oile și cîțiva porci. Era o vreme de nu-ți venea să scoți cîinele din casă. Liziera pădurii trecea pe la mai puțin de cincizeci de metri de gospodăria acelui bătrîn, care nu coborîse în satul său (situat la șaptesprezece km.) de mai bine de treizeci și cinci de ani. Oile erau adăpostite sub un acoperiș solid, dar printre stîlpii de susținere ai acestuia în loc de pereți nu erau decît niște stinghii

subţiri bătute în cuie, fapt care m-a mirat, avînd în vedere pericolul la care erau expuse blîndele animale. Bătrînul mi-a spus că are un prieten afară peste care n-ar putea trece nici măcar un urs. Era un cîine cît un viţel, care nu se mulţumea numai să păzească şura omului, ci de multe ori pleca singur la vînătoare. Avea un cap de leu, o blană adîncă şi deasă aşa cum ai fi presat laolaltă cinci rînduri de covoare persane, alb şi cu o singură pată galbenă pe cap. În dimineaţa următoare, ajutînd bătrînului să îndepărteze nămeţii, văzurăm deodată cîinele coborînd spre şură trăgînd cu el o namilă sură aproape de mărimea lui. Bătrînul a luat rapid o furcă de fier şi-a împlîntat-o între omoplaţii lupului, care nu murise, dar nici după o jumătate de oră n-a reuşit să determine cîinele să-şi desfacă fălcile de pe gîtul victimei sale. După ce i-a luat pielea mare cît o plapumă, mi-a spus că lupul avea şapte ani. „După ce cunoşti ?" — l-am întrebat. „După ficat" — mi-a spus bătrînul. Într-adevăr, am numărat lobii de pe ficat şi erau şapte. Cîinele viţel ne privea dormitînd şi-am aflat că bătrînul nu-l auzise lătrînd niciodată.

Campanie de depistare timpurie a diabetului

Potrivit comunicărilor Uniunii germane a diabeticilor din Kaiserslautern, în Republica Federală Germania trăiesc aproape 500.000 bolnavi de diabet care au nevoie de asistență permanentă. Cel puțin la fel de mare este apreciat numărul persoanelor care nu știu că sînt bolnave, ignorînd astfel posibilitățile de tratament pe care le oferă medicina modernă. Propunîndu-și să remedieze această situație, toate farmaciile din țară au organizat timp de o lună o campanie în vederea depistării diabetului în faza incipientă distribuind populației benzi de control. Testul extrem de simplu poate fi efectuat la domiciliu. Dacă banda se decolorează în decurs de un minut există bănuiala unui început de diabet fiind indicată consultarea medicului. Benzile de test trebuie utilizate imediat, alterîndu-se după șase săptămîni.

Cablu submarin între Europa și America de Sud

Un cablu submarin, în valoare de 40 milioane lire, cu o lungime de 3.000 mile și capabil să permită efectuarea a 1.840 convorbiri telefonice simultane, urmează să fie așezat pe fundul Atlanticului de Sud de către o companie britanică. Cablul va realiza o nouă legătură între Europa și America de Sud.

Cablul, numit „Columbus", va fi prima linie directă care va lega Venezuela de Europa, întinzîndu-se pe o distanță de 3.240 mile marine, de la Maiquetia, în apropiere de Caracas, pînă la Aguimes, în Gran Canaria. Legătura între insulele Canare și țărmul spaniol, și astfel către Europa și mai departe, este suplimentară față de sistemele „Pecan 1" și „Pecan 2". Inaugurarea noii linii este prevăzută să aibă loc cu ocazia zilei naționale a Columbiei, la 12 octombrie 1977.

Contractul pentru realizarea acestui cablu a fost încheiat cu Standard Telephones și cu Administrația Telecomunicațiilor din Spania și Venezuela.

CURIOZITĂȚI TEHNICO-ȘTIINȚIFICE

Cafeaua nu atacă inima

Cafeaua a fost achitată de acuzația de a favoriza infarctul miocardic. Un studiu elaborat de o echipă de cercetători din München aduce dovada incontestabilă că amatorii de cafea nu sînt pîndiți în mai mare măsură de riscul infarctului decît cei care nu au recurs niciodată în viața lor la efectul stimulator al cafelei.

Oamenii de știință din München și-au axat studiul pe o amplă anchetă asupra unui lot de 995 pacienți de infarct, analizînd în special deprinderile lor alimentare și consumul de cafea. Datele culese au fost comparate cu rezultatele unui sondaj în rîndul populației din Republica Federală.

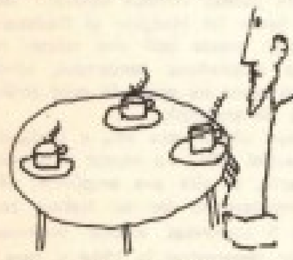

Concluzia: „Este foarte puțin probabil ca printre factorii de risc să se numere consumul de cafea", avînd în vedere că pacienții de infarct nu se deosebesc în această privință de restul populației.

Zgomotul poate ucide

Zgomotul este un produs secundar al civilizației. Urechea noastră nu este atacată numai de perturbațiile lumii din afară, de zgomotul străzii și al șantierelor de construcții; există suficient zgomot și în propria locuință. Astfel, un aspirator de praf, produce un zgomot de 68 decibeli, un mixter — 75, și un aparat de radio cu intensitate mijlocie — 61 decibeli. Aceste zgomote sînt echivalente cu zgomotele produse de o circulație rutieră activă (70 decibeli) într-o sală de mașini de scris (65 decibeli) sau de o mașină de imprimat (80 decibeli).

Nivelul de zgomot în marile orașe este în prezent, în general, de 80 decibeli. Acesta este pragul a cărui depășire provoacă — după părerea majorității medicilor — surzenia trecătoare și chiar permanentă, dacă sîntem expuși mult timp unui astfel de zgomot.

Un tren cu tracțiune Diesel provoacă un nivel de zgomot de 88 decibeli iar un camion care circulă pe o autostradă la o distanță de 15 metri, 98 decibeli. Zgomotul produs de circulație este cauzat de altfel, în mare parte, de frecarea cauciucurilor roților. Numai la viteze mici predomină zgomotul produs de motor. În halele moderne ale fabricilor, nivelul de zgomot atinge în mod obișnuit 100 decibeli. De pildă, mașinile de ștanțat produc 115, iar presele pneumatice 130 decibeli. De

la 110 decibeli în sus omul începe să se simtă incomodat. La 120 decibeli este atins pragul durerii. Nituitul plăcilor de oțel cu 128, alarma sirenelor pentru apărarea antiaeriană cu 131, și decolarea unui avion cu reacție, cu 145 decibeli, intră în această categorie de zgomote dureroase.

Omul își poate pierde auzul, dacă este supus numai scurt timp unui zgomot de 150 decibeli. Un sunet de 155 decibeli poate arde pielea, 165 decibeli pot fi mortali pentru animale de mărimea unor guzgani și pisici, iar 180 decibeli sînt deja mortali pentru om. La această intensitate a sunetului este complet perturbat așa-zisul sistem al circuitului de reglare și se ajunge la o lezare a sistemului simpatic și, în fine, la epuizarea glandelor suprarenale.

La zgomot sîntem vulnerabili în multe moduri. Gradul vătămării auzului prin zgomotul obișnuit depinde de natura lui, durata acțiunii

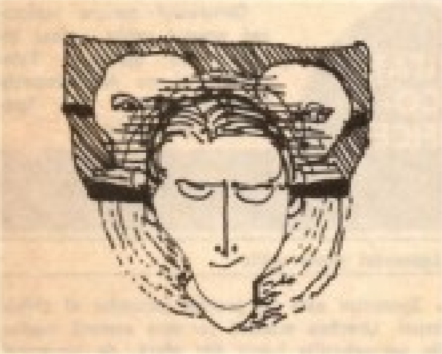

sale și mai ales de rezistența individuală. Chiar un zgomot ca, de pildă, în discoteci, unde se ating 108 pînă la 114 decibeli, care nu este resimțit ca dezagreabil, provoacă cu timpul vătămări ale auzului. În R.F.G. există deja astăzi circa 2 milioane persoane cu deficiențe ale auzului. Circa jumătate din cetățenii germani se simt incomodați de zgomot în locuințele lor.

În Statele Unite, peste 40 milioane de locuitori sînt supuși zgomotului mediului înconjurător care dăunează cu timpul auzului. De altfel, o diferență de 10 decibeli înseamnă mai mult decît se poate presupune. Decibelul este o unitate logaritmică pentru măsurarea intensității sunetului. Prin urmare, un zgomot de 130 decibeli este de 10 ori mai puternic decît unul de 120 decibeli și de 100 de ori mai puternic decît unul de 110 decibeli. 120 decibeli sînt un zgomot de 1 miliard de ori mai intens decît un ton încă perceptibil.

Cancerul: o victorie obținută încet și greu

Optimismul unui mare număr de cancerologi riscă să fie temperat de publicarea unor statistici de supraviețuire a bolnavilor de cancer în cursul ultimilor 20 de ani de către „National Cancer Institute" din S.U.A.

După aceste cifre, progresele înregistrate de 20 de ani încoace sînt departe de a fi la fel de evidente ca cele din anii '40, în ciuda creșterii cheltuielilor destinate cercetărilor. Astfel, între 1940 și 1959 s-a înregistrat o creștere importantă și din ce în ce mai mare a procentului de supraviețuire pe timp de cinci ani la o mare parte a bolnavilor de cancer cu excepția totuși a cancerului pancreasului sau a mielomului multiplu. Astfel, procentajul bolnavilor rămași în viață încă cinci ani după declararea diagnosticului bolii, a crescut între anii 1940—1949 și 1950—1959 de la 32% la 44% pentru cancerul colonului, de la 41% la 50% pentru cancerul laringelui, de la 9% la 12% pentru cancerul stomacului, de la 47% la 50% pentru cancerul colului uterin. După aceste rezultate încurajatoare, procentele de supraviețuire au continuat să crească în cursul anilor '60; deși într-un ritm mult mai lent: între 1960 și 1969 aceste procente n-au crescut decît cu 1% pentru cancerul rectului, colonului, faringelui, plămînilor, pancreasului. Procentele de supraviețuire obținute în metastazele cancerului de col uterin nu încetează să scadă din 1959 — cu 59% în 1950—1959 — cu 57%, în 1960—1967 — cu 56%. Totuși în jumătate din cazurile de cancer, specialiștii americani au remarcat în perioada 1970—1971 o creștere importantă a procentelor de supraviețuire la un an, ceea ce lasă să se întrevadă speranța că procentele de supraviețuire la cinci ani vor crește și ele. În această grupă a bolilor canceroase, rezultatele obținute în cancerul creierului (39% supraviețuitori pe un an în intervalul 1960—1964, față de 47% între 1970—1971) — și mai ales în leucemia la copii (40% față de 74%) sînt în mod special încurajatoare.

După părerea prof. Georges Mathé, unul din marii specialiști francezi, progresele din perioada 1965—1975 au fost în realitate mult mai importante decît cele din perioada 1955—1965 fiindcă s-a reușit să se vindece boli care nu se puteau vindeca înainte: leucemia la copii, boala lui Hodgkin și limfosarcomul.

Dar „cum aceste boli sînt relativ rare în raport cu răspîndirea cancerului, vindecarea la care s-a ajuns nu apare în mod strălucit în statisticile de ansamblu."

„În acești ultimi zece ani, a declarat prof. Mathé agenției AEP., s-a născut o terapeutică: imunoterapia, și alta și-a amplificat eficacitatea: chimioterapia, dar au trebuit zece ani pentru a fi confirmat efectul imunoterapiei, care a fost demonstrat în 1964 și care a fost aplicat pe scară largă".

Prof. Mathé apreciază că „în următorii zece ani eficacitatea acestor două metode și aplicarea lor corespunzătoare ar trebui să întărească speranța în vindecare".

El a subliniat de asemenea importanța depistării din timp a bolii canceroase.

AMINTIRI RĂZLEȚE

O MICA PRECIZARE :

Lucrînd mai multă vreme (aproape un deceniu) la Uniunea Scriitorilor, am avut șansa, destul de rară, de-a cunoaște de aproape toți condeierii contemporani, indiferent de vîrstă sau renume. Încerc acum (prea devreme, poate) să retrăiesc amintiri, fragmente, clipe fugare, vesele sau mai puțin vesele, fără pretenția de-a face literatură. Ele sînt simple fișe de scriitor, petale vechi și parfumate, amintindu-mi de trecerea vremii.

MANUSCRISUL FURAT

Pe vremea cînd Marin Preda lucra la romanul „Delirul", eram la Mogoșoaia împreună cu Andrițoiu și Nicolae Ștefănescu, care scriau în colaborare un scenariu de film. În răgazurile de seară ne întîlneam jos, în sala de mese, la un „pahar de vorbă" ce se prelungea adeseori pînă în zori.

Seara, invariabil la ora 21 fix, cu o punctualitate exasperantă, Marin Preda venea din oraș să-și înceapă lucrul de noapte. Intra în salon preocupat și posomorit, purtînd în mînă o geantă tip diplomat în care-și ținea manuscrisul viitorului roman. Nu se despărțea o clipă de prețioasa-i comoară spre exasperarea și incitarea fanteziei noastre.

Într-o seară, maestrul apare cu același chip concentrat și neterestru, își ia obișnuitele sticle cu apă minerală de la bufet și dispare la etaj, ținînd într-o mînă lichidul dătător de inspirație iar în cealaltă misterioasa geantă neagră.

După cîteva secunde, coboară neliniștit și ne explică fără să se oprească, ușor speriat, că și-a uitat cheia camerei în mașină. Andrițoiu m-a privit iluminat, cu ochii lui negri, și, fără un cuvînt, s-a îndreptat aproape în fugă spre scările ce duceau la etaj. A reapărut după cîteva minute, răsuflînd precipitat dar cu chipul radiind de bucurie :

— S-a făcut !

Ne explică succint cum a urcat scările, cum a găsit geanta cu manuscrisul în fața ușii și cum „prețioasa comoară" se află de-acum în camera lui, fără să dea semne de întoarcere la adevăratul stăpîn. Nu termină de povestit cînd își face apariția Marin Preda, agitat, nervos, uluit, și i se adresează lui Nicolae Ștefănescu cu un ton sec și protocolar :

— Tovarășe colonel (Nicolae Ștefănescu fiind și ofițer de miliție), să știți că mi s-a întîmplat ceva îngrozitor.

Noi mimăm stupoarea, ne ridicăm nehotărîți de la masă în timp ce autorul Moromeților continuă cu o voce tragică :

— Mi-a fost furată geanta cu manuscrisul !

— Nu se poate !

— Formidabil !

— Cînd s-a întîmplat ? — începe Nae Ștefănescu seria întrebărilor profesionale.

— Poftim ! Ce-mi trebuie mie și cu ce idei îmi vine dumneaei !

— Acum cîteva minute, în timp ce eram în curte la mașină să-mi caut cheia camerei. Am lăsat servieta în fața ușii și cînd am revenit...

— Extraordinar ! — exclamă Andrițoiu cu sinceră indignare.

— Ați făcut o mare greșeală, zise colonelul cu glas oficial. Să vedem ce putem face.

— Poate cu ajutorul lui Rex, încerc eu timid (Rex era un cîine lup inteligent, fioros și destul de neprietenos, care păzea livada cu meri).

— Cu Rex nu se poate, se plimbă Mazilu și ei doi nu se suportă reciproc, zice gînditor Andrițoiu.

— Puțin îmi pasă de relațiile lor reciproce, se revoltă maestrul. N-au decît să se împace, mon cher. Eu vreau să găsim hoțul și apelez la calitatea dumneavoastră de ofițer al statului.

— Buun ! Dumneavoastră, maestre, căutați în sala de televizor și în curte, dumneata tovarășe Micu la etajul 2, eu cu Andrițoiu vom explora cameră cu cameră.

În timpul acesta, cițiva paznici și femeile de serviciu, alertați de întîmplare, priveau și ascultau agitația noastră.

Ne dispersarăm fiecare minați de elanuri detectiviste și după cîteva clipe Andrițoiu, Nae Ștefănescu și cu mine ne întîlnim și aranjăm „redobîndirea" prețiosului obiect.

— Sandule, „umfli" servieta din cameră și-o iei agale pe alee ; cînd auzi somația mea abandonezi obiectul și simulezi fuga. Clar ?

— Clar ! Numai să nu-i dați cumva drumul lui Rex !

Ne despărțim de el și intrăm în sala de televizor unde Marin Preda chestiona cu severitate de anchetator un pompier civil care-l privea mirat, respectuos și cu o mare nedumerire înscrisă pe chip.

Maestrul ne trage de-o parte :

— Îl bănuiesc pe ăsta !

— De ce ?

— Nu știu ! Tot timpul poartă basca asta pe ochi și pe deasupra e și spin...

— Astea nu sînt probe evidente, apreciază colonelul Ștefănescu.

Ieșim pe alee și, deodată, în semiobscuritatea nopții de vară, deslușim o siluetă.

— Uite-l, strig eu.

— Cetățene, stai ! — somează colonelul.

„Cetățeanul Andrițoiu", conform indicațiilor, începe brusc să galopeze.

— O să-l scăpăm, e iute de picior, se lamentează Marin Preda.

— În numele legii, stai sau trag ! — strigă în liniștea nopții Nae Ștefănescu scoțînd din buzunar în loc de pistolet un stilou.

În clipa cînd i-am spus că am cunoscut pe cineva care i-a citit romanul pînă la capăt...

Hoțul însă continuă să fugă, de data aceasta în zig-zag.

— Trage, dom-le, în aer să-l intimidăm...

N-a fost nevoie (de altfel nici nu aveam cu ce) deoarece după cîțiva zeci de metri găsim abandonată în mijlocul aleii prețioasa servietă diplomat.

De atunci, cu orice prilej, cînd îl întîlnește pe Nae Ștefănescu, Marin Preda exclamă cu glasul pătruns de sinceră recunoștință :

— Mon cher, dacă nu erai dumneata nu mai găseam niciodată manuscrisul... Și adaugă invariabil, pe un ton scăzut și misterios : Și totuși, eu pe tipul ăla spin și cu bască îl bănuiesc și astăzi...

PEȘTE OCEANIC ÎN LACUL MOGOȘOAIA

Într-un început de primăvară, actorul C.G., soțul unei cunoscute scriitoare, a venit împreună cu dînsa să-și petreacă un scurt concediu la Mogoșoaia. Pescar pasionat, înzestrat cu tot soiul de instrumente care mai de care mai grozave, ieșea zilnic pe lac la pescuit de bibani. Spre disperarea mea și a tînărului poet Mircea Dinescu (contaminați ambii la pa-

ţima pescuitului de Băleşu), de fiecare dată, concurentul nostru făcea rost de o saramură, pe cînd noi, cunoscînd mai bine balta, ne întorceam umiliţi cu patru-cinci roşioare pricăjite.

— Ce facem, dragă, simt cum mă bagă în mormînt ?!

Într-o zi, mă fac luntre şi punte şi obţin un crap de vreo trei kilograme. Dimineaţa, ca de obicei, ne întîlnim pe malul lacului :

— Tot la bibani, tot la bibani ?

— Tot, că e sezonul.

— Noi o să dăm la crap, cu mămăligă, precizează insinuant şi provocator Mircea Dinescu.

— Craaap ? în lacul Mogoşoaia...

— Da ! Se arată de necombătut poetul.

— Cînd o face plopul mere, filozofează experimentatul pescar. Şi întorcîndu-se spre mine continuă : şi dumneata care eşti mai serios (nu ştiu la ce se referea afirmaţia) te iei după un puşti ? Stai lîngă mine să dăm la bibani.

Mă codesc, deşi asta aşteptam, şi conform înţelegerii poetul se depărtează cîteva sute de metri, distanţă la care nici un ochi de vultur n-ar fi putut face deosebirea dintre un crap mort de două zile şi unul proaspăt prins.

Stăm pălăvrăgind întîmplări pescăreşti, trece mai bine de o oră cînd deodată, din

— Fir-ar să fie !... Mai bine găseam cisma !

direcţia puştiului, se aude un răcnet de victorie însoţit de chiuituri şi salturi acrobatice.

Ne mutăm privirile într-acolo. Actorul desluşeşte strălucirea aurie a crapului luminat de soare. Se face palid şi exclamă înăbuşit :

— Extraordinar, există crapi în Mogoşoaia !

— Hai să ni-l arăţi, strig eu conform regiei dinainte stabilite dar puştiul, apucat de năbădăi, traversează în fugă grădina mişcînd peştele, care se zbătea ca un proaspăt prins, şi dispare în direcţia bucătăriei urlînd :

— La cuptor cu el ! La cuptor !

Actorul îşi strînge uneltele cu o nesfîrşită tristeţe pe chip şi dispare fără comentarii cu modesta sa pradă : trei bibani uscaţi şi subdimensionaţi.

La prînz oferim tuturor cîte-o bucată de saramură, inclusiv cunoscutei scriitoare care refuză demn „deoarece şi soţul meu a prins". Mazilu minat de elanuri filozofice face consideraţii de gurmand, arătînd deosebirea netă dintre peştele sălbatic şi cel de crescătorie, care se cunoaşte după gust...

Trei zile la rînd veteranul pescar, posesor al unei mămăligi făcută după toate regulile artei, a dat la crap cu o îndîrjire şi perseverenţă rare, dar fără nici un rezultat.

A patra zi, Fănuş Neagu, avînd nişte invitaţi la masă, aduce un peşte oceanic de vreo şase kilograme, congelat şi tare ca o bucată de oţel. Cum masa urma să aibă loc abia seara, „împrumutăm" peştele fără ştiinţa lui, în ciuda protestelor vehemente ale bucătăresei. Eu mă apropii de mohorîtul nostru rival, să-l ţin de vorbă şi să pregătesc terenul. Dinescu o ia printre tufişuri încovoiat de povara congelată, ascunsă sub haină, şi se instalează în acelaşi loc, pe o ţeavă de metal ce traversa lacul. Agaţă bine „monstrul marin" în ancoră (să fie mai sigur) şi-l lasă să plutească spre decongelare... De data aceasta spectacolul trebuia să fie absolut grandios.

— Nu muşcă, încep eu conversativ deşi era evident că preopinentul, ca orice pescar depăşit în performanţă, nu prea avea chef de dialogat.

— Nu ! Dar vine el. Şi după cîteva secunde : tînărul tot la crap ?

— Tot, încuviinţez eu.

— Cu ce momeală dă ?

— Are o pastă specială adusă de Andriţoiu din Vietnam.

— Ce fel de pastă ?

— Nu ştiu. Pute îngrozitor şi se pare că lucrul acesta atrage crapii.

— Pastă din Vietnam... atrage crapii... n-am auzit aşa ceva. În primul rînd că peştii n-au miros.

— Şi te rog, dragă, nu mai fi atît de protocolar! Spune-mi, pur şi simplu: stimate maiestre!

Nu termină bine de argumentat că răcnetele de bucurie se reeditează şi vedem cum puştiul, ridicat pe ţeavă, trage cu nădejde, îndoind bambusul din pricina greutăţii. Nailonul se întinde, băţul se curbează ca o semilună, un bot enorm se arată din apă, concurentul nostru murmură incoerent: fenomenal, nu se poate... Totul era splendid. Peştele se ridica uşor ca un mic submarin fusiform, cînd văzui stupefiat bambusul revenind drept la poziţia iniţială şi înţelesei totul. Se rupsese guta.

— L-a scăpat, jubilă versatul pescar, habar n-are cum se scoate un crap!

După prînz, aşteptam neliniştiţi apariţia lui Fănuş Neagu, imaginîndu-ne potopul de metafore ce avea să urmeze. Şi într-adevăr, se arătă ca o vijelie şi venind drept spre masa noastră începu cu o voce nu tocmai veselă:

— Ce-aţi făcut, nenorociţilor, cu peştele meu?

Tăceam chitic, făcînd semne disperate din ochi.

— Ce vă tot strîmbaţi, mă! Eu vreau peştele meu că altfel vă mănînc fripţi.

Iritat de liniştea stingheritoare, ne privea neînţelegînd nimic. Şi atunci se auzi vocea rivalului nostru:

— Nene Fănuş, peştele s-a dus pe apa sîmbetei. L-a scăpat! Dar să ştiţi că tovarăşul Micu n-are nici o vină. Junele l-a scăpat. Nu l-a obosit îndeajuns...

Fănuş ne priveşte cum priveşte şarpele boa te miri ce victimă şi replică:

— Cum să-l obosească, dacă era congelat? Ce tot vrei şi dumneata!

Apărătorul meu se ridică ofensat şi zise:

— Să ştiţi, maestre, că eu vă citesc şi vă respect. Dar glume de soiul acesta nu înghit. L-am văzut cu proprii mei ochi.

După care părăsi demn sala de mese.

Drept urmare am plătit 12 fripturi şi vinul de rigoare pentru invitaţii veniţi să mănînce peştele lui Fănuş.

E adevărat că peştele era numai congelat, nu şi... vinificat.

O ÎNTÎMPLARE CU POETUL TOMOZEI

La cei de-al doilea Festival Mihai Eminescu ce se ţine la Iaşi, am invitat un prieten de la Arad, poet şi doctor psihiatru, care ţinea morţiş să vadă în carne şi oase „floarea literelor române".

Instalaţi la hotel Unirea, serveam mesele acolo, prilej cu care curiosul meu prieten, aşezat lîngă mine, mă întreba din secundă în secundă: cine e ăla de lîngă ăla, dar celălalt, dar cel cu barbă... Nu cunoştea decît pe Fănuş Neagu „de la televizor", în

— Unde te-ai ascuns Shakespeare, de n-ai putut să auzi o replică a maestrului?

rest figurile celorlalţi îi erau total necunoscute. La început am jucat cinstit declinînd numele adevărate ale fizionomiilor indicate de năbădăiosul meu prieten. Dar el se încăpăţîna să-i cunoască absolut pe toţi. Începusem să mă plictisesc, erau peste şaizeci de poeţi din toată ţara, plus localnici. Pe unii mai tineri nu-i cunoşteam nici eu. Dorinţa lui cea mai arzătoare era să-l cunoască pe poetul Gheorghe Tomozei.

— Nu e cel de colo ? Precis că el e. Îl ştiu din poză, zise şi-mi arătă un bărbat tînăr şi frumos, blond, semănînd cu „Sfîntul", care nu era altul decît Horia Scărlătescu, unul dintre şoferii Uniunii Scriitorilor.

— Ai ghicit. El e ! confirmai eu felicitîndu-l pentru intuiţie.

— Te rog mult, prezintă-mi-l ! Te rog...

— Stai o clipă să-i vorbesc. Ştii, e un tip mai ciudat. Un singuratic. Nu-i prea plac convorbirile despre literatură.

Mă ridic şi-i fac un scurt „instructaj" presupusului Tomozei care se lasă convins cu greutate, dar se lasă.

— S-a aranjat. Te duci la el, i-am spus cine eşti. Te aşteaptă cu plăcere.

— Pot să-i citesc cîteva poezii ? Poate mă publică în „Argeş".

— Evident... Invită-l undeva, staţi în doi şi-i citeşti tot volumul. Sper că l-ai adus ?

— Le-am adus pe amîndouă. Că între timp am mai scris unul.

— Cu atît mai bine, zic eu gîndindu-mă la bietul Horia, dar deocamdată să nu-i citeşti decît un singur volum.

Şi dus a fost... Toată ziua şi nici seara nu l-am mai văzut. A doua zi, dis-de-dimineaţă, bate cineva la uşa camerei mele. În prag Horia, şoferul, pe post de Tomozei cu chipul tras, nedormit şi palid :

— Nea Micule, m-ai nenorocit ! Mi-a citit o sută douăzeci de poezii, am stat pînă la trei dimineaţa şi azi mi-a promis că-mi citeşte încă un volum. Eu ori mor ori îl omor. Scapă-mă !

Noroc că-n aceeaşi zi a trebuit să plece urgent la Bucureşti. Cu prietenul nu s-a mai întîlnit. I-am explicat c-a fost chemat pentru o plecare în Cuba.

— Ce ţi-a zis de poeziile mele ?

— A zis că-i pare foarte rău că n-a putut asculta şi celălalt volum...

După cîţiva ani, prietenul meu vine într-o vizită la Asociaţia Scriitorilor din Bucureşti. Uitînd pe moment de întîmplarea de la Iaşi, îl prezint pe Gheorghe Tomozei care se afla de faţă. Pe adevăratul Gheorghe Tomozei.

— Zici că dînsul e Gheorghe Tomozei ? Lasă-te de bancurile tale. Păi ce, n-am stat cu el o noapte şi nu i-am citit poezii ? Îmi spui mie cum arată poetul Gheorghe Tomozei...

PROVERBE

Cînd pisica plînge pe şoarece, nu o lua în seamă.
(JAPONIA)

Cînd mănîncă un sărac o găină ?
Cînd e bolnav, sau săracul sau găina.
(ARGENTINA)

Dacă nu-i ulei în opaiţ, fitilul nu foloseşte la nimic.
(CHINA)

Este atît de bun încît lasă pe lup să mănînce oile.
(PERSIA)

Luna este Lună chiar cînd nu străluceşte.
(POLONIA)

Setea nu ţi-o saturi cu rouă.
(EGIPT)

FUMĂTORI ȘI PRODUCĂTORI

Fumătorii ar trebui să fie obligați să se asigure la fel ca și conducătorii auto declara ASH (Acțiunea Fumatul și Sănătatea) într-o propunere revoluționară făcută Comisiei Regale pentru Asigurări Cetățenești și Compensații de Prejudicii Personale din Anglia. Să se stabilească un fond compensatoriu bazat pe cantitatea de țigări vîndute: numai cîte 5 p. de fiecare pachet vîndut va procura o sumă de 350 £ anual care n-ar exceda necesităților.

ASH declară că n-a existat niciodată o încercare inițiată de producătorii înșiși de a preveni consumatorii de pericolul fumatului, sau de descurajare a fumătorilor ca să nu mai fumeze. Dacă se va clarifica această lege, producătorii vor fi pasibili să suporte daunele produse prin fumat.

Legea în vigoare acceptă o asemenea pedeapsă numai atunci cînd un producător introduce în fabricație un produs periculos. E posibil ca legea să admită o acțiune introdusă de văduva unui fumător pentru neglijență din partea producătorului. Din fericire pînă acuma n-a existat un asemenea caz.

ASH prefigurează o alternativă, prin care, în caz de prejudicii va fi la latitudinea producătorului să dovedească că prejudiciul rezultat din folosirea produsului lui nu era previzibil la vremea livrării lui pe piață și că s-au luat toate măsurile necesare pentru asigurarea protecției consumatorului. Ca rezultat, producătorii ar trebui să se concentreze asupra educării și informării fumătorului.

PE SÎRMĂ

„Merg pe cea mai înaltă sîrmă din lume. Dacă mi-a fost vreodată frică în viața mea, știu că este acuma. Țin puternic în mînă vergeaua cu care îmi mențin echilibrul. Știu că nu mă pot întoarce înapoi, așa că mă arunc înainte înspre viață, bucurîndu-mă și îngrozindu-mă de acest rol pe care mi l-am ales. Pentru cîteva minute îmi voi ține în mîini propria viață".

Astfel declara Phillipe Petit, un tînăr francez, cel mai temerar artist al sîrmei care a existat vreodată; o frînghie lungă de 131 picioare leagă două turnuri

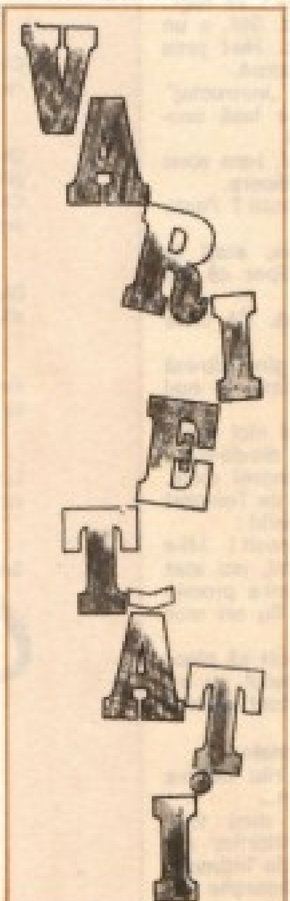

identice ale celui mai înalt zgîrie-nori New-Yorkez, Centrul Comercial al Lumii. Prietenii săi declară că încercarea este imposibilă și nebunească.

Sîrma se află la o înălțime de 1350 picioare. Dar Petit, care a parcurs deja pe sîrmă distanța dintre turnurile catedralei Notre-Dame din Paris, nu dă înapoi. Un test suprem de curaj și... talent.

ÎN COSTUME DE UCIGAȘI

În cel de al 2-lea război mondial, într-o seară, în timpul luptelor pentru cucerirea Marii Britanii, o companie de artiști amatori făcea repetiție cu costume la Rose Marie, cînd fu doborît un bombardier german. Distribuția se duse în goană să vadă parașuta pilotului care era pe cîmpul din apropiere. Destul de zdruncinat, pilotul fu în curînd înconjurat de un grup de săteni îmbrăcați în costume de indieni canadieni, care amenințau cu revolvere de lemn. „Anglia, nu-i așa?" întrebă el zirînd. Înainte de a putea să i se răspundă, poliția locală se apropie în costume indiene, cu pene și tomahawk și pictați în culori de război. Nu întîmpinară nici o dificultate în capturarea pilotului. Sărmanul de el leșinase.

ARTIȘTII INDIGNAȚI

La Hollywood, cu cîțiva ani în urmă, Victor Mature și Jim Backus au profitat de o pauză de filmare la un film istoric ca să-și aranjeze niște treburi personale în oraș. Era o escapadă scurtă, astfel că nu și-au mai schimbat costumele de gladiatori romani complete, cu tunică, armură, coif și sabie. La întoarcerea spre studio cei doi gladiatori falnici s-au oprit la un bar în apropiere. Înmărmurit de apariția lor, barmanul rămase în nemișcare.

„Ce e, ce s-a întîmplat?" a întrebat Mature. „Nu serviți membrii ai forțelor armate?"

HAKIM DIN MERV, BOIANGIUL CU OBRĂZAR

Din ISTORIA UNIVERSALA A INFAMIEI

JORGE LUIS BORGES

De nu mă înşel, izvoarele originale ale informaţiilor existente despre Al. Moganna, Profetul acoperit de văl (sau, în traducere mai exactă, cu obrăzar) din Horosan se reduc la patru: a) excerptele din *Istoria califilor* de Baladhuri, b) *Manualul gigantului* sau *Cartea obligaţiilor şi a controlului* de Ibn Abi Tair Tarfur, cronicarul oficial al Abbasizilor, c) codicele arab intitulat *Nimicirea trandafirului*, în care se resping abominabilele erezii din *Trandafirul obscur* sau *Trandafirul ascuns*, care era scriptura canonică a Profetului, d) cîteva monezi fără efigie dezgropate de inginerul Andrusov din nişte ruine prin care a deschis calea transcaspiană. Aceste monezi au fost depozitate în Cabinetul Numismatic din Teheran şi cuprind distihuri persane care rezumă sau corectează unele pasaje din *Nimicire. Trandafirul* original s-a pierdut, deoarece manuscrisul găsit în 1899 şi publicat nu fără regretabilă uşurinţă de către *Morgenländisches Archiv* a fost declarat apocrif de către Horn şi apoi de Sir Percy Sykes. Faima dobîndită de Profet în Occident este datorată unui poem muzical al lui Moore, încărcat de murmure de dor şi de suspine de conspirator irlandez.

PURPURA STACOJIE

La 120 de ani de la Hegiră și 736 de la crucificare, bărbatul cu numele de Hakim, pe care oamenii din acel timp și acea parte a lumii îl vor porecli apoi Cel acoperit de Văl, s-a născut în Turkestan. Locul său de baștină a fost vechea cetate a Mervului, ale cărei grădini și vii și cîmpii privesc cu mîhnire spre pustietăți. Amiaza este albă și orbitoare cînd n-o întunecă norii de colb care-i înăbușă pe oameni și lasă o crustă albicioasă pe ciorchinii negri.

Hakim a crescut în această cetate ostenită. Știm că un frate al tatălui său l-a învățat meșteșugul de boiangiu : artă a celor nelegiuiți, falsificatori și nestatornici, care a inspirat primele anateme ale prodigioasei sale cariere. *Fața mea e de aur* (declară într-o faimoasă pagină din *Nimicire*), *dar am macerat purpura și am muiat în ea, în cea de a doua noapte, lîna nedărăcită și am lăsat să se sature de ea în a treia noapte lîna lucrată, și împărații insulelor se bat și astăzi pentru straiul acesta însîngerat. Am păcătuit astfel doi ani din tinerețea mea schimbînd adevăratele culori ale făpturilor. Îngerul îmi spunea că mieii nu aveau culoarea tigrului, iar Satana îmi șoptea că Preaputernicul dorea s-o aibă și se folosea de viclenia și de purpura mea. Astăzi știu că atît îngerul cît și Satana erau departe de adevăr și că orice culoare este vrednică de ură.*

În anul 146 de la Hegiră, Hakim a dispărut din cetatea sa de baștină. Au fost găsite distruse clădirile și poloboacele de boit, precum și un hanger de Șiraz și o oglindă de bronz.

TAURUL

La sfîrșitul lunii Haban a anului 158, văzduhul era nespus de limpede și oamenii priveau apusul așteptînd ivirea lunii Ramadanului, care dă puteri pentru înfrînarea păcătosului trup și pentru post și ajun. Se aflau într-un loc sclavi, cerșetori, geambași, hoți de cămile și parlagii. Așezați cu înfățișări pline de gravitate pe pămînt, așteptau semnul, din partea unui han de caravane de pe drumul ce duce spre Merv. Priveau amurgul, și culoarea amurgului era cea a nisipului.

Din adîncul deșertului amețitor (al cărui soare dă febră, așa cum luna dă leșinul), au văzut apropiindu-se trei figuri care li s-au părut foarte înalte. Două erau de oameni și cea din mijloc avea cap de taur. Cînd s-au apropiat îndeajuns, și-au dat seama că acesta avea un obrăzar și că ceilalți erau orbi.

Careva dintre ei (ca în povestirile celor o mie și una de nopți) întrebă de rostul acestor ciudățenii. *Sînt orbi*, spune omul cu obrăzar, *pentru că mi-au văzut obrazul.*

LEOPARDUL

Cronicarul Abbasizilor relatează că omul pustietății (al cărui glas era straniu de dulce, sau le-a părut așa în contrast cu brutalitatea măștii sale) le spuse că ei așteptau semnul unei luni de penitență, dar că el era trimis să predice un semn mai binecuvîntat : acel al unei întregi vieți de penitență și o moarte de ocară.

Le spuse că era Hakim, fiul lui Osman, și că în anul 146 de la Hegiră un om a intrat în casa lui și după ce s-a spălat și s-a rugat i-a retezat capul cu un hanger și s-a înălțat cu el în înaltul cerului. Pe palma dreaptă a omului (care nu era altcineva decît arhanghelul Gavril), capul său a stat în fața Domnului, care i-a dat menirea de a aduce lumii o profeție, l-a învățat cuvinte atît de vechi încît rostirea lor ardea gurile, și i-a dat o asemenea strălucire plină de slavă că ochii muritorilor nu o puteau îndura. De aceea era silit să poarte Obrăzarul. Atunci cînd toți oamenii de pe pămînt se vor închina legii noi, Chipul le va fi dezvăluit și ei se vor putea închina fără pericol, așa cum i se închinau îngerii. După ce le-a înfățișat menirea sa, Hakim i-a chemat la un război sfînt, la o *djehad*, căci fericiți sînt cei ce vor cădea în toiul lui.

Robii, cerșetorii, geambașii, hoții de cămile și parlagii au refuzat cu îndărătnicie să-l creadă. Un glas a strigat : *Vrăjitor !* Altul a țipat : *Înșelăciune !*

Cineva adusese cu el un leopard, probabil un exemplar de soiul acela zvelt și sîngeros, pe care îl îmblînzesc muntenii persani. Ceea ce știm cu siguranță e că și-a rupt lanțurile. Înafară de profetul cu obrăzar și de cei doi însoțitori ai

săi, lumea a luat-o la fugă. Cînd au cutezat să se întoarcă, fiara era oarbă. Privind ochii săi luminoşi şi morţi, oamenii i s-au închinat lui Hakim şi au mărturisit puterea sa supranaturală.

PROFETUL ACOPERIT DE VĂL

Cronicarul oficial al Abbasizilor povesteşte fără prea mare entuziasm biruinţele dobîndite de Hakim cel acoperit de văl, în Horasan. Această provincie — foarte zguduită de înfrîngerea şi crucificarea celui mai faimos conducător al ei — a îmbrăţişat cu o înflăcărare disperată învăţătura Feţii Strălucitoare şi o sprijini cu sîngele şi cu aurul ei. (Hakim înlocuise în vremea aceea efigia sa brutală printr-un împătrit văl de mătase albă brodat cu pietre preţioase. Culoarea folosită ca emblemă de dinastia Banu Abbas era negrul ; Hakim a ales culoarea albă — cea mai contradictorie — pentru Vălul care-l ascundea, pentru flamuri şi pentru turbane). Campania a început sub semne bune. E adevărat că în *Cartea obligaţiilor* steagurile Califului sînt pretutindeni biruitoare, dar cum rezultatul cel mai frecvent al acestor victorii este destituirea generalilor şi pierderea fortăreţelor de necucerit, cititorul înţelept ştie ce trebuie să înţeleagă. La sfîrşitul lunii Rebeb a anului 161, faimoasa cetate Nisapur îşi deschise porţile de aramă în faţa Celui cu Obrăzar ; la începutul lui 162 căzu cetatea Astarabad. Activitatea războinică a lui Hakim (ca şi a celuilalt Profet, mai norocos) se reducea la rugile înălţate spre Divinitate, cu vocea de tenor, din şaua unei cămile roşcate, din inima agitată a bătăliei. În jurul său şuierau săgeţile fără să-l rănească vreodată. Părea să caute pericolul : într-o noapte cînd nişte leproşi alungaţi de toţi s-au apropiat de patul său, le-a poruncit să se înfăţişeze în faţa lui, i-a sărutat şi le-a dăruit argint şi aur.

Însărcină cu treburile guvernării şase sau şapte dintre adepţii săi. Era dornic de meditaţie şi de pace : un harem de 114 femei oarbe încerca să îndestuleze trebuinţele trupului său divin.

ABOMINABILELE OGLINZI

Cu condiţia ca vorbele sale să nu atace credinţa cea dreaptă, Islamul tolerează apariţia unor confidenţi ai lui Dumnezeu, chiar dacă sînt indiscreţi sau ameninţători. Profetul nu ar fi dispreţuit, probabil, avantajele acestei toleranţe, dar numărul mare al adepţilor săi, biruinţele dobîndite şi mînia nestăpînită a Califului — care era Mohamed al Mahdi — l-au împins la erezie. Acest pas l-a pricinuit dezastrul, dar l-a făcut să alcătuiască înainte preceptele unei religii personale, deşi pline de infiltrări ale unor vechi precedente gnostice. La începutul cosmogoniei lui Hakim e un zeu spectral. Această divinitate este lipsită cu măreţie de obîrşie, ca şi de nume şi de înfăţişare. Este un zeu neschimbat, dar imaginea sa s-a proiectat în nouă umbre care, binevoind a coborî în cîmpul faptei, au făurit şi au stăpînit un prim ciclu. Din această primă coroană demiurgică s-a născut a doua, înzestrată şi ea cu îngeri, puteri şi tronuri, şi aceştia au întemeiat un alt cer, mai jos, fiind copia simetrică a celui dintîi. Această conclavă secundă a fost reprodusă în cea de a treia, şi aceasta într-una inferioară, pînă la a 999-a. Stăpînul celui mai adînc cer este cel care diriguieşte — umbră a umbrelor altor umbre — şi fracţiunea sa de divinitate se apropie de zero.

Pămîntul pe care locuim este o eroare, o parodie incompetentă. Oglinzile şi paternitatea sînt abominabile deoarece multiplică şi afirmă. Scîrba este virtutea fundamentală. Două discipline (alegerea era lăsată de profet liberă) ne pot conduce spre ea : abstinenţa şi dezmăţul, îndestularea cărnii sau castitatea ei.

Paradisul şi infernul lui Hakim nu erau mai puţin deznădăjduite. *Celor care neagă Cuvîntul, celor care neagă Vălul cu pietre scumpe şi Obrazul* (spune o imprecaţiune păstrată din *Trandafirul ascuns*) *le făgăduiesc un Infern minunat pentru că fiecare dintre ei va stăpîni peste 999 de împărăţii de foc, şi în fiecare împărăţie 999 de munţi de foc, şi în fiecare munte 999 de tauri de foc, şi în fiecare taur 999 nivele de foc, şi în fiecare nivel 999 de paturi de foc, şi în fiecare pat se va afla el şi 999 de înfăţişări de foc (avînd fiecare chipul şi vocea sa), care îl vor chinui pînă în vecii vecilor.*

Iar în alt loc spune : *În această viaţă veţi suferi într-un singur trup ; în moarte şi pedeapsă în nenumărate.* Paradisul e mai puţin concret. *E totdeauna noapte şi sînt bazine de piatră, şi fericirea deosebită a acestui paradis e aceea a despărţirilor şi a renunţării, şi a celor care ştiu că dorm.*

OBRAZUL

În anul 163 al Hegirei și cel de al cincilea al Feții Strălucitoare, Hakim a fost înconjurat la Sanan de armata Califului. Nu lipseau provizii și oameni gata de sacrificiu și se aștepta apropiatul ajutor al unei oștiri de îngeri de lumină. Așa stăteau lucrurile cînd cetatea a fost străbătută de un zvon înspăimîntător. Venea de la o femeie adulteră din harem, care înainte de a fi strangulată de eunuci țipase că mîinii drepte a profetului îi lipsea degetul inelar și că celelalte erau lipsite de unghie. Zvonul s-a răspîndit în rîndurile credincioșilor. În plin soare, pe o terasă înaltă, Hakim implora victoria sau un semn al divinității familiare. Cu capul plecat servil, ca și cum ar fi alergat împotriva unei rafale de ploaie, doi căpitani i-au zmuls vălul împodobit cu pietre prețioase.

La început, un tremur a străbătut mulțimea. Chipul făgăduit al Apostolului, chipul care fusese în ceruri, era într-adevăr alb, dar de albeața cunoscută a leprei cu pete. Era atît de umflat și de necrezut că le părea o mască. Nu avea sprîncene ; pleoapa de jos îi atîrna pe obrazul bătrîn ; un ciorchine umflat de tubercule îi mînca buzele ; nasul inuman și turtit era ca de leu.

Glasul lui Hakim a încercat ultima amăgire. *Păcatele voastre nesfîrșite vă împiedică să vedeți splendoarea mea...* începu el să spună. Nu l-au dat ascultare și l-au străpuns cu sulițele.

În românește de DOINA MARIA PĂCURARU

DRUMEȚIND PRIN ȚARĂ

Pe Bistrița în jos

De pe Rarău poți coborî spre Bistrița. Drumul se lasă spre Chiril și spre Crucea, de acolo intrînd în șoseaua națională care se întinde spre Broșteni, fostul sat din amintirile lui Ion Creangă, astăzi aproape devenit oraș, un oraș al geologilor, minerilor și forestierilor. Dar din drumul acesta se desprinde încă în culmea Rarăului o cărare care devine pe urmă plai și, în sfîrșit, drum. Drumul Colbului. Cărarea coboară pînă în buza unui pîrîu cu păstrăvi, prin liniști mari în care tresar doar tălăngile oilor care pasc prin poieni, și lătratul cîinilor. Odată ajunsă în buza pîrîului, cărarea duce spre așezări nebănuite. Spre o cabană minerească, numită Colbu. Pîrîul curge pe lîngă ea, zburdalnic, spre Bistrița. Pe-aici pe undeva geologii fac prospecțiuni și explorări. Munții, coroana aceasta de munți ce cuprinde Rarăul, Giumalăul, Pietrosul, Călimanii, ascund comori de minereuri diverse. Geologii le vînează prin singurătăți și coclauri. Minerii, însoțindu-i, mușcă muntele cu explozibilele. Muntele geme, se îndărătnicește, uriaș în furtuni, dar pînă la urmă se supune. Undeva mai la vale, între Crucea și Broșteni, se află marele complex minier Leșu-Ursului. Ceea ce se întîmplă acum, aici pe Colbu, și ceea ce se întîmpla și se mai întîmplă departe, în creierii Călimanilor, se va adăuga într-o zi marelui complex.

De ce se numește pîrîul acesta Colbu? Nu cumva, undeva în înălțimi, în depărtări, apa culege semne de minereu și le aduce la vale? Întîi a fost întrebarea. Pe urmă au venit oamenii întreprinderii de prospecțiuni și explorări geologice, au urcat pe pîrîu în sus, au coborît din culmea Rarăului în jos, așa cum au făcut și la Leșu-Ursului, și pe Mestecăniș, cum au făcut și fac din Prislop pînă-n Bicaz, deschizînd drumuri și galerii în adînc, stînd acolo în singurătăți zile și nopți. Multe zile și nopți. Pînă descoperă comorile. Pe urmă pleacă mai departe. În locul lor vin cei care vor exploata industrial zăcămintele.

La capătul pîrîului, așteaptă Zugrenii, cu cabana, cu veșnicii pescari de pe malurile Bistriței nărăvașe, cu odihna și cu liniștea și cu ozonul puternic. Așezat chiar în gura pîrîului Colbu, între niște țancuri de piatră severe alcătuind niște chei amenințătoare, la proaspăt modernizata șosea Vatra Dornei-Poiana Teiului, Zugreniul este un loc unde n-ai ce căuta fără undiță și fără gîndul de a învăța povești fantastice, pline de fantezia unor dorințe pe care le știi din capul locului irealizabile.

Popas la Sadova

Primăvara și vara la Sadova sînt delirante, încărcate de culori și de miresme, dar și de o anume stare primăvăratică a oamenilor. Bărbați semeți și harnici, femei subțiri și vrednice, umblînd îmbrăcați în portul lor tradițional, cu minuni de cusături pe cămăși și pe bundițe, cu tulpane înflorate, cu o mîndrie a mersului și a vorbei izvorînd din voievozi. Oamenii aceștia sînt crescători de vite, muncitori la pădure, muncitori la fabricile din marginea orașului Cîmpulung, cu care se învecinează, gospodari de virtute. Cînd spun că au o stare mereu primăvăratică, mă gîndesc la ceea ce a devenit și devine, mereu, comuna lor, una din cele mai frumoase de la poalele Rarăului. O arhitectură nouă, modernă, la locul, mai bine zis a luat locul caselor mărunte cu ferestre cît pumnul. Șoseaua asfaltată Cîmpulung-Rădăuți, care trece pe la marginea comunei, va avea o ramificație nouă: spre Iezer. Astfel, asfaltul a început să treacă și prin comună și, desigur, adăugat la ceea ce comuna a realizat pînă acum, obligă la alte realizări. Firește, oamenii Sadovei abia așteaptă. Dacă visul consăteanului lor, arhitectul Eusebie Lateș, de transformare a Iezerului într-o realitate artistică, vis pe care ei și l-au însușit cu entuziasm, se va împlini, împlinirea în sine le va sugera altceva, la fel de frumos sau poate și mai frumos. La Sadova, ca pretutindeni în jur, este mereu primăvară. O primăvară care înflorește mereu în inimile oamenilor, o primăvară permanentă care rămîne aici în toate anotimpurile, muncind împreună cu oamenii, zidind împreună cu ei, visînd împreună cu ei. O primăvară a renașterii satului românesc, o primăvară izvorînd din conștiința socialistă a oamenilor și timpurilor.

DRAGOȘ VICOL

miniaturi mongole

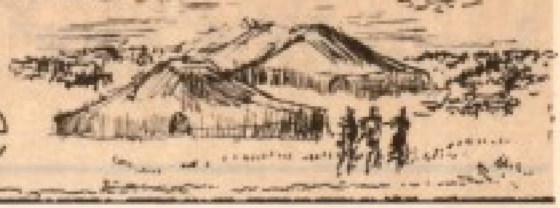

Mulţi m-au întrebat, în ţară, ce este o iurtă. Un fel de şatră, un fel de cort ca al lăieţilor ? Nu, nici pe departe. E o locuinţă incomparabil mai confortabilă şi în acelaşi timp foarte practic concepută pentru a fi demontată şi montată la loc, spre a servi modului de existenţă a acestui popor de păstori care, de la o primăvară la alta, se strămută pe distanţe care pot trece chiar şi de trei mii de kilometri. Mergi uneori şi ore întregi cu maşina fără să întîlneşti aşezare omenească, doar turme nepăzite (şoselele sînt puţine, dar se circulă cu aceeaşi viteză şi peste cîmpul gol, care n-a cunoscut niciodată plugul ; problema ar fi să nu te rătăceşti, dar un mongol, nu neapărat şofer, are un simţ de orientare nemaipomenit), cînd, în sfîrşit, îţi apar în faţă cupolele albe ale unui grup de iurte, sau a uneia singure. Şuviţe de fum ce se ridică spre cer, copii ce vin fuga, curioşi, animale, nenumărate animale, ce te privesc placid, sentimentul de siguranţă şi destindere pe care ţi-l dă orice adăpost omenesc la care ai ajuns după o lungă peregrinare... Intri, şi e destul să rosteşti un stîngaci *sain bainuu*, pentru a cîştiga inimile oamenilor din iurtă, uimiţi că un semen de-al lor cu pielea albă şi ochii nemigdalaţi le vorbeşte în propria lor limbă, chiar dacă cunoştinţele sale se reduc la acel *bună ziua* stîlcit ; plecăciuni peste plecăciuni, strîngeri de mînă, zîmbete, invitaţia de a te aşeza cît mai aproape de foc, pentru a ţi se pune în faţă mîncărurile cele mai gustoase.

Aceasta este, deci, o iurtă : o încăpere rotundă destul de vastă, cu pereţi de pîslă albă, cu o uşă spre sud (neapărat spre sud, nu există o singură iurtă, în toată Mongolia, orientată altfel) şi cu o deschidere în centrul cupolei, pe unde iese fumul sobiţei în care focul arde zi şi noapte, iarna ca şi vara. Paturi, în general de fier, cîte un şifonier ca la oraş, un bufet pentru casele cu bucătărie, un scrin, uneori lucrat cu fineţe, o oglindă. N-am remarcat deosebiri flagrante între dimensiunile şi mobilierul unor iurte sau altele ; se pare că la acest popor simplu şi de ispravă nu se face simţită tendinţa spre înavuţire, spre acapararea de bunuri, cerinţele sale sînt puţine şi elementare. Şi satisfăcute pe de-a-ntregul de principala ocupaţie, creşterea animalelor : peste 50 de capete de animale (oi, cai, cămile, vaci) pe cap de locuitor !

O singură iurtă sui-generis mi-a fost dat să văd, dar şi aceea într-un muzeu : aceea a ultimului *bogd*, conducătorul spiritual şi politic al Mongoliei de pînă la revoluţie. Cînd călătorea, bogdul locuia şi el într-o iurtă, ca şi poporul „său" (de obicei, era un *lama* din Tibet !). Dar în ce fel de iurtă ! Cu mobilier de înalt rafinament, cu blănuri din cele mai scumpe, cu covoare de preţ. Iar în loc de pîslă, iurta era alcătuită din blănuri de leopard, de jos pînă sus şi de jur-împrejur...

*

În iurtă, vizitatorului i se pune aşadar în faţă tot ce are gazda mai bun : ciosvîrte din carne de cal din ligheanul care tocmai clocoteşte pe sobiţă, brînză de cămilă, arhi (un fel de vodcă), ceai chinezesc în care pluteşte un deget de seu de oaie ; partea femeiască se apucă numaidecît să frămînte aluatul pentru un fel de colţunaşi cu carne de oaie şi ceapă (o delicatesă, vă asigur !). Şi bineînţeles, se toarnă în cupe *cumîsul*...

Dacă despre iurte, temple budhiste, relieful ţării etc. mi s-au pus destule întrebări la întoarcere, n-a fost absolut nimeni să nu mă întrebe „cum devine chestia" cu cumîsul ! E într-adevăr o băutură alcoolică ? Se prepară într-adevăr din lapte de iapă ? Şi e realmente „băubil" ?...

Da, de trei ori da... E într-adevăr o băutură alcoolică, dar, ca să te îmbeţi, trebuie să bei cam 15 litri, ceea ce unii convivi şi fac, şi atunci nu se trezesc din beţie o săptămînă întreagă... E într-adevăr lapte de iapă fermentat de 3—4 zile (mai puţin fermentat, provoacă diaree ; mai mult — e alterat) — şi dacă e băubil ? E o minune ! Albăstriu-străveziu la culoare, uşor sifonat, îl bei cu uşurinţa cu care bei un Pepsi sau un Cico, dar efectul, peste o jumătate de oră sau ceva mai mult ! Nu e euforia dură, adesea degradandă, a altor băuturi alcoolice, ci pur şi simplu reversul ei ! Ai băut două-trei cupe de cumis (într-o cupă se toarnă cam trei sferturi de litru...) şi, peste un timp, te simţi uşor fulgerat de o luciditate extremă, incredibilă, şi nu numai capul ţi-e limpede, dar întreg corpul e cuprins de o frenezie totală, senzaţia pe care o ai e că ai întinerit cu douăzeci de ani... Nimic de mirare că în Mongolia există sanatorii în care tratamentul se face exclusiv pe bază de cumis, cu rezultate uimitoare în terapeutica nu numai a tuberculozei, dar şi a atîtor altor boli, inclusiv a nevrozelor, asteniilor etcaetera. Vai ! nu s-a descoperit încă un mijloc de conservare a acestei băuturi miraculoase ; iată de ce n-am putut aduce nici o sticlă cu mine şi iată de ce nu se găseşte de vînzare în magazine la Ulan Bator. E adorabilă numai la sursă !

*

Reprezentarea curentă a europeanului despre Mongolia este aceea a unui teritoriu de şesuri nesfîrşite, în care au păscut cîndva hergheliile de cai pe care au încălecat hunii, şi, mai tîrziu, teribilii arcaşi ai lui Gingis-Han, ca să cucerească lumea la răsărit şi la apus şi să întemeieze cel mai întins imperiu cunoscut de istorie. Dar Mongolia este o ţară muntoasă. Vîrful cel mai semeţ din Altai e înalt de 4653 de metri, înălţimea medie a ţării e de 1580 de metri peste nivelul mării (capitala însăşi e la 1300) şi chiar deşertul Gobi se ridică aproape la altitudinea la care se află, la noi, Sinaia... Imaginile care se imprimă pe retina călătorului sînt mereu majestuoase : munţi după alţi şi alţi munţi, la nesfîrşit, chiar dacă împăduriţi numai pe versantul nordic, care poate reţine puţina apă ce cade din cerul mai tot timpul albastru, în rest acoperiţi de păşuni, rîuri nenumărate, cristaline, lacuri superbe. Grandioasă este această ţară şi prin întinderea ei ce pare infinită, şi prin tăcerea gravă, ca de templu, ce domneşte pretutindeni, prea

rar tulburată de prezența omului și chiar de furtuni, căci aproape n-am auzit bătînd vîntul, iar viscolul pe care l-am văzut, în drum spre Gobi, a fost și el aproape mut... Teritoriul acesta gigantic și singuratic (de opt ori mai întins decît România, cu de douăzeci de ori mai puțini locuitori) e dominat încă și azi de spiritul unui gigant din istorie, al cărui nume e deajuns să-l rostești, ca o reculegere gravă să coboare peste fețe interlocutorilor : Gingis... Ca într-o halucinație, ți se pare uneori că-l vezi pe teribilul moșneag (abia la 50 de ani, după ce în sfîrșit a unificat triburile, ce se vrăjmășeau, ale poporului său, a pornit să-și făurească imperiul, ce s-a întins apoi de la Pacific pînă la Gange și Vistula) urcat pe o culme de munte și aducînd ofrande celui mai firesc zeu al tuturor vechilor religii : Cerul. Dar un cer nepopulat de alte zeități inutile...

Ajuns aproape de Darhan (în traducere : Fierarul), al doilea oraș al Mongoliei, centru industrial în plină dezvoltare, am ținut morțiș să ajung pe malurile rîului Orgon — pe hartă părea aproape, în realitate n-a fost chiar așa — pentru a vedea cu ochii mei locul de unde au pornit în cavalcadă înspăimîntătorii mongoli de acum opt secole, distrugători de civilizații strălucite, dar și întemeietori de alte civilizații la fel de strălucite.

N-am văzut în Mongolia nici o statuie a lui Gingis. Monumente îi sînt însă munții, miile de munți, numai ei pe măsura lui.

*

Ciudat, Sainșand, capitala aimakului Gobi de est, seamănă grozav cu orășelele pionierilor din Far-West : clădirile risipite ici-colo, nici urmă de pavaj sau, oricum, de uliță, cele cîteva Gaz-uri circulă pe unde vor, aici nu e pericol să se înnoroiască vreodată terenul — unde ar fi norocul acela, să cadă o ploaie ! Lipsește doar saloonul, cu pistolari rezemați de tejgheaua de zinc și jucîndu-și în palme pistoalele... Altfel, călăreți sînt destui, se aude tropotul cailor în fiecare clipă.

Nu mergem în Gobi ? îmi întreb tovarășii de drum. Dar *sîntem* în Gobi, mi se răspunde. E adevărat, harta mi-o spune precis : sîntem în faimosul Gobi, pînă la granița cu China însăși nu mai sînt prea mulți kilometri. Dar aș vrea mai mult, micul Saișand, cu clădirile sale de lemn, mi se pare încă prea civilizat — și ce-oi fi vrînd, mă întreb cu mare ironie, nu cumva vrei să-ți apară *fata-morgana* ? Haida-de, băiete, ca să vezi fata-morgana, trebuie să fii pe trei sferturi pe tărîmul celălalt, înnebunit de zile și zile de sete cumplită, să te tîrăști de zile și zile prin iadul de nisip, să... să fii mai degrabă un cadavru ambulant...

Gaz-ul nostru a ieșit din Sainșand și se avîntă acum, cu 100 pe oră, în „adevăratul" Gobi : o întindere de teren colbuit, cenușiu, pe care, din loc în loc, crește cîte un smoc de frunze argintii (hrana cămilelor, mi se spune, cu nemaipomenite calități nutritive). Nici urmă de nisip, numai un sfert din Gobi e acoperit de nisip. Cîte un uliu se rotește în înălțimi, pîndind desigur o viețuitoare măruntă ascunsă în acest teren ingrat. Deci sînt șoareci, șopîrle, șerpi în acest deșert, care numai aparent e mort. De fapt, cunosc lecția, înainte de plecare am vizitat muzeul de științe naturale din orășel : sînt și iepuri, și hermine, și pantere, și lupi negri, și dropii, și 140 de specii de copaci (dar eu, pe o distanță de peste 100 de kilometri, n-am văzut decît un singur exemplar — un copac foarte bătrîn, rămuros și contorsionat, ca măslinii, dar și mai paroxistic, și cu frunze albe...)...

Ei bine, n-a trecut decît vreun sfert de oră și, deodată, mă frec la ochi : ce-i asta ? Măreț, albastru-indigo ca Mediterana însăși, un lac se desfășoară înaintea ochilor mei uluiți... Tac, nu îndrăznesc să-mi întreb tovarășii de drum ce e asta, mă tem să nu mă fac de rîs ! Mașina gonește ca săgeata drept spre locul acela, care, la fel de brusc, dispare ! Nici urmă de Mediterana în Gobi ! Dar, cîteva minute mai tîrziu, un alt lac, la fel de miraculos, la fel de albastru-indigo, se oferă privirii mele de febră. Dispare, firește, dar îl înlocuiește altul.. și altul...

Vasăzică n-ai trăit pe lumea asta, băiete dragă, fără să fi văzut cu ochii tăi un fenomen de *fata-morgana ! Fata-morgana*... Și nu ești înnebunit de sete, nu ești pe trei sferturi mort, nu ești un cadavru ambulant, ci din contra, ești bine-mersi, la un ceas după un prînz copios și vei apuca, absolut sigur, să te lauzi în paginile Almanahului de Vacanță că văzură ochii tăi ce puțini dintre compatrioții tăi văzură, decît cu ochii imaginației...

NICOLAE MARGEANU

Din carnetul unui medic de plasă

FRAGMENTE

5

M-au chemat să le văd flăcăul fiindcă se zăpăcise. Odaia în care sta era înţesată de femei. Întins pe pat cu faţa în sus, el le citea tare Visul Maicii Domnului, iar pe pîntecele dezgolit avea presărată cenuşă.

32

S-a prezentat la consultaţii o femeie muşcată de un cîine presupus turbat, rugîndu-mă s-o tai sub limbă ca să-i „iasă căţeii".

41

Schimbare de guvern. La Sănătate a venit ministru un popă.

50

Colegul meu, dr. V. N..., din plasa Noroaiele de Sus, a fost decorat de Minister cu „Meritul Sanitar", în urma raportului făcut de inspectorat, pentru că deşi are 14 comune în plasa sa, destul de depărtate la kilometri una de alta, îşi face întotdeauna inspecţiile pe jos, ca un adevărat apostol. Se spune că l-ar fi văzut cineva trecînd de la o circumscripţie la alta „în pas alergător".

66

Infirmiera din G... mi-a spus astăzi că e cu neputinţă ca, copiii bolnavi de scarlatină pe care îi îngrijeşte în infermerie să se poată hrăni numai cu lapte; ca să nu moară de foame, în înţelegere cu părinţii lor, le-a dat să mănînce pastramă şi să bea rachiu.

19

C. are o ură neîmpăcată pe serviciul sanitar, că nu-i rămîne nevasta însărcinată.

21

I-am spus lui I. P. că e sifilitic şi că nu trebuie să se căsătorească decît după o căutare serioasă timp de patru ani. A plecat îngîndurat. A doua zi mi-a adus un burduşel de brînză, ca să-i dau voie să se căsătorească după două săptămîni.

9

Astăzi au venit la mine două femei să le fac o injecţie de sănătate.

11

Simion Dobrilă, cînd a venit acasă de la pădure şi a aflat că femeia lui a născut o fată, s-a dus la moaşă şi a bătut-o.

30

Sanda lui Vasile a venit astăzi şi m-a rugat să-i dau „sînge de nouă fraţi". Totdeodată ea mă previne că o vecină i-a destăinuit că are să-mi iasă înainte cu doniţele goale de cîte ori m-o vedea, ca răzbunare că i-am vaccinat copilul.

35

Trăsuri încărcate trec zilnic prin faţa casei mele spre satul B. Acolo s-o instalat de curînd un invalid de război fără picioare care „dă bine în zodie".

GEORGE ULIERU

CURIOZITĂŢI TEHNICO-ŞTIINŢIFICĂ

Fabricarea de smaralde artificiale de către o firmă japoneză

O firmă industrială japoneză a anunţat că a reuşit să fabrice pe cale artificială smaralde cu aceleaşi caracteristici proprii smaraldelor naturale.

„Kyoto Ceramic Co.", una din firmele japoneze specializate în fabricarea porţelanului, afirmă că aceste smaralde artificiale se produc graţie unui procedeu de sinteză utilizînd oxidul de beriliu, de aluminiu şi de siliciu.

Această piatră artificială, a precizat compania, are aceeaşi culoare, aceeaşi duritate, aceeaşi reflecţie a luminii şi aceeaşi transparenţă cu a unui smarald natural. Preţul de vînzare ar fi jumătate din preţul unui smarald veritabil, a adăugat această firmă, care intenţionează să dezvolte producţia de smaralde artificiale în cursul următorilor cinci ani.

Camera de televiziune de mărimea unui pachet de ţigări

Societatea General Electric a construit o cameră de televiziune de mărimea unui pachet de ţigări. Instalaţia poate fi ţinută în mînă şi cîntăreşte mai puţin de jumătate de kilogram. Imaginile obţinute sînt excepţionale, chiar în condiţii de luminozitate slabă, cum ar fi, de exemplu, la flacăra unei luminări. Noul aparat e construit în jurul unui semiconductor mai mic ca unghia unui deget. Pe suprafaţa semiconductorului se află 10.000 perechi de condesatori care transformă imaginea optică incidentă în semnale videoelectronice. Imaginea poate fi apoi reprodusă pe ecranul unui televizor obişnuit.

Analiza vocii s-a dovedit utilă

O japoneză, domnişoara Fusako Sakai, a reuşit să fure echivalentul a 11 miliarde de franci imitînd vocea primului ministru Tanaka la telefon.

Ea telefona conducătorilor unor importante firme rugîndu-i pe aceştia să trimită sume importante pentru a „finanţa campania ca electorală". Dar una dintre victimele excrocheriei a înregistrat vocea solicitantei efectuînd o analiză cu calculatorul electronic. Rezultatul analizei a zădărnicit încercarea de excrocherie dovedind că vocea de la telefon nu era a primului ministru japonez.

Găinile golaşe ale domnului Somes

Ultima realizare a crescătorilor o constituie găinile care se nasc gata jumulite. Ele îşi fac veacul în laboratorul domnului Ralf Somes jr., cercetător la Universitatea din Connecticut. De la gheare pînă la cioc aceste păsări domestice sînt total golaşe, fără nici o urmă de fulgi. Prima găină de acest fel s-a născut acum vreo 20 de ani şi crescătorii de păsări nutresc speranţa că această nouă rasă va putea fi exploatată comercial. Găina golaşă reprezintă o economie din două puncte de vedere: economie de timp, întrucît nu mai trebuiesc jumulite, şi de bani, deoarece 25% din proteinele consumate de găină servesc la fabricarea penelor. În realitate, găina golaşă nu cîntăreşte decît 5—6% mai mult decît găina „îmbrăcată". Dl. Somes este pe punctul de a-i dezamăgi pe aceşti crescători avizi de bani. După cum era şi de aşteptat găinile golaşe suferă tot timpul de frig; ele trebuiesc încălzite mult mai mult decît celelalte găini, ceea ce implică consum crescut de combustibil. În plus, ele sînt tot timpul chinuite de foame şi consumă de două ori mai multă hrană decît păsările de curte obişnuite. Dl. Somes sugerează cu titlu de consolare îmbrăcarea acestor găini golaşe prin vaporizare cu material plastic, ceea ce le-ar crea un fel de maiou.

Această specie de găini posedă desigur şi un important atu: ea este foarte cărnoasă şi creşte mult mai repede decît găinile normale.

Dar marea dificultate care compromite această descoperire extravagantă este faptul că cocoşii nu-şi pot îndeplini rolul lor natural. Cocoşul este total incapabil de a fecunda găinile. Cît despre acestea din urmă, se pare că frustarea de viaţa sexuală produce serioase devieri ale comportamentului: ele sînt canibale.

Dispozitiv de frînare a vehiculelor în caz de accident

O metodă și o instalație pentru frînarea vehiculelor în caz de pericol de accident au fost inventate la Școala politehnică din Varșovia. Această invenție poate fi aplicată atît la avioane (în timpul aterizajului) cît și la automobile. În cursul frînării efectuate în caz de pericol de accident, în afară de utilizarea frînelor principale, se acționează o frînă specială instalată pe vehicul. Această frînă este un proiectil în formă de ancoră fixat la capătul unui cablu de ancorare. În caz de urgență se provoacă explozia produsului detonant care înfige această ancoră în asfaltul șoselei sau în betonul pistei de aterizare. Cablul de ancorare este înfășurat pe un tambur fixat de șasiu. Tamburul este dotat cu un disc de fricțiune. Această invenție permite oprirea vehiculului la o distanță fixată dinainte, care depinde de lungimea cablului de ancorare.

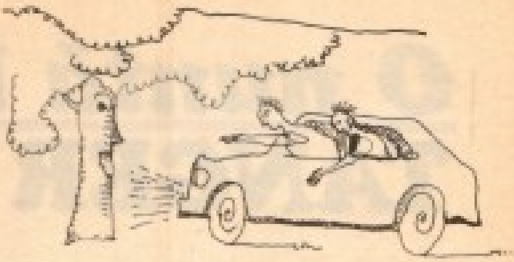

La aceeași școală superioară s-a construit un nou tip de cadru de bicicletă universală pliantă, care permite plierea cu ușurință a acesteia, precum și adaptarea pentru una sau două persoane (în tandem).

O altă realizare de la Școala politehnică din Varșovia este inventarea unei metode de fabricare a discurilor de fricțiune în baie de ulei. Utilizarea de cartoane cu mai multe straturi, obținute cu o masă celulozică preparată într-un mod adecvat, laminată și polizată, permite fabricarea acestor discuri cu materiale produse de mașinile uzuale de fabricare a hîrtiei.

Aparatul care înlătură durerea

La clinica de neuropsihiatrie a Facultății de Medicină din Zemun s-a pus de curînd în aplicare o terapie foarte nouă în tratarea nervului Trigemen. Este o versiune mai modernă de acupunctură, o metodă a medicinei chineze antice care după cum se știe constă în înțeparea cu ace a anumitor locuri de pe corpul omenesc. Corpul omenesc are cîteva sute de astfel de locuri. Medicii chinezi din antichitate au căutat, de-a lungul veacurilor, astfel de locuri și le-au însemnat. Fiecare maladie își are punctul său sensibil. De exemplu pentru alergie, maladia omului contemporan, el se află în articulația superioară a degetului mijlociu, de partea internă a palmei. De ce aceste locuri trebuie excitate așa cum se procedează în acupunctură? Oare în medicina modernă curentul nu poate juca rolul acelor de aur? Specialiștii de la clinica de neuropsihiatrie și-au pus această întrebare încă cu cîțiva ani în urmă. Au urmat experiențele, întîlnirile cu medici chinezi (profesorul dr. Veselin Sabici a fost singurul specialist din lume pe care societatea chineză de medicină l-a invitat în China), verificările. Abea recent, cu ajutorul întreprinderii „Ingometal" și a Institutului republican pentru asigurările sociale au fost achiziționate primele aparate în aceste scopuri. Mărimea lor nu depășește mărimea unui magnetofon mai mic. Curentul este transportat pînă la locul în cauză printr-un instrument similar unui creion chimic mai gros. Terapia este lipsită total de dureri. Pacientul simte doar ușoare înțepături pe pielea atinsă.

Trigemenul nevralgiei are trei locuri sensibile pe față: pe arcada ochiului, imediat sub pleoapa de jos a ochiului și pe barbă. Aceste locuri se determină și se însemnă cu exactitate înainte de începerea terapiei. Nu se pot face greșeli deoarece instrumentele emit semnale sonore la atingerea acestor locuri (exclusiv la ele). Prin ședințe terapeutice foarte scurte, care nu depășesc niciodată cîteva minute, aceste locuri sînt „constrînse" cu ajutorul impulsurilor electrice la activitatea normală. Pînă acum aparatul se folosește doar la trigemenul nevralgiei, deoarece aici durerea este cea mai mare. Ulterior va veni și rîndul altor maladii: alergia, migrena, epilepsia etc.

CURIOZITĂȚI TEHNICO-ȘTIINȚIFICE

O nuntă la TANGER

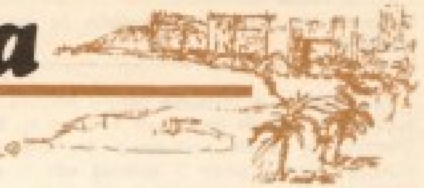

Dublînd linia golfului cu plajele sale, bordate cu două rînduri de palmieri bătrîni, bulevardul Armatei Regale traversează cu construcțiile hotelurilor moderne de 8—10 etaje orașul balnear contemporan. De la autogară spre dreapta, urcînd de o parte și de alta lui Calle de la Teneria (străzile ca și majoritatea inscripțiilor sînt în arabă și spaniolă), trecem prin orașul vechi arab cu case albe, în formă de cuburi așezate unele în spatele celorlalte, cu patio și terase verzi cu smochini și cactuși, cu străzi înguste urcînd în pantă, șerpuind, pe jos dale de piatră, case albe de cîte un etaj — două, față în față, la doi metri depărtare, întotdeauna în umbră, străzi spre soare, cu copii mulți, cu femei cu glugi trase peste cap și ferigea, strecurîndu-se de-a lungul zidurilor; străzi pline de mici și pitorești cafenele maure în care se bea ceai de mentă sau se urmărește cu o participare afectivă, activă, cu interjecții și replici, programul televiziunii marocane, butice expunînd, mai ales, obiecte tradiționale de aramă cizelată (ibrice, tăvi, sfeșnice, căni etc.), pielărie specifică arabă, marochinărie artistică, arme maure vechi încrustate în sidef, brățări de argint, bijuterii berbere, carpete plușate cu „răpirea din Serai" sau păuni etalîndu-și cozile multicolore. Alte hudițe întortocheate grupează bazarul de textile, halele de pește (se vînd și rechini), tarabe etalînd harbuji enormi cu miezul de culoarea sîngelui, pepene cu aromă puternică de ananas, smochine, struguri, mere sau banane sau rhamba (un fruct local) semănînd cu o granată dar avînd gust de dovleac.

Trecem pe lîngă exemplare splendide de arhitectură maură tradițională, construcții vechi cu creneluri și turnulețe cu faianță și arabescuri. În micul Zocco (piața mică), în fostele cafenele ale corsarilor se bea ceai de mentă. N-aș jura însă că nu se găsesc pe-aici și niscaiva contrabandiști de opiu. O biserică catolică construită în 1912, Teatro Miguel Cervantes din 1913, o școală spaniolă și diferite plăci memoriale îți amintesc că de peninsula iberică nu te despart decît 12 mile de apă...

Toate străzile din Kasbah sau din vechiul Medina, partea veche a orașului, spre ocean, cu ziduri groase de fortăreață, șerpuiesc în pantă, spre culme întîlnindu-se în Plaza de la Alcazaba, în piața Palatului.

Palatul din Kasbah — nu se deosebește prin arhitectură de palatele arhitecturii islamice. Mă gîndesc, de pildă, la Serai, la haremul din Topkapî cu obligatoriul havuz în mijlocul unei curți pavate cu majolică, din care se deschid, sub galeria cu arcade și coloane, săli cu arabescuri și alveole, faianță medievală, reminiscențele unei epoci care a născut Alcazar-uri și Alhambre. Odăile sultanului: sala de tron, de odihnă, culoare înguste care duc spre harem, camera de culcare, de rugăciune etc. Se povestește că după moartea ultimului sultan care ar fi avut șapte neveste, titulara ar fi inversat rolurile aducîndu-și șapte bărbați. Astăzi palatul e transformat într-un expresiv muzeu al artizanatului de pe întregul teritoriu al regatului.

O tînără pereche din Rabat, el profesor de matematici, Yousti Charif, vizitîndu-ne nava la insistențele fiului lor Rașid, ne-a invitat la o nuntă.

Ne-am oprit pe una din străzile orașului nou, în fața unei clădiri de un etaj, împodobită cu ghirlande de becuri. Ne-a ieșit în întîmpinare un tînăr smead și subțire, Mohames Soussi Idrissi, nepotul lui Charif, funcționar la autogara din Tanger, îmbrăcat într-o djilaba cafenie și mulțumindu-ne pentru onoarea pe care i-am făcut-o venind „la sărbătoarea bărbaților". De pe coridorul cu pereții în mozaic de o parte și de alta se deschid două uși. În camera din stînga cîntă o

orchestră de tineri. Trei viori care ţinute în poziţie verticală sînt folosite numai pentru una sau două coarde, un aland (seamănă cu o ghitară), un taar (dubă orientală) şi o dirguba (tamburină).

Camera din dreapta, în care sîntem poftiţi, este înconjurată de-a lungul pereţilor de sofale joase cu perne pe care stau bărbaţi de diferite vîrste, de la bătrîni cu barbă albă la tineri, îmbrăcaţi în djilaba de diferite culori, cu fes roşu în cap şi papuci în picioare. Pe pereţii zugrăviţi cu motive geometrice număr cinci oglinzi veneţiene de diferite mărimi şi două orologii de perete identice. Din tavan două uriaşe candelabre de Murano. Paşii se înfundă în moliciunea de mătase a covoarelor orientale. Pe două mese joase, tăvi enorme cu prăjituri şi dulciuri de diferite forme şi culori. În faţa oaspeţilor mesuţe cu farfurii vîrfuite cu prăjituri. Se bea ceai de izmă, se ronţăie zaharicale şi fursecuri cu migdale, cu nuci, cu fistic, cu marţipan şi se ascultă sunetele stranii ale instrumentelor din odaia vecină şi vocile guturale ale băieţilor.

Din cînd în cînd cîte-o femeie cu ferigeaua trasă sub ochi alunecă pe coridorul îngust spre treptele ce duc la etaj.

— Femeile serbează sus ? — întreb.

— Nu. Femeile sînt în casa miresii. Cele care trec pe coridor sînt prietene ale miresii care au venit să pregătească cu flori şi miresme camera nupţială. De fapt, ceea ce se întîmplă acum aici, la sărbătoarea bărbaţilor, se petrece şi la mireasă. E şi acolo o orchestră, fireşte, de femei. Noaptea, pe la 12, mirele va aduce mireasa în camera nupţială. Actul oficial al căsătoriei nepotului meu a fost întocmit de adul (ajutorul cadiului) în urmă cu un an. Acest act se poate întocmi şi cu cîţiva ani înainte. Tinerii trebuie să aibă timp să strîngă bani, să lucreze, ca să poată celebra căsătoria. Ei trebuie să fie pregătiţi şi material pentru întemeierea unei familii. Ei nu constituie o familie decît în ziua nunţii. Azi e ziua hotărîtoare...

În vase de argint cu gît lung un lichid aromat, Caida (datina) cere ca fiecare invitat să fie stropit cu mezar (apă de flori), ca drumul tinerilor căsătoriţi să fie aşternut cu flori.

— Aşa sînt drumurile oamenilor — spuse Charif la despărţire — dimineaţa aici n-am ştiut că existăm, ne-am întîlnit şi iată-ne acum împreună. Să vă fie drumul aşternut cu flori — ne-a spus la despărţire, stropindu-ne încă o dată cu mezar...

TOMA GEORGE MAIORESCU

— V-am adus, poete, best-selers-ul anului 1977 ! Un volum de memorii.

— M-aţi întrebat dacă nu cumva a mai rămas prin magazie unul din volumele dumneavoastră ! ? !

MAY SARTON

Grădinile sufletului

Reflecțiile unei poete și romanciere asupra înțelegerii pe care a dobîndit-o prin renunțarea la o carieră activă și retragerea la țară într-o viață liniștită

Cît de neadevărată este afirmația impusă de etica puritană că iubirea pasională aparține tinerilor și că oamenii sînt morți de la gît în jos după 40 de ani; și că orice sentiment, orice pasiune după această vîrstă este sau ridicolă sau revoltătoare! Francezii au susținut întotdeauna că, capacitatea noastră de a iubi crește și se coace și că iubirea, atunci cînd este bună la ceva, se perfecționează cu vîrsta. Poate că nu puritanul din noi a răspîndit acest mit. Poate din contră.

Revolta împotriva puritanismului a deschis drum unei noi etici în care sexul este atotputernic, adevăratul erou fiind atletul sexual. Aici cei de vîrstă mijlocie, maturii, sînt din nou dezavantajați. Avantajul nostru stă în iubirea propriu-zisă: știm mai multe, am devenit mai buni, putem să ne stăpînim anxietatea, frustarea chiar și propriul nostru romantism. Și avem încă îngropată în noi atîta tandrețe.

Nu-mi găsesc locul, mă chinuiește tot timpul ideea că mai am atîtea de făcut! Uit cît de importante sînt unele zile cînd nu faci nimica. O zi în care nu te-ai împins pe tine pînă dincolo de limită pare o zi irosită. Nu este adevărat. Cel mai valoros lucru pe care îl putem face din cînd în cînd pentru psihicul nostru este să-l lăsăm să hoinărească, să se odihnească astfel, să se desfășoare în lumina schimbătoare a unei încăperi fără să încerce să fie sau să facă absolut nimic.

Banii au fost de la început punctul vulnerabil în căminul părintesc. Cred că din cauză că eu însămi am suferit atît din cauza lor, știind atît de bine cîte nopți nu dormea mama neliniștită din cauza datoriilor, azi sînt aproape iresponsabilă în ceea ce privește banul. Cred că trebuie să curgă prin mine ca hrana, să fie cheltuiți cum au fost cîștigați, dîndu-i pe flori, cărți, lucruri frumoase, dăruiți oamenilor care creează sau care sînt în nevoie, să nu fie niciodată numărați decît atîta cît sînt — un contor al unei vieți mai ample, de un fel sau de altul. Să rămînă convertibili, să nu fie lăsați să zacă necirculați.

Este îngrijorător cît de mulți oameni așteaptă aplauze și recunoaștere publică cînd ei nici măcar nu au apucat să învețe un meșteșug, o artă. Succesul instantaneu este la ordinea zilei: „Vreau acum" ! Mă întreb dacă aceasta nu reprezintă o parte din corupția datorată mecanizării. Mașinile fac totul foarte repede, în afara ritmului natural al vieții; ne indignează de exemplu dacă o mașină nu pornește imediat, de la prima încercare. Astfel încît cele cîteva lucruri pe care le mai facem: gătitul, împletitul, grădinăritul și tot ceea ce nu se poate grăbi au o valoare foarte specială.

Azi dimineață m-am sculat prost dispusă. M-am dat jos din pat umblînd de colo-colo după treburile zilnice, așteptînd să dispară sentimentul de apăsare, și știți ce am făcut? Am udat plantele din casă. Dintr-o dată mi-a revenit voioșia pentru că împlineam o necesitate simplă, vitală. Există un ritual mistic în actul material de a curăța și a face ordine, pentru că ceea ce este făcut cu dragoste reprezintă mai mult decît lucru în sine și împărtășește ceva din ordinea divină. Toată pacea pe care o am stă în lumea naturală, în senzația că fac parte din ea, chiar dacă într-o mai mică măsură.

Simone Weil, romancieră franceză, spune că „atenția absolută este rugăciune". Și cu cît m-am gîndit la aceste cuvinte cu trecerea anilor, cu atît mai adevărate au devenit pentru mine. Dacă sîntem foarte atenți aproape la orice lucru — dacă privești foarte concentrat, cu maximum de atenție o floare, o piatră, o scoarță de copac, un nor — are loc un fel de revelație. Ceva îți este dăruit și acest ceva probabil este întotdeauna o realitate în afara sinelui. Dobîndim conștiința zeului numai cînd încetăm să fim conștienți de noi înșine, nu în sensul negativ, de negare a sinelui, ci în sensul pierderii sinelui în admirație și bucurie.

Se-ntîmplă aproape prea multe lucruri în zilele noastre. Cum aș putea fi destul de conștientă de tot ce se deschide și moare atît de repede în gră-

dină? E nevoie de un an întreg de muncă şi aşteptare pentru momentul suprem al petuniilor, apoi se trec! Totuşi pare cu totul potrivit şi firesc ca aceste glorii să fie cîştigate cu multă răbdare şi credinţă şi la fel de potrivit şi firesc să nu dureze. Dar în relaţiile noastre umane ne simţim ultragiaţi atunci cînd trebuie să aşteptăm momentele supreme de înflorire... şi apoi cînd ele nu durează. Atingem o culme şi apoi trebuie să coborîm. E dificil să dispunem de un timp liber de orice obligaţii. Disciplina muncii procură bara de exerciţiu astfel încît mişcările sălbatice, iraţionale ale sufletului se formalizează şi devin creatoare. Ne ţine literalmente să nu cădem cu faţa în jos.

Mă întreb uneori dacă ceea ce este adesea greşit în relaţiile intime dintre oameni este nerecunoaşterea necesităţii suferinţei. Ne e teamă de tulburări, de schimbare, ne e teamă să scoatem la lumină şi să discutăm despre lucrurile dureroase. Suferinţa o simţim adesea ca pe un insucces, o cădere, dar ea reprezintă de fapt uşa spre înălţare. Şi înălţarea nu încetează să fie dureroasă, la orice vîrstă.

Poate pentru că atunci cînd o relaţie se deteriorează pînă la recriminări se-ntîmplă simplu ca şansa de înălţare să fi fost înmormîntată, astfel încît „să nu dea naştere la necazuri".

Ajută-ne să fim mereu plini de speranţe
tu, grădină a sufletului
pe noi cei care ştim că fără întuneric
nimic nu se naşte,
şi nici fără lumină
nimic nu înfloreşte.

În româneşte de Rodica M. CULIANU

DIN JURNALUL WALL STREET

Gîndire din epoca de piatră

„Publiciştii, răspunzînd unei tendinţe generale a textelor pentru colegiile universitare, sînt obligaţi să-şi simplifice limbajul cărţilor pentru a corespunde unui nou element apărut în învăţămîntul superior: studentului care nu mai poate citi la nivelul universitar tradiţional." Astfel comentează New York Times, de curînd. Trist să recunoaştem, că aceasta este numai o mică dovadă de ceea ce s-a întîmplat cu învăţatul acestei unelte intelectuale fundamentale, manipularea limbii materne. La universitatea din Visconsin, S.U.A., mai mult de o treime din candidaţii de la secţia de jurnalistică nu îndeplinesc minimum de cerinţe de ortografie, gramatică şi corecta folosire a cuvintelor. La universitatea din California, 45% din candidaţii admişi necesită o remediere a englezei lor.

E un argument modern faptul că tinerilor crescuţi la TV nu li se poate cere să citească şi să scrie la fel ca generaţiilor anterioare. Mai există şi alţii care spun că nici măcar nu contează. Pentru că cititul nu va mai fi la fel de important ca înainte pentru un cetăţean bine informat. Un fapt este evident: că sistemul educativ şi noi înşine am acceptat o cultură antilimbaj. Tinerii nu învaţă limba lor pentru că nu li se predă în şcoli. Nu contează?

Fără limbaj nu putem nici învăţa şi nici gîndi. Un mecanic auto care nu ştie să citească nu poate înţelege manualul de funcţionare a motorului, mai mult decît ar înţelege un om al legii o chitanţă. Acei pentru care limba scrisă e un mister cred, la fel ca oamenii primitivi, că însăşi lumea este un mister.

ARNOLD HAUSER

CONVERSAŢIE

Tivul rochiei era abia de-un lat de deget. Nu-l deranja, ar fi putut fi şi mai lat la felul cum mergea. Păşea plină de sine pe trotuar: repede şi aproape bărbăteşte. Nici asta nu-l deranja dacă se uita la picioarele ei. Ca sculptate se înălţau din pantofi. Şi, în ciuda tocurilor înalte, părea micuţă.

Era doar puţin obosit, nu şi somnoros. Şi o cunoştea bine. Numai în calitate de colegă, ce-i drept, însă de-o bună bucată de vreme. Şi o urmărea. Nu pentru că i-ar fi plăcut în mod deosebit. Aveau doar acelaşi drum, şi atît. De aceea. Şi fără să vrea, începu să meargă în pas cu ea. Asta se întîmplă ca de la sine. În clipa cînd îşi dădu seama, era vădit că îl remarcase şi ea. Îi văzu doar profilul atunci cînd ea se întoarse. Şi aceasta doar pentru o clipă. Simte că merg în pas cu ea îşi spuse şi constată că avea el un soi de curiozitate. Vorbea uneori cu voce tare cu el însuşi, atunci cînd era singur. Şi era încă singur, deşi ea mergea în faţa lui. Simte că merg în pas cu ea, spuse deci aproape bucuros şi oboseala parcă dispăruse. I se păru cel puţin că nu mai e obosit.

S-o ajung din urmă şi poate să tac un timp, îi trecu prin minte. Acum însă se apropiase binişor de ea. Deodată, întorcîndu-şi capul ea îl privi şi se opri:

— Tu?

El dădu din cap şi rămase locului pentru o clipă, porni însă imediat mai departe. Mergea acum alături de ea. Să vedem, gîndi el, dacă îşi potriveşte paşii după mine. Ea însă mergea după cum mersese şi pînă atunci: plină de sine, repede şi aproape bărbăteşte.

Păcat că nu vrea, gîndi el, şi de data asta ştia că nu gîndeşte cu voce tare.

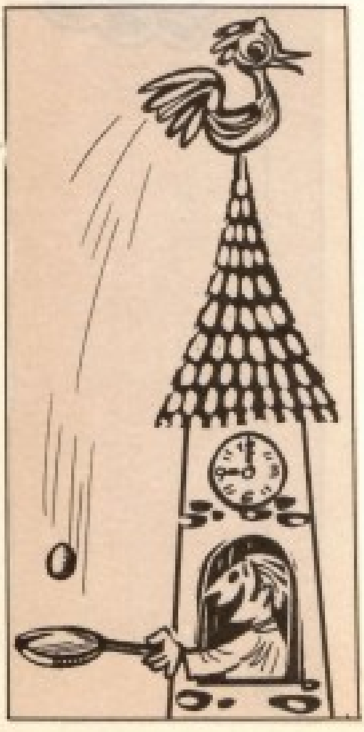

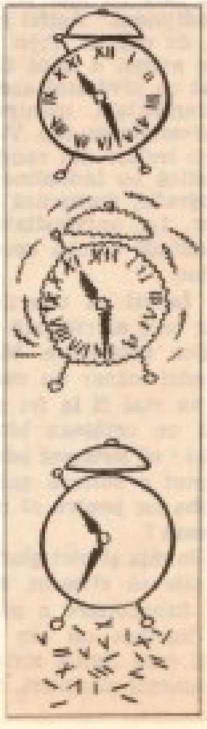

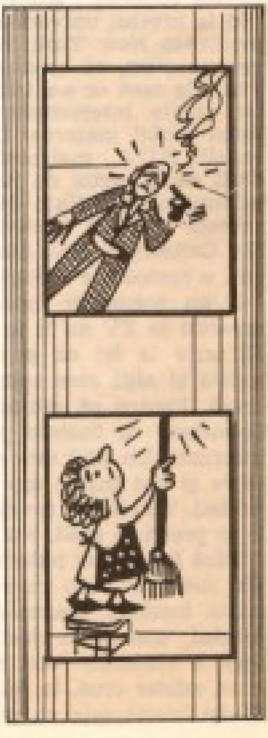

Ea începu să vorbească despre o colegă, cu care îl văzuse odată împreună, trecuse o vreme de-atunci, o lună poate sau chiar două. Aleia nu-i place munca nici atîtica, zise ea. Nici un pic de inițiativă și tot restul... El se uită în altă parte. N-are nici un rost. Și la ce bun, dacă pierzi astfel orice urmă de interes. Încă înainte de a exista cu adevărat. La mine, cel puțin, spuse el. Ea îl privi uimită :

— Cum ?

Vorbise deci, iarăși.

— La mine nu-i nimeni acasă, înțelegi. Ce-ar fi să mai vorbim vreun sfert de ceas împreună. Sus la mine. Să vedem acum, să vedem ce va face, gîndi el, se uită țintă la ea și rînji. Poate că nu părea să fie chiar un rînjet, înserarea îl transformase poate într-un zîmbet. El însă rînjea cu bună-știință.

Zîmbește deci, gîndi ea.

— Dar numai pentru o clipă. Un sfert de ceas — nu mai mult.

Totuși, pînă la urmă, gîndi el și băgă de seamă că ea își potrivise pașii după ai lui. O întîmplare, poate, mai gîndi el și intră în bloc. O lăsă să treacă înainte și privi tivul rochiei săltînd. Cine mai poartă astăzi rochie cu tivul brodat ? Ce prostie să se gîndească tocmai acum la așa ceva. Știa acum că nu e obosit ori somnoros. Nici una, nici alta. A venit, deci. Întoarse cheia în broască.

— Te rog. El intră după ea.

— Cafea sau vin ? o întrebă, după ce aprinsese lumina.

— Vin, spuse ea. Dar un strop, însă.

Și vin, așadar, gîndi el. Merse în bucătărie și scoase din frigider o sticlă.

— Noroc !

— Noroc ! spuse și ea, ciocni și bău. Apoi își trecu cu repeziciune limba peste buze și își ridică picioarele pe scaun, trase însă tivul rochiei pînă peste genunchi.

Arată bine, gîndi el și își goli fără grabă paharul. Îi plăcuse dintotdeauna, așa cum ședea ea la birou, îndărătul mesei de scris. Plină de sine, după cum îi era felul.

— Așa sînt eu, spuse ea, de parcă iarăși ar fi gîndit cu voce tare.

— Dacă îmi place ceva, îmi piere orice sfială. Dar așa se întîmplă astăzi cu toate femeile, cred.

— Da-da. Numai conversație nu, pentru dumnezeu, se împotrivi el în gînd și turnă din nou vin în pahare. Gestul părea stîngaci, era conștient de asta.

— Colega despre care vorbeam...

— Da, desigur, spuse el și gîndi : oprește-te aici.

— Interesul ei pentru profesiune lasă de dorit. Și de altfel chiar...

Păcat, gîndi el, n-ar fi trebuit să continue să vorbească. La ce bun, dacă oricum ești obosit. Chiar și puțin somnoros.

— Mi s-a părut foarte ciudat cînd te-am văzut atunci împreună cu ea.

Tivul alunecă puțin și îi dezgoli genunchiul.

El nu izbutea acum decît să mai dea din cap. S-a sfîrșit, gîndi el. De unde o știa, poate citise asta undeva ? Poate totuși nu, poate știuse dintotdeauna : conversația sleiește orice pornire.

În românește de Alexandru Al. Șahighian

FAGII

Poate n-am adaos niciun ram
legănat în arbori fără moarte,
dar avui un cîntec și mai am
din păduri de fag, din prea departe,

și mai am un cîntec de pămînt,
de fîntîna mea nelămurită —
fagii stau în zare lăcrimînd —
scapără un zimbru din copită.

EUGEN FRUNZĂ

DESPRE TITLURI

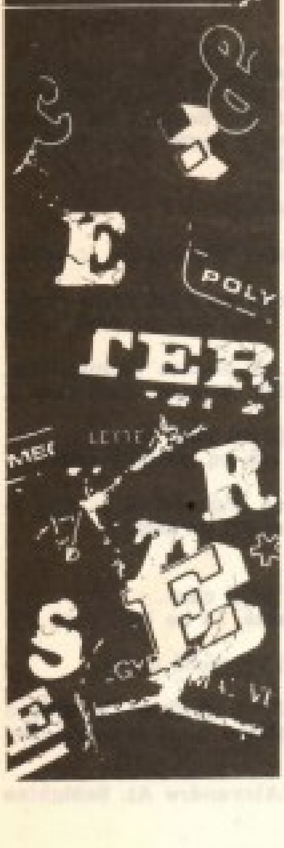

În toate timpurile alegerea titlului unei cărți a fost o chestiune importantă. Istoria literară ne oferă o varietate aproape nesfîrșită de titluri. Bineînțeles, majoritatea exprimau aproximativ tema lucrării dar multe erau ciudate, ridicole, banale, simple, vulgare chiar și deseori fără legătură cu conținutul.

Un autor bețiv își intitulează lucrarea „Lucubration". Autorul se numea Bibaculus. „Cartea droghistului" este o lucrare scrisă de Eleazar și predică dragostea către biserică. „Primăvara drepților" este o culegere de glume, scrisă de Zamakhschari. Istoria lui Tamerlan, scrisă de Abd-Errezak, are drept titlu: „Urcînd cele două planete și reuniunea celor două mări".

Un scriitor ascetic și-a intitulat astfel lucrarea: „Perna spirituală, necesară pentru a scoate viciile și a planta virtutea". A fost tipărită la anul 1599. O carte cu subiect mistic, scrisă la Paris în 1538, de către D. Doré, are următorul titlu: „Chibriturile focului divin" și alta „Tabachera spirituală pentru a strănuta sufletele pioase către Mîntuitor". Urmează „Siringa spirituală" pentru sufletele constipate în devoțiune, scrisă de un misionar, la Paris.

Arnoulx, canonic din Lyon, a scris la 1635 „Poștă regală a paradisului, foarte utilă fiecăruia pentru fericire, culeasă de doctorii sacrii, care au tratat-o curios". În lucrare este un capitol cu poșta stabilită pe pămînt, de satan, pentru a trimite oamenii în infern. Un alt capitol tratează purgatoriul, mahalaua cerului și curtea din dos a paradisului. Englezul Th. Timmes a scos o carte, la 1610, „Evantaiul pentru muște", în care vorbește de purgatoriu. O carte, care tratează despre caritate, e intitulată astfel: „Cîțiva biscuți frumoși, copți în cuptorul carității și puși cu grijă alături de puii bisericii, de vrăbiile spiritului și dulcile rîndunele ale mîntuirii", „Agrafe și garoafe pentru chiloții credincioșilor". Iată și un pasaj din „Siringa spirituală", în care sînt apostrofate femeile care se fardează: „Voi schelete necinstite, mlaștini impure, n-aveți voi rușine să vă învîrtiți și să vă răsuciți în căldarea dragostei nepermisă și să vă roșiți precum racii fierți, pentru a dobîndi adoratori?"

Majoritatea acestor titluri aveau ca scop să atragă atenția asupra lucrării.

Aurel Arizan

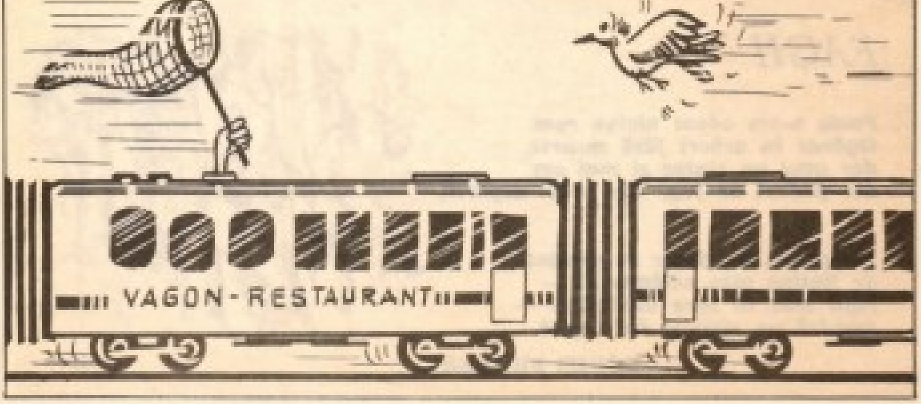

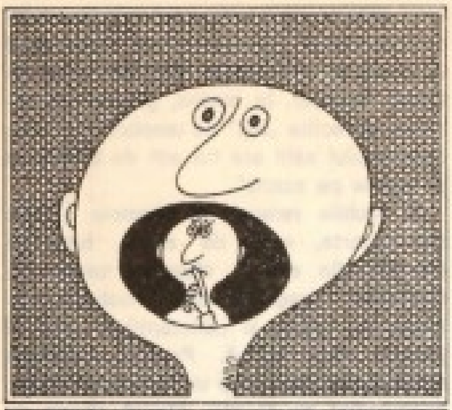

NEHOTĂRÎRE

Caricaturi de
OCTAVIAN ANDRONIC

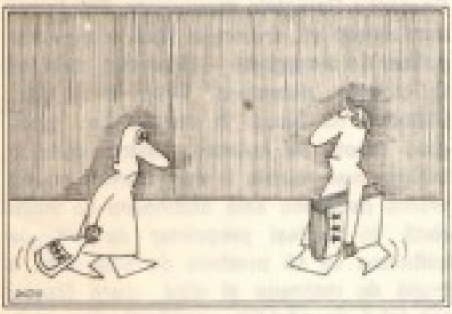

LUMÎNĂRILE RAMPEI

În spațiul ce cuprindea cu aproximație strada Edgard Quinet, pe unde se afla și o veche farmacie „Bruce" și clădirea „Capșei" de mai tîrziu, se găseau către sfîrșitul veacului al XVIII-lea casele și curtea marelui vornic Radu Slătineanu. Poziție frumoasă, centrală, față-n față cu biserica Sărindarului, una dintre catedralele orașului pe vremea acea.

La începutul domniei lui Caragea, deci înainte ca înspăimîntătoarea ciumă să trimită în gropile comune din jurul mînăstirilor Visarionului și Pantelimonului atîta popor secerat de molimă ; în fundul curților Slătinești, un sas întreprinzător, Mathias Brody, înălțase o șandrama de scînduri și deschisese o dioramă. Parcă a fost predestinat ca de atunci înainte, în perimetrul respectiv, să se desfășoare tot felul de reprezentații venite din lumea largă și poposite în partea locului. Diorama descrisă pitoresc de Olănescu, captase interesul atît al boierimii cît și al sărăcimii, dar pînă să ajungă păturile de jos la ocheanele lui Brody, „butcile și caleștile se țineau zi după zi, în curtea Slătineanului și arnăuții croiau cu vîna de bou pe tot sărmanul care ar fi îndrăznit să

calce pragul „comediei" pe cînd se ingiedesiau boierii. Şi aşa huzuri sasul pînă la 1816, cind, sătul de bani şi de trai bun, lăsă şandramaua şi plecă să se facă moşier". Ce s-a petrecut mai tîrziu ne-o spune orice istorie. La 1828 apăru ca din pămînt un italian deştept, Eronimo Momolo, care nu vru să piardă vadul „panaramei" şi cu banii agonisiţi ca bucătar al dumnealui Grigore Ghica-Vodă se apucă să improvizeze o sală şubredă, clădită la repezeală din palantă cu moloz şi căptuşită, pe dinăuntru şi pe dinafară, cu scînduri, ca să ţină „zidirea". Sala, potrivit descrierii lui Olănescu şi Crutzescu, arăta strîmtă, meschină, tavanul scund se rezema de-un stîlp pe care atîrna o lampă. Lîngă scena cu perdele cenuşii, tot mică, se găsea loja domnească iar în faţa ei cîteva canapele pentru curte. 15 rînduri de bănci constituia tot parterul, iar în fund 7 trepte cu laviţe goale formau galeria. Luminarea scenei o asigurau lămpi cu ulei de rapiţă şi luminări groase de seu ale căror flăcări tremurau ori de cîte ori îşi fluturau malacoavele artistele sau spectatoarele prin dreptul lor. Imaginea evoca o imagine închisă în sine şi acompaniată de caterinci. Cu toate acestea, Momolo prospera afacerile mergeau ca pe roate. „Comediile" tari, săltăreţe, muzicale, ba unele însoţite şi de către un foc bengal, pătrundeau în conştiinţa publică. De neuitat este şi faptul că şi învăţăceii de la Şcoala filarmonică şi cei de la Sfîntul Sava aveau locuri „rezervate" în picioare, de unde nu se puteau mişca cît dura spectacolul. Slugile aşteptau cu hainele stăpînilor pe la uşi, la birt, ori prin trăsurile staţionate în faţa curţii Slătineanu. Au evoluat în sala Momolo trupe nemţeşti, italieneşti şi franţozeşti, bucurîndu-se de ospitalitatea românească. În sfîrşit, îşi face apariţia sa istorică Matei Millo, pe scena aceluiaşi impresar, la 1 august 1850, şi prin al său „Baba Hîrca" înscrie pe răbojul mişcării dramatice o dată memorabilă, un început care nu se va şterge din memoria românească. Iată o succintă descriere a sălii, făcută de Ulisse de Marsillac: „Întrebai unde e teatrul. Fusei dus în fundul unei curţi plină cu gunoi. Cîteva lămpi fumegînde erau agăţate de pereţii acoperiţi cu un fel de chembrică castanie. Două sobe mari de tuciu îşi amestecau frăţeşte fumul cu fumul lămpilor. În curînd, găurile întunecoase poreclite „loji" se umplură cu lume. Spectacolul sălii era tot atît de curios ca şi cel de pe scenă".

Şi făcliile rampei lui Momolo ardeau mai departe, seară de seară, luminînd într-una din ele şi obrazele trupei lui Costache Caragiale, acest neobosit animator de teatru al „diletanţilor", cum îi plăcea să-şi spună. Printr-o strategie unică, a dat peste cap un spectacol străin, înlocuindu-l cu al său, fiindcă aflase de participarea însăşi a lui Vodă. Succesul se dovedi mare, domnitorul oferi trupei 5.000 de galbeni. Dar curînd bucuria se topi în inima animatorului. Căci în curtea cu pricina a Slătinenilor apăru şi pentru Costache Caragiale concurenţa. Sub forma unei zeităţi vii, frumoasa fiică a unui proprietar de menagerie — Advinent, care, cu un curagiu „nebunesc" dresa lei şi tigri, bătîndu-i cu biciul în cuştile lor, smulgînd ropote de aplauze. Teatrul căzu în umbră, mai reînvie o dată pentru scurtă vreme deoarece sala Slătineanu fu închiriată de acelaşi proprietar de animale sălbatice ca să prezinte de astă dată o trupă de maimuţe şi cîini care făceau tot felul de năzbîtii, exchibiţii care atrăgeau poporul Bucureştilor îngheşuindu-l mai mult decît diorama lui Brody.

Şi totuşi, la sfîrşitul lui 1853, Costache Caragiale puse stăpînire pe sala Teatrului Naţional, iar faima trupei lui urcă culmi nebănuite. În triunghiul mogoşeac Slătineanu (Momolo), Bossel şi Teatrul Naţional înflori cea mai autentică şi originală artă românească, iar luminările ce pîlpîiră la rampa de demult s-au transformat, treptat-treptat, în orgi de lumină. În favoarea lor, umbrele chichineţelor de altădată îmbracă într-o aură romantică zbaterea ctitorilor artei scenice. A nu se uita că-n căruţa cu paiaţe a lui Costache Caragiale călătorise cîndva sufleurul Mihai Eminescu, iar la braţul ctitorului, prieten cu marele stihuitor, s-a înălţat şi geniul lui Ion Luca Caragiale. Aceste torţe ce luminează veşnicia.

EUGEN TEODORU

Ei, oamenii muncii, exprimă în modul cel mai pregnant adevăratul caracter al poporului nostru, sensibilitatea și frumusețea sa morală unică în felul ei.

NICOLAE CEAUȘESCU

DOUĂZECI ȘI DOI DE ANI PREA TÎRZIU

MIKE ELLIOT

John Baily îl văzuse de mai multe ori. Venea adesea la bibliotecă cu puțin timp înaintea închiderii. Avea tot timpul o servietă sub braț, privea stînjenit împrejur apoi dispărea la primul etaj. Împlinise de curînd douăzeci și doi de ani și făcea impresie bună. De cîte ori zîmbea avea aerul că vrea să se scuze pentru ceva. O fi student, se gîndi John Baily, care se pricepea la oameni. John lucra de aproape cincisprezece ani ca administrator și supraveghetor al bibliotecii „Batt" din Newport.

În seara aceea John tocmai voia să încuie ușa cînd tînărul se strecură înăuntru în ultimul moment. Zîmbi galeș ca de obicei, dar de data aceasta pe John îl deranja chiar și gestul cel mai amical. Era tocmai seara în care urma să joace popice și nu voia să întîrzie nici în ruptul capului. Lăsase deja dublura cheii la una dintre bibliotecare pentru ca el să poată părăsi clădirea mai devreme. Fetele lucrau pînă noaptea tîrziu. Făceau inventarul într-o încăpere de la primul etaj.

— Îmi pare rău că trebuie să vă mai rețin, spuse tînărul, dar e vorba de ceva foarte urgent. Am nevoie de cîteva cărți de arheologie pentru o lucrare pe care trebuie să o predau mîine. Știu unde le pot găsi, se află la primul etaj, cu siguranță că n-o să dureze mult.

John șuieră furios printre dinți. Așa făcea de fiecare dată cînd era supărat, îți lăsa impresia că te afli în fața unei locomotive defecte.

— Intrați, pentru numele lui dumnezeu, dar vă rog, nu mai mult de cinci minute. O să mă uit la ceas.

— Bineînțeles, îl asigură politicosul băiat.

John mai șuieră o dată apoi încuie ușa. Dacă s-ar mai fi ivit încă vreun cititor, nervii lui nu i-ar mai fi rezistat. Reveni apoi în biroul său aflat în colțul marii săli de la intrare. Se gîndi să facă puțină ordine în timpul care îi rămînea pînă ce tînărul va coborî de la etajul întîi. Uite, a trecut de șase, se gîndi el. Dacă mănînc repede un sandwich la „Freds Drugstore" mai pot spera să ajung la timp la popice. Sper că tînărul va... Monologul lui John nu mai putu continua. Creierul i se blocă dintr-odată.

Simți o lovitură puternică după ceafă.

John nu-și putu da seama cît timp a stat fără cunoștință. Se trezi lîngă biroul său, legat de mîini și de picioare. Era imposibil să poată rupe frînghia. Își scutură capul dar nu-i prii prea mult, o durere nebunească i se zbătea în creier. Ridică privirea și îl văzu pe tînăr care stătea lîngă el și zîmbea. De data aceasta foarte dur, oarecum demonic.

— Ce doriți, îl întrebă John. Era furios mai ales pe sine însuși, cum a putut el să se lase înșelat de această față lăptoasă, candidă, de cățel?

Tînărul continuă să zîmbească. Spuse apoi pe un ton destul de politicos: Trebuia s-o fac. Îmi pare rău, bătrîne, îmi stăteai în cale. Poate, după ce va fi trecut totul, o să te las în viață.

— Ce să treacă? întrebă John nedumerit.

— E vorba de o treabă dificilă, spuse trist tînărul. Trebuie însă să o duc la bun sfîrșit. Mă numesc Tommy, toată lumea îmi spune așa. Sînt student la Newport și acum vin din Richmond.

John se cutremură: Tipul ăsta nu-i cumva nebun? Și ce vrea?

— Vin multe fete drăguțe la biblioteca dumneavoastră. Nu așteptă însă ca John să-i răspundă. Spuse ca pentru sine. Lucrează aici trei fete drăguțe, sus, la etajul întîi. Cu una dintre ele am vorbit eu ieri. Una dintre ele seamănă teribil cu ea.

— Cu cine? Pentru dumnezeu, ce vrei? Ce înseamnă toate astea? răcni John. Îl cuprinse teama. Încercă să-și miște mîinile, să-și rupă legăturile. Simți cu surprindere că lațul care îi imobiliza mîna începu să se desfacă ușor.

— V-am spus doar, am de îndeplinit o misiune în clădirea asta!

Un nebun, un sărit, se gîndi John. Trebuie să fac ceva!

— Ați spus că sînteți din Richmond, dacă nu mă înșel, spuse el pentru a cîștiga timp.

— Așa este, ați reținut bine. Sînt din Richmond.

— Și eu tot de acolo sînt. Deznădăjduit, John încercă să-și desfacă brațul stîng. Frînghia mai cedă puțin. Voi reuși dar pînă atunci nebunul ăsta nu trebuie să părăsească sala. Îl văzu pe Tommy luînd în mînă o secure, cea din lada de

la punctul de pază contra incendiilor. Își plimba degetul cel mare pe tăiș de parcă ar fi vrut să se convingă că este ascuțită.

— Da, este o treabă grea. Cu toate acestea va fi ușoară, vor muri toate trei fără să aibă timp să cricnească măcar.

John încheță. Doamne, cum aș putea să-l opresc pe descreieratul ăsta, se gîndi el cuprins de spaimă. Trebuie să continui discuția cu el, să-i pun întrebări...

Tommy i-o luă însă înainte. Spuse :

— În curînd va fi ora șase, este tocmai timpul...

— De ce trebuie să omorîți trei fete care nu v-au făcut nimic și de ce tocmai la șase și jumătate ?

— Pentru că tot șase era și atunci cînd mama mea m-a părăsit la New Orleans. A plecat și n-a mai revenit. Pur și simplu ne-a lăsat singuri, pe sora mea și pe mine. Eu aveam opt ani, sora mea șase. Am crescut într-un orfelinat infect în care ni se dădea mai multă bătaie decît pîine. Era o bețivancă și o tîrfă mama noastră. Nu iubea pe nimeni, numai pe ea se iubea. Una dintre femeile de sus, cea brunetă arată cum arăta ea atunci. E la fel de rece și arogantă. Celelalte două nu-s cu nimic mai bune, muieri care nu se gîndesc decît la ele. De aceea le-am condamnat la moarte, iar sentința o voi executa chiar eu !

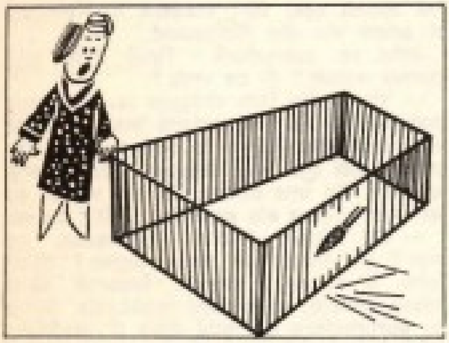

— Dar de tatăl dumitale ce știi ?

— Nu-l cunosc. Cînd eram copilandru era unul cu numele Beckwith. A fost căsătorit cîțiva ani cu mama. Îi mai atîrnă mamei un copil de gît, pe sora mea, iar mie numele lui. Pe tatăl meu adevărat nu l-am văzut niciodată.

John se mira cît de precis și de limpede se exprima smintitul ăsta care rînjea diabolic. Nu renunță însă la încercările sale de a-l reține pe tînăr.

— Cum se numea mama dumitale ?

— Francis, născută Manning.

— Cum ? strigă John, agitîndu-se. Mai spuneți o dată !

— De fapt ce vă interesează, v-am spus și așa prea multe, scrîșni Tommy în timp ce se juca cu securea.

John observă pe gîtul băiatului o pată ciudată sub urechea dreaptă, exact în locul unde o avea și el.

— Pentru dumnezeu, nu pleca, zbieră John cuprins de deznădejde.

Tommy îi întoarse spatele și începu să urce pe scara largă care ducea la etajul întîi.

— Nu mă puteți opri, domnule, o să mă răzbun. Eu, micul băiat de la orfelinat, Tommy Beckwith, hărțuit timp de douăzeci și doi de ani, bătut și disprețuit, voi face o faptă despre care va vorbi toată lumea.

Ochii lui Tommy sclipeau de febră, gura i se strîmbă. Urca scara încet, fără să se mai uite la John care încerca deznădăjduit să se elibereze din legături.

Acesta reuși. El însuși nu știa de unde luase atîta putere. Mai întîi își eliberă brațul stîng, apoi restul a mers mai ușor. John sări în picioare, luă un pistol din sertarul biroului său și urcă în grabă scările. Culoarul strîmt de la etajul întîi era gol. Tommy dispăruse în prima cameră. Aici, Nancy, o fată înaltă și drăguță, cu păr negru, lung, aranja volumele prozatorilor americani moderni.

Desigur că Tommy se referise la Nancy atunci cînd vorbise despre bruneta înaltă care seamănă cu mama lui. John era foarte sigur de asta. Inima îi bătea puternic, răsuflarea îi era întretăiată. John alergă de-a lungul culoarului și privi în camera plină de cărți.

Era o atmosferă sumbră. Pe micul birou din colț ardea o lampă mică. În fața ei, aplecată deasupra unei liste, Nancy înregistra titlurile noilor volume. Era așa de cufundată încît nici nu observă cînd Tommy s-a strecurat în cameră. Acesta ajunse în spatele ei privind fix la spinarea ei aplecată.

— Tommy, să nu faci una ca asta, strigă John. Vocea lui era răgușită, aproape de neauzit.

Nancy se întoarse și privi îngrozită la tînărul care stătea în spatele ei. Ea zbieră și strigătul suna ca un cîntec de moarte. Tommy ridică ușor mîna dreaptă în care ținea securea.

John Baily plîngea cînd apăsă pe trăgaci. Glonțul îl lovi pe Tommy în umărul drept. Tommy se întoarse spre John și porni în direcția lui. Nu țipa, se comporta ca și cum glonțul nici nu l-ar fi atins, fără să scoată un cuvînt. Schimbă securea în mîna stîngă, apoi își luă elan.

Al doilea glonț îl nimeri în partea dreaptă a pieptului. Ochii îi străluciră. Căzu în genunchi. Securea îi scăpă, iar mîna stîngă și-o duse la piept.

John Baily vedea cum moare fiul său...

Era sigur de aceasta din clipa în care văzuse pata hepatică sub urechea dreaptă a băiatului. Pînă atunci refuzase să creadă cu toate că tot cea ce povestise Tommy era adevărat: fata pe care o iubise, acum aproape douăzeci și trei de ani, se numea Francis Manning. Era gravidă cînd l-a părăsit în Richmond. A dispărut fără urmă. O singură dată a primit o scrisoare de la ea, din New Orleans. Scria că a născut un băiat, pe nume Tommy, pe care însă John nu-l va vedea niciodată, John pe care-l urăște deoarece este incapabil, deoarece nu-i va reuși niciodată nimic. Ea și-ar fi găsit un alt bărbat. Singurul lucru care-i va mai aminti de tatăl fiului ei ar fi doar oribila pată hepatică de sub urechea dreaptă...

John Baily n-a încercat niciodată să o găsească pe Francis Manning și pe fiul său și nici nu s-a mai căsătorit. Nu l-a văzut pe Tommy niciodată. Pînă astăzi, iar astăzi l-a ucis. Pentru această vină, John trebuie să plătească acum, douăzeci și doi de ani prea tîrziu. Cu pași mărunți se duse la telefon și anunță poliția.

ULTIMILE MINUTE ALE DOMNULUI RIGBY

GEORGE ANTONICH

În timp ce-i priveam pe cei doisprezece membri ai juriului, sudoarea mi se prelingea pe față.

— Eu sînt conducătorul acestei ședințe, domnilor, în care avem de cercetat cauzele morții lui Miles Rigby. O moarte surprinzătoare, domnilor.

John Tobey, bătrînul cu fața roșie, sări în picioare ca ars.

— E limpede că a fost o sinucidere clasică, domnilor !

— Poate, am răspuns, dar chiar și noi cei aflați la mare depărtare, în sălbăticie în mica noastră așezare din Indian Sprin din Montana, trebuie să respectăm prevederile legii !

John Tobey mormăi o înjurătură printre dinți apoi luă loc. Aproape că-mi era milă de el. În această localitate el era reprezentantul societății de asigurare la care decedatul Miles Rigby era asigurat. Societatea lui John Tobey ar pierde cincizeci de mii de dolari dacă moartea lui Miles Rigby nu va fi declarată drept sinucidere, căci în caz de sinucidere firma nu este obligată să plătească nimic.

Primul l-am strigat pe polițistul Bo Cajinnie, un indian tînăr și prezentabil.

— Ce s-a întîmplat, domnule Bo, în noaptea morții lui Miles Rigby ?

— Mi s-a ordonat prin radio să merg la domeniul lui Rigby. Acolo se afla un magazin cu suveniruri, cu artizanat indian, locuința și un mic bazin de înot. La o distanță de trei sute de metri se afla un mic studiou în care Rigby își picta tablourile pe care apoi le vindea. Cînd am ajuns, studioul era în flăcări. Pe Rigby l-am găsit în bazinul cu apă, cu fața în jos, mort.

— Și ce s-a întîmplat după aceea, am întrebat.

— Faye, soția lui, îl trase afară din

bazin şi încercă să-l readucă la viaţă făcîndu-i respiraţie artificială. Totul a fost în zadar.

— Cunoaşteţi faptul că soţii Rigby nu aveau o căsnicie prea armonioasă ?

Ochii negri ai poliţistului indian se îngustară.

— Miles Rigby era un tip cu gura mare şi brutal. Un sadic. M-am mirat întotdeauna cum poate să-l suporte o femeie atît de amabilă ca Faye.

— Domnule Cajinnie, este adevărat că dumneata ai avut de gînd cîndva să o iei de soţie pe doamna Faye ?

Poliţistul înghiţi în sec. Îşi înclină capul.

— Pe atunci eram un flăcăiandru uşuratec. Faye mi-a respins însă cererea.

Mai sînt întrebări pentru martor ? am întrebat.

— Absolut niciuna ! Întreaga dezbatere este pură pierdere de timp ! zbieră Tobey furios.

L-am lăsat pe poliţist să se îndepărteze şi am început să răsfoiesc prin hîrtiile mele. Mi-am adus aminte că acum cîteva luni Faye venise încurcată la mine. Mai înainte ea îşi cîştiga existenţa graţie picturilor sale pe care le executa pentru turişti, picturi pe care Miles Rigby le vindea în magazinul său de suveniruri. Mai apoi s-a căsătorit cu Faye desigur pentru a nu-i mai plăti nimic pentru tablourile ei. După ce Faye a devenit soţia lui Rigby, acesta a început să o bată. Ţin minte că venise la birou pentru a solicita un formular oarecare, faţa îi era învineţită de lovituri, braţele îi erau zgîriate. M-am uitat la ea şi i-am zis : „Dacă doriţi, aş putea schimba cîteva cuvinte cu bărbatul dv. Legea este de partea dumitale, Faye !"

— O, nu, se opuse ea, el este bărbatul meu şi are voie să mă bată. Şi zicînd aceasta, zbură afară din biroul meu...

Acum în acelaşi birou conduceam dezbaterile. Am ridicat capul suspinînd.

— Domnule şef, zise John Tobey, cel cu capul de un roşu intens. Vreau să se termine odată cu povestea asta blestemată !

Mă uitam gînditor la Tobey. Se comporta la fel de impulsiv precum calculasem şi precum mă aşteptam.

— Domnule şef, zise Tobey, acum am să vă pun şi eu o întrebare : Aţi fost doctorul de casă al lui Miles Rigby. D-voastră l-aţi tratat. De ce boală suferea ?

— Avea o tumoare cerebrală care nu putea fi operată ?

— După părerea d-voastră cît mai avea de trăit Miles Rigby ?

— Şase luni. Poate un an.

— Care a fost reacţia lui Rigby la aflarea diagnosticului ?

— S-a dus să se consulte în oraşul cel mai apropiat, la alţi doctori. Toţi au confirmat rezultatul consultării mele. Apoi a revenit pentru a-i prescrie un tratament care să-i aline durerile. Cînd la întrebările lui insistente i-am răspuns că mai tîrziu, în faza finală a bolii, nici drogurile nu-i vor mai fi de nici un folos, mi-a spus că nu mai are nimic de făcut decît să se sinucidă.

— Ei, poftim, zise John Tobey, Miles Rigby voia aşadar să moară de propria-i mînă !

— Fără îndoială, intenţiona să o facă, am răspuns.

— Mulţumesc, îmi este suficient, strigă Tobey. Putem încheia, aşadar, dezbaterile.

Am dat din cap dezaprobator : Tre-

buie să mai ascultăm şi depoziţiile soţiei defunctului, pe doamna Faye!

Faye se îndreptă spre banca martorilor. John Tobey o întrebă:

— Ştiaţi că bărbatul dv. intenţiona să se sinucidă?

— Am aflat abia în seara morţii sale, răspunse Faye. Atunci mi-a spus că vrea să se sinucidă, pentru ca după moartea lui să nu primesc nici un ban din asigurările sale pe viaţă. În cazul unei sinucideri, societatea nu era obligată să plătească absolut nimic.

John Tobey îşi pironi ochii în tavan. Îşi drese glasul apoi întrebă:

— Cum a decurs seara în care soţul dv. s-a sinucis?

— Mi-a spus la telefon că a închis ferestrele studioului său şi că a dat drumul la robinetul pentru gaz.

— Sînt de acord că Miles Rigby voia să se sinucidă, dar cum? am întrebat eu.

— Bine, dar e la mintea cocoşului, voia să se intoxice cu gaz!

— Şi atunci de ce a fost găsit în bazinul de înot? Conform rezultatului autopsiei, Miles Rigby a murit înecat, nu intoxicat cu gaz!

John Tobey îşi roti privirea pe tavanul sălii: „Probabil că treaba mergea prea încet, aşa că a luat un chibrit pentru a decola spre lună!"

Din nou am dat din cap dezaprobator: „Explozia din studio a fost uşoară iar bazinul de înot se află mult prea departe pentru ca Rigby să fi putut fi aruncat pînă acolo de suflu. Am tăcut un moment apoi l-am întrebat pe John Tobey cu voce liniştită dar sigură: Cum credeţi că a ajuns Miles Rigby în bazinul de înot?

— Foarte simplu, strigă John Tobey. A aprins un chibrit, hainele i-au luat foc iar el a alergat spre bazinul de înot.

— Şi de ce a alergat Miles Rigby spre bazinul de înot?

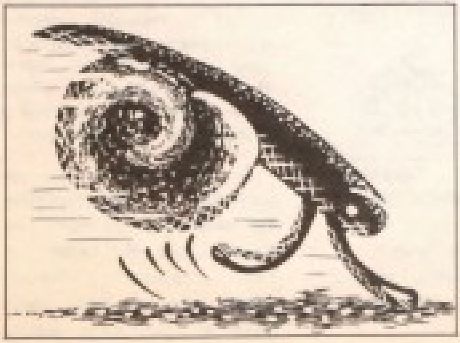

— Păi, pentru a stinge hainele care-i luaseră foc! Se opri brusc şi se bătu peste gură.

M-am adresat juraţilor:

— Trebuie să mulţumim cu toţii lui John Tobey pentru lămurirea misterului morţii lui Miles Rigby. Rigby a vrut să se omoare dintr-o cauză care nu mai poate fi determinată. A aprins un chibrit în studioul său plin cu gaze. Îmbrăcămintea i-a luat foc, iar Rigby înebunit a alergat spre bazinul de înot pentru a stinge flăcările. Din nefericire s-a lovit cu capul de un colţ al bazinului şi, căzînd leşinat în apă, s-a înecat... De ce a alergat Rigby spre bazinul de înot? În nici un caz pentru a-şi lua viaţa ci dimpotrivă, *pentru a-şi salva viaţa!* În momentul acela nu mai avea nici o importanţă ce voise să facă cu cîteva secunde mai înainte!

Juriului nu i-au trebuit nici măcar zece minute pentru a constata în mod oficial că Miles Rigby nu se sinucisese. Pe Faye am întîlnit-o în faţa hotelului. Mă luă de braţ. Acum puteam să arătăm lumii întregi că ne iubeam. Faye mi-a plăcut dintotdeauna, iar acum ca văduvă bogată, îmi era, desigur, şi mai dragă.

Pe John Tobey l-am întîlnit în faţa biroului de asigurări. Îmi zîmbi dulce-amar:

— În nici un caz societatea mea nu o să dea faliment din cauza celor cincizeci de mii de dolari, zise el.

— John Tobey, ar trebui să cunoşti mai bine clauzele contractului! Nu de cincizeci de mii de dolari este vorba ci de o sută de mii!

John Tobey rămase cu gura căscată. Izbucni apoi:

— Ce mai înseamnă şi nebunia asta?

— Conform contractelor oficiale, Miles Rigby a suferit un accident mortal. În cazul unui accident, soţia defunctului primeşte o sumă dublă.

John Tobey nu mai scoase nici o vorbă. Faye îi spuse apoi cu o voce dulce:

— N-aţi putea accelera cumva plata sumei? Am planuri mari cu banii pe care mi i-a lăsat defunctul meu soţ!

După ce am ieşit în stradă, am rugat-o pe Faye să-mi spună cum a reuşit să-l înfurie în aşa hal pe bărbatul său încît acesta să facă gestul acela necugetat.

— Era deja destul de furios încă în momentul în care îmi povesti că etanşase studioul şi că îl umpluse cu gaz, răspunse Faye. Dar şi-a pierdut literalmente capul atunci cînd i-am spus că, în aceste condiţii, ar fi o nebunie curată să aprindă o ţigară!

În româneşte de: NICOLAE NICOARĂ

RECORDURI

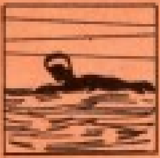

Singurul sportiv din lume care a reușit o dublă și continuă traversare înot a Canalului Minecii a fost Edward Erikson (S.U.A.) La 19 septembrie 1965, el a părăsit țărmul Angliei, a ajuns după 8 h și 20 minute la Calais, s-a odihnit zece minute și s-a întors la Dover unde a ajuns după 14 h și 15 minute.

În istoria sportului numele lui Marjorie Gestring (S.U.A.) este asociat cu o interesantă performanță: a fost cea mai tînără campioană a tuturor edițiilor Jocurilor Olimpice. În 1936, la Berlin, a cîștigat proba de sărituri în apă cînd avea numai 13 ani și 9 luni.

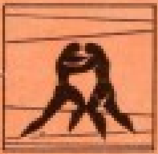

Doi campioni mondiali de box și-au încheiat cariera fără să cunoască vreodată înfrîngerea: Gene Tunney (1926—28) și Rocky Marciano (1952—56).

Pierre Etchbaster (Franța) a fost timp de 27 de ani campion mondial la pelotă bască. În toți acești ani n-a cunoscut înfrîngerea, iar atunci cînd s-a retras din activitatea competițională, în anul 1955, avea vîrsta de... 60 ani!

Conform unor date statistice din 1971, în Uniunea Sovietică existau 28,4 milioane bărbați și 15,2 milioane femei legitimați ca sportivi activi. Pe primele locuri se aflau 6,1 milioane de atleți, 5,6 milioane jucători de volei, 3,9 milioane jucători de fotbal și 891.000 halterofili.

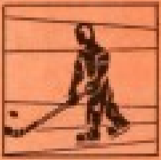

În sezonul 1971—72, portarul unei echipe de hochei pe gheață din Boston, Gerry Chevers a reușit o uimitoare performanță. De-a lungul a 33 de meciuri, el n-a primit nici un gol!

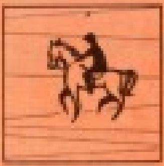

Armăsarul Kincsem (Ungaria) figurează cu un record ieșit din comun: între anii 1877—1880 el a participat la 54 de curse de galop fără să cunoască înfrîngere.

Japonezul Tsugunobu Mitsvishi, în vîrstă de 39 ani, a stabilit, în 1965, un record ieșit din comun: a stat pe o bicicletă, pe loc, timp de 5 ore și 25 de minute.

În lumea automobilismului, pilotul Jackie Stewart (Scoția) deține un record absolut: între anii 1965—1973 el a cucerit 27 mari premii automobilistice.

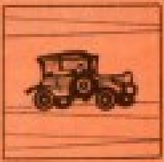

Un interesant record aparține lui François Lecot (1879—1949). În răstimp de un an (iulie 1935 — iulie 1936) el a parcurs cu o mașină Citroën 400.000 de kilometri.

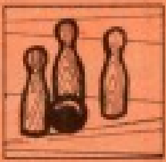

În S.U.A. există 8.674 de săli de bowling cu 138.562 de piste. Cea mai mare sală de bowling din lume se află la Tokio (Japonia) cu 504 piste.

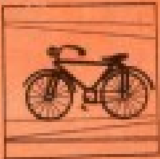

Iată și recordul deținut de englezul Roy Cromock: timp de 24 de ore încontinuu (26—27 iulie 1969) el a acoperit cu bicicleta o distanță de 811 kilometri.

În cartea de aur a recordurilor automobilistice figurează și numele lui Bruce Leslie Mc Laren și Tazio Nuvolari. Primul, drept cel mai tînăr cîștigător al unui mare premiu

EOBIȘNUITE

(avea 22 ani cînd a ocupat primul loc la Marele premiu Sebring, 12 decembrie 1959), al doilea, ca cel mai în vîrstă învingător (avea 53 ani cînd a cucerit în 1946 Marele premiu Albi).

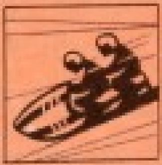

Elveția și Italia dețin recordul titlurilor mondiale cucerite la bob. Prima țară și-a adjudecat 11 titluri supreme la bob de patru persoane, iar Italia 13 titluri la bob de două persoane.

În sezonul 1951—1952, cunoscuta echipă de baschet Harlem Globetrotters a susținut 333 de meciuri la care au asistat peste 3 milioane de spectatori.

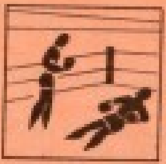

Cel mai scurt meci de box în istoria întîlnirilor pentru titlurile de campioni mondiali a avut loc la 6 aprilie 1914 la New York, cînd Al McCoy și-a apărat titlul de campion mondial la categoria mijlocie, învingîndu-l prin K.O. pe George Chip după numai 45 de secunde de luptă.

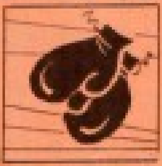

Laszlo Pap (Ungaria) este singurul boxer din lume care a reușit să cîștige trei medalii de aur în trei ediții consecutive ale Jocurilor Olimpice (1948, 1952 și 1956).

Primul club de golf a fost înființat la Edinburg în luna martie 1744.

Singurul gimnast din lume care a cucerit 6 medalii de aur (individuale) la Jocurile Olimpice a fost Boris Șaklin (U.R.S.S.) în 1956, 1960 și 1964.

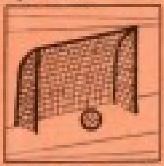

Într-un salon al hotelului „Ambasador" din Paris a fost fixată o placă comemorativă cu prilejul împlinirii a 20 de ani de la crearea competiției de fotbal „Cupa campionilor europeni" inițiată de ziarul „L'Equipe" și de ziaristul Gabriel Hanot.

Data de 3 septembrie 1906 figurează în istoria boxului ca ziua în care a avut loc cel mai lung meci. Atunci în orașul Goldfield (S.U.A.) s-au întîlnit Joe Gans și Oscar Nelson. Întîlnirea a luat sfîrșit în repriza a 42-a cînd Gans a fost declarat învingător la puncte. (În perioada respectivă era în vigoare un alt regulament).

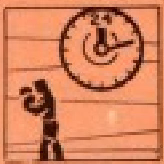

Recordul celor mai multe victorii prin K.O. obținute de un boxer în cariera sa aparțin lui Archie Moore (între anii 1936—1943). În acești opt ani el a cîștigat de 136 de ori înainte de limită.

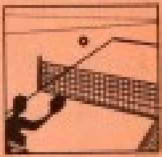

Opt jucători de tenis de masă din orașul Devon (Anglia) au stabilit un nou record al jocului maraton. Ei au jucat neîntrerupt timp de 768 ore (32 zile și 32 de nopți), bineînțeles schimbîndu-se între ei și odihnindu-se pe rînd.

Înainte de-a deveni actriță, Sonia Henie a cîștigat de trei ori titlul de campioană olimpică la patinaj artistic (în 1928, 1932, și 1936).

Există și un record al cotelor de pariuri la curse de cai. În 1912, cu prilejul

RECORDURI N

unei curse de galop desfășurate la Latonia (S.U.A.) calul Wishing Ring a cîștigat cu cota 941,75 dolari pentru 1 dolar.

Recordul transferurilor la fotbal este deținut de jucătorul Johann Cruyf. El a fost transferat în 1973 de la echipa Ajax — Amsterdam la formația F. C. Barcelona contra sumei de 2,305 milioane de dolari.

Cel mai în vîrstă dintre înotătorii care au reușit să străbată Canalul Mînecii este William Barnie (Anglia) care la 55 de ani a trecut înot canalul în 15 h 1' (la 16 august 1951).

Una dintre cele mai dificile sărituri la proba de patinaj artistic este triplul Lutz. Singurii trei sportivi care au reușit să-l realizeze în concurs sînt: Don Jackson (Canada) în 1962 la Praga, Haig Oundijan (Anglia) în 1969 la Saint Gervais și John Petkevich în 1971 la New York.

Echipa Ungariei a cîștigat de trei ori (în anii 1952, 1962 și 1970) titlul de campioană olimpică, la fotbal.

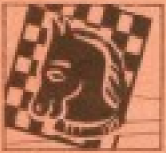

Recordul de durată al unei întîlniri de șah l-au realizat John Cameron și Jon Stevens care la Ipswich (Anglia) au jucat încontinuu 101 ore (21—25 martie 1970).

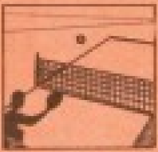

Reprezentanții Ungariei, Victor Barna și Maria Mednyaszky au cucerit de-a lungul carierei lor 15 și respectiv 18 titluri de campioni mondiali la tenis de masă.

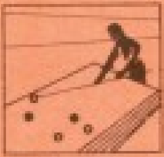

Știați că există un campionat european de biliard artistic? Ediția din acest an desfășurată la Dortmund (R.F.G.) a fost cucerită de belgianul Raymond Steylaers care a cîștigat pentru a 9-a oară. L-au urmat în ordine: Leo Corvin (Franța) și Ricardo Fernandez (Spania).

Singurul boxer din lume care a cucerit de cinci ori titlul de campion mondial la categoria mijlocie a fost Ray Sugar Robinson. El l-a învins pe Jake La Motta în 1951, pe Randy Turpin tot în 1951, pe Carl Olson în 1955, pe Gene Fullmer în 1958 și pe Carmen Basilio în 1958.

Titlul de cel mai eficace jucător de hochei pe gheață aparține lui Gordie Howe din echipa Red Wings din Detroit. În cariera sa el a marcat 1809 goluri.

Cel mai mare număr de spectatori la un meci de fotbal între echipe de amatori a fost înregistrat la 21 aprilie 1951. În ziua respectivă, cînd s-a disputat la Londra finala „Cupei Angliei" rezervată amatorilor, între echipele Pegasus și Bishop Auckland, pe stadionul Wembley au fost prezenți 100 000 de spectatori.

EOBIȘNUITE

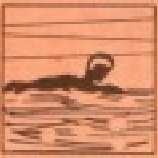

Înotătoarea australiană Dawn Fraser deține recordul medaliilor cucerite la Jocurile Olimpice. În anii 1956, 1960, 1964 ea a obținut 4 medalii de aur și 4 de argint.

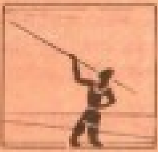

Cea mai tînără și cea mai vîrstnică recordmenă medaliată la atletism: Doreen Lumley (Noua Zeelandă) avea 17 ani cînd a egalat recordul mondial la 100 yards cu 11" (11 martie 1939 la Auckland) și Dana Zatopkova (Cehoslovacia) avea 35 de ani cînd a aruncat sulița la 54,86 m (1 iunie 1958, la Praga).

Cel mai mare număr de spectatori la o întîlnire de tenis a fost înregistrat la 20 septembrie 1973 cînd Billie Jean King l-a întrecut într-un meci pariu pe Bobby Riggs. Atunci, la Astrodomul Houston, au fost prezenți 30 492 de spectatori.

Recordul mondial de durată la tenis (dublu bărbați) a fost întrecut în acest an, în orașul Manila din statul Arkansas (S.U.A.) de patru tineri. Ei au jucat neîntrerupt 43 de ore consecutive, cu o pauză de cinci minute la fiecare 24 de ore.

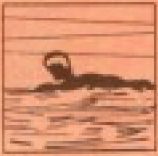

În anul 1966, înotătorul indian Mihir Sen din Calcutta a realizat o serie impresionantă de curse de mare fond. Astfel, el a înotat din India pînă în Ceylon (25 h. 36'), a trecut înot strîmtoarea Gibraltar (8 h. 1'), apoi strîmtoarea Dardanele (13 h 55') și în fine Canalul Panama (34 h. 15').

Recordul jocului de tenis—maraton a fost stabilit la 6—9 mai 1971 la Reno (S.U.A.) de Nel Baleson și Glen Grisillo care au jucat neîntrerupt timp de 73 ore și 25 de minute (1224 game-uri).

Recordul mondial la 100 yards pentru nevăzători aparține cu 11 secunde lui George Bull din Anglia (record stabilit la 26 octombrie 1954).

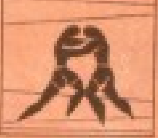

Japonezul Osama Watanabe a cucerit un titlu de campion olimpic la lupte libere în 1964. Ultima lui victorie care i-a adus și titlul respectiv a corespuns cu al 186-lea meci victorios, pentru că pînă atunci n-a suferit nici o înfrîngere.

CONSTAN

În fiecare vară, pe cîmp, în fața casei noastre, se instala o șatră de țigani. După ce întindeau corturile, bărbații se așezau în fața lor, prindeau cîte un cazan între picioare și-ncepeau să bată cu ciocanele. Făceau o larmă îngrozitoare! Femeile, cu fuste peste fuste, lungi pînă-n pămînt, luau cîte o desagă pe umeri și plecau la ghicit. Iar liota de copii afumați și pletoși dădea tîrcoale livezii noastre și nu se lăsa pînă nu-și umplea poalele de fructe. Bunica îi tot alerga de colo-colo, dar împieliţații erau sprinteni, așa că biata bunică-mea se alegea și cu alergătura și cu paguba.

Într-una din veri, veni iar șatra de țigani. La cîteva zile, după ce-și întinseră corturile, bulibașa, șeful șatrei adică, strigă la poarta noastră cu o voce groasă și răgușită :

— Dom' doctoorule !

Mama ieși și-l întrebă nu prea binevoitoare :

— Ce dorești, bulibașo ?

— Să vină doctóru' la corturi. Nu poa să nască o țigancă.

Mama, plictisită de milogeala zilnică a țiganilor, spuse :

— Poate mai tîrziu. Acum doarme.

— Zi-i să vină acu'. Moare fata! N-auzi ? Și să știi că bulibașa plătește. Dacă e băiat, în galbeni...

Se întoarse brusc și plecă spre corturi, strigînd către doi tineri cîteva cuvinte țigănești.

Tata intră în cortul din care se auzeau țipetele unei femei. M-am apropiat și eu nedumerit.

În mijloc, o țigancă tînără, întinsă goală pe un pled roșu, înconjurată de privirea mută și neputincioasă a țigăncilor șatrei și nedumerirea speriată a puradeilor, își apăsa cu mîinile burta umflată, țipînd încontinuu :

— Aoleou, mamă !

Tata se plecă peste ea, îi puse mîna pe umflătură, apoi spuse țiganilor din jur :

— Încălziți apă. Pînă atunci dați-mi săpun și turnați-mi să mă spăl pe mîini.

— Sopon n-avem, conașule, zise o babornită.

— Du-te, mă, și adu-mi un săpun, mi se adresă tata.

M-am întors cît ai clipi. După ce s-a spălat de cîteva ori pe mîini, tata s-a așezat în genunchi lîngă țiganca gravidă. Din ușa cortului nu vedeam prea bine ce i-a făcut ; bănuiesc că a consultat-o. Și-a lipit apoi urechea de burta femeii, a ascultat și în sfîrșit a dat din cap în semn că pentru el totul e limpede :

— Copilul trăiește, dar o să iasă cu picioarele înainte. Îmbrăcați-o și aduceți-o în cabinet.

La vorbele astea, una din țigănci se repezi afară :

— Bulibașo, bulibașo ! Sări că vrea s-o ia d-aciiea.

Bulibașa se ivi în deschizătura cortului și spuse netulburat :

— Dom' doctórule, nu iese din cort decît moartă. Dacă o ajuți, ajut-o aici ! Și pleacă.

După cîteva minute tata strigă :

— A început. Aduceți-mi apa caldă, o foarfecă și un capăt de ață. Și-acum lăsați-mă singur.

Toată șatra amuțise în jurul cortului în care năștea tînăra țigancă.

După o jumătate de oră, gemetele femeii se amestecară cu țipetele puternice ale copilului. Tata ieși și, luînd-o spre casă, îi spuse bulibașei :

— E băiat!

S-a produs un vacarm îngrozitor. Toată șatra a început să joace și să cînte. Au ținut-o așa pînă la miezul nopții. Și, cînd credeam că s-au liniștit, am auzit bătăi în poartă. Glasul bulibașei zguduia noaptea.

A ieșit tata. Băuți, țiganii năvăliră în curte.

— Mă! Nu vă e rușine? Lăsați-mă să dorm!

— Boierule, hai în casă. L-ai scos băiat și ți-am adus banii! zise bulibașa și, împingîndu-l pe tata în casă, îl urmă cu întreaga șleahtă.

Un țigan tînăr băgă mîna în sîn și scoase un săculeț de piele. Îi deschise baierele și deșertă pe masă cîteva zeci de monede galbene și strălucitoare.

— De unde aveți atîta aur, măi pungașilor? îi privi tata aspru.

— Ete na, ce vorbă și la matale! De unde? De undeva... Păi avem să te-ngropăm în ei, nu alta!

— Luați-vă banii și plecați imediat că pun mîna pe armă!

— Ia-o încet, dom' doctórule, zise bulibașa. Trebuie să-i iei că altfel moare copilu'. E blestem. Dacă țiganca nu-l naște singură, cine o ajută ia galbenii.

— Fugiți, mă, cu prostiile. Luați-vă banii și cărați-vă!

— Atunci botează-l ca să scape de blestem.

Tata ridică a învoială o mînă și zise:

— Bine, îl botez...

— Cum te cheamă dom' doctórule, pe numele ăl mic? îl întrebă unul.

— Constantin, de ce?

— Constan. Constan îi punem numele. Să-ți trăiască, nașule!

Țiganii începură să cînte în cor un cîntec. Tata le înțelese bucuria și-i strigă mamei:

— Dona, adu o găleată de vin.

Mama aduse vinul și cîteva căni. Țiganii se aruncară pe găleată și-o secară într-o clipă. Cum au terminat vinul, au plecat.

La poartă, bulibașa spuse:

— Hai de pune-i mîna pe cap băiatului și dă-i numele.

Tata s-a întors după un timp și pe cînd își scotea haina, mormăi:

— Săracii, sînt și ei oameni...

Cînd ne-am trezit dimineața, șatra nu mai era. Își strînse corturile și dispăruse. Doar locul unde tăbărîseră mai păstra sărutul de foc al vetrelor.

În fața ușii noastre — un cazan mare de aramă, plin cu apă. Pe fundul cazanului ardea un ban de aur cît o frunză de salcîm. Îl lăsase Constan în scăldătoare în semn de mulțumire și rămas bun.

DAN CLAUDIU TĂNASESCU

BIONICA
SAU ARTA DE A COPIA NATURA

Bionica este un congres permanent unde biologul se intîlnește cu alți cercetători. Ciberneticianul îl învață mecanismele informaticii și-l face să înțeleagă mai bine funcționarea nervilor și a creierului animalelor. La rîndul lui, acesta arată nespecialiștilor cum a rezolvat natura unele probleme. Iată un exemplu: constructorii navali se plingeau că torpilele lor nu merg prea repede, fiind frînate de apă. — Dece, au întrebat ei pe zoologi, delfinul e așa de rapid încît jucîndu-se poate să înconjoare un submarin în plină viteză? Zoologii au explicat că pielea delfinilor are două învelișuri. Prima superficială, subțire și foarte elastică, e așezată pe o a doua, mai groasă, făcută din tuburi pline cu un țesut spongios. Cînd delfinul își accelerează viteza se formează o turbulență. Piiat sub această presiune primul înveliș apasă pe al doilea care joacă rol de amortizor: apa alunecă paralel cu animalul în loc să îl frîneze frecîndu-se de el. Nu a rămas decît să se inspire din constatările zoologilor. Torpilele au cîștigat 20% din viteză.

Formularea acestei noi științe a Bionicii aparține unui maior din US Air Force, J. E. Steele, care a definit-o astfel în 1958: Știința sistemelor a căror funcționare e copiată, comparabilă sau analogă cu cea a sistemelor naturale. Bionica e o știință „răscruce" născută în momentul cînd cercetătorii și-au dat seama că descoperirile tuturor științelor erau necesare fiecăreia.

Deci o știință nouă ce a fost practicată de cîțiva savanți care făceau bionică fără să știe.

Cînd Leonardo Da Vinci a vrut să construiască o mașină zburătoare el a studiat mai întîi zborul păsărilor. Zoolog și mecanician el a făcut bionică.

Patru secole mai tîrziu, Ader a construit un „avion", ale cărui aripi sînt copiate după cele ale liliacului.

Legătura dintre zoologie și mecanică e și mai evidentă în uluitorul motor al lui Katchalsky. Acest savant israelian studia intestinele de pisică întrebîndu-se cum se pot contracta neobosit acei mușchi. A găsit o proteină, colagenul, dispusă în formă de spirală. Pune colagenul într-o soluție de bromură de litiu și acesta se contractă atît de puternic încît fibra lui poate ridica o greutate de o mie de ori mai mare. Katchalsky spală această fibră cu apă pură: ea se destinde imediat, își reia dimensiunile, și aceasta fără să se uzeze. Biologul a construit apoi un motor foarte simplu: o curea de colagen, între mai mulți cilindri, trece prin două băi; una plină de bromură de litiu iar alta de apă pură. Ea se contractă în prima și se destinde în a doua, făcînd să se miște cilindrii. Motor practic inepuizabil care nu consumă nimic. Tehnicienii mecanici încearcă să facă mai puternic motorul inventat de biolog.

Mai complexă este mîna artificială a lui Wiener, care a construit un aparat ce primește în electrozii săi impulsurile nervoase ale unei mîini tăiate accidental.

Afacerea „liliac"

Afacerea „liliacului" s-a născut în 1793, cînd un zoolog din Padua, Spallanzani, uimit de siguranța zborului nocturn al acestui animal care prinde țînțari și evită obstacolele în obscuritate, a început să-l studieze. I-a astupat ochii și apoi urechile: liliacul continua să evite obstacolele. A lansat atunci o ipoteză îndrăzneață: liliacul emite sunete care, lovindu-se de un obstacol, îi revin sub formă de ecou.

Dar această descoperire fantastică n-a fost dusă mai departe. În 1916 Longevin a inventat Sonarul, care emițînd ultrasunete în apă permite să descoperi un submarin. Descoperire care în

primul război mondial i-a salvat pe Aliați de primejdia submarinelor germane. Inaplicabilă în aer, această descoperire a permis mai tîrziu inventarea radarului, care în loc de ultrasunete emite unde electro-magnetice.

Cum vînează șoareci crotalul

Se știe că acest șarpe vînează șoareci. Dacă pui un crotal și un șoarece într-un recipient închis și obscur, crotalul prinde șoarecele. Totul se petrece în întuneric, șarpele nu-și vede prada. O miroase poate ? I se anesteziază nervii olfactivi, dar și așa prinde șoarecele. I se astupă urechile ca să nu audă : vînează ca de obicei.

Un zoolog a descoperit pe capul șarpelui două mici găuri. Cînd acestea sînt astupate, crotalul ignoră șoarecele. S-au disecat membranele așezate în fundul acestor găuri și s-au descoperit mii de celule asemănătoare cu cele de la vîrful degetelor omului, care percep căldura. Crotalul posedă deci un detector de căldură cu care identifică și localizează prada.

Unele păsări care trăiesc în locuri cu lăcuste, văd lăcustele — deși verzi, așezate pe un cîmp verde — de la o distanță de 50 m.

Ochiul acestor păsări conține un filtru care-i permite să distingă verdele lăcustei, puțin diferit de cel al ierbii.

Bionica se interesează în momentul de față să descopere „simțurile" necunoscute ale păsărilor migratoare.

BIONICA
SAU ARTA DE A COPIA NATURA

GENEZA „MOMENTELOR“ LUI CARAGIALE

Desene de C. Jiquidi

În nr. 9 din 15 decembrie 1912 al vechii reviste *Flacăra*, de sub direcţia lui C. Banu, se relatează în ce împrejurări au fost scrise „Momentele" lui Caragiale, la apariţia cărora (1911) George Ranetti, entuziasmat, a exclamat: „Nu momente maestre, ci *monumente* trebuia să botezi admirabilul volum". Transcriem relatarea, cu unele mici modificări, făcute „pe ici, pe colo, dar nu prin părţile esenţiale".

„Odată Caragiale se afla în mare lipsă. Ce să facă? La ce uşe să bată? Îi trebuiau bani cu orice preţ şi atunci, într-o doară, s-a dus la Luigi Cazzavillan, directorul ziarului „Universul" (din 1884, n.n)

Portret-şarjă al lui Luigi Cazzavillan directorul-proprietar al ziarului „Universul"

— Ce este, domnule Caragiale? l-a întrebat Cazzavillan.

— Îmi trebuie parale, domnule Cazzavillan, şi am venit să te-ntreb dacă vrei să-mi dai 25 de lei pe un foileton.

— Dau bucuros. Dă-mi foiletonul.

— Ţi-l dau mîine.

— Bine, domnule Caragiale, mîine îţi dau şi eu banii.

— Apăi nu aşa. Banii să mi-i dai acuma că-mi trebuie.

— Nu te supăra, domnule Caragiale, dar nu pot, i-a retezat-o Cazzavillan. Eu pe datorie nu vînd. Îmi dai mîine foiletonul, mîine îţi dau şi eu banii. Mai mult, dacă vrei, eu sunt dispus să-ţi plătesc 50 de lei un foileton în loc de 25 cît ai cerut, cu condiţia să-mi dai, timp de un an, în fiecare săptămînă, cîte unul.

— Vreau, s-a grăbit să primească maestrul, parcă de teamă ca nu cumva „italianul" să-şi ia vorba înapoi.

— Foarte bine, a urmat Cazzavillan. De cîte ori ai să-mi aduci cîte un foileton, eu am să-ţi dau 25 de lei.

— Cum 25? Parcă adineauri ai spus 50?

— Da, 50. Dar dumneata ai să primeşti numai cîte 25 de lei de foileton, iar după un an, cînd va fi gata un volum, am să-ţi dau de-atîtea ori 25 de lei cîte foiletoane ai publicat în Universul.

Caragiale a primit propunerea și a început colaborarea. Cîteva săptămîni totul a mers în regulă. Într-o zi, plictisit de învoiala ce-i impunea o rînduială, care nu se împăca deloc cu independența caracterului său, Caragiale s-a dus la Cazzavillan, hotărît să strice contractul.

— Domnule Cazzavillan, sunt într-o mare încurcătură și am venit să te rog să-mi dai suma care s-a strîns pînă acum la dumneata.

— Ce sumă ? a întrebat nedumerit Cazzavillan.

— Restul de 25 de lei de fiecare foileton publicat pînă acum.

— A, nu, frate. Suma asta nu pot să ți-o dau decît la sfîrșitul anului, i-a răspuns hotărît Cazzavillan.

— Dar îmi trebuie domnule director. Dacă nu mi-o dai, nu pot să mai colaborez.

— Cum vrei, domnule Caragiale. Eu suma aceea nu pot să ți-o dau decît la sfîrșitul anului și numai dacă vei publica în fiecare săptămînă cîte un foileton în Universul.

Caragiale a plecat supărat, jurîndu-se că nu va mai colabora la gazeta „italianului". La ziua hotărîtă însă foiletonul a apărut, potrivit învoielii. Și tot așa a urmat pînă la sfîrșitul anului. Iată cum generozitatea înțeleptește întrebuințată a unui editor a contribuit ca literatura noastră să cîștige o capodoperă".

Astfel încheie relatarea cel ce o semna cu pseudonimul „Cronicarul Dîmboviței", pe care — mărturisește el — „mi-a povestit-o unul din marii prieteni ai regretatului dispărut".

CONSTANTIN SIMIONESCU

P.S. „Cronicarul Dîmboviței" era pseudonimul colectiv cu care semnau C. Banu, Horia Furtună și Petre Locusteanu în *Flacăra* din perioada 1911—1916.

UMOR

Tom Powel pleacă cu cîțiva amici în India la vînătoare de tigrii. Sărmanul băiat căzu într-o seară în ghearele unui tigru.

Amicii lui telegrafiară familiei vestea cea tristă.

„Trimiteți rămășițele", răspunse familia.

Amicii făcură toate formalitățile și telegrafiară : „Vor sosi la data de..."

În ziua anunțată, familia, după ce a primit o cușcă enormă cu un splendid tigru foarte nervos, telegrafie :

„Am primit tigrul, dar nu am primit cadavrul lui Tom."

Amicii răspunseră :

„Tom este în tigru".

La funerariile lui Rothshild, un tînăr care urma convoiul plîngea în hohote. Un bărbat mișcat de lacrimile tînărului îi întrebă :

— Sînteți băiatul defunctului ?

— Nu ! și din cauza asta plîng !

— Sînteți acuzat că ați falsificat vinul !

— Domnule judecător, îmi permiteți să vă întreb ?

— În legătură cu ce ?

— Domnule judecător, aveți cunoștințe de chimie ?

— Nu.

— Domnul expert-chimist cunoaște Codul ?

— Nu, el este expert-chimist.

— Atunci, domnule judecător, îmi permiteți să fac următoarea remarcă : dumneavoastră, domnule judecător, și domnul expert-chimist sînteți doi oameni instruiți. D-voastră, domnule judecător, cunoașteți Codul și nu cunoașteți chimia ; domnul expert-chimist cunoaște chimia și nu cunoaște Codul. Și eu, cu cele șapte clase elementare ale mele, vreți să le cunosc pe amîndouă ?

Un tînăr pleacă în voiaj pentru a se logodi. Înainte de plecare, tatăl lui îi dădu cîteva sfaturi .

— Dacă tatăl logodnicei tale este un om onest, ai să-i ceri o dotă de zece mii de franci ; dacă este falit, ceri douăzeci de mii ; dacă este un excroc, ai să ceri treizeci de mii ; dacă a fost în închisoare, cel puțin cincizeci de mii.

— Fiul pleacă. Două zile după, el trimise tatălui său următoarea telegramă :

„Tatăl s-a spînzurat stop ce dotă să cer ?"

La Chicago, un hoț de buzunare este prins în flagrant delict de furt. Adus în fața judecătorului, hoțul a fost condamnat la o amendă de cincizeci de dolari. Polițistul care l-a arestat îi spuse judecătorului :

— Domnule judecător, omul acesta nu va putea plăti amenda. Nu are asupra lui decît douăzeci de dolari.

— Atunci, dă-i drumul în mulțime fără să-l pierzi din ochi și arestează-l după o oră, îi spuse judecătorul.

ANUL 2070 IN AFORISME

inedite de

TUDOR MUŞATESCU

— Dragostea nu e o problemă de inimă ci una de uraniu.

•

— Nu mai eşti om, cînd faci coadă la at-om.

•

— Cînd trăieşti în lună, praful s-alege de pămînt.

•

— Şi Venus a noastră e tot goală. Dar aveau dreptate bătrînii, cînd o preferau pe cea ciungă.

•

— Nu căutaţi pete în soare, că s-ar putea să înceapă să se poarte rece cu pămîntul.

•

— Fii zgîrcit la vorbă. Nu vorbi decît în maximum 3—4 limbi dintr-odată.

•

— Dacă vrei să călătoreşti în cosmos, cumpără-ţi o elice personală. Rachetele s-au demodat.

•

— Nu da luna din mînă, pentru planeta de pe gard.

•

— Cînd ai inspiraţie să scrii, scoate din sertar uzina de literatură şi pune-o la priză.

•

— Dacă nu eşti decis unde să-ţi faci vilegiatura, trage o „planetă" de la orice papagal cu reacţie.

•

— Prefer clocotul unei cascade, liniştii unei bălţi.

•

— Diferenţa între cap şi craniu se numeşte viaţă.

•

— Nu mă ţineţi de vorbă. Au înflorit teii.

•

— De cînd n-am mai văzut un cal pe strada mea, cel care a trecut ieri — înhămat la un camion — mi s-a părut că e „din pachet".

•

— Acoperişul. Veneţia pisicilor în călătorie de nuntă.

•

— Adevăratul mincinos minte numai pentru plăcerea de a se auzi minţind.

•

— „Memoriile" femeilor sînt cele mai documentate neadevăruri.

•

— Tinere confrate ! Ca să mă depăşeşti, trebuie ori să zbori, ori să mă las în jos.

•

— Ploaia : apă toarsă.

•

— Păunul e singura pasăre care trăieşte de-a-ndăratelea. Începe de la coadă.

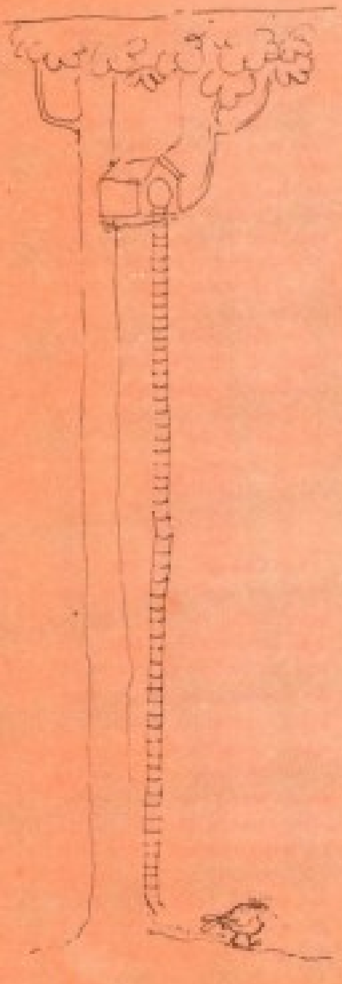

O JUDECATĂ

ISAAC BABEL

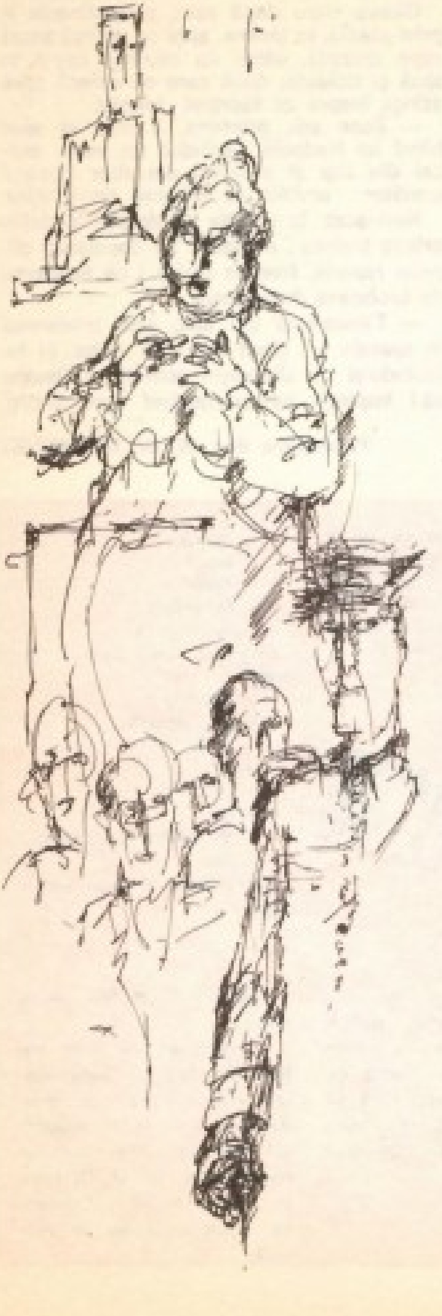

La șaizeci și unu de ani madame Blancharde îl întîlni într-o cafenea de pe Boulevard des Italiens pe maiorul rus Ivan Nedacin. Flacăra unei iubiri fulgerătoare le mistui sufletele dar, peste două luni, maiorul îndrăgostit dispărea, în noaptea pariziană, cu acțiunile și bijuteriile iubitei.

„Accès de folie passagère" — caracterizează medicii starea mentală a d-nei Blancharde în urma dispariției lui Nedacin. Treptat, timpul restitui bătrînei facultățile mentale pierdute, nu însă și bijuteriile. Eliberată din mrejele lui Amor, bătrîna se spovedi norei sale, care, fără să mai piardă timp, depuse o plîngere la poliție. Nedacin fu descoperit repede, într-un subsol din Mont-Parnasse, unde-și alina sufletul slav bînd șampanie și lăcrămind în sunetele răscolitoare ale unei orchestre de țigani moscoviți. La închisoare maiorul se buhăi și se gălbeji. Fu judecat la camera nr. 14 de procedură penală.

Înaintea procesului lui Nedacin s-a judecat o afacere cu automobile, apoi în fața instanței se prezentă cetățeanul Raymonde Lepique, în vîrstă de 16 ani, acuzat de asasinat: își împușcase din gelozie amanta. În sfîrșit veni și rîndul maiorului. Jandarmii îl împinseră în boxă așa cum erau împinse odinioară fiarele, în arenă, în fața poporului roman.

Sala era ințesată de francuji îmbrăcați în jachete elegante, croite cu o voită neglijență; doamne pudrate își răcoreau cu evantaiele fețele plînse; în fața mulțimii, pe un podium, sub stema de marmură a republicii, trona un bărbat în tocă și tichiuță, cu obrajii rumeni încondeiați de o pereche de mustăți galice.

— Eh, bien, Nedatchine, gunguri el văzîndu-l pe inculpat, eh, bien, mon ami... și un potop de cuvinte sonore se revărsă peste maiorul încremenit care se holba spre judecător, tresărind cînd și cînd din tot trupul.

„Ca descendent din stirpea nobililor Nedatchin" perora avîntat președintele, „numele dumitale, prietene, stă înscris în cărțile heraldice ale provinciei Tambov... Ofițer al armatei țariste, ți-ai vărsat sîngele eroic pe cîmpiile nesfîrșite ale Rusiei, luptînd în armata generalului Vranghel, pentru ca în cele din urmă istoria să te silească să emigrezi la Zagreb. Acolo ai intrat în rîndurile bravei poliții iugoslave, unde ai fi rămas și astăzi dacă n-ar fi apărut anumite disensiuni (destul de grave) în problema diferenței dintre proprietatea de stat și cea particulară, fapte care te-au pus în situația de a te despărți cît mai grabnic de primitorul regat iugoslav. Încă în perioada aceea, continuă președintele — ba scoțîndu-și de sub poala mantiei vîrful pantofiorului lă-

cuit, ba retrăgîndu-și-l — îți ațintiseși ochii asupra Parisului... La Paris... aici președintele parcurse rapid ultima filă a dosarului de pe masă... la Paris, prietene, o comisie de examinatori lipsiți de suflet ți-au spulberat pentru totdeauna visul de a deveni șofer de taxi. Dezamăgit (dar nu disperat), te-ai gîndit să-ți închini rezerva de forțe neîntrebuințate, onorabilei madame Blancharde, absentă din sala de ședințe..."

Cuvintele străine se rostogoleau în timpanele lui Nedacin răpăind zgomotos ca o ploaie de vară. Uriaș și neputincios, cu mîinile atîrnînd în lungul trupului, el se înălța de-asupra mulțimii ca un animal trist venit dintr-o altă lume.

— Voyons, zise pe neașteptate președintele, o văd aici pe nora respectabilei madame Blancharde.

În clipa aceea, o femeie grasă, fără gît, semănînd cu un pește înfășurat în surtuc, alergă cu capul înclinat spre bară. Gîfîind și sufocîndu-se ea-și azvîrli spre cer mînuțele scurte și porni să turuie înșirînd numele și valoarea acțiunilor furate de la madame Blancharde.

— Vă mulțumesc madame, o întrerupse președintele și făcu semn din cap unui bărbat cu figură distinsă care ședea în stînga podiumului.

Ridicîndu-se doar pe jumătate, acesta — procurorul — bolborosi cîteva cuvinte și se așeză. În urma lui se ridică avocatul, un evreu din Kiev naturalizat la Paris. Indignat și parcă cerînd cuiva socoteală, el începu să strige despre Golgota ofițerimii ruse. Cuvintele franțuzești pronunțate nedeslușit i se încurcau și i se sfărîmau în gură, lăsînd să se audă numai terminațiile evreiești. Își sfîrși pledoaria brusc, la fel cum și-o începuse.

Cîteva clipe după asta, președintele îl privi placid, în tăcere, apoi se aplecă scurt spre dreapta, către un bătrînel uscat în tocă și tichiuță, după care se aplecă spre stînga înspre un bătrînel identic.

— Zece ani, prietene, îi zise el apoi blînd lui Nedacin, făcîndu-i un semn amical din cap și prinzînd din zbor dosarul următor azvîrlit cu dibăcie de grefier.

Nemișcat, în poziție de drepți, Nedacin privea înainte ; ochișorii lui decolorați clipeau repede, fruntea teșită i se acoperea de broboane de sudoare.

— T'encaissai dix ans, zise jandarmul în spatele lui, c'est fini mon vieux. Și folosindu-și cu discreție pumnii el începu să-l împingă pe condamnat spre ieșire.

Traducere de : A. M. SUDINSKI

umor

Lui Cavour îi plăcea atît de mult munca și persoanele active, că spunea deseori :

— Dacă vreau ca un lucru să fie făcut repede și bine recurg întotdeauna la serviciile celor care sînt foarte ocupați. Cei liberi n-au niciodată timp să facă ceva.

Un analfabet primește o scrisoare recomandată.

— Semnați aici, îi spuse funcționarul.

— Nu știu să scriu, răspunde adresantul.

— Atunci fă o cruce.

— În numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh...

— Amin, zice funcționarul și-i dă scrisoarea.

În tribunal — 1975.

— Vîrsta dumneavoastră, doamnă.

— Treizeci de ani.

— Cred că v-ar fi cam greu să dovediți.

— Ba eu cred că va fi mai greu pentru dumneavoastră să dovediți contrariul. Registrele stării civile din orașul în care m-am născut au fost distruse de un incendiu în 1930.

La doctor.

O tînără foarte strălucitoare se duce la un doctor celebru care avea faima de a fi foarte laconic. Fără să vorbească îi arată mîna mușcată de o pisică. Doctorul întrebă :

— Zgîrietură ?

— Mușcătură.

— Cîine ?

— Pisică.

— Ieri ?

— Astăzi.

— Dureroasă ?

— Nu.

Medicul pansă rana și întrebă :

— Doamnă ?

— Domnișoară.

— Singură ?

— Da.

— Liberă ?

— Da.

— Vă căsătoriți cu mine ?

— Da.

Și a doua zi erau soț și soție.

Operatorul de film actorului :

— Acțiunea pe care trebuie s-o faci e foarte simplă. N-ai altceva de făcut decît să sari de pe acoperișul ăsta pe cel al casei de peste drum. Totuși, fii atent să nu cazi ! Știi că trebuie să facem economie la peliculă.

BUN RĂMAS LA TOMIS!

Relatarea unei plecări în cursă lungă fragment dintr-un jurnal de bord inedit

Prin hubloul deschis aud voci de pe punte. Sînt marinarii care se debarcă și acei care se-mbarcă: „Cum e comandantul?" „Pîinea lui Dumnezeu". „Dar secundul?" „Așa și așa. Dacă faci treabă, merge." „Dar șeful-mecanic?" „Miere și lapte". „Dar bucătarul?" „Mai bun decît toți bucătarii de pe toate cele șaizeci de nave ale NAVROM-ului!" „Dar nostromul?" „Frecangiu. Iese la pensie și vrea să-l ia sub aripă comandantul." „Cum merge aerul condiționat?" „Merge numai în babord. Ia-ți o cabină în babord că altfel o să scoți o limbă de un cot începînd din Marea Roșie." „Dar cabina mea în ce bord este? În babord. A avut grijă comandantul de mine. Nu voi scoate de căldură o limbă cît Marea Roșie. Dar de ce n-o fi mergînd aerul condiționat în ambele borduri? Din spirit de economie? O să-l întreb pe șeful-mecanic „Miere-și-lapte".

Flotila de șalupe cu nume florale cară ultimii oameni la bordul navei care a ridicat pavilionul P, de plecare. Ora prezenței echipajului stă scrisă cu litere albe pe o tablă neagră: 14h30'. *„Miozotis"* îl aduce pe secund și cîțiva marinari întîrziați. „Narcisa" debarcă două perechi de tineri ofițeri proaspăt căsătoriți care-și sărută soțiile și le șoptesc cuvinte de încurajare. „Doar ești nevastă de navigator! Nu mă face de rîs în fața echipajului! Hai, ștergeți ochișorii și zîmbește, rîzi cu gropițe!" „Crizantema" îl aduce pe șeful-mecanic și pe nostrom, iar „Crinul" pe însuși „Pîinea-lui-Dumnezeu" și pe formidabilul bucătar, comandantul bucătarilor de pe toată flota de cargouri, mineraliere și petroliere! De măiestria lui culinară atîrnă sănătatea și buna dispoziție a întregului echipaj. E un bătrînel scund și vioi ca un cintezoi, mustăți argintii răsucite ca tirbușonul și bujori în obraji. Se face apel la bord. Nu lipsește nimeni. Ba din contră, este un ofițer III în plus. Subsemnatul. Secundul mi se prezintă: „Căpitan Iepure, mă scuzați: *schipărul* nu mi-a anunțat prezența dumneavoastră la bord. Fiți bine venit în sînul familiei noastre de marinari!

Sîntem 42 de membri în echipaj și cu dumneavoastră 43 în cap. Aveți cabină bună. De orice aveți nevoie să vă adresați Tatălui, Fiului și Sfîntului Duh, adică: Comandantului, Secundului și Șefului-mecanic, treimea noastră cea de o ființă." Secundul rîde dezgolindu-și dinții de lup-de-mare: are un trup vînjos, oacheș la față, cu ochii verzi ca scoica. Familiile marinarilor au rămas pe cheu. Mame, neveste, copii. „Ai grijă și bea-ți ceaiul de fierea-pămîntului! Și nu mai trage la măsea!" „Scrie-mi din fiecare port! Nu uita ce mi-ai promis!" „Pune-i meditator să-nvețe pentru examen!" Dialogul marinarilor înșiruiți ca pinguinii la copastie cu cei de pe dig e întrerupt de o voce cavernoasă amplificată de megafoane: „Echipajul la posturile de manevră! Cheamă remorcherul!" Este vocea comandantului. Sirena cheamă remorcherul. Din fața Gării Maritime răspunde sirena de pe remorcherul „Negoiul". E puțin vînt. Vom ieși remorcați dar lăsînd ambele ancore să grapeze fundul, ca să nu ne izbim de cheiuri. Vinciurile au virat lanțurile ancorelor atît cît trebuie. „Mola prova! Mola pupa!" Parîmele sînt trase la bord. Dăm parîma la „Negoiul" care ne va remorca de „coadă" spre mijlocul bazinului. Familiile celor dragi care pleacă ne escortează din ambele borduri îmbarcate pe „Mimoza", „Crizantema", „Crinul", „Miozotis" și „Narcisa". Toate femeile își flutură batistele umezite de lacrimi. Alt grup de soții și copii ne vor urmări plecarea de pe digul farului Constanța. „Negoiul" molează parîma, ne salută din sirenă și se depărtează. Flotila șalupelor cu nume de flori se întoarce la debarcader să-și ia baia de păcură și coji de mandarine. Ieșim printre farurile de la intrarea în bazin, printre brațele uriașelor diguri în construcție: viitorul port oceanic. Comandantul cere binoclul. Îl duce la ochi să-și vadă familia. De sub far,

zeci de brațe flutură baticuri colorate și un șal alb. Comandantul lasă binoclul și își flutură chipiul alb. Îmi flutur și eu pălărioara de pichet marca „Bebe" și o văd pe nevastă-mea fluturîndu-și baticul de cașmir portocaliu. Matei, băiatul meu, o ține protector cu dreapta petrecută pe după umeri. Sirena motonavei „București" salută portul Constanța. Din bazin și din radă ne răspund la salut zeci de sirene de pe vapoarele străine. Mai arunc o privire spre portul care fuge în urmă... Încă mai văd baticul portocaliu... Acum dispare în ceața depărtării... Portul devine o cochilie de stridie albastră din care mai lucește doar perla uriașă a Cazinoului. Bun rămas, Tomis ! Te voi revedea după multe luni de navigație :

Se-afundă portul în albastra ceață...
Un strop de mare-mi șterg pe-obraz rîzînd,
și încă vă mai văd pe toți la față,
și încă vă mai simt pe toți în brațe —
pornesc cu voi în inimă și-n gînd !...

GEORGE DAN

CURIOZITĂȚI TEHNICO-ȘTIINȚIFICE

Vîrsta Nobel

Care este vîrsta deplinei înfloriri a capacității unui fizician ? Această întrebare este în egală măsură interesantă pentru sociologi, specialiști în planificarea științifică și administrativă și, în sfîrșit, pentru fizicienii înșiși. Dar cum să măsori gradul de creativitate sau productivitate a unui om de știință ? Poate după numărul de articole cu caracter științific publicate într-un an ? Însă un articol științific nu seamănă cu alt articol științific. Adesea, acestea sînt scrise de coautori și gradul de participare al fiecăruia este imposibil de stabilit.

Sociologul olandez G. Dimer a construit un grafic de corelare a numărului de laureați ai premiului Nobel pentru fizică cu vîrsta laureatului în timpul creării lucrării premiate cu premiul Nobel. Premiul Nobel este semnul aprecierii internaționale a unei lucrări și este considerat ca o unitate de măsură pentru cele mai reușite lucrări. Iată ce a arătat graficul. Punctul maxim al curbei este la vîrsta de 39 de ani (la această vîrstă revin cel puțin 20 de laureați astfel că statistica nu dispune de suficiente elemente, și precizia lasă mult de dorit). La o analiză amănunțită a graficului se constată un „eșec" al activității productive în perioada dintre 45 și 50 de ani. Acest lucru este, după părerea lui Dimer, legat de faptul că la această vîrstă fizicienii, ca de altfel și alți oameni de știință sînt încărcați cu tot felul de sarcini administrative cu care ei nu sînt obișnuiți.

Tot mai sus !

În apropiere de Nüremberg, pe cea mai înaltă colină, a fost odată un arhitect pe nume Jacober. Pare a fi începutul unui basm. De fapt, întîmplarea se află la granița dintre fabulă și arhitectură.

Acest Jacober nu putea suporta ca un vecin să aibă o casă mai înaltă, mai importantă, decît a sa. El se simțea provocat, în sensul propriu și figurat al termenului, adăugind de fiecare dată casei sale fie un etaj, fie un fronton, fie o aripă, fie o streașină sau o colonadă. Această competiție a durat 35 de ani. În cele din urmă, casa-arlechin a lui Jacober a devenit un volum complex cu 48 de suprafețe de cărămidă, piatră, țiglă sau ciment, cu 100 ferestre și 12 intrări. Interiorul este tot atît de extravagant, cu nivelele sale multiple și neregulate și camerele de înălțimi diverse.

Epilogul este demn de această întîmplare. Bizarul „lucru" construit pe colina din apropierea Nürembergului a fost cumpărat și adăpostește în prezent un azil de bătrîni.

O speranță pentru cardiaci, un medicament distruge cheagurile de sînge care provoacă tromboza

Infarctul a fost înlăturat într-o oră la un cardiac în vîrstă de 64 de ani. Un medicament a distrus cheagul care astupa un vas coronar. Medicamentul a fost adus pînă la locul astupat printr-un tub introdus în arteră. Această experiență a avut loc de curînd la Moscova. Pacientul se simte bine. Încercarea temerară a echipei profesorului Evgheni Ceazov dă speranțe.

La cel de-al V-lea Congres internațional consacrat trombozei, pe care profesorii Jean Pierre Soulier și Jacques Caon l-au organizat nu demult la Paris, s-a vorbit despre speranță.

Astăzi se cunoaște, într-adevăr, cum se formează aceste astupări mortale care obturează venele și arterele.

ION IANCOVESCU

Ion Iancovescu a fost un strălucit actor; de la Cyrano de Bergerac a lui Rostand și pînă la Henric-ul lui Pirandello, de la Albert din „Cafeneaua cea mică" a lui Tristan Bernard și pînă la Pedigo din „Orașul fără advocați" cine, din cei care l-au văzut, poate să dea uitării zecile de roluri în care a evoluat magistral ?! Dar Ion Iancovescu a fost și un rafinat intelectual dublat de un tot atît de rafinat dramaturg; majoritatea pieselor în care a jucat și le-a tradus singur. „Le traduc, spunea el adesea, pentru... limba mea proprie! Mai precis, le scriu din nou pe toate!"

Și a mai fost Ion Iancovescu și un negalat om de spirit; mesele din cafenelele și restaurantele pe care le frecventa erau veșnic asaltate ori pîndite de o puzderie de amatori dispuși oricînd să-i savureze cu lăcomie glumele, anecdotele, gagurile, pînă și scurtele sale intervenții verbale totdeauna din belșug condimentate cu sare și piper și stropite, mai ales, din plin cu acidul celui mai caustic sarcasm!

Dar a mai fost Ion Iancovescu și un excelent Director de teatru care știa și în cele mai crîncene „jene" financiare să se descurce ca nimeni altul...

Iată una din mostrele care ilustrează cu prisosință că,și în această ultimă calitate a sa, apreciatul maestru n-a cunoscut rival!!

La puțină vreme după terminarea războiului, teatrele, în general, o duceau destul de prost. Încasări slabe, bugete impovărătoare, iar publicul, Măria Sa Publicul, deși nu se prea înghesuia la intrare își păstra intacte pretențiile: nu înghițea chiar orice moft în două, trei personaje ci dorea, dimpotrivă, piese solide, cu distribuții complicate, cu montări fastuoase, dorință justificată de altfel după sutele de „spectacole" sumbre jucate timp de mai bine de patru ani pe însăși scena vieții... Și culmea, într-o astfel de penibilă situație nici slujitorii Thaliei, colegii de... suferință artistică ai directorilor, nu se arătau a fi mai înțelegători: nici ei nu consimțeau să facă vreun rabat, își dezbrăcau în văzul lumii marea togă a harului lor și deveneau oameni obișnuiți, oameni care cer, oameni care mănîncă, oameni care trebuie să se îmbrace... Deci: artă de înaltă ținută și „fără un sfanț la buget..." Cum să rezolvi o asemenea ecuație? Numai director de teatru să nu fii pe o astfel de vreme... Și Ion Iancovescu era și, într-una din diminețile acelei cumplite epoci, sta și-și sorbea, acompaniat doar de propriile sale gînduri, cafeaua la o masă la Capșa.

Nu trecuse bine de unsprezece cînd pe ușă apăru, în frunte cu casierul, întreaga trupă! (Era, firește, zi de leafă și oamenii erau nerăbdători s-o încaseze!) Actorii, cu toții, se așezară tăcuți pe unde se mai găsea cîte un loc. Numai casierul rămase singur, interzis, în mijlocul localului...

Maestrul îi oferi cu un gest și lui un scaun apoi după ce sorbi cu zgomot încă o gură din licoarea fierbinte și neagră se

ridică domol și își sprijini brațele lungi și subțiri de marginea mesii, ca un orator versat, gata să-și înceapă spiciul. Dar fulminantul discurs se reduse la un scurt „Mda !" după care strigă :

— Coriolane ! (Coriolan era un vestit ospătar pe care l-am mai apucat și eu la vîrsta albei sale senectuți). Bani de taxi !...

Oamenii din trupă se uitară unii la alții, uluiți...

Coriolan, ca și cînd ar fi datorat acești bani de taxi, își trase din buzunar, cu dexteritate, portmoneul său mare și negru și scoase din el o bancnotă verzuie pe care i-o înmînă maestrului, apoi se înclină și salută cu înaltă distincție ca și cînd s-ar fi aflat în fața unui client care l-a miruit cu un bacșiș gras.

Maestrul surîse mușcîndu-și buza de jos și, ridicînd una din trufașele sale sprîncene, suspină către ai săi :

— Stați aici, călăilor ! Într-o oră sînt îndărăpt ! (În clipele grave folosea arhaisme !)

Zece minute mai apoi Maestrul intra, radiind, ca un zeu, în anticamera cabinetului unui mare industriaș.

— Dumnezeul dumitale în ce împrejurare de viață se află ?!

— E într-o ședință de Consiliu de Administrație și nu poate fi deranjat, îi răspunse pe un ton strict profesional șeful de cabinet.

— Unde ?

— Alături...

Maestrul fără să mai întrebe nimic își trase cu distincție mănușile albe din mîini și se îndreptă spre ușa de... „alături" !

— Maestre, nu vă supărați dar v-am spus doar că nu poate fi deranjat, se scuză, peltic, șeful de cabinet !

— Dar nici n-am de gînd să-l deranjez, simpaticul meu domn ! Vîr doar capul pe ușă, atît cît să mă vază și... gata ! îi răspunse cu dezinvoltură Maestrul și, cu o rapiditate de necrezut, se și execută.

Industriașul, cum îl zări, de acolo, din capul mesei de unde prezida ședința Consiliului de Administrație răsturnat într-un fotoliu, își înălță dreapta spre el și deslipind arătătorul de policar imagină că între degete ar ține un teanc de bancnote. Era un gest discret prin care îl întreba pe artist, în tăcere, de la distanță, cam de ce sumă ar avea nevoie.

Încurajat de gest, Maestrul pătrunse în sala de Consiliu cu tot trupul său, înaintă pe... vîrful picioarelor ca să nu deranjeze, pînă aproape de industriașul care înțepenise cu mîna întinsă în aer și-i desfăcu cu o mișcare abilă degetele ceva mai mult decît acesta le ținea desfăcute. Industriașul fără să se opună și fără să deranjeze în nici un chip noua poziție a degetelor sale se ridică din fotoliu și se îndreptă spre Fichet de unde scoase exact suma ce i se ceruse. Maestrul primi teancul de bancnote, salută radios cu un gest cabotin întreaga adunare, ieși din sala de Consiliu și, după ce îi plăti pentru... amabilitate Șefului de cabinet cu un: „Drăguță, te aștept la mine la teatru să-ți dau cîteva lecții de dicție, absolut în mod gratuit..." o zbughi spre Capșa unde era așteptat.

Cum intră se îndreptă spre casier cu pași marțiali și trîntindu-i teancul de bancnote pe masă i se adresă răstit :

— Ce te zgîiești așa la mine, călăule ! Plătește lefurile la oameni. Apoi se așeză la masa sa și continuă să-și soarbă, în tihnă, cafeaua.

Casierul, ca într-o făcătură de miracol își trase mînecuțele peste mînecile hainei, scoase din servietă Statul de salarii, și vreme de cincisprezece minute își exercită fericit funcția de... casier, achitînd pînă la ultimul sfanț și ultimul figurant ; și, ajuns la capătul operației, cînd constată că suma ce-i fusese adusă a coincis perfect cu suma ce-o avea de plătit, răsuflă ușurat.

Maestrul îi surprinse gestul și suspină mai mult ca să se facă auzit de către Coriolan :

— Al dracului de zgîrcit s-a mai făcut și Mecena ăsta al meu... Mi-a dat totul la fix... Nici o carboavă în plus pentru taxi...

— Nu face nimic, maestre, îi răspunse Coriolan zîmbind mucalit, data vi-

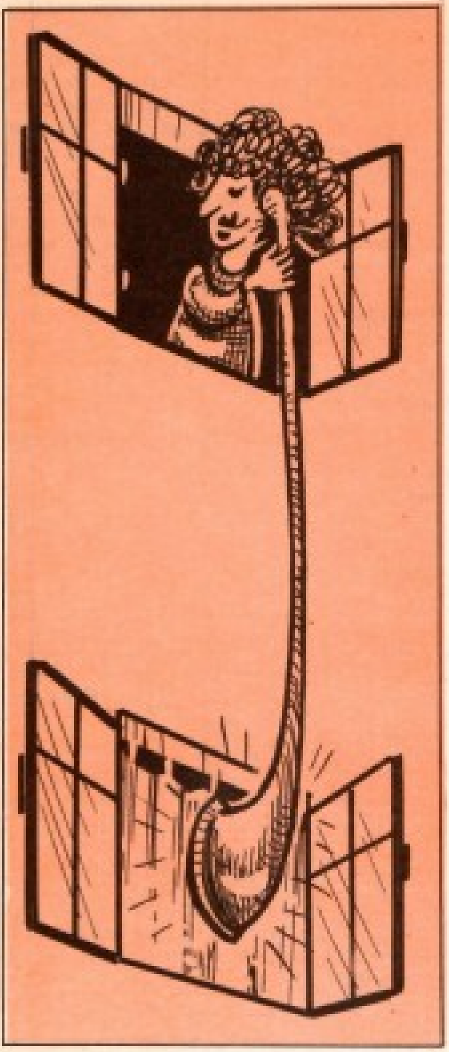

ltoare fiți mai prevăzător și atrăgeți-i atenția !

— A, drăguță, să nu-ți închipui că nu l-am spus-o și azi... replică maestrul, dar s-a prefăcut că uită ! E un joc perfid al lui ; ține de o străveche credință financiară ! E convins că și din asemenea... căpețele de uitare se pot face milioane! Și se fac ! Și lăsînd să-i cadă bărbia în piept — bărbia puternică de om care știe ce vrea, dar și ușor ascuțită ca un bot de vulpe — îl fixă pe Coriolan cu toată strălucirea privirii lui și surise seducător aidoma ca în programele de sală care îi reproduceau figura, mereu aceeasi, poză gîndită așa și numai așa pentru a nu fi confundat niciodată în eternitate.

VINTILĂ ORNARU

GLUME

— Vînătorul I : Care este prima ta amintire din copilărie ?

— Vînătorul II : Mă frate-meu, într-o zi eram în cărucior. La un moment dat au căzut peste obrazul meu cîțiva fulgi de zăpadă. Am deschis atunci gura, ca să întreb ce era, dar mi-am dat seama că nu știam încă să vorbesc și astfel n-am spus nimic.

— Dragă, dar mai slăbește-mă cu ceasul. La fiecare oră îl pui să sune.

— Ssst. Să creadă vecinii că avem telefon.

O discuție la telefon

Căpitanul de miliție: — Alo, tovarășe Popescu, mi se pare că am găsit-o pe soția dumitale.

Popescu — Adevărat ? Și ce spune ?

Căpitanul de miliție — Nimic. Nu scoate nici o vorbă.

Popescu — Atunci ați greșit, nu e nevastă-mea.

Testator chibzuit

Un bătrîn bogătaș își face testamentul, lăsînd o parte de moștenire și servitorilor săi.

— Pentru ce, zice notarul, dai mai puțin celor vechi decît celor mai noi ?

— Pentru că aceștia din urmă n-au avut atît de mult timp ca să mă fure...

Marinarul (care nu poate să-și înnoade cravata) :

— Și cînd te gîndești, nene, că eu fac douăzeci și cinci de noduri pe oră.

— Mai ai vinul pe care ni l-ai servit anul trecut ?

— Desigur.

— Bine ; o să ne oprim cînd n-o să-l mai ai !

— Nelule, du-te și spune bună seara, sărut-o pe domnișoara Nety și du-te la culcare.

— La culcare mă duc... dar n-o sărut că mi-e frică...

— De ce ?

— Pentru că și tata s-a dus aseară s-o sărute pe domnișoara Nety și... i-a tras două palme.

Știați că?

...Fulton, unul dintre realizatorii mașinii cu aburi, a fost bijutier ?...

...Un cal de șase ani trebuie să aibă 40 de dinți ?...

...Deși s-a băut cafea și în Evul mediu, ea nu a fost îndulcită cu zahăr decît în 1625 și nu a fost amestecată cu lapte decît în 1660 ?...

...Pe tot globul pămîntesc trăiesc astăzi numai 300 elefanți albi, o specie pe cale de dispariție ?...

...Invenția cheii yale este socotită ca aparținînd unui țăran român și că pentru prima oară ea a fost făcută din lemn ?...

...În decursul existenței ei, albina regină face pînă la 60.000 de ouă ?...

...Milionarul David Geigor a trăit ultimii ani ai vieții în cea mai neagră mizerie, murind la vîrsta de 87 de ani într-un azil din Florida... lăsînd o moștenire de 1.500.000 dolari ?...

...Localitatea Albi din Franța, cunoscută ca fiind locul de naștere al lui Toulouse Lautrec, are o catedrală veche de secole, la construcția căreia s-a utilizat mortarul amestecat cu vin în loc de apă ?...

...Automobilul de-a lungul existenței sale a pricinuit moartea a 25 milioane de persoane ?...

...În Anglia Russel Winn a inventat o mașină care umblă pe... pereți. Mașina înaintează pe pereți datorită unor roți din cauciuc de forma unor pompe aspiratoare?...

...Cea mai caldă apă marină cu o temperatură de 35° la suprafață se află în Golful Persic ?...

...Aeroportul din La Paz, capitala Boliviei, este cel mai înalt aeroport din lume. El este situat la o altitudine de 4.130 m ?...

...Cea mai sărată apă este cea din Marea Roșie. (Conține 4% sare.) ?...

...În Bhutan (Asia) a fost emisă o serie de mărci poștale din hîrtie-aluminium pe care se află gravate melodii naționale ?...

...Din sîmburi de struguri se face ulei... din circa 3.000 vagoane de sîmburi se fac circa 300 vagoane de untdelemn... ?

...Pe pămînt sînt circa 600 vulcani activi și cîteva mii stinși... Aceștia din urmă fiind cei mai periculoși ?...

...Americanul Andy Hupel în vîrstă de 26 ani a jucat neîntrerupt 81 de ore tenis de masă. Adică mai bine de trei zile și trei nopți, luînd, ce-i drept, o pauză de cinci minute la fiecare oră. În această partidă maraton a „consumat" 80 de mingi, o pereche de pantofi și 28 de parteneri ?...

...În nordul Finlandei anual mor, în accidente de circulație, mii de reni folosiți în tracțiunea atelajelor ?...

...Cel mai înalt hotel din lume și-a deschis porțile în orașul Atlanta capitala statului Georgia (SUA). Proiectat de arhitectul John Portman, edificiul în formă circulară are o înălțime de 230 m, 70 de etaje, (la ultimul se află săli de conferințe și un restaurant) și 1100 camere.

În holul de intrare al hotelului zgîrie-nori a fost amplasat un lac artificial cu o suprafață de aproape 2.000 metri pătrați ?...

...Boxerul american de categorie ușoară Roy Holloway a încetat din viață la un spital din Las Vegas după cea de a X-a rundă și ultima a meciului pe care îl susținea în compania lui Miguel Mayon. A fost proiectat peste corzile ringului și în cădere s-a lovit puternic la cap de masa Presei, intrînd imediat în comă ?...

...Stiloul a fost cunoscut încă de acum 4000 de ani în Egipt ? În mormîntul Faraonului Tutankamon s-a găsit un stilou. Acesta era făcut dintr-o bucată de stuf de grosimea unui creion, ascuțit la un capăt, iar la celălalt capăt era saturat cu un lichid negru, care se scurgea prin fibrele stufului la capătul ascuțit cu care se scria... ?

...Stuttgart este un oraș mare din Germania. Denumirea lui vine de la o crescătorie de cai care exista într-un trecut îndepărtat pe locul unde s-a ridicat apoi urbea. „Stutte" în limba germană înseamnă iapă, iar „Garten" — grădină. Deci în traducere ar veni, „Grădina iepelor" ?...

...Floarea de agavă, care este o varietate a cactusului, înflorește o dată la o sută de ani ?...

...Indienii au fost aceia care au inventat cifra 0 (zero)? Lipsa acestei cifre a frînat mult timp dezvoltarea matematicii ?...

...Primele cretoane în forma pe care o cunoaștem noi au fost fabricate în Europa în 1664 ?...

UNA BUNĂ & !!!!!!!!

Povestire științifico-fantastică de marele scriitor american

ISAAC ASIMOV

Mașina în fața căreia stătea Noel Meyerhof îl reducea la proporțiile unui pitic, cu toate acestea el vorbea cu siguranța dezinvoltă a celui care se știe indiscutabil stăpîn. „Johnson — spunea el — întorcîndu-se dintr-o călătorie de afaceri, intră la el acasă pe neașteptate și-și găsește soția în brațele celui mai bun prieten. Face un pas înapoi, clătinîndu-se, și zice: Max, eu sînt soțul acestei doamne, și prin urmare e datoria mea să... Dar tu ?..."

„Bun, își spuse Meyerhof în gînd, să lăsăm asta să se distileze în pîntecul aparatului".

— Alo, se auzi atunci o voce din spate.

Meyerhof așeză aparatul în punctul mort și se întoarse brusc:

— Lucrez. N-ai bătut la ușă ?

Era Thimothy Wistler, analistul-șef, un prieten. Dar încruntă din sprincene ca și cînd ar fi fost vorba de un străin.

— Am bătut, spuse Wistler, dar n-ai răspuns. Semnalul roșu nu era aprins.

Meyerhof mormăi ceva indistinct. Privea mașina, această masă de rațiune solidificată, lungă de 15 km. și numită Multivac, creierul electronic cel mai complex construit vreodată. Răspunse:

— Lucrez, ai ceva important să-mi comunici ?

— Nimic urgent, vroiam doar să-ți spun că sînt niște lacune în răspunsul asupra hiperspațialului.

Se îndreptă spre ușă, dar se întoarse din mers:

— Lucrai ?

— Da, te deranjează ?

— Mi s-a părut că-i povesteai Multivacului unul din bancurile dumitale bune...

— Și de ce nu ? replică Meyerhof.

— Așadar, nu m-am înșelat ?

— Nu.

— Bine, dar de ce ?

Meyerhof își măsură interlocutorul:

— N-am de dat socoteală nimănui.

— Scuză-mă, am fost indiscret. Pentru că lucrezi, te las. Încă o dată, mii de scuze.

Wistler ieși. Meyerhof branșă din nou mașina. „În timp ce vaporul traversa marea foarte agitată, un marinar zărește un pasager vizibil în suferință. Îl bate prietenește pe spate și-l încurajează: „Curaj domnule, nimeni n-a murit din rău de mare". Pasagerul îl privește cu ochi tulburi și rostește cu o voce stinsă: „Nu spune asta, prietene, nu spune asta. Numai speranța morții mă mai ține în viață".

Timothy Wistler plecase preocupat. Trecînd prin fața biroului secretarei o salută cu un ușor semn din cap. Îi răspunse zîmbindu-i. În secolul XXI o secretară umană pare arhaică, gîndi el. Dar e mai plăcută la privit decît un robot...

Cînd pătrunse în biroul lui Abram Trask, reprezentantul oficial al guvernului era absorbit de activitatea delicată a aprinsului pipei. Ochii lui negri se întoarseră spre vizitator.

— A, Wistler, bine-ai venit ! ia loc, te rog.

Wistler se așeză pe un scaun.

— Cred că s-a ivit o problemă.

Trask zîmbi:

— Sper că nu una tehnică. Eu nu-s decît un politician nevinovat. (Era una din frazele lui favorite).

— Este vorba de Meyerhof.

Trask păru emoționat: „Ești sigur?"

— Absolut.

Wistler înțelegea foarte bine reacția interlocutorului său. Trask era reprezentantul oficial al guvernului, avînd în sarcină Divizia de creiere-robot și Automatizare. Se ocupa de toate problemele privind oamenii ce deserveau Multivacul, desigur, dar un Mare Maestru ca Meyerhof era altceva decît o simplă ființă omenească.

Din timpurile cele mai îndepărtate ale Multivacului se ivea acum o problemă majoră. Multivacul putea rezolva absolut toate problemele, putea răspunde la toate întrebările. Totuși, cunoștințele acumulîndu-se într-un ritm din ce în ce mai rapid, întrebările de pus deveneau din ce în ce mai puține. Trebuia, ca să poți găsi o întrebare, multă imaginație și intuiție, cu alte cuvinte să ai facultățile pe care le posedă un Mare Maestru al șahului și care îi permit să decripteze grilele eschierului pentru a afla în cîteva minute cea mai bună mișcare posibilă.

Trask se agita neliniștit.

— Dar ce face Meyerhof?

— Pune Multivacului niște întrebări care... euh, care...

— Ei bine, și ce-i cu asta? Nu poți împiedica un Mare Maestru să pună orice întrebare dorește. Dumneata nu ești calificat să judeci valoarea acestor întrebări, o știi prea bine, Wistler.

— Desigur, știu asta, dar îl știu și pe Meyerhof. L-ai cunoscut vreodată?

— Sfinte doamne, nu. Parcă întîlnești personal un Mare Maestru?

— Nu vorbi așa, Trask. Sînt și ei niște ființe umane de care trebuie să ne fie milă. Imaginează-ți ce înseamnă să fii un Mare Maestru: să n-ai decît o duzină de confrați care să-ți semene în întreaga lume; să știi că nu se descoperă decît unul sau doi în fiecare generație; să-ți spui că lumea depinde de tine, că mii de matematicieni, de psihologi, de fizicieni se bizuie pe tine. Îți dai seama cum se simte un astfel de om?

Trask înălță din umeri.

— Eu m-aș simți regele universului.

— Nu cred, replică analistul-șef. Nu se simt regii nimănui, n-au pe nimeni egal cu care să vorbească, au sentimentul că sînt singuri. Ascultă-mă: Meyerhof nu lasă să-i scape nici o ocazie de a se afla în societate. N-are nici o înclinație pentru relații sociale și totuși își dă silința să fie mereu printre oameni. Și știi ce face cînd se află în compania noastră?

— N-am idee, răspunse omul guvernului.

— Spune bancuri!

— Adică?

— Povestește anecdote. Excelente, de altfel. E teribil. Are un fel irezistibil de a le povesti, chiar pe cele mai proaste sau pe cele știute de toți. Asta-i un dar.

— Perfect, și ce vezi rău în asta?

— Să presupunem că Meyerhof își pierde simțul umorului.

Trask îl privi descumpănit.

— Ce vrei să spui?

— Dacă ar începe să se repete? Dacă publicul ar începe să rîdă mai puțin spontan sau ar înceta pur și simplu să rîdă? Ar fi de-ajuns. Or nu-i putem permite să fie nefericit. Cine știe dacă asta nu i-ar afecta intuiția.

— Fără îndoială. Dar Meyerhof a ajuns aici? Începe să se repete?

— Nu, însă el crede că da.

— De unde știi?

— L-am auzit povestindu-și anecdotele Multivacului.

— Nu se poate!

— Am intrat la el fără să bat în ușă și l-am surprins. M-a dat afară, era furios. De obicei e foarte amabil. E semnificativ că a fost tulburat în așa hal de intruziunea mea. Ce e sigur e că povestea un banc Multivacului. Sînt convins că făcea parte dintr-o serie.

— Dar cu ce scop?

Wistler ridică din umeri.

— Am ideea mea în această privință. Cred că încearcă să constituie un stoc de anecdote în memoria Multivacului, în așa fel încît să obțină altele noi. Înțelegi ce vreau să spun. E pe cale să elaboreze un umorist mecanic, pentru a avea la dispoziție un număr infinit de bancuri. În acest fel scapă de spaima de a-și pierde inspirația.

— Sfinte dumnezeule!

— Obiectiv vorbind, se poate ca faptul să nu fie rău în sine, dar consider ca un semn îngrijorător că un Mare Maestru începe să utilizeze Multivacul pentru a-și rezolva probleme personale. Toți Marii Maeștri posedă o oarecare instabilitate mentală inerent. Meyerhof se apropie poate de limita periculoasă.

— Ce sugerezi, deci? întrebă Trask cu voce tremurătoare.

— Trebuie mai întîi verificată ipoteza mea. Sînt poate prea legat de el pentru a-l judeca bine. În orice caz, nu mă pricep să judec oamenii. Dumneata ești un politician, problema e mai degrabă de resortul dumitale.

Trask ezită înainte de a răspunde.

— O să mă ocup eu, zise el.

Între două anecdote, sosi convocarea. Meyerhof opri circuitul, puse semnalul roșu care bara intrarea în laborator în absența sa și se îndreptă spre biroul lui Trask. Trask tuși. Se simțea intimidat.

— Spre marele meu regret, n-am avut

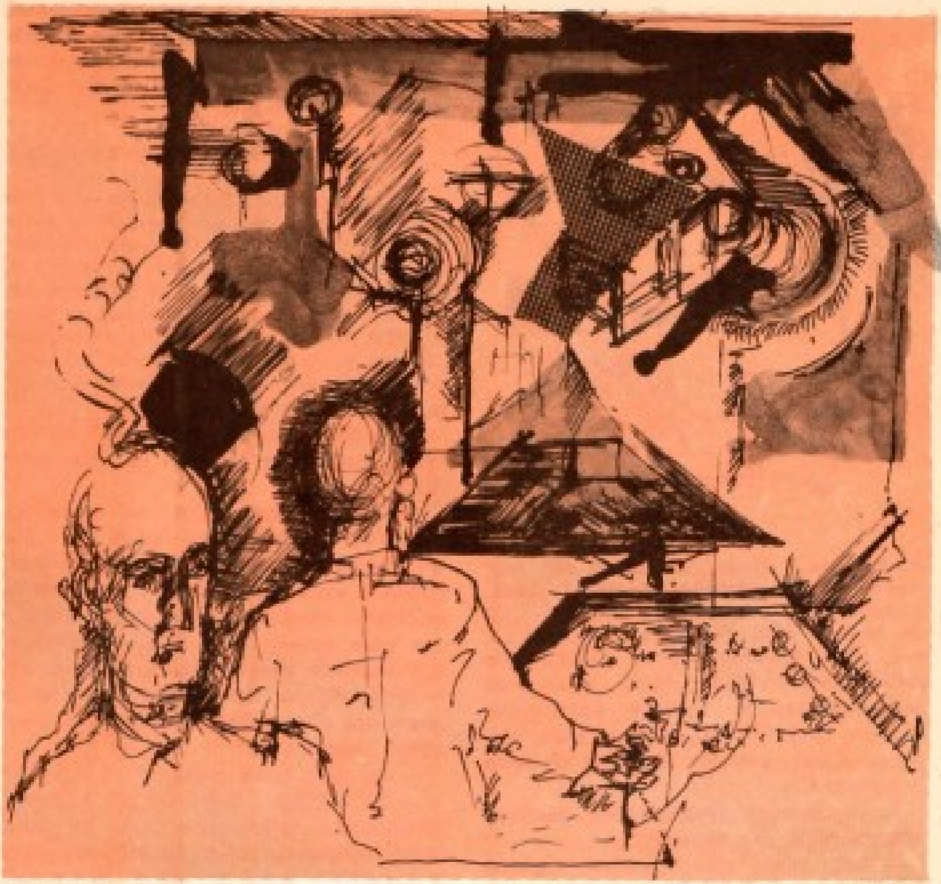

pînă acum ocazia să ne cunoaştem.

— V-am trimis rapoarte, replică sec Meyerhof.

Trask îl privea cu atenţie, detaliindu-i chipul sever, dificil să ţi-l imaginezi povestind bancuri.

— Ăă... Se pare că aveţi o minunată rezervă de anecdote.

— Într-adevăr, sînt considerat un glumeţ...

— Nimeni nu foloseşte o asemenea expresie în legătură cu dumneavoastră. Mi s-a spus însă...

— La naiba! Totuşi, să vă spun una bună, vreţi ?

— Desigur, cu plăcere (Trask se străduia să pară cordial).

— Foarte bine. Ascultaţi. „Doamna John privi tichetul-horoscop ieşit din automatul pe care se aşezase soţul ei după ce introdusese un penny. „George; zise ea, scrie aici că eşti tandru, inteligent, prevenitor, descurcăreţ şi că placi femeilor." După care întoarse tichetul şi adaugă: „S-au înşelat pînă şi în privinţa greutăţii".

Trask începu să rîdă. Era imposibil să nu rîzi. Poanta bancului era previzibilă şi, totuşi, vocea de falset pe care o folosise Meyerhof şi expresia dispreţuitoare pe care o luase chipul său erau irezistibile. Trask rîdea cu hohote.

— De ce oare e comic ? întrebă brusc Meyerhof.

Trask conteni din rîs.

— Poftim ?

— Întrebam de ce oare e comic ? Pentru ce aţi rîs ?

— Ei bine, ultima frază aruncă o lumină nouă asupra celor precedente. Caracterul neaşteptat...

— Fapt este că, zise Meyerhof, am descris un soţ umilit de soţia sa; căsătoria lor e un asemenea eşec încît ea e convinsă că soţul nu posedă nici o calitate. Şi totuşi, asta v-a făcut să rîdeţi. Dacă aţi fi în locul soţului aţi găsi că e haziu ? Să încercăm alt banc: Abner stă la căpătîiul soţiei sale şi plînge disperat. Soţia, pe patul de moarte, îşi adună ultimele forţe şi se ridică într-un cot. „Abner,

suspină ea, Abner, nu vreau să mor înainte de a-ţi mărturisi păcatele." „Lasă, scumpa mea, murmură el tulburat". „Ba da, trebuie să-ţi mărturisesc păcatul comis, altfel sufletul meu nu va cunoaşte pacea. Te-am înşelat, Abner, ţi-am fost necredincioasă. În această casă, chiar, acum o lună..." „Ştiu, scumpa mea, răspunde Abner, ştiu tot, altfel de ce te-aş fi otrăvit ?"

Trask încercă disperat să-şi păstreze singele rece, dar degeaba.

— Iată, deci, zise Meyerhof, o glumă bună. Adulterul, Moartea. Foarte caraghios.

— Dar s-au scris cărţi care analizează umorul.

— Am citit o mulţime dintre ele şi, mai mult, cea mai mare parte am citit-o în faţa Multivacului. Unii susţin că rîdem pentru că ne simţim superiori personajelor din anecdote. Alţii susţin că ar fi vorba de revelaţia unei incongruităţi, sau de o cădere subită a tensiunii, sau de reinterpretarea rapidă a unor evenimente. Dar cutare banc provoacă rîsul unei persoane şi lasă rece pe alta. Ceea ce e important, e că omul e singurul animal înzestrat cu simţul umorului, singurul animal care rîde.

— Înţeleg, exclamă deodată Trask. Încercaţi să analizaţi umorul. Acesta e motivul pentru care transmiteţi bancuri Multivacului.

— Cine v-a spus asta ? Wistler?

— Da, dar...

— Vreţi să-mi retrageţi dreptul de a pune Multivacului orice întrebare doresc ?

— Nici nu mă gîndesc, spuse Trask.

— Un lucru mă frămîntă (Meyerhof părea că vorbeşte singur). Nu analiza umorului încerc eu, ci aş vrea să pun două întrebări Multivacului.

— Şi care sînt acestea ?

— Prima e : de unde vin bancurile ?

— Cum ?

— Da, cine le-a fabricat ? Nu ştiu cîte sute sau poate mii am povestit în viaţa mea, dar adevărul e că n-am inventat niciunul ! N-am făcut decît să le repet. Fie că le citisem, fie că le auzisem, iar cei care le-au scris sau povestit nu le-au inventat nici ei. N-am întîlnit pe nimeni care să se laude că a inventat un banc. Toţi spun : am auzit una bună. Dar de fapt, cine le inventează ?

— Şi asta vreţi să descoperiţi ? întrebă Trask gîndindu-se în sinea lui : dar oare cui îi pasă ?

— Da. Reflectaţi puţin : nu numai că bancurile sînt totdeauna vechi, dar ele trebuie să fie vechi pentru a avea haz. Există o varietate de umor care poate fi originală : calamburul. Am auzit calambururi care erau în mod evident inventate sub impresia momentului. Eu însumi am inventat cîteva. Dar nimeni nu rîde la asemenea glume. Umorul original nu provoacă rîsul. De ce ?

— De fapt, habar n-am.

— Să căutăm. După ce am transmis Multivacului toate informaţiile pe care le-am considerat utile asupra umorului, îi povestesc acum un număr de bancuri selecţionate. Vreau să-i cer să stabilească originea acestor istorii, dacă poate. Şi fiindcă Wistler este la curent şi a găsit necesar să vă facă un raport, anunţaţi-l să fie gata pentru analiză poimîine.

— Desigur. Aş putea asista şi eu ?

Meyerhof fu de acord, prezenţa lui Trask îl lăsa rece.

— Ug, omul cavernelor — începu să povestească Meyerhof — îşi văzu consoarta alergînd spre el disperată. Ug ! strigă ea, un tigru a intrat în cavernă ! Ug mormăi şi continuă să roadă osul de bizon. „Ce vrei să facem ? spuse el. Cui îi pasă de ce se poate întîmpla unui tigru ?" Era ultima anecdotă. Meyerhof putea să interogheze maşina.

— Nu văd nimic rău în asta, îi spuse Trask lui Wistler. Mi-a explicat foarte binevoitor ce vrea să facă. E curios, dar nu ilegal.

— Ceea ce pretinde că vrea să facă, rectifică Wistler.

— Nu pot stînjeni lucrările unui Mare Maestru din pricina unei simple bănuieli.

Mi s-a părut destul de bizar, dar așa sint Marii Maeștri, niște ființe bizare.

— Să folosești Multivacul pentru a afla cum iau naștere bancurile, bombăni nemulțumit analistul-șef, nu e o nebunie?

— Ce vrei, replică Trask, știința a progresat in așa măsură incit doar chestiunile ridicole au rămas fără răspuns, celelalte au fost puse și rezolvate de mult.

— Sint totuși neliniștit.

— Știm ce avem de făcut: să-l vedem pe Meyerhof și să analizăm răspunsul Multivacului... dacă va fi un răspuns.

Trask incerca să urmărească detaliile operațiilor. Vedea cum se desfășoară un fel de bandă pe care niște mici puncte formau arabescuri misterioase. Marele Maestru stătea cu spatele la mașină: indiferență reală sau simulată? Wistler însă examina cu grijă banda. Purta pe cap o cască de telefonist și, inarmat cu un microfon, dădea instrucțiuni asistenților care lucrau în celelalte încăperi. Trecuse o oră și Wistler părea din ce în ce mai agitat. Deodată își ridică privirile spre cei doi de alături și începu să bolborosească: „E de necre...", apoi se intrerupse și-și reluă lucrul. În cele din urmă spuse cu o voce răgușită:

— Pot să vă dau un răspuns oficial.

— Te ascultăm, zise Meyerhof; Trask încuviință din cap.

— Multivacul răspunde că e vorba de o origine extraterestră!

— Ce spui? exclamă Trask.

— Glumele de care ridem n-au fost inventate de oameni. Multivacul a analizat toate datele care i-au fost furnizate și singura soluție posibilă este că o inteligență extraterestră a compus bancurile, toate bancurile, și le-a plasat în anumite creiere omenești. În momente și locuri anume alese, în așa fel ca nici un om să nu-și poată aminti că le-a inventat. Toate bancurile ulterioare nu sint decit variațiuni minore și adaptări ale acestor teme originare.

— Dar de ce? întrebă Trask, de ce?

— Multivacul spune, reluă Wistler, că singurul scop posibil e că bancurile sint destinate unui studiu privind psihologia umană. Aceste inteligențe străine studiază psihologia omului notind reacțiile individuale la anecdote ingrijit selecționate. Fiecare om reacționează diferit. E probabil că aceste inteligențe procedează cu noi așa cum noi procedăm studiind psihologia șoarecilor făcindu-i să evolueze într-un labirint...

Trask luă cuvintul. Privirea ii era fixă și rătăcită.

— Marele Maestru a spus că omul e singurul animal dotat cu simțul umorului. S-ar părea deci că acest simț al umorului ne vine din exterior.

— Iar la umorul nostru, care provine din interior, nu se ride. Mă refer la calambururi, adăugă Meyerhof in culmea excitației.

— E probabil, spuse Wistler, că extratereștii împiedică reacțiile la glumele spontane pentru a evita orice confuzie.

— Am pus două intrebări, zise Meyerhof. Pină acum numai prima a fost rezolvată. Multivacul posedă suficiente date pentru a răspunde și la a doua.

— Care era a doua intrebare, zise Wistler zdrobit.

— Am întrebat: ce consecințe va avea pentru rasa umană răspunsul la prima mea intrebare?

— De ce să întrebi asta? spuse Trask.

— Pentru că e intrebarea care se impune, răspunse Meyerhof.

— N-are rost, n-are nici un rost, spuse Trask.

Cu dinții incleștați, Wistler lucra în tăcere. Puse din nou in funcțiune Multivacul. Trecu încă o oră.

— E un adevărat coșmar! ricană Wistler.

— Care e răspunsul? întrebă Meyerhof. Mă interesează reflecțiile Multivacului, nu ale dumitale.

— Perfect. Iată: Multivacul declară că de îndată ce un singur om va descoperi adevărul asupra acestei metode de analiză psihologică a spiritului uman, ea va deveni inutilă ca tehnică obiectivă pentru acele puteri extraterestre care o folosesc în prezent.

— Vrei să spui că nu vor mai transmite bancuri omenirii? întrebă Trask cu voce stinsă.

— Nici un banc de acum încolo. Multivacul a spus: de acum încolo. Experiența s-a terminat. O nouă tehnică va trebui să fie pusă la punct.

— Multivacul are dreptate, spuse Meyerhof.

— Știu, făcu Wistler speriat.

— Da, fără îndoială, adăugă Trask oftind.

— S-a terminat, într-adevăr, spuse Meyerhof. Sfirșit. Încerc de cinci minute și nu-mi vine în minte niciunul. Nici un banc. Și ce e mai grozav e că sint convins că, dacă voi citi vreunul într-o carte, n-o să rid deloc...

În românește de PETRE PINTILIE

Baladă despre familia Petrescu din sectorul 5 care a ajuns în sfîrșit la un „modus vivendi"

Ești exact așa cum mi-am imaginat eroina viitorului meu scenariu: profilul soției mele, ochii fiicei mele, vîrsta nepoatei mele...

Inițial s-au iubit enorm. A fost chiar ceea ce se numește un „coup de foudre". Își trimiteau rozele răvașe de iubire nu prin poștă, ci și le lăsau cotidian și melancolic în scorburile copacilor din Cișmigiu. Relativ repede flacăra reciprocă a căpătat girul legalității. S-au căsătorit și de comun acord au hotărît să facă pe dracu în patru ca să fie fericiți pînă la sfîrșitul vieții. Un timp planul de beatitudine conjugală a dat rezultate remarcabile. Se iubeau, erau veseli, n-aveau nevoie decît de ei înșiși și de confortul strict necesar.

Nemulțumirile au apărut odată cu primele progrese culturale și economice. Și-au cumpărat o vilă la Breaza și l-au descoperit pe Brahms. Atît vila, cît și Brahms loveau în armonia lor conjugală. Amîndoi simțeau nevoia de altceva, de ceva mai straniu și mai extraconjugal.

După ultima avansare, el i-a spus cu o voce stinsă și exemplară.

— Nu înțeleg de ce tu nu mă înșeli. Dacă insiști în virtutea ta o să ajungem de risul cunoscuților. O să se spună despre noi că sîntem niște conservatori, că nu trăim în secolul douăzeci.

— Nu pot, i-a răspuns ea, îmbujorîndu-se fără convingere și cu presentimentul tonic al vulnerabilității viitoare. Te iubesc și nu mai am nimic de adăugat.

De la această discuție s-a declanșat drama. După zeci de certuri, țipete, insulte, amenințări, crize atît de isterie cît și de gelozie, peste cîmpia pîrjolită a fericirii matrimoniale s-a lăsat liniștea. Frumosul și cîndva albastrul domiciliu conjugal se transformase într-o haltă unde legitimii doar se odihneau și plecau mai departe. Soții nu-și mai exprimau aversiunea prin cuvinte, ci numai ignorîndu-se reciproc. Ostilitățile, în forma lor violentă, s-au stins, s-au îngălbenit, ei au ajuns în sfîrșit, tîrîndu-se pe brînci, la un „modus vivendi"... O doamne, ce progres, și-au cumpărat și ei cîini, au ajuns și ei la un „modus vivendi". Fiecare își are viața lui. Ea închide frumoșii ei ochi căprui. El închide frumoșii lui ochi albaștri. Din cînd în cînd, în nopțile cu lună, problemele strict administrative îi silesc să rămînă împreună, și înfricoșați de căpițele și maldărele de recipise și chitanțe, își spun cu politicoasă suferință: ce frumos ar fi putut să fie... Unul din ei răspunde la fel de tragic și de bine crescut: acum e prea tîrziu...

TEODOR MAZILU

GLOSĂ LA MIORIȚA

Miorița, așa cum a transmis-o pentru noi de două ori boierul Alecsandri (boier al spiritului și al Mirceștilor), este o comoară ivită norocos simțirii noastre după despicarea unei mirabile falii în pămîntul amar și dulce al începuturilor neamului nostru. Mai apoi, perforată de ape fumegătoare și nuferi extatici matca a mai dezvelit aceiași comoară cu alt chip și noi am strîns relicvele scumpe și le-am spălat cu lacrima bunilor și străbunilor noștri și le-am lăsat să doarmă în raclele translucide ale memoriei. Cîte un motiv ori vreun vers al Mioriței noastre a mai fost exhumat și din pămîntul de flori al altor graiuri, dar parcă nici unul din odoarele în stare să formeze și lumineze veșnicii nu poartă pe ele atît argint lunar și-atîta feerică brumă.

Biblioteci orgolioase încearcă să-i explice misterul ca și cînd am putea povesti tainele mașinăriilor ninsorii ori ale nașterii dulcelui în poamă, ca și cînd am putea privi prin pielea pietrelor sîngele nisipurilor, ca și cînd în ochii noștri osteniți de vedere s-ar putea răsfrînge imperceptibila creștere a firului de iarbă...

Ni s-a părut că le putem citi în ea, pe netezimile cleștarelor ei, chipurile și amintirile, dar Miorița e mitul fundamental și nu total al românului pe

care nici pleoapa ciclonică a unei legende copleşitoare nu-l poate cuprinde pe de-a-ntregul. Mioriţa e doar paftaua cu contur solar care ne-a împodobit străvezimile, pragurile primordiale şi nu ne lăsăm zidiţi în mortarul ei ca într-un zid de mînăstire cu neputinţă de înălţat altfel. Litania Ciobanului nu e a resemnării în faţa unei inexorabile stingeri ci coborîre — ori poate mai bine urcare — într-o altă condiţie; moartea lui va fi doar o vamă dată dorului de a se putea reîntrupa şi reîntruchipa altcum, cu mai multe virtuţi, în peisagii cu arbori, alţii, sub un soare nemişcat. Văd în perspectiva acestei mărturii, pe care ciobanul şi-o gîndeşte cu luciditate gospodărească, visul nostru de a deveni mai puternici, mai buni şi mai frumoşi chiar plătind tributuri teribile, înfruntînd chiar moartea.

Pentru că nu mă las robit de patima (zice-se modernă) de a tălmăci istoriile sfinte cu cheile comode ale romanţului poliţist, refuz să citesc Mioriţa cu gîndul de a găsi o victimă şi un — ori mai mulţi — ucigaşi.

Refuz să localizez geografia (geografia e o invenţie mai tîrzie decît mitul) vetrelor celor ce vînează paşii ciobanului din Mioriţa. Moldoveanul, ungureanul, vrînceanul sînt doar sugestiile a trei puncte cardinale (din patru cîte ni se spune că sînt) semnificînd departele şi de departele chiar dacă pe vremea Poetului care a îngînat mai întîi sunetele baladei (la început cu gură de copil, ştirbă de geniu) miazănoaptea şi miazăziua existau fără sculele cartografilor.

Ciobanul înfruntă moartea, eşecul capital, neîmplinirea şi nu umbre turnate în carne ca a lui. Se bate şi se simte condamnat la pierdere şi pierzare în luptă cu destinul implacabil căruia truda lui singuratică nu i se poate opune. El vădeşte nu neputinţa de a înfrunta gerul sfîrşitului, nu leneşă şi înlăcrimată renunţare ci puterea de a se privi cu limpezime măsurîndu-şi forţele şi clipele cîte i-au mai rămas de trăit cu demnitatea eroilor din tragediile (cu care e de-un leat), el îşi stăpîneşte durerea şi se rosteşte, testamentar, invocînd (prezenţe familiare pentru el) puterile cosmice şi darurile pămîntului să-i mărginească loc de îngropăciune.

Ori de somn vremelnic. Fiindcă cenuşa celui ars sub *stele făclii*, provocînd greoaia rupere de pe boltă a unui astru, sorocit unei nunţi la care munţii pot preoţi iar păsările iscă nemaiauzite euritmii, o asemenea cenuşă se va putea mereu întoarce în cerdacul Maicei bătrîne, cu viaţa necheltuită.

Şi n-a fost altfel. Cînd i-a fost dat istoriei să se nască şi ea, mai tînără decît Mioriţa, voievozii frescelor au căpătat chipul şi şi-au luat trup din ochiurile de basm în care licărea umbra ciobanului.

„Mîndru ciobănel,
Tras printr-un inel,
Feţişoara lui,
Spuma laptelui,
Musteţioara lui
Spicul grîului,
Perişorul lui,
Pana corbului,
Ochişoara lui
Mura cîmpului".

A fost acesta izvorul devenirilor noastre.

Cînd în iarna anului 1850 o măicuţă bătrînă şi-a născut fiul căruia i-a zis Mihai şi căruia noi i-am spus mai apoi Eminescu, pruncul nu semăna cu altcineva decît cu Fiul-basmului, din Mioriţa. Nici unul din portretele eminesciene nu are precizia liniilor portretului din Mioriţa.

Mioriţa e o legendă care nu moare. Care nu stagnează. Nu-şi preface ca odinioară stihurile, ispitite de noi şlefuiri, dar nici nu-şi refuză mişcarea. (Tot aşa, într-un epitaf pe care şi l-a compus cîntăreţul de psalt Anton Pann zicea despre cinstita mînă a vicleniei sale şi a domniei sale că *la scris mereu şedea*).

Mioriţa e vie în dorul nostru de a ne păstra avuţiile neamului. Şi avuţiile sufletelor. În iubirea pentru leagănul părintesc, pentru ctitorii fiinţei poporului românesc. Mioriţa ne certifică şi în contemporaneitatea miracolelor tehnice ataşamentul faţă de frumuseţile ce ni s-au dat. Mioriţa ne arată lumii înfruntînd viitorul cu demnitate. Ne arată proaspeţi şi cu vigoare sporită.

Şi viitorul nu ne poate refuza meritata nuntă:

„Cu-o fată de crai
Pe-o gură de rai".

GHEORGHE TOMOZEI

RECOOP

UNIUNEA CENTRALĂ A COOPERATIVELOR DE CONSUM

Hanurile și motelurile cooperației de consum vă oferă condiții optime de găzduire: camere cu confort modern, restaurante unde puteți servi o gamă variată de mîncăruri gustoase, cu specific tradițional și local.

Hanul Agapia. Așezat într-un tunel de brazi, lîngă podul de lemn pe care se intră în Mânăstirea Agapia. Jur împrejur, întinderi de liniște foșnitoare, adîncind impresia, închegată în clipă de taină, că-n respirația de cîntec dintre două sunete de corn, va sosi Măria-sa, voievodul Moldovei. Seara, luna e un fluviu de aur, luminînd pereți de poveste, zugrăviți de Nicolae Grigorescu. Și-n apus, cînd soarele e o idee întoarsă de pe alte tărîmuri, se vede, trecînd muntele spre Văratec, umbra de vis a poetului și glasul lui sună în orgile brazilor:

De treci codrii de aramă, de departe vezi albind
Și-auzi mîndra glăsuire a pădurii de argint...

FĂNUȘ NEAGU

Dincolo de Rucărul amețit de mireasma finului, a lemnului atins de fulgere pe munți cu nume descîntate — Iezerul, Păpușa — poate pe cel mai frumos drum al țării, care leagă Cîmpulungul de Țara Bîrsei, într-un ținut pe care ochiul nu-l poate uita în veci, fiindcă în locuri ca

RECOOP

*

RECOOP

acesta, privind cum coboară caprele dintre zăpezi și urșii se bulgăresc cu afine, ochiul îmbracă suflet de copil, iată, peste balcoane de piatră sau chiar în colțul unde ele vin să mîngîie brazi, un pridvor pentru odihnă, cum numai închipuirea clădește în momentul unic al întîlnirii cu legenda.

FĂNUȘ NEAGU

IATĂ ŞI CÎTEVA DINTRE NUMEROASELE UNITĂŢI CARE POARTĂ EMBLEMA «COOP»:

- **HANUL DEALUL SASULUI** — şos. Piteşti—Braşov, km. 90
- **MOTEL LOTRIŞOR**, judeţul Vîlcea, la 5 km. de Căciulata
- **HANUL SOVEJA**, în localitatea Soveja, jud. Vrancea
- **MOTEL «MINA DE PETROL»** din Sărata-Monteoru, judeţul Buzău
- **HANUL CONACHI**, jud. Galaţi, la 47 km. spre Tecuci
- **MOTEL GURA MOTRULUI** — la 7 km. de Filiaşi, jud. Mehedinţi
- **HANUL PINTEA VITEAZUL** — pe muntele Gutîi, la 25 km. de Baia Mare
- **MOTEL GĂRÎNA** — în munţii Semenicului, jud. Caraş-Severin
- **HANUL IZVORUL MUREŞULUI**, în localitatea cu acelaşi nume din judeţul Harghita
- **MOTEL VINGA**, la 23 km. de Arad spre Timişoara
- **HANUL POIANA UZULUI** — judeţul Bacău (Dărmăneşti)
- **MOTEL CASA ARCAŞULUI** de la Tg. Neamţ
- **HANUL AGAPIA** — judeţul Neamţ
- **MOTELUL ILIŞEŞTI** — la 23 km. de Suceava spre Vatra Dornei
- **HANUL «URSUL NEGRU»** Sovata — judeţul Mureş

CR

Librăria «CARTEA ROMÂNEASCĂ»,
strada Nufěrilor 41, sector 7, București,
oferă în permanență cititorilor cele mai noi apariții
din domeniul literaturii contemporane

• ROMANE • NUVELE • POEZII • CRITICĂ LITERARĂ • ESEURI • LITERATURĂ PENTRU COPII ȘI TINERET • LITERATURĂ DE AVENTURI • LITERATURĂ UNIVERSALĂ

Librăria
CARTEA ROMÂNEASCĂ

Editura
CARTEA ROMÂNEASCĂ

vă oferă cele mai noi
şi cele mai interesante
opere din domeniul
literaturii contemporane,
româneşti şi străine.

Solicitaţi
cărţile noastre,
la toate librăriile
din capitală şi din ţară,
şi în concediul
dumneavoastră de odihnă.

Editura
CARTEA
ROMÂNEASCĂ

CR

întreprinderea economică județeană a cooperației de consum TULCEA

vă invită să vizitați unitățile sale cu profil turistic:

Campingul «PELICANUL» — Murighiol
Campingul «PORTIȚA» — Jurilovca
Hotelul restaurant, braserie și cofetărie «ALBATROS» Jurilovca
Braseria «DOI IEPURAȘI»
Unitatea de alimentație publică «DELTA» în cadrul satului de vacanță
Campingul «CERBUL LOPĂTAR» — Topolog, amplasat pe șoseaua Mîrșova-Tulcea.

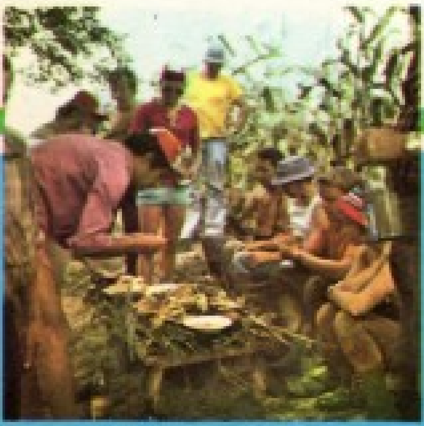

întreprinderea economică județeană a cooperației de consum TULCEA

aprovizionează prin unitățile sale populația județului cu produse alimentare și mărfuri de larg consum.
Cele 427 unități comerciale și de alimentație publică asigură o deservire excelentă.

C.E.C.

CASA DE ECONOMII ȘI CONSEMNAȚIUNI

Chibzuința și cumpătarea sînt cele două fețe ale propășirii. Înțelepciunea noastră, care vine din neam adînc, fiind, prin urmare, aurul unui șir lung de experiențe și trăiri, pune la loc de cinste o vorbă împodobită cu frumuseți ca o ladă de zestre: strînge bani albi pentru zile negre. Îndemnul se adresează deopotrivă minții și inimii — și are la bază, neîndoielnic, principiul că orice om e dator să fie prevăzător cu sine și ai săi, și, în același timp, e dator să apropie un viitor mai lipsit de griji sau necazuri apăsătoare și țării sale. Românul, fără a fi avar sau lacom de avuții îngrămădite, are simțul economiei și sentimentul durabilității sale prin evitarea risipei. Cel ce împrăștie banul fără socotință, nu trăiește viața, ci o parodie a ei. Căci sigiliul omului de nădejde e credința, deopotrivă, în binele lui și al țării.

FĂNUȘ NEAGU

CONSTANTIN BRÂNCUȘI

călător

Călătoria este cea mai profitabilă modalitate de cunoaștere. Călătorim ca să vedem locuri neștiute, să întîlnim oameni noi, să descoperim și să înțelegem obiceiuri nebănuite. Gestul călătoriei a fost și continuă să fie un semn al spiritelor alese. Din galeria precursorilor iluștri, un singur caz infirmă axioma: filozoful german Immanuel Kant, despre care se spune că n-a evadat niciodată dintre zidurile Königsbergului. Ceilalți, de la Herodot la Nicolae Iorga, de la Leonardo da Vinci la Henri Coandă, de la Goethe și Byron la Eminescu și Blaga, toți inamicii inerției, din toate timpurile, au călătorit, ca să-și bucure sufletul și mintea cu imagini sau idei noi.

Constantin Brâncuși nu putea fi o excepție în această privință.

În postură de călător, el a fost, cel mai des, un solitar. Gustul drumeției i-a stat, întotdeauna, sub zodia aventurii iscate de neliniștea creației și de voluntarismul său funciar. Chiar prima plecare „de-acasă", la șapte ani, pînă la Tîrgu Jiu, în 1883, poate fi explicată astfel. E acesta întîiul mare act de independență al viitorului sculptor. Al doilea se va produce în anul următor cînd, pedepsit că a crestat cu briceagul o bancă a școlii primare din Peștișani, se revoltă și ia o decize insolită: întrerupe învățătura și devine ucenic la un negutător de butoaie. În 1887, la 11 ani, s-a întîmplat al treilea act de independență, concretizat printr-o nouă călătorie, tot la Trigu Jiu, unde se angajează ucenic la boiangeria lui Ion Mosculescu. Va poposi puțin aici, deoarece, în 1888, adolescentul fuge la Slatina, lucrînd ca băiat de prăvălie. Din anul următor, 1889, odată cu sosirea la Craiova, destinul lui Brâncuși capătă o nouă dimensiune... Dar pînă în 1897, drumurile elevului Școlii de meserii sînt cele de mai înainte: Ho-

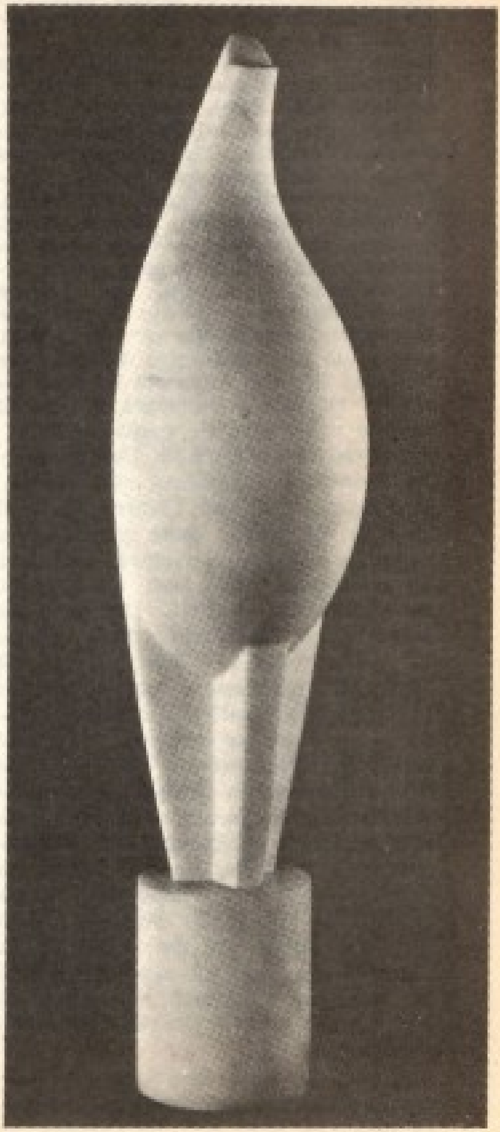

bița, Peștișani, Tîrgu Jiu, capitala Băniei... Trebuie observat însă că, încă de pe acum, ochiul sculptorului în formare descoperă în lucruri semnificații inedite, își pune întrebări despre sensul și rostul acestora. În gîndul tînărului străfulgerat de geniu încolțește, încă de pe acum, planul unor îndepărtate călătorii. Scopul lor e vag mărturisit chiar sieși. Dar e limpede conturat în mintea făurarului: cunoașterea artei celei mari, ambiția învățăturii tenace și apoi a angajării sale într-o competiție din care numai clipa morții va putea desemna pe învingător. Prima etapă a planului nerostit este drumul la București și înscrierea la Școala națională de arte frumoase, în 1898, în septembrie, după ce, cu un an înainte, a călătorit la Viena. A doua etapă, decizia esențială în realizarea visului, mărturisit deja celor dragi, începe în 1904.

Cum prea bine se știe, Brâncuși părăsește România, îndreptîndu-se **per pedes apostolorum**, spre Franța. Itinerarul e și el știut: Budapesta, Viena, München, Rorschrach, Zürich, Basel, Langres (Haute-Marne), Paris. Aici, în contact nemijlocit cu experimentele artei moderne, va deveni, cum afirmă Charles Maurice, „unul din cei mai bine înzestrați din generația sa". După 1908, drumurile lui Constantin Brâncuși se îndesesc. Ele sînt orientate în două direcții: excursii în România și excursii pe alte meridiane ale mapamondului: America, Asia, Africa. În 1909, în martie, împreună cu tînărul său prieten, Modigliani, vizitează Livorno. În mai vine la București, unde participă la expoziția oficială de pictură, sculptură și arhitectură. În țară va reveni abia în 1914 și 1921. Ultima dată debarcă la Constanța, după escale în Italia, Grecia, Turcia. La 18 iunie 1921 părăsește România, plecînd la Praga și Bruxelles. În august, avîndu-l companion pe scriitorul Raymond Radiguet, călătorește în Corsica, unde face cunoștință cu sculpturile megalitice. În toamna anului 1922 revine în țară împreună cu Eileen Lane. E o excursie de dragoste aceasta, dar și un prilej pentru Eileen Lane de a vedea oamenii și locurile în care s-a născut marele sculptor. Cei doi petrec cîteva zile la Sinaia, apoi, din septembrie pînă în octombrie, poposesc, pe rînd, la București, Rîmnicu Vîlcea, Tîrgu Jiu, Peștișani, Hobița.

După anul 1922, călătoriile lui Brâncuși în România se repetă de cîteva ori. În 1930 vine să-și sprijine nepoata, pe Ioana, să intre la Universitate. În iunie 1935 vizitează, se pare, Poiana. În 1937 se oprește, mai întîi, la Săftica, la ferma doctorului Gerota, apoi merge la Tîrgu Jiu, Poiana și Petroșani; vizitează Hunedoara și carierele de la Pietroasa, Banpotoc, Baciu, Rușchița. În ziua de 7 noiembrie ia parte la inaugurarea Portalului de piatră (Poarta sărutului) și asistă la tîrnosirea bisericii Sfinții Petru și Pavel din Tîrgu Jiu. În 1938, la 27 octombrie, participă la ceremonia inaugurării ansamblului sculptural de la Tîrgu Jiu. Face apoi excursii la București și în împrejurimile satului natal, însoțit fiind de Tretie Paleolog; pleacă la Ciucea, propunînd văduvei lui Octavian Goga să ridice un monument în amintirea poetului. Propunerea nu va fi concretizată însă.

La început de noiembrie, cînd ultimele frunze — udate de brumă — se învîrtejeau prin grădinile copilăriei sale, Brâncuși părăsea România pentru totdeauna. Prietenilor le spusese că va reveni. Dar a venit mai curînd războiul cel mare și greu, și sculptorul n-a mai apucat să-și revadă țara. Nici alte țări n-a mai apucat să vadă după 1938. Pînă atunci însă, își petrecuse o vacanță la San Raphael, în 1924. Aici construise, în joacă, din bîrne și butucii aduși de Mediterana, templul numit „al Crocodilului". La Londra a călătorit în 1925, toamna. În 1926 a făcut o călătorie în Belgia. Dar cea mai importantă a fost călătoria în Statele Unite ale Americii. Plecarea a avut loc la 13 ianuarie 1926 din portul Le Hâvre, artistul urmînd să participe la prima expoziție personală deschisă la Wildenstein Galleries din New York. Va reveni în S.U.A., toamna, ca să deschidă expoziția la Brummer și să intenteze procesul cu privire la *Pasărea în Spațiu*. În 1930, vacanța estivală petrecută la Villefranche a precedat vizitele din 1938 din India, Egipt și Olanda. Călătoria în India o făcuse Brâncuși ca răspuns la invitația maharajului Yesevant Roua Bahadur din Indore, pentru tratative în vederea construirii unui *Templu al Meditației*. O altă invitație, de data aceasta în S.U.A., în 1955, n-a putut fi onorată de marele sculptor, deoarece starea sănătății nu i-a permis eforturile presupuse de o asemenea îndepărtată călătorie.

VALENTIN BORDA

dincolo de cortină

Madeleine Brohan, spre sfîrșitul vieții, se îmbrăca foarte modest ; și celor care se mirau de simplitatea ținutei sale, le răspundea :

— La vîrsta mea nu trebuie să te îmbraci, trebuie să te acoperi.

Avocatul o anunță pe Madeleine Brohan că divorțul ei s-a pronunțat. Ea îi zice :

— Mulțumesc, dragul meu, nu știu cît va costa, dar oricît va costa nu va fi prea scump.

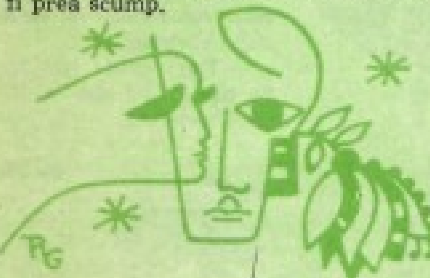

Ernst Reyer, autorul lui Salambô, ieșea într-o seară cu Massenet, pe care nu-l simpatiza, de la o reprezentație a operei Tristan și Isolda.

— Să fiu sincer, zise Massenet cuprins de un acces de modestie, eu nu stau nici la picioarele lui Wagner !

La care, cu un ton liniștit, Reyer îi spuse simplu :

— Desigur ! Scumpe amice ! Desigur.

Un tînăr autor, care era bîlbîit, obținu după îndelungate demersuri favoarea de a citi piesa unui director de teatru. Directorul îi ceru autorului să citească repede întrucît era foarte grăbit. Emoția, teama și graba făcură pe bietul autor să se bîlbîie îngrozitor. La sfîrșitul actului întîi, directorul, care a ascultat distrat, zise :

— După mine, această piesă este foarte ciudată și inedită. Toate personajele sînt bîlbîite și asta ar putea amuza publicul.

— Dar, domnule, răspunse autorul, nu personajele sînt bîlbîite, eu sînt bîlbîit !

— Ah ! dumneata ? ! Ei bine, atunci piesa nu mă interesează.

Pentru împodobirea decorului unei piese care se juca în sala Gymnase, Rodin a împrumutat un bust de ipsos modelat de el.

A doua zi de la ultima reprezentație, maestrul Rodin primi de la Alphonse Franck — directorul teatrului — următoarea scrisoare :

„Dragă maestre,

Capodopera pe care mi-ați împrumutat-o a scăpat din mîinile unui recuziter stîngaci și s-a spart. Sînt profund consternat de această nenorocire și doresc să vă rog de a avea gentilețea să-mi comunicați pretențiile dv. bănești

Primiți cele mai... etc."

Rodin răspunse lui Alphonse Franck că a prevăzut această nenorocire și că el a uitat de mult că a dat bustul cu împrumut, așa că nu va cere nici o dezpăgubire. Scrisoarea se termina cu următoarele cuvinte : „Împrumutîndu-vă bustul, înainte de a vi-l înmîna, mi-am luat adio de la el."

Atunci A. Franck îi răspunse :

„Mulțumesc, maestre, bustul este la mine la loc de cinste. Îmi place la nebunie și nu știam cum să vi-l cer."

Vă invităm să... surîdeți

În piață, un mîncăcios se oprește înaintea unei știuci, pe care o privește și o pipăie mereu...

— Ce tot cauți, domnule ? îl întreabă precupeața...

— Îi vorbesc, răspunse lacomul.

— Vorbești, cui ? Știucei ? Ștrengarule !

— Negreșit !

— Nu mai spune, și ce o întrebi ?

— Să-mi dea știri de la gîrlă...

— Și ea ce-ți răspunde ?

— Că a părăsit-o prea de mult ca să-mi poată spune ceva...

Un savant, după ce citește nevestei sale lucrarea pe care abia o isprăvise.

— Ai înțeles bine ?

— Perfect...

— Atunci sînt liniștit, toată lumea va înțelege...

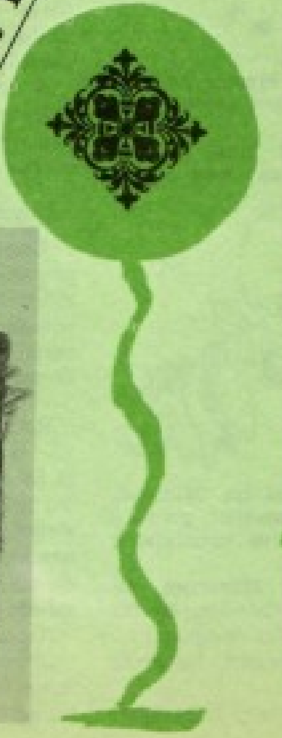

O văduvă tînără se mărită după un an de la moartea bărbatului dintîi.

— Fie vorba între noi, dar grăbită ai mai fost să înlocuiești pe bietul Costică.

— Cum, nu poți să te măriți după 12 luni de doliu ?

— De obicei se așteaptă mai mult...

— Poate că ai dreptate. Apoi, după cîteva clipe de gîndire :

— Ei bine, altă dată voi aștepta mai mult.

•

Chimiță (către Păcală)
— Bine Nene Păcală, ce fel de căsnicie duci tu ? Nevasta mănîncă fără tine...

Păcală : Nu-ncape nici-o supărare. Nevasta ta a făcut și copii fără tine și văd că duceți căsnicie foarte bună...

•

Se discuta despre literatură și stil, de față fiind un domn care vorbea pe nas, „nazaliza" adică.

— Vedeți, zise el deodată, scriitorii aceștia prețioși, care fac fraze pompoase... sînt chiar de rîs... Ar trebui să scrie cum vorbesc.

— Dar cînd vorbesc pe nas... ? întrebă o tînără doamnă...

M. M.

LEOPARDUL DE PE KILIMANDJARO

Bivolul sălbatic rănit de moarte, dar cu atît mai primejdios, gîfîie cu ochii injectați și nările palpitînde de primele semne ale morții, ascuns în ierburile înalte ale brusei africane. Încet, pășind rar, vînătorul se apropie hotărît să-i dea lovitura de grație, după toate legile cinstite ale luptei dintre om și fiară. Și o clipă să-l înfrunte deschis, curajos și cinstit, dîndu-i ultima și egala șansă a oricărui luptător învins. Știe cît de periculoasă poate fi o astfel de fiară atinsă dar încă nemîntuită și aceasta îi dă în întreaga ființă marele fior al primejdiei de moarte și al luptei nevăzute cu teama. În clipa cînd, la numai cîțiva pași de silueta întunecată a bivolului, se oprește fascinat de privirea scînteietoare a acestuia, bestia se ridică încet încordîndu-și întreaga ei făptură mătăhăloasă pregătită să se catapulteze asupra lui ca un bolid ucigător. Ridică arma, ochește rece, liniștit și tăcut, și privirea lui alunecînd de-a lungul oțelului întîlnește ochii injectați ai bivolului. Se privesc o clipă și în scurtele secunde ce urmează omul se simte năpădit de o mare fericire care-i pătrunde pînă în ultima cută a sufletului. Nu îl mai interesează nimic altceva decît trăirea aceasta intensă, deplină, uriașă a sentimentului că undeva, dincolo, în afara lui, teama, groaza aceea de moarte ce-i stăpînea ființa a fost ucisă. Și atunci răsună asurzitor, ca o lovitură de trăsnet, prima împușcătură...

Corpul neînsuflețit al unui leopard, spune o legendă africană, se află sus pe versantul de vest și veșnic înzăpezit al împăratului înălțimilor africane : Kilimandjaro. Cum a ajuns acolo și de ce a urcat pe culmi ucigătoare pentru el, sau poate de ce s-a dus să moară tocmai acolo, aceasta este taina vieții unuia dintre cei mai neliniștiți eroi ai timpului nostru. De pe podișurile aspre ale Aragonului, Cataloniei și Valenciei, prin văile Padului și cîmpiile Lombardiei răscolite de bombele și mitraliile războiului, în mijlocul sîngeroaselor coride, în preajma arenelor de box sau în freamătul propriei sale vieți jucată în orice clipă cu riscul și noblețea unei singure șanse, Neliniștitul a căutat neîncetat întîlnirea cu teama și cu pericolul, scornindu-le pentru a le învinge și pentru a se învinge, mereu mai liber, mereu mai stăpîn pe sine și pe destinul său, căutînd veșnic poteca către vîrful cel mai semeț și mai pur al zăpezilor veșnice.

Și așa, an după an, și-a scris cu urmele trecerii lui vii prin lumea aceasta povestea cea mai eroică din cîte mi-a fost dat să întrezăresc vreodată. S-a oprit uneori să contemple lumea pe care o străbătea grăbit, febril și neliniștit de gîndul că undeva lîngă el sau aiurea se ivește riscul, pericolul și teama, și el nu este acolo să le înfrunte în numele lui, al altuia sau al tuturor. S-a oprit o clipă, a gîfîit obosit de goana aceasta nebună după puritate, a iubit tot așa neliniștit și febril, apoi din nou a pornit însetat să afle taina și destinul leopardului îngropat în zăpezile veșnice și curate ale înălțimilor...

Așa l-a găsit întîlnirea supremă cu el însuși. Cînd privindu-se de-a lungul oțelului rece al carabinei și-a întîlnit privirea obosită, dar în sfîrșit înțeleaptă. La capătul celălalt i-a răspuns privirea celuialalt, tulbure și sfîrșită. Atunci a înțeles definitiv și deplin de ce se dusese leopardul să moară acolo și cum ajunsese sus pe vîrfurile veșnic albe și pure... Și atunci, la capătul clipei aceleia nesfîrșite și grele, arma a răsunat ca o lovitură de trăznet a doua oară...

Apoi a început să urce încet, încet, din ce în ce mai sus pînă acolo unde zăpezile albe și pure nu se topesc niciodată.

D. MANOILEANU

GLUME CU SEMNĂTURĂ

Pentru a studia dezvoltarea urbanistică a Bucureştiului, este absolut necesar să se întîrzie şi asupra efloresenţei şi radianţei localurilor la modă; una a fost, bunăoară, Capitala ţării în momentul *Capşa* — alta în momentul *Corso*...

La intersecţia străzii Franklin cu Calea Victoriei, în localul aproximativ în care se află astăzi *Cina*, se înălţa o somptuoasă şi solidă clădire în două etaje, care astăzi nu mai există.

Această clădire, care adăpostea cafeneaua-braserie „Corso", era imaginată de un om de meserie — Filip Finkelstein... după modelele similare ale Europei Centrale şi îndeosebi ale Vienei. La parter era localul de consumaţie propriu-zis — cafenea, braserie şi restaurant —, iar la etaj o sală de jocuri cu numeroase biliarde, mese de şah, table şi domino. Viaţa şi moartea instituţiei au fost însă hotărîte numai de două „mese": una care funcţiona între 8 şi 10 dimineaţa, alta care „trăia" între 14 şi 16. Erau mesele la care se aduna boema iconoclastă şi anticarlistă din cele mai neaşteptate straturi sociale, boemă care — sub semnul prieteniei şi spiritului — refuză servitutea. La masa de dimineaţă veneau să-şi ia şvarţul, de obicei: E. Socor, Zaharia Stancu, Vladimir Streinu, Şerban Cioculescu, Sergiu Dan, Radu Cioculescu, Aurel Buteanu, Tudor Şoimaru, Legrel, Leon Kalustian şi mulţi alţii.

La cea de după-amiază, se adunau Victor Eftimiu, Tudor Muşatescu, K. Zambaccian, Ion Iancovescu, Ernest Ene, Al. Buzescu, Ion Vinea, Virgil Soare, O. Han, Cantacuzino (Bacara) etc., etc. Bineînţeles, nu existau linii de demarcaţie între cele două grupuri şi, pe lîngă circulaţia interioară, se întîmpla adesea ca un outsider de talia lui Ion Sîrbu sau Al. O. Teodoreanu, să marcheze ziua (dacă nu momentul politic), mai abitir decît blazaţii contestaţiei diurne.

Astăzi, puţini supravieţuitori mai pot da seama despre „cum a fost", adică despre climatul în care problemele de politică, de presă, de artă şi de literatură erau trecute în revistă. Totul se petrecea după inspiraţia clipei şi după fantezia glumei. Rămăsese liberă numai gluma. Dar împotriva ei nu exista apărare.

— Ascultă-mă, pe mine! Ca şlagărul ăsta să capete greutate trebuie să introducem în text cel puţin o balastieră!!

În perioade relativ calme, orice servea drept pretext. Iată, bunăoară, cazul statuiei lui Carol I din Piața Palatului — sculptată de Mestrovici. Rivalii băștinași ai artistului iugoslav, îi reproșau un detaliu de compoziție: „rege călare și fără chipiu, cine a mai văzut?" Victor Eftimiu a curmat cu o epigramă orice discuție. Fără să pomenească un singur nume propriu, a deplasat atenția... la nepot!

portabil, se mulțumea să-l întrebe candid:

— Mamă ai?

Și dacă vreunul din asistență, mai încet la minte, era nedumerit de întrebare, „Puiu" îl lămurea:

— Îl întreb... ca să-i dau direcția!

În afară de clienți ocazionali, Iancovescu avea și victime predilecte, ca de exemplu industriașul și colecționarul

— Urmează o poezie care poate sta, fără îndoială, chiar pe prima pagină. Și asta, nu fiindcă am scris-o eu,...

Cînd unu-i mort și altul viu,
Eu din dilema astfel scap:
Prefer pe cei fără chipiu
Acelui fără cap!

Tot Victor Eftimiu, în vara de pomină 1939, a pus în circulație altă epigramă cu adresă regală:

Împărțind la suprafețe
Vînduși țara cu toptanul
Și păstrat-ai pentru tine
Vlașca și Teleormanul!

Dar Ion Iancovescu? Avea arta de a face spirituală cea mai anodină frază. Nu povestea el, în epoca în care se repara aripa Palatului, — cu aerul cel mai inocent din lume:

— „Cînd m-am întors ieri în București, am luat un taxi la gară. I-am spus șoferului: „du-mă la dărîmături". Dacă i-aș fi spus du-mă la „Corso", poate greșea! Are și poporul ăsta intuițiile lui".

Spiritual și cumsecade, Iancovescu avea totdeauna pisălogi în preajma lui. Cînd vreunul dintre ei devenea insu-

de artă Zambaccian, pe care natura nu îl făcuse prea frumos, dar în schimb îl făcuse... amorezabil. Cînd iubea, Zambaccian pierdea orice ținută. Om în toată firea, povestea oricui despre farmecele „Ei", despre blana pe care i-o cumpărase *(„alesese alta mai ieftină — sărăcuța! —, dar eu n-am primit: dragă, asta nu-i nici pentru tine, nici pentru mine. Și i-am cumpărat pe cea mai scumpă")*.

Incapabil să-și stăpînească sentimentul, Zambaccian s-a apucat și de literatură, îndeletnicire pentru care nu avea nici o vocație. Băieții de la „Universul literar" s-au înduioșat pînă la urmă de pasiunea „bătrînului" dacă nu de atențiile lui repetate, așa încît într-o bună zi o nuvelă (cu desene) intitulată *„Gelile"* apăru în paginile revistei. Cînd cafeneaua era mai plină, Iancovescu a desfășurat revista și a anunțat evenimentul, în prezența lui Zambaccian care se înroșise ca o fată mare.

— „V-aș citi toată nuvela. Că merită. Dar e deajuns să vă spun titlul: *„Gelile — sau suferințele bătrînului Werther!"*...

...Vara și-o petrecea Iancovescu la Balcic, dar încă din toamnă își pregătea vacanța. Tipărise în acest scop o

serie de invitații de onoare la un spectacol care urma să aibă loc la o dată care urma să se fixeze, firește, tot la Balcic.

Invitația era redactată în cel mai pur stil al casei.

„Marele actor Ion Iancovescu, după zece ani de zile și de nopți închinate artei noastre scenice, după răsunătoare succese în țară și în streinătate, vă invită — în calitatea dv. de adînc cunoscător al teatrului — să asistați la un

— Așa, de curiozitate,... cam cum se va vinde volumul meu științifico-fantastic ?

mare spectacol de gală care va avea loc la Balcic și la o dată care se va fixa ulterior. Prețul biletului de intrare Lei 10.000". Pe verso o mențiune interogativă restabilea însă echilibrul și o lăsa mai ieftin. *„Dacă nu tu, cine? Dacă nu atunci, cînd? Dacă nu acolo, unde? Dacă nu atît... cît?"*...

Umorul ofensiv al lui Ion Iancovescu își alegea cu predilecție victimele printre burghezii „cuminți" și de „bună credință", cum erau de exemplu presupușii titulari de origine ardelenească ai departamentelor ministeriale din Capitală. Cum afla că un asemenea specimen se instalase într-un fotoliu de ministru, îi făcea o vizită ca să îl întrebe dacă întîmplător cunoaște atitudinea tradițională a departamentului față de „marele actor Ion Iancovescu". În general, ministrul surîdea și se înclina în fața acestei indirecte și elegante cereri de ajutor. Unul singur a protestat: Voicu Nițescu, titular al ministerului de Domenii. „Nu am credite bugetare pentru așa ceva. Eu îți dau bugetul și dacă găsești unde să te încadrezi, mă execut!" Ion Iancovescu a luat „cartea" în mînă și a deschis-o la întîmplare: „Domnule Ministru! Am căzut peste paragraful cel mai potrivit. Vă rog să mă încadrați la „Fondul lăcustelor". Ceea ce, firește, ministrul a putut anevoie să mai refuze.

Nu era ușor să reziști la cafenea.

Unii aveau gluma blîndă, aproape mîngîietoare. Alții, parcă loveau cu ciomagul; așa era, de exemplu, cazul ziaristului St. Antim; nu era bine să intri în obiectivul lui polemic.

Îmi amintesc epoca în care își alesese drept „obiectiv" pe acela care semna la „Adevărul" — Scrutator.

Îi contesta, mai ales, calificarea morală și întrebuința în acest scop cele mai neașteptate imagini, cele mai năstrușnice gesturi.

Așa, bunăoară, pe cînd mă plimbam cu el odată pe strada Sărindar, am remarcat că roza vînturilor de pe clădirea „Adevărului" se stricase și nu se mai învîrtea.

— N-are importanță. Se învîrtește Scrutator — și pentru ea! La primul etaj!

Altădată, vine spre masa mea, la Corso și mă întreabă:

— Mai stai mult pe aici?

— Știu și eu! În orice caz, o oră stau.

— Draga mea, l-am poftit pe maestru ca să poți să-i spui și-n față ce crezi despre poeziile lui.

— Perioada mea de frămîntări a durat doar 24 de ore ! Exact din clipa cînd am pierdut dicționarul de rime și pînă m-am decis categoric pentru versurile albe.

— Cronica e bună !,... cred că, dacă scoteam și ăla roșu de Pietroasele, aveam și fotografia.

— Ești bun să-mi ții ceasul ? Peste o oră mă întorc.

— Bine, maestre ! Cu plăcere ! Dar unde mergeți — fără ceas ?

— Am audiență la Scrutator ! Și e mai bine să-mi iau toate măsurile !...

Ca și idolul său Petrache Carp, St. Antim era în stare să sacrifice orice, pentru o glumă.

Într-o zi, Ion Iancovescu, îmbrăcat la suprema eleganță : frac, perlă la cravată, cărare, briliantină, pantofi de lac, — se oprește înaintea bătrînului gazetar care, înconjurat de o serie de prieteni, își sorbea — între două împunsături — șvarțul.

— Cum mă găsești, maestre ? — îl întreabă, plin de el, tînărul și pe atunci superbul Puiu.

— Très tzigane ! Très tzigane ! — îi răspunse prompt și pe franțuzește Antim.

Spiritul lui St. Antim era, mai ales, mușcător. Nu-i spusese el odată lui Oscar Lemnaru, surprins că făcuse o prostie : *„Nu meriți să fii ovrei"* ?...

La înmormîntarea lui Bogdan Pitești, celebru ziarist iubitor de artă și excroc, Antim se afla printre numeroșii prieteni care se adunaseră în jurul catafalcului. Așa cum se întîmpla uneori în asemenea împrejurări, i-a dispărut cuiva portofelul. Toate cercetările pentru a-l descoperi au rămas infructuoase. Numai St. Antim, imperturbabil, a oferit soluția :

— „Căutați-l pe mort !"

Încadrat, după război, un fost șmecher din București se plimba ostentativ prin cafenele îmbrăcat în uniforma Forțelor Franceze Libere, cu rozeta Legiunii de onoare la butonieră.

St. Antim îl privea, într-o zi, sarcastic. La care, „luptătorul" a socotit cu cale să ia cuvîntul :

— Am impresia că vă mirați că am „Legiunea" ?

La care Antim a replicat scurt :

— Nu mă mir de „Legiune". Mă mir de Onoare !

Cîteodată, la masa de la Corso, la celebra masă unde nimeni nu spunea „bancurile" altuia, ci creea pe loc o replică menită să circule o săptămînă în Capitală și trei ani în provincie — pica uneori cîte un naiv, dornic să se exprime. Îl simțeam cu toții cale de o poștă. Întîi, fiindcă rîdea cu anticipație și, în al doilea rînd, fiindcă era lung și prolix. Povestea odată un asemenea exemplar, ceva destul de banal și în stil foarte plat, — deși ultra senzațional ca intenție.

Puiu Iancovescu, de față, îi întinde atunci, cu aerul cel mai grav din lume, o cursă și îl întrerupe :

— *Să nu fie cumva o manoperă pentru a intimida pe cîțiva nehotărîți !?*

La care preopinentul a răspuns spontan, ca în *„Scrisoarea pierdută"* :

— *Ce manoperă, dom'le ! Ce nehotăriți !*

Cineva s-a sculat în picioare și în tăcerea generală a spus :

— *Domnilor ! Atenție ! S-a verificat capodopera ! De aici le lua „grecu" ! Din viață.*

Numai onorabilul nu înțelegea nimic. Și continua să întrebe *„ce manoperă, dom'le, ce nehotăriți ?"*...

Dar în genul „pince sans rire", nimeni nu-l întrecea pe Sergiu Dan. Cîteodată trecea un sfert de ceas pînă ce victima își dădea seama. După glas și după fizionomie, Sergiu Dan nu dădea de bănuit. Iar cuvintele lui erau acoperite. Afară de ultimul, bineînțeles. Odată — în epoca debutului — s-a dus la directorul unei reviste obscure, în calitate de solicitant și cu glasul cel mai timid din lume :

— Domnule director, vă rog, dacă aveți un post liber, de redactor, aș fi dispus etc., etc.

— Nu am, dom'le, nici un fel de post.

— Poate aveți un post de reporter.

— N-am, dom'le nici un post. Nici de redactor, nici de reporter.

— Mă rog, poate aveți vreun post de corector.

— Dom'le, nu înțelegi că n-am absolut nici un fel de post liber ? Ce dracu !

La care, cu aer tragic, Sergiu Dan continuă :

— Poate aveți un post de cititor. Sînt dispus să fac orice !

Cîteodată momentul decide gluma.

Cînd a format, în 1931, celebrul său guvern, N. Iorga s-a gîndit să ceară celebrului doctor neurolog Gh. Marinescu participarea. În acest scop, s-a dus personal la vechiul său prieten, care lucra pe atunci la Spitalul Central.

Cînd l-a văzut intrînd pe ușă, dr. Marinescu a ridicat brațele în sus și a spus o singură frază care a făcut zile întregi deliciul Capitalei :

— „De cînd te așteptam !"

Tot în stilul abrupt a fost o replică a lui I. Valjan, celebru avocat și autor dramatic, — în timp ce aștepta să-i vină rîndul să pledeze. Vorbise adversarul. Urma la cuvînt secretarul lui Valjan. Tînărul, inimos, a început cu o expresie nefericită :

— Onorat Tribunal, mărturisim că, ascultînd argumentele adversarului nostru, am rămas timpiți !

La care, I. Valjan, întrerupe și, adresîndu-se instanței :

— Onorat Tribunal. Unii.., de atunci, ne-am revenit ! ! !

Într-o seară, la un bar — o superbă făptură, admirabil și scump îmbrăcată, defilează în fața unei mese de „boemi" înmărmuriți. Toți au rămas o clipă meduzați — ca să-și exprime apoi zgomotos admirația. Numai actorul Dorin Dron nu se arăta încîntat.

— Ce-i, mă ? Ori nu-ți place ?

— Nu.

— De ce ?

— Nu e genul meu.

— Și... mă rog... care e genul tău ?

— Genul meu e *gratis*.

Cine mai știe astăzi, cînd ceri o cafea „gingirlie", de unde i se trage numele ?

La niște alegeri, înainte de primul război mondial, liberalii au opus lui Petre Carp un fost administrator de plasă, care nu avea altă calitate decît, lung și pensionar, că purta barbă. Totuși, Iancu Gingir a fost ales deputat de Vaslui, spre marele haz al țării și spre amuzamentul lui Conu Petrache.

Iar ca un omagiu ironic la adresa biruitorului, toată lumea cerea la Capșa o cafea *„dar numai gingirlie !"*

Mai puțin norocos a fost, în privința asta, colegul de credință conservatoare a lui Petre Carp.

Cine mai cere azi „o marghilomană" — cînd vrea o cafea stropită cu rom ?

În concluzie : oamenii mor — dar glumele rămîn !

N. CARANDINO

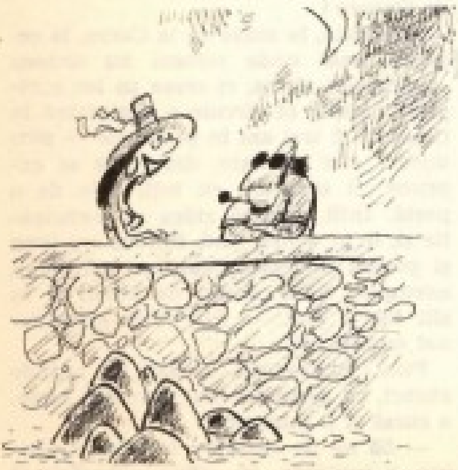

— De ce mi-ai spus că ești editor ? Oare acum îți voi mai putea recita din versurile mele ?

5 microschițe

Roluri

Il priveam atent și pe fața-i citeam toată tristețea și revolta din sufletul său. Din cînd în cînd prindea în podul palmei șnurul de la perdea și-l răsucea între degete, ca pe-o țigară. În cele din urmă, izbucni :

— Și, mă rog, ce face el acolo ? În tot spectacolul rolul lui e să aducă un pahar cu apă și să-l așeze pe masa contelui. Pe cînd eu...

M-am dus să-l văd chiar în seara aceea. Avea dreptate : el îi aducea contelui

un pahar cu vin.

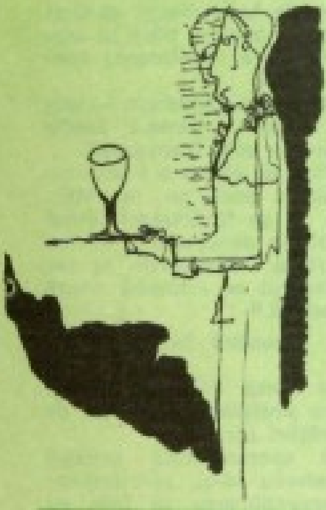

Pălăria

Plecînd la mare și neputînd suporta soarele, prietenul meu și-a cumpărat o pălărie. De aici i se trage însă și nenorocirea. Fiindcă pălăria era atît de strîmtă încît, o vreme, a purtat-o mai mult pe creștet, iar cînd, nervos, a tras-o peste frunte, i s-a înfipt în piele precum cercul în lemnul butoiului. În cele din urmă, s-a obișnuit. Pălăria îi era acum ca și părul. Dormea cu ea, se trezea cu ea. Pînă într-o zi cînd, observindu-și de departe șeful, i-a ieșit repede înainte, călcînd pe cearceafuri și doborînd corturi, numai să-l salute. Gestul a fost fatal fiindcă, uitîndu-și starea specială și punîndu-și în joc toată forța, și-a scos pălăria

cu cap cu tot.

Ruptura

Ruptura dintre criticul literar și poet s-a produs la o onomastică a criticului cînd poetului nu i s-a dat tacîm. Avea, vasăzică, ciorba în față dar nu se putea atinge de ea. Unii spun că intenționat criticul nu i-a dat lingură, alții, dimpotrivă, că a fost vorba de o scăpare, ba, au adăugat că, nici el, criticul, n-ar fi avut lingură, că cea cu care înfuleca era împrumutată de la un vecin. Dar oricum ar fi stat lucrurile, întîmplarea l-a zguduit atît de mult pe poetul nostru încît, lăsînd la o parte orice sensibilitate și orice modestie, a părăsit pe loc banchetul.

Nu înainte însă de a fi sorbit ciorba de-a dreptul din farfurie.

Țel atins

Cele trei fete au plecat să dea examen pentru un singur loc. Stăteau în tren încruntate și se întrebau privindu-se chiorîș : care dintre noi o să izbutească ? Și fiecare își spunea în gînd : eu, eu, eu.

Erau toate la fel de inteligente și aveau rochiile la fel de lungi.

S-a întîmplat însă ca una să cunoască un băiat. Mai erau acum două : care va reuși ? Dar, ceva mai tîrziu, și celelalte două au cunoscut cîte un băiat,

și l-au dat dracului de examen,

și-au izbucnit în rîs :

— Vai, era cît p-aci să ne certăm !

Teama

În avion s-au servit mere și Adam a întors capul să nu le vadă.

Eva l-a întrebat :

— De ce refuzi ? Intră în prețul biletului.

Adam i-a spus, cutremurat de-atîta neghiobie :

— Vrei să fim iar azvîrliți pe Pămînt ?

VASILE BĂRAN

DIN PRESA VREMII

SFATURI PENTRU INVAȚAREA „ARTEI D'A SE IMBRACA"

Importantul — în materie de modă a fost și a rămas cunoașterea de sine. Iată sfaturile unei rubrici de modă într-o revistă de acum 100 de ani:

„E constatat de veacuri — că haina nu mai are de scop principal apărarea în contra intemperiilor. Femeia — în particular o întrebuințează ca să-și mărească seducerea, să-și accentueze frumusețea și ca să-și ascundă ce găsește defectuos pe corpul său.

Lucrul nu e totdeauna lesnicios — căci dacă slăbiciunea se mai poate acoperi — cu grăsimea e un inconvenient real și abia dacă se izbutește să se micșoreze puțin...

Liniile orizontale sînt cea mai mare înșelăciune pentru femeile grase; de aceea să respingem cu înțelepciune orice garnitură dispusă în sensul acesta — orice stofă reiată în curmeziș — țesăturile cu pătrate care îngrașă — stofele scoțiene și orice stofă cu desemnuri mari... În sfîrșit să nu poarte nicidecum fețe deschise...

Se fabrică în zilele noastre atîtea varietăți de țesături diverse — că nu rămîne femeilor — care nu pot purta orișice — decît numai să aleagă.

Liniile și reiurile verticale — mai cu seamă subțiază și înalță.

Costumele prea strîmte accentuează defectele grăsimei și ale slăbiciunei. Prin urmare — suprafețele prea largi trebuiesc tăiate în lung; jupele vor fi cu garnituri în lung și de lărgime mijlocie.

În sfîrșit — nu trebuie să uităm că fețele închise — negru — mai cu seamă contribuie mult la subțierea corpului."

Sfaturile de acum un veac prind bine, deseori, și azi. Totul e să fie cine le aplica!

OBICEIURI „DRAMATICE" ÎN JAPONIA

consemnate de revista „Familia" în anul 1893...

„Sălile de teatru sînt pătrate, fără fotolii sau scaune de vreun fel ci împărțite în compartimente de 1, 1,5 m.

în care familiile se așează pe vine sau grecește.

Două podișce de lemn lungi străbat paralele sala de la intrare pînă la scenă — și pe ele trece spectatorul spre compartimentul său.

În fața scenei este amfiteatrul — aici sînt locurile ieftine: scena-i foarte mare — culisele ca cele franțuzești.

Principalul truc al scenei e foarte ingenios. Podeala e pusă pe un stîlp mare și poate să se învîrtească după voie la schimbările decorurilor. În loc să se lase cortina schimbările se fac în culise și decorul se schimbă odată cu scena respectivă."

Cum aplaudă japonezii în teatrul la 189...

„Aruncînd pe scenă — unii pălăria plină de pietre prețioase, alții ace de păr — alții brățări etc.

La sfîrșitul spectacolului artistul roagă pe donatoriu să-și răscumpere obiectele. Răscumpărarea se face pe baza unui tarif stabilit dinainte, totdeauna același.

Astfel artiștii fac în fiecare seară bilanțul aplauzelor căpătate și știu cît le valorează succesul.

Mulțumirile cele mai călduroase se dau proprietarilor celor mai scumpe obiecte..."

Dacă acest obicei ar exista și azi... cît de mulțumiți ar fi actorii.

M. M.

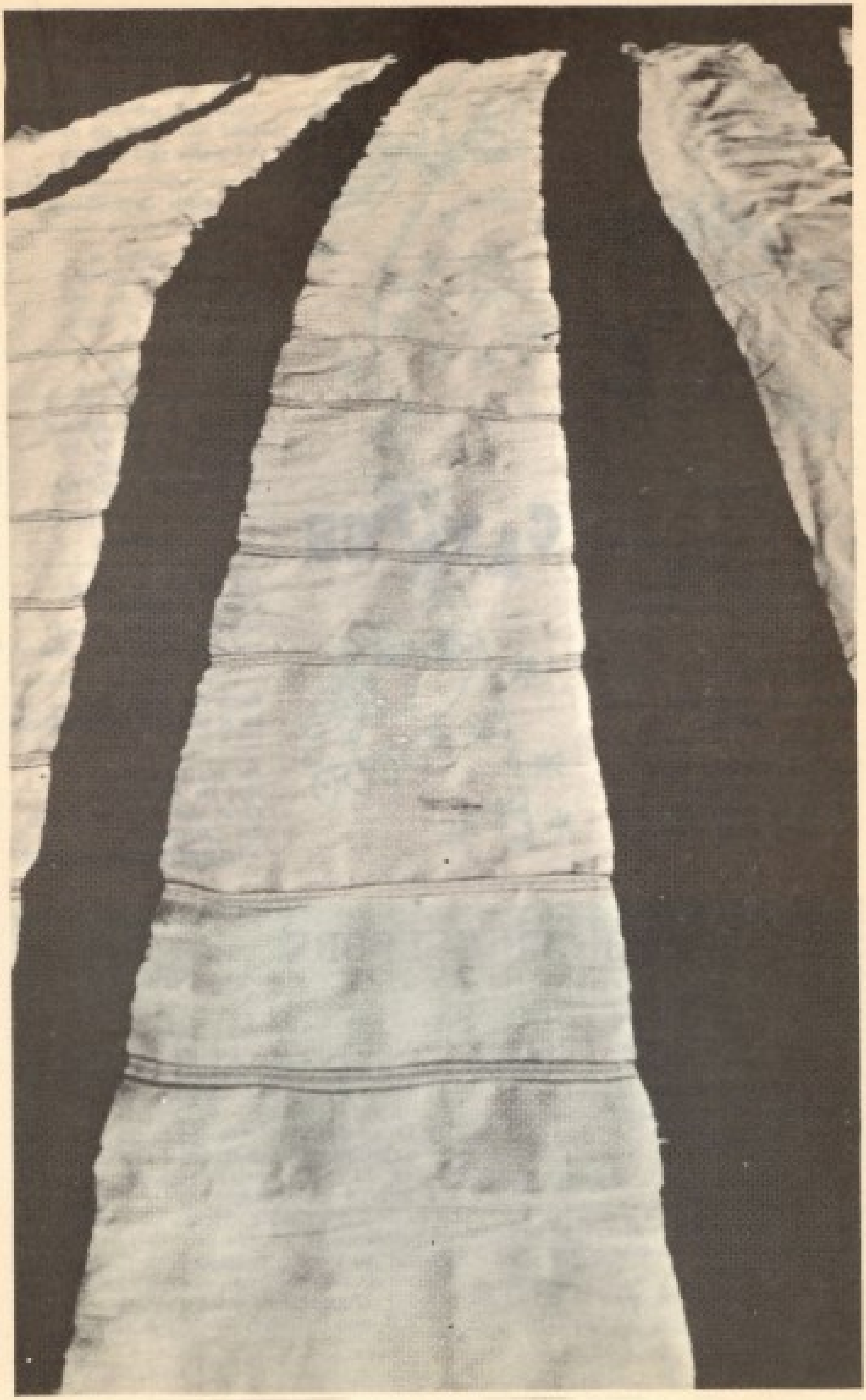

CATRENE

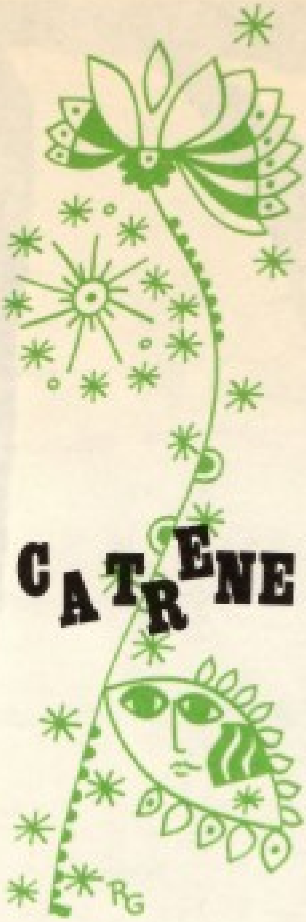

Concluzie

Nefăcîndu-i rău
Semenului său,
El crezu în sine
Că-i făcu un bine.

Conjugală

Pe Gică de un timp nevasta
E foarte tare supărată.
Motivul l-a uitat și basta,
Dar nu-l mai iartă niciodată.

Epitaf pe mormîntul unui bătăuș

Sub această piatră mare
Potolit se odihnește.
Vă rog nu vorbiți prea tare,
Că-l treziți și vă pocnește.

Unor ospătari

Toată iarna se consultă,
Unde-o fi apă mai multă.
Deci nu-i lucru de mirare
Că pleacă vara la mare.

Motiv de împăcare

După cîte spune ea,
S-a-mpăcat cu Adriana
Că nimic nu mai știa,
Despre Geta și Ileana.

Unuia

Zise că nu mai fumează
Începînd cu azi de loc.
Țigara îl enervează
Și de-o vede îi dă foc.

Încredere

Poți tu ține un secret ?
Cineva a întrebat.
Dînsa a răspuns discret :
Nu știu, n-am mai încercat

Pictorului Vasile Buz — autor al tabloului AUTOPORTRET

Autoportretul tău
Nu-i de loc confuz.
Chiar nici titlul nu e rău,
Zi-i „AUTOBUZ".

GHEORGHE GROSU

FRAZE CELEBRE

- Cînd ai cu ce le umple, o zi are o sută de buzunare. (Fr. Nietzsche)
- Secretul altcuiva se aseamănă cu banul de împrumut : nu ești la fel de grijuliu cu el cum ești cu al tău.
- Tactul este arta de a ști cînd să fii mare și cînd să nu fii mic.
- Mă interesează viitorul pentru că am de gînd să-mi petrec restul vieții în el.
- A fi fericit înseamnă să fii căsătorit cu cel mai bun prieten.
- Motivul pentru care mulți nu văd lucrurile în perspectivă adevărată este că privesc totdeauna dintr-un unghi.
- O conferință este recunoașterea faptului că dorești ca și altcineva să ia parte la necazurile tale.
- Munca ne scutește de trei mari rele : plictiseala, viciul și nevoia. (Voltaire.)
- Să nu încerci niciodată să faci pe altul să-ți semene ; pentru numele lui Dumnezeu, unul ca tine e deajuns ! (Ralph Waldo Emerson)

LUMEA CA POEZIE

POEZIA SCRISULUI, SAU CUM SCRIU SCRIITORII

Cum scriu scriitorii? În cele mai bizare și mai poetice feluri cu putință.

Ne referim, în cele ce urmează, desigur, nu la substanța estetică a textului artistic, ci, pur și simplu, la felul în care el ajunge încredințat hîrtiei particulare mai întîi, apoi celei tipografice.

Parafrazînd un dicton antic și adaptîndu-l subiectului nostru, sperăm savuros, am putea afirma: „cîți scriitori, atîtea feluri de a scrie."

Privind înapoi, „fără mînie", să spunem cititorilor noștri că neliniștitul *Dostoievski* scria, de obicei, de la ora 11 noaptea pînă la 9 dimineața, că *Jean Moréas*, autorul unor stanțe pline de miere antică, atît de admirat de compatriotul nostru *Ion Barbu*, compunea întotdeauna între 12 noaptea și 4 dimineața, în zgomot, în fum, în muzică, la cafeneaua „la Vachette" unde prezida așa-numitul „colț al literaților", că *E.T.A. Hoffman*, *Eminescu*, *Verlaine* scriau, și ei, cel mai adesea în cursul nopții, după ce se plimbau, de regulă, ore întregi, pe străzi întunecate și înțesate de romantice dărăpănături.

Un ciudat fel de a așterne pe hîrtie spuma inspirației sale avea și spectaculosul *Gabriele D'Annunzzio*, „cel mai urît cuceritor de inimi al secolului XX", cum îl denumiseră ziariștii, care scria numai în picioare, cu pana de gîscă, pe un pupitru, cum sînt cele bune pentru muzicanți.

Un foarte personal fel de a aborda foaia de hîrtie avea și fermecătorul *Hemingway*, care creea, tot în picioare și el, dar direct la mașină de scris și cu picioarele goale într-o cutie plină cu nisip.

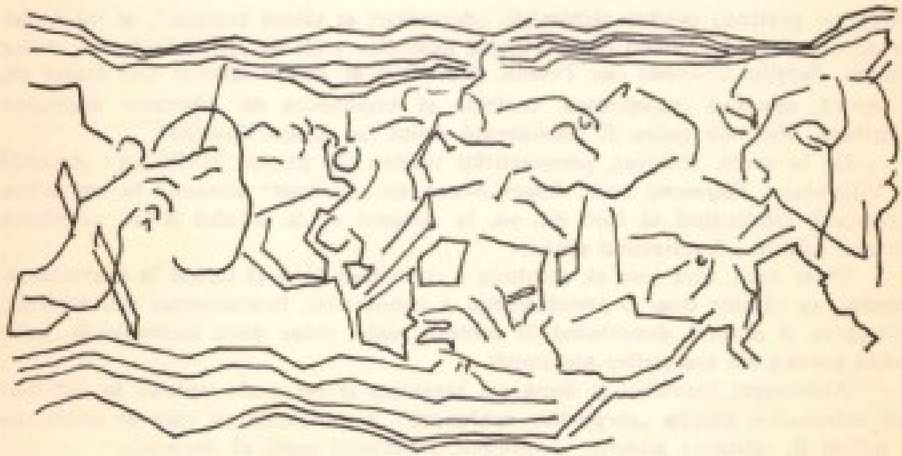

Somersett Maugham, autorul acelor perfecte nuvele reunite în volume de succes precum: „Casuariana", „6 femei", „Miniaturi" și atîtea altele, scria cu mînecuțe negre, de funcționar, la mîini, și numai după ce copiase, în prealabil, o pagină din Swift, „ca să-și facă mîna".

Despre contemporanii noștri mai știm că *Truman Capote* scrie numai culcat în pat, pe hîrtie groasă, cu creioane moi, pe un fund de lemn cum e cel de frămîntat aluatul, *Eugen Barbu* scrie numai dimineața, cu muzică: *Albinoni*, *Rodrigo*, *Debussy*, *Lawrence Durell*, seara, după ce se lasă amurgul... și așa mai departe.

Am pomenit de toate lucrurile astea pentru a-i face pe autorii multora dintre cărțile noastre preferate mai firești, mai apropiați de noi.

POEZIE ȘI ALCHIMIE

Încă din antichitate, poeți refulați care se pretindeau savanți au sperat că prin alchimie vor obține „transmutația metalelor", sau altfel spus, vor preschimba metalele ordinare în metale nobile, vis naiv, dar creator de frumos.

În templele egiptene din *Theba* ori *Memphis*, alchimia s-a considerat (în zorii ei) o „artă sacră" — dar primele texte alchimice pe care cunoașterea umană le consemnează, datează abia din secolul VII e.n. și ele aparțin bizantinilor.

Arabii, de asemenea, s-au dedat cu fanatism și pasiune studiilor hermeneutice, basmelor, poemele lor abundă în isprăvi alchimice. Prin intermediul arabilor expansioniști, alchimia pătrunde (în Evul Mediu) în Spania și — secole

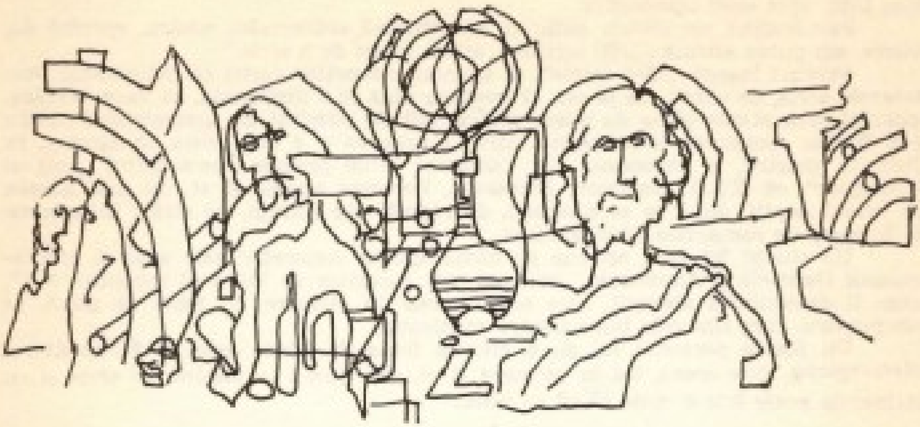

întregi — pretinșii celebri alchimiști, „depozitari ai tainei tainelor", ai miracolelor absolute se revendicau ca aparținînd ilustrelor școli de alchimie din *Cordoba*, *Murcia*, *Sevilla*, *Granada* sau *Toledo*, și poate n-ar trebui ignorat nici faptul că, în epocă, opunînd curiozitatea, fantezia și experiența de laborator dogmelor religioase, alchimia putea fi considerată drept „o știință liberală".

De la arabi, indirect, personalități ilustre ale Evului Mediu ca : *Arnauld de Villeneuve*, *Raymond Lule*, *Roger Bacon* au „insinuat" alchimia în conștiința europeană (pretinzînd să facă din ea, la apogeul ei, în secolul XVII, problema cea mai subtilă a intelectului uman).

Chiar dacă, fără voia ei, alchimia a contribuit în mod fericit la dezvoltarea chimiei, ea rămîne doar o pseudoștiință a cunoașterii, fundamentul său teoretic, impropriu și absurd, dezvăluind în schimb reale, chiar dacă inconștiente, aptitudini poetice ale maeștrilor alchimiști.

Alchimiștii bizantini și după cei bizantini și cei arabi vedeau în influențele astrologice asupra *„corpurilor sublunare"*, a metalelor pe care le combinau la infinit în căutarea aurului, „supremul, răsfățatul copil al dorințelor".

Metalele și, în general, substanțele minerale erau consacrate în concepția alchimiștilor bizantini, ca și a celor arabi (să numim dintre ei pe *Kalid* și *Gebef*) celor 7 planete cunoscute în momentul respectiv și acest lucru se petrecea după cum urmează : „Plumbul, litarga, agata erau consacrate lui Saturn, coralul planetei Jupiter, fierul, pyritele planetei Marte, aurul, hyacintul, diamantul, safirul, calcedoniul planetei Soare, perlele, ametistul, asfaltul, amoniacul planetei Venus, argintul-viu, smaraldul, olibanul planetei Mercur, argintul, Lunei". Dar nu e oare cuprins, chiar în această înșiruire, un poem involuntar ?

DAN MUTAȘCU

PARFUMUL BUCUREȘTILOR

„Vremea trece, apa curge,
Nu mai vine ce-a trecut,
Dar ăst rîu a fost și este
Și va fi în veci plăcut.
Dîmboviță, apă dulce,
Cine-o bea nu se mai duce."

E. VINTERHOLDER

„Colo-n țara muntenească,
Țară dulce românească,
Ca și cea moldovenească,
În oraș la București
Sînt curți nalte și domnești..."

POEZIE POPULARĂ

„Foaie verde lemn pîrlit,
București, oraș vestit..."

POEZIE POPULARĂ

„Casele domnești din București se nălțau pe povîrnișul malului stîng al Dîmboviței, printre bătrîne tulpine de sălcii, închise într-un larg pătrat de nalte și țepene ziduri, care pe de o parte se afundau în apă, proptite cu largi căpriorile de piatră, iar de celelalte trei părți, înconjurate cu șanțuri adînci, își arătau pe dinafară numai întinsa lor față netencuită și clădită cu straturi de cărămizi și de bolovani de piatră ; la mijlocul păretelui din fața casei se afla poarta cu gang boltit, pe deasupra căreia se înălța un turn pătrat cu ferestrui de meterez ; iar dinaintea porții era o podișcă care, prin mijlocul unui scripete, se lăsa pe deasupra șanțului și se ridica la vremi de primejdie..."

AL. I. ODOBESCU

„Dacă un adormit din timpul lui Pasvantoglu sau al lui Hangerliu s-ar deștepta astăzi în grădina de la Sfîntu Gheorghe sau în Piața Teatrului, anevoie ar putea spune în ce punct al globului se află. Și dacă asupra acestui nenorocit oraș nu ar fi trecut și petrecut de o sută de ori în sus și în jos sabia, focul, apa și cutremurul, turci, tătari și cîrjalii... și mai ales domni vitregi cu miniștri și favoriți ca Velele, Tzucala și Lahana, el nu ar avea nimic de rîvnit nici Vienei, nici Berlinului. Orașe unde, cînd un Liechtenstein, un Schwartzenberg, un Wittgenstein au zidit o casă sau un palat, acel edificiu a trecut din tată-n fiu, străbătînd secoli, atins numai de mîna arhitectului ș-a artistului, mărindu-se și împodobindu-se pe dinăuntru și pe dinafară din generațiune în generațiune, ca să devie o carte împietrită pe care se poate ceti istoria familiei ș-a orașului ; în vreme ce în București palaturile domnești, mănăstirile și casele boierești s-au prefăcut în cenușe și în ruină de cîte trei și patru ori pe secol, fără să lase măcar urmă de existența și de mărimea lor..."

ION GHICA

„Priviţi din Dealul Mitropoliei, Bucureştii semăna mai mult a dumbravă decît un oraş: copaci înalţi şi pletoşi, printre care străluceau crucile poleite a o sută de biserici mari şi mici. Privind pe deasupra grămada verde, se ghiceau pe alocurea cîteva ochiuri; acele spaţiuri desemnau în proiecţiune locurile ocupate de hanurile cele mari şi de curţile boiereşti..."

ION GHICA

Dar mai vrednici de vedere e-acea masă mult vestită
Unde vine de se-aşează lumea paraponisită.
Auzisem de prin lume că din zori pînă-nnoptat
Împrejurul ei se-adună nelipsit şi regulat
Cîţiva oameni jalnici care, bînd pe ceas zece cafele
Unul altuia se vaită, vărsînd lacrimi înfocate

„Bucureşti, pentru un om care n-a ieşit din Ardeal este un oraş colosal. Atît pociu să fie că de are Parisul, Londra, Viena prospecturi frumoase din afară, nu ştiu că nu le-am văzut decît pe hîrtie, dar despre Bucureşti poţi să zici, ori de vei căuta de la Băneasa, ori de sus de la Mitropolie, cum că are o vedere şi o situaţie aşa de frumoasă şi romantică cît ochii mei nu s-au putut sătura."

T. CIPARIU

„Vie cel mai îmbiat turist şi să arate un alt oraş în lume care să se asemene în ceva cu capitala românilor, cu acest oraş orientalo-occidental; cu acest Bucureşti încîntat şi încîntător, cu acest vîrtej perpetuu de plăceri în durere, de mulţumiri în necazuri, de frumuseţi în orbie... Aici numai, ca nicăierea, vezi între palate strălucite o şandrama de scînduri putrede care se surpă, şi între două şiruri de case frumoase, o uliţă strîmtă cu gropi de noroi pînă la burta cailor..."

CEZAR BOLLIAC

„Iată ce e Cişmigiu; în el poţi să observezi
Pe toţi care zi şi noapte îmblă după frunze verzi.
Că nu au chiverniseală, şi ca slujbele sînt date
Tot la oameni fără merit ce nu ştiu a profita
De frumoasele foloase ce o slujbă poate da."

ALEX. SIHLEANU

„Frumoasă cîmpie ce se-ntinde pe lîngă aceste dealuri care ocolesc oraşul Bucureşti!... frumoase locuri care îl mărgineşte de toate părţile; dealurile, văile, colnicele, apele, pădurile şi atîtea mănăstiri, a cărora pitorească privire se pare că ar domina peste dînsul; fiindu cu totul întinse, variate, înfăţişîndu mai multe clădiri colosale şi ciudate, precum şi mii de frumuseţi, de care se bucură ochiul, mintea, cît şi atinge inima!..."

ALEXANDRU PELIMON

„Patru uliţi mari paralele, ce sînt tăiate prin o mie şi-o sută altele care scot în dreapta şi-n stînga, fiecare din cele principale ţiind aproape cît o jumătate milă şi mai mult; ducînd mai toate către acelaşi direcţie, fiind lăturate de case mari boereşti, lîngă care se mai văd şi pînă azi ici şi colea nişte căsuţe mici vechi; se găsesc lipscanii, marchitănii, bancheri şi de ăi care nu

fac nimica ; o lume grămădită, închisă între niște munți de case ; o mulțime de oameni furnicînd pin tîrg și prin mahalale, și mai cu deosebire o sumă de femei cochete !..."

ALEXANDRU PELIMON

„Azi totul s-a schimbat, întreaga Europă s-a transformat, așa, noi puteam oare sta în aceeaș stare de odinioară, cu casele făcute din bîrne, învelite cu stuf sau cu olane, cu ulițe strîmte de 3 sau 4 oameni, sucite, cu casele eșite pe bordura trotuarului, unele șoldii din cauza bătrîneții, iar altele cu proptele sprijinite a nu se dobori la pămînt, prăvălii cu tarabe pînă în mijlocul uliței și cu prispe de nu se putea trece și cîte și cu cîte învechite obiceiuri ?"

COL. POPESCU-LUMINĂ

„Ars în mai multe rînduri ; de nenumărate ori prădat, încercat de ape și de molimi, îndărătnicia locuitorilor și siguranța chemării lui istorice aveau să-l înalțe de fiecare dată din ruine.

Ieșit din sîmburele modest al cîtorva ulițe cu case mărunte și prăvălii sărace, grupate în jurul cetății care era Curtea Domnească ; treptat întins pînă a acoperi o suprafață egală aproape cu a Parisului, Bucureștii păstrează astfel în întreaga lor ființă — în trudnica șerpuire a străjilor vechi, în atîtea gîrbove ziduri de biserici — nu numai imaginea grăitoare a vicisitudinilor suferite, dar ceva din voința de a fi din care s-a ridicat."

GRIGORE IONESCU

„Prădat și pustiit de turci, tătari, nemți, ruși, de însăși contingentele militare întrebuințate de Domnii străini, ars mai mult de jumătate de mai multe focuri mari, zguduit de cutremure puternice, jupuit de Domnii fanarioți, afară de Alexandru Ipsilante, orașul București a mers totdeauna în sus și înainte.

Și va mai merge !..."

CONSTANTIN BACALBAȘA

„...pretutindeni, adie cu vîntul, se așterne cu ploaia, unduie în razele de soare și de lună, se oglindă în privirile sastisite ale locuitorilor nepăsători, lipsiți de avînt și de pornire, se trădează în mișcări, în vorbă, se leagănă în tărăgănarea vechilor cîntece de mahala, în amețeala dulceagă și resemnată a valsurilor lui Ioanovici. Cine nu i-a prins deosebitul farmec nu a înțeles Bucureștii. Ei (acestei tristeți) îi sînt închinare aceste rînduri...

Căci dacă după treizeci de ani *(ou plus)* de hălăduire în București, uneori mi se întîmplă încă să mă rătăcesc prin uliți sau chiar mahalale întregi necunoscute, sunt și altele unde știu și pietrele caldarîmului și crăcile copacilor și scîndurile ulucilor, unde cunosc casă cu casă, le știu toată cronica acelor ce le-au sălășluit timp de o jumătate de veac. Le-am văzut luminate de sărbătoare, precum am văzut fîlfîindu-le la porți steaguri albe sau negre: copii crescuți sub ochii mei și pieriți înainte de vreme, bătrîni uitați de vreme sub ochii cărora m-am înălțat eu — beteală, flori, zîmbete, lacrimi — un vălmășag nebun de iubiri, de uri, de uitări, de înșelăciuni, de amăgiri — una peste alta, totdeauna mai multă jale decît bucurie și peste tot atîta minciună, zadarnică și deșartă ticăloșie omenească, că uneori cîte un nimic aducîndu-mi aminte de unele, scap din vedere că ale lumii sunt toate, îmi uit de ale mele, și cad pe gînduri și-mi vine să zic cu cîntecul: arză-l focul București."

MATEIU I. CARAGIALE

ION BĂIEȘU

2 MICROCOMEDII DE MORAVURI

BĂIATUL DE LA SALVAMAR

Un tip solid, foarte gras, se zbate în valurile mării. De fapt, se îneacă. Alături, pe țărm, un tip de la Salvamar doarme pe nisip, apărîndu-se de muște.

ÎNECATUL: Ajutor! Ajutor! Salvamar!

SALVAMARUL (se ridică pe jumătate): Cine mă strigă?

ÎNECATUL: Eu.

SALVAMARUL: Ce dorești?

ÎNECATUL: Ajutor!

SALVAMARUL: Ce fel de ajutor? Te-ai învățat cu cerșitul. La muncă!

ÎNECATUL: Mă înec...

SALVAMARUL: Poftim? Zi mai clar, dom-le! Ai prune-n gură?

ÎNECATUL (aruncă un jet de apă din gură): Mă înec!

SALVAMARUL (sare ca ars): Te îneci? Stai așa! Un moment! Vin imediat! (Fuge și se întoarce cu o carte pe coperta căreia scrie: „Manualul înecatului"): Stai așa, că te salvez! (Răsfoiește, înfrigurat, manualul): Am găsit! Lecția întîi! (Silabisește cu greu, semn că cititul nu-i e chiar la îndemînă) F, i, i... Fii. C, a, l...

ÎNECATUL: Ajutor!

SALVAMARUL (nervos): Taci, dom-le, odată! Nu mă întrerupe, că-mi pierd firul! (Citește) C, a, l... (Uimit) Adică cum cal? (Citește) Fii c, a, l, m. Calm! Aha! Dom-le, fii calm!

ÎNECATUL: Păi cum să fiu calm dacă mă înec?

SALVAMARUL: Păi așa scrie în manual!

ÎNECATUL (abia mai rezistă): Ajutor! Mă înec!

SALVAMARUL: Stai așa că mergem mai departe. Lecția a doua. (Răsfoiește manualul.) Unde-i lecția a doua? Dom-le, nu găsesc lecția a doua.

ÎNECATUL: Caută la tabla de materii. Dar repede, că mă înec.

SALVAMARUL: Stai blînd, c-am găsit! (Silabisește) Res...pir...a...ți...e... Respirația! Fă respirație!

ÎNECATUL: Ce fel de respirație?

SALVAMARUL: Un moment (Citește) Art...if...ic...ială... Artificială! Respiră artificial.

ÎNECATUL: Cum să respir artificial?

SALVAMARUL (încurcat): Adică... fă-te că respiri.

ÎNECATUL (disperat): Tinere, te rog din suflet! Salvează-mă! Am nevastă, copilași... Doi copilași blonzi...

SALVAMARUL: Unde sînt?

ÎNECATUL: Acasă.

SALVAMARUL: Păi dacă sînt acasă, cum să-i salvez?

ÎNECATUL: Nu pe ei, pe mine.

SALVAMARUL: Păi eu acuma ce fac?

ÎNECATUL: Dom-le, nu mai pot. Aruncă-mi colacul!

SALVAMARUL: Care colac?

ÎNECATUL: Ăla de lîngă dumneata.

SALVAMARUL (vede colacul, dar nu-l atinge): Păi stai să vedem ce scrie aici. (Citește) Co...lacu...l...

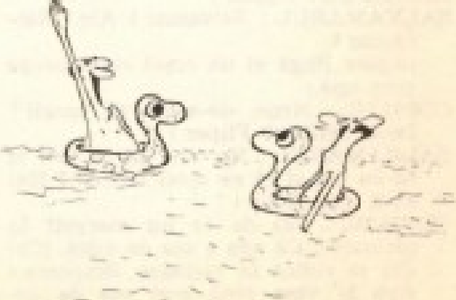

Mac! mac!

Du-te tu, e prea adincă !

Colacul ! Da, figurează. (Citește) Se ar...uncă... Se aruncă ! Un moment ! Se aruncă. Fii atent, că-ți arunc colacul. (Ia colacul, își face un puternic avînt și... zboară și el în mare, lîngă înecat, în timp ce colacul rămîne pe mal. Salvamarul intră la fund, iese, se zbate, înghite apă și se agață disperat de gîtul înecatului.)

ÎNECATUL : Ce faci, dom-le, te agăți de mine ?

SALVAMARUL : Păi de cine să mă agăț ? De mine ?

ÎNECATUL : Păi înoată și salvează-mă!

SALVAMARUL : Păi cum să înot ?

ÎNECATUL : Păi nu știi să înoți ?

SALVAMARUL : Păi de unde să știu ? Că m-am născut pe Ciorogîrla. Și vara acasă...

ÎNECATUL : Ajutor !

SALVAMARUL : Salvamar ! Alo ! Salvamar !

(Apare lîngă ei un copil care merge prin apă.)

COPILUL : Nene, de-a ce vă jucați ? De-a delfinul Fliper ?

SALVAMARUL : Nu vrei să te joci și tu cu noi și să ne scoți la mal ? Hai că-ți dau bobo !

COPILUL : Păi de ce nu mergeți în picioare ? Că apa e așa de mică. (Cei doi se ridică în picioare. Stupoare ! Apa le vine pînă mai sus de genunchi.)

ÎNECATUL : Ia uite, dom-le, cum mă speriasem ! Apa era mică...

SALVAMARUL : Păi nu ți-am spus eu să fii calm ?!

ÎNECATUL : Ascultă, tinere, dumneata ești chiar de la Salvamar ?

SALVAMARUL : Salariat ! Am luat și prima chenzină.

ÎNECATUL : Și nu știi să înoți ?

SALVAMARUL : Nu.

ÎNECATUL : Și cine a fost dobitocul care te-a angajat ?

SALVAMARUL : Cum, cine ? Dumneavoastră !

ÎNECATUL : Eu ? !

SALVAMARUL : Păi da. Să trăiți, că uitai să vă mulțumesc. Nu știți că v-a rugat unchiu... Unchiu, Georgică... Care e șef la barul de noapte... Și care v-a angajat și el o nepoțică... Aia care prezintă programul... Și e surdomută...

ÎNECATUL (edificat) : Deci dumneata ești nepoțelul lui nea Georgică ?

SALVAMARUL (mîndru) : Da.

ÎNECATUL : Și eu te-am angajat pe neve... Cu pile...

SALVAMARUL : Pe timpul verii. Că iarna mă duc la Salvamont. Am și acolo un unchi...

ÎNECATUL (își iese din minți de furie) : Auzi, măi salvatorule. Ia du-te tu și învață să înoți ! Hai, du-te ! (Îl împinge în apă. Salvamarul, ajuns la adînc, se agită îngrozit.)

SALVAMARUL : Ajutor !

ÎNECATUL (ia manualul) : Lecția întîi ! fii calm...

SALVAMARUL (urlă, îngrozit) : Unchiuleeee !

ÎN AUDIENȚĂ

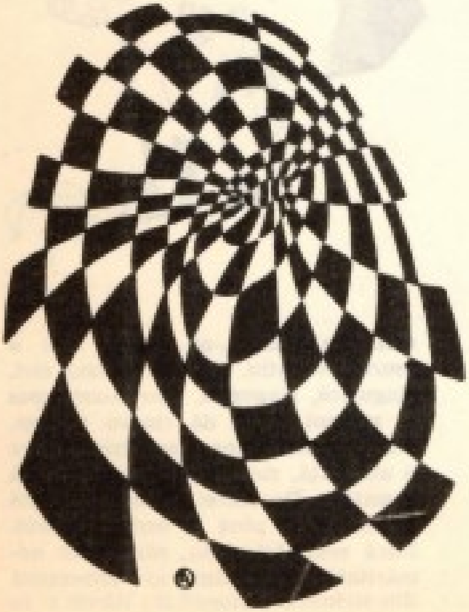

Secretara stă la birou și croșetează cu o viteză neverosimilă. Cineva ciocănește la ușă, apoi intră un cetățean umil și zimbitor.

CETĂȚEANU : Bună ziua.

SECRETARA : Bună ziua.

CETĂȚEANU : Dacă nu vă supărați...

SECRETARA (care croșetează și va croșeta fără întrerupere) : Vă rog...

CETĂȚEANU : Am fost înscris pentru o audiență la tovarășul șef...

SECRETARA : Cind ?

CETĂȚEANU : Acum șase luni...

SECRETARA : Da, și ?

CETĂȚEANU : Păi de-asta am venit să vă întreb, dacă mă primește.

SECRETARA : Vă primește, de ce să nu vă primească ? Luați loc. Pentru asta e aici, ca să vă primească.

CETĂȚEANU (emoționat) : Mulțumesc. Știți, n-am cine știe ce, o problemă ...o problemă cu...

SECRETARA : I-o spuneți dinsului. Pe mine nu mă interesează.

CETĂȚEANU : Atunci, pot să intru ?

SECRETARA (se uită pe gaura cheii) : E ocupat. Își bea cafeaua.

CETĂȚEANU (colcăind de bunăvoință): Dacă-și bea cafeaua, nu-l deranjez. Cafeaua trebuie băută în liniște. Altfel își pierde gustul... Și eu tot în liniște o beau. (Pauză) Poate că a terminat...

SECRETARA (se uită) : A terminat.

CETĂȚEANU : Atunci, pot să intru ?

SECRETARA : Nu. Momental, nu. Fumează.

CETĂȚEANU : Dacă fumează, nu-l deranjez. Și eu fumez o țigare după cafea. Înainte, nu. Dar după, da. Una singură. (Secretara continuă să croșeteze cu o viteză neverosimilă.) Cum lucrați ? Unu pe față, unu pe dos ?

SECRETARA : Nu. Doi pe față, doi pe dos.

CETĂȚEANU (melancolic) : Cind eram mai mic, croșetam și eu. Tot doi pe față, doi pe dos. Se mira și mama. Pe urmă m-am îmbolnăvit de oreion... Poate că a terminat de fumat...

SECRETARA (se uită) : A terminat.

CETĂȚEANU (se pregătește să intre) : Atunci pot să intru.

SECRETARA : Nu. Încă nu. Moțăie.

CETĂȚEANU Moțăie ?! Extraordinar ! Știți că și mie mi se intimplă ? Mă ia somnul din te miri ce și încep să

picotesc. Nu mult : maximum zece minute. (Pauză) Nu vă supărați : nu mai aveți o pereche de andrele ? (Timid) Aş încerca și eu. Din curiozitate.

SECRETARA : Ba da. (Îi dă două andrele și un ghem de lînă. Cetățeanul începe să croșeteze cu îndeminare.) Sînteți îndeminatic.

CETĂȚEANU : V-am spus : cînd eram mic, se mira și mama. De fapt, nici nu-i așa de complicat. Nu înțeleg de ce mulți bărbați evită să croșeteze. De pildă, în autobuz. Sau în parc. Poate s-a trezit...

SECRETARA : Cine ?

CETĂȚEANU : Dînsul.

SECRETARA (se uită) : S-a trezit. Dar nu se poate intra.

CETĂȚEANU : De ce ?

SECRETARA : Cască.

CETĂȚEANU : Atunci nu-l deranjez. Cine știe, poate că, în timp ce cască, meditează, și nu vreau să-l întrerup. Dumneavoastră la ce lucrați ? La spate sau la mînecă ?

SECRETARA : La spate.

CETĂȚEANU : Atunci vă fac eu mîneca. (Croșetează intens.) Ce vroiam să vă întreb : sînteți căsătorită ?

SECRETARA : Nu.

CETĂȚEANU : Mersi. Tocmai în acest sens vroiam să vă spun : ce a naibii potrivire între noi ! Amîndoi să avem aceeași pasiune. Același hoby. (Rîd de se prăpădesc.) Fiți amabilă : nu vreți să ne căsătorim ? Doar ne cunoaștem de-atîta vreme, ce naiba !

SECRETARA (ezitînd, dar foarte puțin) : Da. De ce nu ?

CETĂȚEANU : (entuziast) : Mersi ! Hai să facem nunta : scoate pepsi, scoate cafea ! (Secretara pune pepsi în două pahare. Cei doi ciocnesc.) Să fii fericită, dragă !

SECRETARA : Mersi. Și tu.

CETĂȚEANU : Vino să te pup. Așa se obișnuiește. (Cînd secretara-mireasă se apropie de el, îi pune mîinile în gît.) Taci ! Nu țipa, că te omor ! Ești nevasta mea și fac ce vreau din tine ! Spune adevărul, că altfel te strîng de gît : de ce nu mă lași să intru la șef ?

SECRETARA (plîngînd) : Dragul meu, iartă-mă. Am să-ți spun adevărul. Dar numai ție. Pentru că mi-ești drag. (În șoaptă) Șeful, el nu mai e aici. S-a dus. L-au mutat. Sau a murit. Nu știu. Eu am rămas aici, singurică, singurică. Dar n-am spus la nimeni. Dacă dă cineva telefon, zic : reveniți mîine. Dacă vrea cineva o audiență, zic : lăsați numele și vă anunțăm. De obicei, oamenii insistă ce insistă și pînă la urmă renunță. Dacă renunțai și tu, rămîneam nemăritată... (Între timp, el o eliberează din strînsoare, stupefiat.) Rămîi și tu

aici şi vom trăi liniştiţi, pînă la adînci bătrîneţe. Pepsi avem, cafea avem, telefon avem... (Sună telefonul. Răspunde.) Momental e ocupat. Reveniţi. (Închide) Vezi, a fost simplu. Între timp, anii trec, leafa merge, pensia s-apropie... Ce zici? Rămîi?

CETĂŢEANU (începe să croşeteze, îngîndurat): Să rămîn, să nu rămîn?... (Anii au trecut. Cei doi au îmbătrînit. Sînt în aceeaşi anticameră, pe aceleaşi locuri. Croşetează).

SECRETARA (răspunde la telefon, cu voce de babă): Nu, momental nu e. Reveniţi mîine. (Închide) Mîine, gata, mi se împlineşte vîrsta de pensie. Mîine plecăm acasă, dragul meu. Adio, pepsi! Adio, cafeluţe! Şi telefon cu butoane! (Plînge) Viaţa are şi ea cruditățile ei...

CETĂŢEANU (într-un tîrziu, profund melancolic): Draga mea, tu mai ţii minte pentru ce am vrut eu să intru în audienţă acum douăzeci de ani?

SECRETARA: Nu.

CETĂŢEANU: Nici eu.

SECRETARA: Mi se pare că era vorba de o problemă...

CETĂŢEANU (tresare): Exact! O problemă! (Moralul îi scade din nou.) Dar care problemă? Asta e problema! Care problemă? Aşa face omul astenic... (Urlă către secretară.) Zi, dragă: pentru ce venisem eu în audienţă? Ce căutam eu aici? Ce căutam? (Are o criză de furie şi începe să sfîşie împletitura de lînă la care lucrase).

SECRETARA (calmă, răspunde la telefon): Nu, vă rog, momental nu este. Reveniţi mîine.

Desene de DANIELA BĂIEŞU

Anecdote cu celebrități

REPLICA PĂGUBAȘĂ

Întrucît Beaumarchais cînta foarte frumos la harfă, deseori era invitat la palatul reginei. În timp ce cînta, cum e și firesc, marele scriitor se așeza pe scaun, în timp ce protipendada nobiliară (așa cerea eticheta) stătea tot timpul în picioare. Un nobil invidios pe faptul că Beaumarchais are privilegiul de a ședea lîngă regină își aduse aminte că tatăl scriitorului fusese ceasornicar și-i strigă cu voce grosolană:

— Spune-mi, domnule Beaumarchais, cam cît ar putea să coste un ceas ca ăsta?

Scriitorul luă ceasul, îl privi și-n cele din urmă îl trînti pe podea.

— Sînteți prost crescut, domnule, îi zise printre dinți nobilul.

— Cred că în momentul de față amîndurora ne pare rău că n-am moștenit însușirile tatălui meu. Ce? Nu-i așa?

CÎT DE UȘOR SE FAC TOATE

Cînd Mozart în vîrstă de șapte ani dădea concerte la Frankfurt pe Main, într-una din seri fu oprit lîngă sala de concerte de un băiat de 14 ani, care îi spuse:

— Cînți foarte frumos! Eu n-am să pot cînta așa niciodată!

— De ce? Trebuie să poți că doar ești de-acum mare... Încearcă și dacă nu reușești începe să scrii note...

— Eu scriu... poezii...

— Asta-i foarte interesant. Să scrii versuri frumoase, probabil că este mai greu decît să compui muzică.

— Da de unde! E foarte ușor. Încearcă și tu...

Interlocutorul lui Mozart era tînărul Goethe.

CONCESIE OPTIMISMULUI

— De ce scrieți o muzică atît de tristă? Ascultătorul dorește să se destindă, să plece de la concert într-o foarte bună dispoziție. Iar dumneata? Scrie-mi te rog ceva vesel, optimist. Și vînzarea va fi mai optimistă, îi zise editorul tînărului Brahms.

— O să încerc, îi răspunse compozitorul.

Peste cîteva zile Brahms veni la editor cu o mapă groasă.

— Ei, ai reușit, îl întrebă editorul.

— Nu știu, îi răspunse compozitorul punîndu-i notele pe masă.

Noua compoziție începea așa: „Eu vesel mă îndrept către mormînt".

CÎNTĂM ÎMPREUNĂ

Șaliapin avea un servitor pe nume Piotr, excesiv de pedant, considerîndu-se partener egal la succesul marelui cîntăreț. În timpul unui turneu la Berlin, Piotr fu rugat de către un ziarist să-i faciliteze un interviu cu renumitul bas.

— Îmi pare foarte rău, stimate domn, dar nu pot, îi răspunse Piotr. Stăpînul meu se îmbracă și nu vă poate primi. Dar pot să vă acord eu interviul, deoarece sînt foarte informat cu privire la activitatea sa.

— Ce planuri are domnul Șaliapin pentru zilele următoare?

— Vom pleca la Milano, unde pe scena teatrului „La Scala" îl vom interpreta pe Mefisto. După asta vom pleca la Londra și vom da un concert în Sala palatului regal pentru nobilimea engleză...

În clipa aceea ușa se deschise, auzindu-se vocea lui Șaliapin:

— Totul este exact, dar nu uita Piotr să mă iei și pe mine, cînd vei pleca la Milano și la Londra...

SUCCESUL BUZUNARELOR GOALE

Renumitul cîntăreț italian Enrico Caruso trebuia să încaseze la o bancă americană o importantă sumă de bani. În fața casierului și-a dat seama că nu are asupra sa nici un document de identitate. Atmosfera devenise penibilă, cu atît mai mult, cu cît funcționarii băncii făcuseră cerc în jurul său. Atunci Caruso hotărî să se legitimeze... Cîntă pentru funcționarii băncii o arie din „Tosca". În ropotul de aplauze, casierul i-a achitat suma. La ieșirea din bancă Caruso mărturisi:

— Niciodată în cariera mea n-am cîntat mai bine ca astăzi!

Anecdote cu celebrități

LABORATORUL SCRIITORULUI... POLIȚIST

Cazul „R—16"

(1955)

La o intilnire cu cititorii, o gospodină cu priviri de mamă mă întrebă cu o candoare dezarmantă :

— De ce eroina dumneavoastră are la pagina 18 ochi verzi, iar la pagina 31 albaștri ?

Roșesc. Mă fisticesc. Însă după citeva secunde îmi recapăt prezența de spirit și răspund :

— Cum de ce ?! Păi eroina e doar o spioană... E firesc ca în anumite situații să-și schimbe culoarea ochilor.

Cititorii sînt satisfăcuți. În carte însă neglijența rămîne ca o... urmă la locul crimei.

Împușcătura

(Fișă — 1965)

Pe neașteptate, răsună o împușcătură. Genunchii bărbatului se înmuiară. Femeia scoase un țipăt prelung de spaimă: își văzu soțul prăbușindu-se la pămînt. Apoi, instinctiv, se uită în direcția de unde răsunase împușcătura — zări la o distanță de 10—15 metri dispărînd în fugă „o haină" de culoare închisă și numai în clipa aceea înțelesese că se petrecuse ceva îngrozitor. Țipă din nou, pădurea se cutremură de groază. Paznicii unei vii din apropiere, postați în puncte diferite, auziră țipetele femeii. O găsiră bocindu-și soțul ucis. Unul din paznici — I.L. — se repezi în sat să dea alarma. După un timp, sosiră la locul faptei autoritățile care, după încheierea cercetărilor, constatară următoarele :

— Cetățeanul V.S., plimbîndu-se cu soția prin pădure, a fost pîndit de un necunoscut și împușcat.

Studiindu-se traiectoria posibilă a împușcăturii, s-a găsit la o distanță de 15 metri de victimă un tub. Asasinul se folosise de o armă de vînătoare de calibrul 12.

Alicele care au provocat moartea lui V.S. erau de fabricație casnică și nu industrială.

...Un tunet sfîșie văzduhul. (De la capăt). Minunatul cîntec, imn al sentimentelor neîntinate, amuți pentru totdeauna (sfîrșitul capitolului III)...

În consecință, anchetatorii au formulat două ipoteze :

a) Omor premeditat. b) Omor din imprudență. Ambele ipoteze aveau, între copertele dosarului deschis, o pondere egală. În cele din urmă, bănuielile anchetatorilor se îndreptară spre cetățeanul I.L. — unul din paznicii viei din vecinătate. Pe ce considerente ? 1) *Venise primul la locul crimei. 2. Îl cunoștea pe V.S. și, nu de mult, avînd cu el o discuție aprinsă, îi aruncase în față vorbele : „O să-ți arăt eu ție !". 3) Ducîndu-se în sat să anunțe autoritățile, a trecut mai întîi pe acasă întîrziind, astfel, sosirea anchetatorilor. 4) Paznicul purtase în ziua respectivă o haină de culoare închisă. Soția victimei o recunoscuse. 5) În momentul cînd autoritățile au început cercetările la locul crimei, paznicul avea asupra sa o armă de calibru... 16,5. Efectuindu-se o percheziție la locuința bănuitului, s-au găsit ascunse cîteva pachete de alice de fabricație casnică (produs interzis de lege) și o a doua pușcă de vînătoare de calibru 12.*

Pus în fața probelor (se presupune că în drum spre postul de miliție a trecut pe acasă pentru a-și schimba arma) pe care nu era în stare să le conteste, prezumtivul asasin declară cu încăpățînare una și aceeași frază : „Sînt nevinovat... E drept, l-am amenințat pe V.S. cu moartea, dar nu eu l-am împușcat".

În acest moment al anchetei, a intervenit ceea ce în mod frecvent numim tehnica criminalistică. Fiecare armă are o percuție proprie. Lovind tubul și declanșînd împușcătura, percutorul se iscălește. A găsi două arme cu percuții identice este aproape o imposibilitate. În concluzie, tubul găsit la locul faptei a fost supus unei analize „grafologice". La fel și percutorul armei de 12 mm a lui I. L. *S-a constatat că „alicele ucigașe" n-au pornit din arma acestuia. Așadar, cine l-a ucis pe V.S. Cine este cu adevărat posesorul armei ucigașe ?* Trebuia oare I.L. scos definitiv din cauză ? Pentru a nu săvîrși vreo eroare, organul de miliție a trecut la identificarea tuturor persoanelor din raza pădurii respective, deținătoare de arme de vînătoare. După asta, au fost culese peste 80 de tuburi folosite de armele persoanelor respective. Cu ajutorul microscopului electronic, tuburile au fost descifrate. S-a găsit astfel un tub cu percuția identică cu aceea de pe tubul cules de la locul faptei. Identificarea tuburilor i-a condus pe anchetatori mai departe : către identificarea armei. *Aparținea unui oarecare T.N. Povestea însă nu se oprește aici. De arma cu pricina s-a folosit nu stăpînul ei, ci un frate al acestuia, care luase arma fără să-l întrebe și care, neavînd nici permis de armă, o folosise în chip nefericit. Crima o săvîrșise din imprudență ; înfricoșat însă de cele săvîrșite, respectivul a fugit de la locul infracțiunii.*

Dar dacă n-ar fi existat microscopul electronic + răbdarea de savant a criminalistului ?

Atac la obiectivul — 118

(1957)

Întîlnire cu cititorii. Un bărbat între două vîrste, cu o plasă plină de cartofi în mînă, se ridică și mă întreabă textual :

— Ați lucrat cumva în ramură ?

Prostia are întotdeauna darul de a mă dezarma, iar dacă nu știu să mă feresc la timp, îi cad lesne în capcană. Mă pomenesc răspunzînd :

— Nu în ramură, tovarășe, ci în rețea.

În sală, stupoare. Asistența nu se așteptase la o asemenea mărturisire. Cetățeanul cu „plasa", calm, îmi servește replica :

— În care ?

Nu știu prin ce asociație de idei, mi-am amintit de fundătura bucureșteană în care am copilărit și „recunosc" cu aceeași sinceritate :

— Făurari, 17.

— Mulțumesc ! mai zise omul cu sacoșa și se așeză grav la locul său, pe scaun.

În momentul acela m-am înfiorat : fusesem crezut.

HARALAMB ZINCĂ

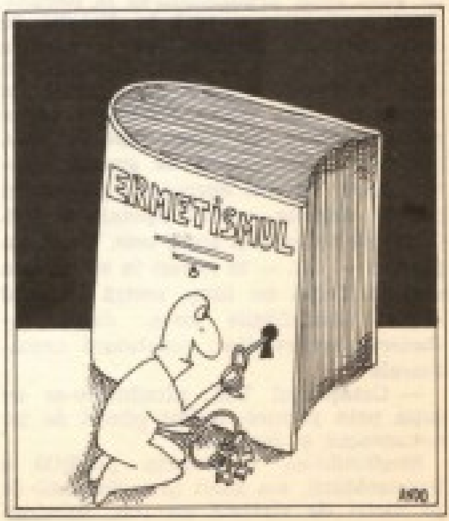

— Stelele de cinema Elizabeth Taylor și Richard Burton au divorțat în 1974.

— Actriței Mia Farrow i s-au plătit daune nedate publicității de către un ziar londonez care a insinuat într-un articol că ei nu i-ar fi plăcut să fie sărutată de Robert Redford în timpul filmărilor la Marele Gatsby.

— Artiștii Jonathan Winters, Barbara Streissardm, Bob Dylan, Walter Matthan, Andy Williams și Liza Minelli sînt printre cei 200 care aveau banii, cca 130 milioane dolari, investiți în Compania producătoare de filme Tulsa care a dat faliment, astăzi considerată una dintre cele mai mari escrocherii din lume.

— La Miami preotul Rev. Mark A. Karras a dat în judecată pe producătorul filmului „Exorcistul" ca și pe editorul cărții, cerînd 7 milioane dolari daune sub acuzația că i s-au folosit numele și fictionalizat parțial personalitatea și viața profesională în personajul Părintele Damien Karras care practica exorcismul în roman.

— Cîntărețul Bing Crosby a suferit cu succes o intervenție chirurgicală de îndepărtare a unei părți din plămînul sting.

— Cîntăreții de rock Slyitone și Kathy Silva s-au căsătorit pe scenă la Madison Square Garden în fața a 23.000 de spectatori incluzînd și pe fiul lor de 8 luni.

— Actrița Helen Hayes își petrecea o zi de odihnă în locuința ei din New York, cînd veniră pompierii s-o anunțe că arde casa. Focul a fost repede stins, iar pagubele mici.

DIN VIAȚA ACTORILOR

— Actorul englez David Beale, jucînd rolul lui Sir Thomas More în filmul „A Man for All Seasons", era aproape să rămînă fără cap sub lovitura de execuție cînd leverul a scăpat ceva mai mult pe grumazul său. Au fost necesare șase cusături pentru a prinde rana de la gîtul actorului.

— Cîntăreața Lorna Luft și-a făcut debutul londonez pe scena „talk of the town" unde mama sa, cîntăreața Judy Garland, își făcuse ultima apariție în public înainte de moarte, în urmă cu cinci ani.

— Actrița Gina Lolobrigida, după ce s-a retras din cinema, s-a dedicat fotojurnalismului.

— Marjorie Wallace, prima americancă, care a cucerit titlul de Miss Univers, a fost și cea dintîi căreia i s-a retras titlul, din cauză că a dat titlului o imagine proprie...

— Stelele de Hollywood Natelie Wood și Robert Wagner sînt părinții unei fetițe de 7 pound și 5 uncii, primul lor copil. Ei s-au căsătorit în 1957, au divorțat în 1962 și s-au recăsătorit în 1972.

— În mai 1975, cîntărețul american de muzică pop, David Dassidy, a avut 35.000 de spectatori tineri la concertul de la Londra. Dintre care 700 au trebuit să fie pansați și reanimați după leșin, iar unul de 14 ani a murit de atac de cord.

— Dansatoarea burlescă Liz Renay, ani 47, arestată pentru expunere indecentă pe cînd se plimba pe bulevardul Hollywood într-un costum vărgat, a fost achitată de un juriu după ce a depus mărturie că în profesiunea ei dungile reprezintă o modalitate de a face reclamă.

PSEUDOGASTRONOMICE

BUCATE DE IATAC

Mi-am amintit iarăşi de un statornic al meu părinte ce-l ţin drag, Anton Pann, care şi azi îmi mai leagănă melancolia de iubeţ cu pagube sufletului, cînd zac în oftări şi nu m-aş mai scula, şi pentru el care le ştia preţul am să povestesc o mîncare de iatac, gospodărească şi cu priinţă, un curcan anume îndopat pînă în ceasul al doisprezecelea. Căci zicea Pann, ocolind borşurile săţioase, că :

„Este fără cuviinţă
Şi prea fără socotinţă
Să ridici la gură vasul
Şi să sorbi, să bei rămasul..."

Curcanu-i însă altă belea, căci, înainte de a-l da cuţitului se cade să-l îmbeţi cu vutci aromate, cu rumuri, ca să nu se-aleagă carnea lui aţoasă şi să sloboadă dulceaţă, după care abia se curăţă de măţării, lăsîndu-se întreg şi se-aşează într-o oală adîncă şi largă pe aşternut de felii subţiri de slănină, avînd împrejurul său şi peste el ceapă tăiată, pătrunjel şi ţelină, rădăcini bărboase, de boier evghenit, iar pentru cerul gurii cimbru, piper negru şi foi de dafin. Se-acoperă cu apă îndoită cu vin alb, — să fie iertată de data aceasta stricarea vinului, că urma merită — şi se lasă să fiarbă o jumătate de zi cu soare, se scoate deci curcanul dacă-i pătrunse pînă-n măduvă, păcătosul bătrîn, iar zeama se clocoteşte-nainte pînă se face ca o gelatină cu care-l căftănim pitar şi serdar, aşa fel ca răcindu-se să fie-nvelit. Ce a mai rămas din vin acum se bea, cînd se-mbucă, neuitînd ca :

„Ci mai întîi se cuvine
Să îţi ştergi cuţitul bine
Pe-o coajă de pîine mică
(De nu este şervefică)..."

cum dăscăleşte acelaşi vîlcean, om umblat, descălecat la Dîmboviţa şi fără noroc în dragoste, adeverind că „cine-mbrăţişează multe, puţine adună".

FRUNZE RUGINITE

Şi bunicii noştri au avut aproape bucuriile toamnei, cînd cobora ca acum dinspre dealurile ruginite spre vatra tîrgului un iz dulceag de poamă zdrobită şi de miez de nucă şi venea ca o

mireasă vremea mustăriilor din Filaret: „deoparte un teasc cu hîrdăul la scursoare, un butoiaş cu ţuică de prune nouă şi o masă cu struguri aleşi; de cealaltă parte, două mese lungi încărcate cu pescărie rece şi cu mititei, patricieni, momiţe şi uger de vacă, fudulii de berbec, colace de ghiudem şi sferturi de pastramă de capră — toate proaspete şi afumate doar puţintel de fumul, tot de friptură, de la grătarul încins de-alături şi care sfîrîia sub mîngîierile praftoriţei de seu cu care era uns neîncetat ca să nu ardă fripturile." Pentru ierneţele dimineţii care nici acelea nu erau uitate de păţiţi, „mai la o parte, pe nişte pirostrii, clocotea un cazan mare cu ciorbă de burtă", înţelepciune rămasă românilor şi păstrată. Cîntau lăutarii, după inima românului,

„Pe mine ce m-au mîncat,
M-au veştejit, m-au uscat,
Şapte fete dintr-un sat
Şi-o nevastă cu bărbat...",

şi căra podgoreanu aşezate pe funduri de lemn, cărnurile: trandafirii ca la Moldova din bucăţi de buturi de porc tocate în două rînduri cu satirul, frămîntaţi cu piper negru, cu usturoi stors, cu ardei roşu iute, cu sare şi cu cimbru, îndopaţi în maţe curate; miez de muşchi de vacă făcut la frigare şi uns cu unt şi cu smîntînă; fleici, zise „naţionale", bătute bine pe amîndouă părţile, frecate cu sare şi piper, unse cu untdelemn şi ţinute pe grătar doar atît cît îţi trebuia să te rogi pentru sănătate, că-i mai bună decît toate; dar mai cu seamă mititei dolofani, făcuţi, după cum se ştie, din carne de vacă, de la ceafă, tocătură dreasă cu usturoi, cimbru, ardei, piper şi legată cu zeamă de oase, rumeniţi pe acelaşi grătar, dar unşi cu seu de oaie; mai veneau şi cîrnaţii nemţeşti, din carne de porc hăcuită, amestecată cu boia iute...

Şi, parcă aud, în răcoarea albastră a serii, acel pe jumătate vesel cîntec, *„Uite neica, nu e neica?..."*

ROŞU ŞI NEGRU

Făcea mare haz memorialistul Victor Bilciurescu, pomenind de un oarecare căpitan Guriţă, „un original" (!), care „lua trenul spre Ploieşti, cobora în gară, lua o salată de icre, vestită în restaurantul gării Ploieşti, specialitate *Gherea*, şi se înapoia la Bucureşti, ceea ce făcea să cheltuie aproape unsprezece lei clasa I-a dus şi întors ca să mănînce între două trenuri o salată..." Pe vremea cînd Radu A. Rosetti semna în *Adevărul* cu nume de femeie, *Laura*, un foileton gastronomic, se obişnuiau icrele, ca şi astăzi, mai întîi cele obşteşti, toramă, însoţitoare nestemate ţuicii galbene de Muscel, de Văleni, de Vîlcea, ori de Piteşti, cu miros amar de sîmbure de prună brumată; se cufundă icrele, legate într-un ştergar curat, în lapte şi se lasă acolo să se desfacă şi să li se stingă sărătura, după care se scot şi se zvîntă, ca să fie iarăşi frecate cu lingură de lemn, picurînd cîte un strop de untdelemn limpede şi, la fel, numai oţet de vin slab, ca să-i rămînă gustul aspru bobului şi tot pentru aceasta i se adaugă ceapă albă, tocată mărunt, iar pentru cine vrea frunze de mărar verde şi măsline fără sîmburi. Dar nu pentru astea cred eu că se ostenea acel Guriţă, prea se găseau în tot locul şi mai mult decît să le albeşti şi să le faci crescute cum îi cozonacul moldovenesc puindu-le miez de pîine albă muiată şi lapte dulce n-ai, alta era salata cu pricina de icre roşii de crap; icrele proaspete se spălau şi se curăţau de pieliţe, li se dădea sare şi se puneau într-un castron de tablă deasupra unei crătiţi cu apă fierbinte ca să se-nroşească, după care se frecau îndelung şi încet cu untdelemn de măsline grecesc, cu zeamă de lămîie cît cuprinde, cu piper negru rîşnit şi cu puţină ceapă de apă, cărnoasă şi molcomă, tocată ca păsatul. Şi-aş mai zice eu, că ţuica trebuie să fie rece şi băută dintr-odată, noroc şi gata, iar icrele nu-s la locul lor, astea de peşte de baltă, decît mîncate cu pîine neagră, caldă, luată de la gura cuptorului şi ruptă în patru cu palmele...

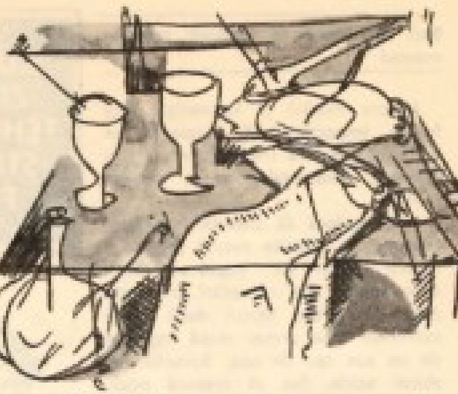

OCTAVIAN STOICA

CURIOZITĂȚI TEHNICO-ȘTIINȚIFICE

Beți apă după ce ingerați medicamentul

Pentru medici și farmaciști este foarte important să cunoască ce modificări suferă medicamentele sub acțiunea alimentelor și a sucului gastric.

Unii preferă să amestece medicamentele cu diferite sucuri pentru a masca gustul lor neplăcut. După cum reiese din cercetări, nu este deloc indiferent faptul dacă medicamentul este urmat după ingerare de un suc sau de apă. Sucurile, de obicei acide, fac să crească aciditatea mediului din stomac, iar acesta, la rîndul său, reține absorbția medicamentului în sînge și-l deteriorează parțial. De aceea antibioticele ca ampicilina, eritromicina, nerezistente la acizi, se recomandă să fie înghițite cu apă.

Oamenii de știință au observat că dacă la ingerarea tetraciclinei bolnavul bea lapte sau mănîncă brînză de vaci, nivelul antibioticului în sînge descrește mult. S-a constatat că în stomac tetraciclina și alte antibiotice de acest gen formează împreună cu calciul conținut în produsele lactate și în alte alimente un complex insolubil. Experiența executată în eprubetă demonstrează clar acest lucru. Ionii calciului leagă oxitetraciclina în proporție de 36%, clortetraciclina în proporție de 52,7%, dimeticlortetraciclina în proporție de 74,5%. Alimentele ce nu conțin calciu nu influențează în mod simțitor asupra acestor antibiotice.

Multe substanțe, ca de exemplu zahărul, aminoacizii, rețin absorbția în sînge a medicamentelor. Dacă aspirina este administrată pe stomacul gol sau la o oră după mîncare, ea acționează cam de două ori mai puternic decît în cazul administrării imediat după masă.

Au o influență deosebit de nefastă asupra medicamentelor din organismul uman băuturile alcoolice. Se știe că alcoolul face să crească acțiunea toxică a unor substanțe, mai ales a barbituricelor.

Cercetările științifice asupra interacțiunii dintre alimente și medicamente au început de curînd. Succesele în acest domeniu vor permite să se înțeleagă mai bine mecanismul acțiunii medicamentelor și să se evite efectele nedorite ale acțiunii lor.

Anestezia cu plante medicinale chineze

Anestezia cu plante medicinale chineze este o metodă de anestezie prin injectarea sau administrarea unei anumite doze de substanță anestezică, extrasă din plante medicinale, pentru a se obține un efect analgezic care permite ca pacientul să fie supus unei intervenții chirurgicale în condiții bune.

În medicina chineză, folosirea anesteziei cu plante medicinale datează de peste 1.700 de ani. Încă în secolul al II-lea renumitul medic Foa-to' a izbutit să facă operații abdominale și craniene prin anestezie cu plante medicinale, lăsînd o moștenire valoroasă medicinei chineze. Literatura medicală a înregistrat de-a lungul vremii multe cazuri de anestezie cu plante medicinale.

Lucrătorii medicali și farmacologii chinezi, răspunzînd chemării președintelui Mao, au preparat cu succes, printr-un mare volum de experimentări și cercetări, un anestezic obținut în principal și extras din floarea de laur care e o plantă medicinală. După mai multe experimentări pe animale, acest anestezic s-a folosit cu succes în 1970 la operații pe oameni. Aceasta a făcut ca anestezia cu plante medicinale, nefolosită de peste 1.000 de ani, să fie din nou pusă în valoare, reprezentînd o nouă contribuție adusă de medicii și farmacologii chinezi la integrarea medicinei tradiționale chineze în medicina apuseană și la dezvoltarea farmacologiei.

În ultimii patru ani, pe baza experimentărilor științifice și cu caracter de masă, anestezia cu plante medicinale — din punct de vedere farmacologic — a progresat mult.

Anestezia cu plante medicinale prezintă multe avantaje care pot fi rezumate în următoarele: are efect anestezic sigur; are efect analgezic de o durată mai mare; n-are efecte secundare asupra aparatului respirator și digestiv; se aplică în condiții simple, nu necesită aparate medicale complicate; există bogate resurse de plante medicinale necesare extragerii anestezicului; acestea, avînd un preț scăzut, ușurează generalizarea folosirii metodei.

Anestezia cu plante medicinale, fiind o metodă nouă de anesteziere, prezintă și unele carențe. De exemplu, adîncimea pătrunderii anestezicului nu este suficientă; relaxarea mușchilor nu este suficientă; trezirea pacientului este întîrziată și lentă. Dar acestea sînt în atenția cercetătorilor din domeniul medicinei și farmacologiei ale căror eforturi sînt îndreptate spre perfecționarea anesteziei cu plante medicinale.

Amintiri din Mogoşoaia despre TUDOR MUŞATESCU

Cuiburile de rindunici din pridvorul palatului brîncovenesc sint pustii, iar livada de cireşi şi gutui înconjurată cu ziduri de cetate medievală este uşor acoperită cu rugină, semn că a venit toamna. Cu puţin înainte de căderea ploilor, într-o zi plină de miez de soare, mă plimbam împreună cu Fănuş Neagu, Al. Andriţoiu, Mircea Micu pe aleile minunatei livezi şi priveam uimiţi la a doua înflorire a cireşilor în plină toamnă. Ciorchine de flori îşi etalau evantaiul colorat în raze de miere şi nu ştiu prin ce miracol optic am avut la un moment dat senzaţia că privim un tablou de Piliuţă, pe care roua vopselelor nu se uscase încă. Am mai văzut atunci parcă aievea, în grupul nostru, un omuleţ cu ochii sclipitori de inteligenţă, cu surîsul delicat, întinzînd bastonul către ciorchinele de flori, ca pentru o mai temeinică luare aminte, şi lansînd unul din celebrele sale aforisme : „N-am iubit niciodată florile ca un botanist. Întotdeauna numai ca pe nişte femei", şi ni l-am amintit pe nea Tudorică Muşatescu stînd pe marginea lacului Mogoşoaia, cu bastonul în chip de undiţă. Cum trecea către palat — de la pescuit — un confrate în ale scrisului, pescar amator, amărît că nu prinsese nimic, celebrul umorist zvîcnea bastonul în sus legănînd deasupra undelor legat de o sfoară un crap cît toate zilele. „Incredibil !" strigă stupefiat confratele, la mine n-a muşcat nici măcar o ciosvîrtă. „Dragul meu", explică doct nea Tudorică cu acea sublimă ironie în zîmbet, „pescuitul nu este noroc ci meşteşug"... Bineînţeles crapul era cumpărat chiar de la restaurantul palatului.

Tot într-o zi de toamnă, în pridvorul casei de creaţie Mogoşoaia, la o masă izolată Nea Tudorică îşi scria cunoscutele lui aforisme pentru Contemporanul, însă nu putea să se concentreze fiind mereu deranjat de o bătrînă doamnă, cam cicălitoare şi cam trecută de 80 de primăveri. „Trebuie să scap Mogoşoaia de ea" îşi zicea umoristul, făcîndu-şi imediat un plan şi norocul l-a ajutat.

A doua zi de dimineaţă o echipă de actori, regizori şi operatori încercau să realizeze în grădina palatului o secvenţă dintr-un film cu haiduci. Caii haiducilor, nişte gloabe, se mişcau greu. Echipa era disperată. De la fereastra camerei, Nea Tudorică a observat chinul cineaştilor. A scos pe geam ţeava armei sale de vînătoare de care nu se despărţea în ultimii săi ani de viaţă, şi a tras un foc în sus. Caii au început să sforăie şi să se ridice speriaţi în două picioare. Filmarea a reuşit de minune.

La micul dejun, în sala de mese, bătrîna doamnă îl întrebă speriată, pe maestru :

— Tudorică, ai auzit azi noapte focuri de armă şi nechezat de cai ?

— Cum să nu draga mea, îi răspunse grav maestrul. Păi, n-ai aflat ? Au fost lupte crîncene între paznicii palatului şi o ceată de tîlhari călări şi înarmaţi. Am auzit despre ei, că în alte locuri, pe lîngă jaf au comis şi violuri urmate de asasinate.

— Tudorică, îl imploră bătrîna doamnă, te rog să chemi un taxi din Bucureşti, plec imediat.

La Mogoşoaia cireşii au trecut în a doua înflorire. Dar pridvorul palatului este văduv de acel zîmbet fermecător după care ştiam că urmează o replică scînteietoare sau o farsă de geniu.

NICOLAE ŞTEFĂNESCU

PARODII

de MIRCEA MICU

MARIN SORESCU

SFATURI UTILE

„Înainte de-a adormi, fraților
luați-vă tensiunea
și dacă o găsiți nu-i dați
drumul cu una cu două.
E bine să aibă fiecare tensiunea la el.
Înainte de-a adormi numărați-vă
coastele
clapă cu clapă
și dacă lipsește una
înseamnă că sînteți căsătorit.
Înainte de-a adormi
faceți gimnastică suedeză
scoateți un picior pe geam
și sprijiniți-vă de balcon
(în caz că aveți confort unu)
apoi stați nemișcat
pînă vine cineva să vă scoată.
Înainte de-a adormi
potriviți-vă perina
în așa fel încît dînsa
să nu sprijine picioarele
numai în cazul în care
sfidați lumea
și principiile anatomice.
Înainte de-a adormi respirați adînc
nu prea adînc încît
să nu vă ajungă aerul,
atît cît poate respira un om
îndemnat de curiozitate.
După toate acestea
stingeți lumina, aragazul,
întindeți cearceaful,
potriviți plapuma,
scuipați în sîn
și tolăniți-vă pe podea.
În caz că nu vreți să vă culcați
nu faceți nimic
din toate acestea.

TUDOR ARGHEZI

ZDREANȚĂ

„Tăicuțule Arghezi, dumneata
Aveai, demult, odată, un cățel,
Cu o ureche-n sus, una... peltea
Și... după cîte știm, țineai la el.
Era cam peticit. Dar îi plăcea
Să fure-n zori (al naibii de isteț)
Găinii biegi, care cotcodăcea,
Oul rotund și proaspăt din coteț.
Cățelul meu l-am lecuit la fel:
Cu oul fiert! (Și-a prins, se înțelege.)
Însă acuma, nu mai e cățel
Ci... un dulău crescut în bună lege.
Și, cu înțelegerea-i... dulăiască,
Simțind că i-a ajuns la os cuțitul,
Așteaptă oul cald să se răcească
Și îl mănîncă fiert neisprăvitul...

AL. ANDRIȚOIU

AMINTIRE DIN PROVINCIE

Motto: „Cu atenția mărită
Orice fată se mărită."

Tu care-ai fost un porțelan de Saxa,
blînd trandafir amirosind discret,
mi-ai zdruncinat cuvintelor sintaxa
și-o parte din chenzina de poet.
Seara veneai în urbea solitară
unde creșteau arțari și sicofanți,
eram elev la școala militară
și-aveam sfieli și pantaloni bufanți.
Erai frumoasă, văduvă, distinsă
și-ntr-un amurg ce-agoniza în spume,
deodată, fără jenă, mi-ai pretins să
fugim la naiba, amîndoi, în lume.
Răpus de pielea cu miros de cetini,
de tremurul sprîncenelor de tuș,
am adunat un pol de pe la prieteni
și-am scos bilete pînă la Beiuș.
Acolo însă, fire muierească,
tu ai sedus un doctor bătrîior.
La școală n-au mai vrut să mă
primească
și-am rămas în sat agricultor.
De-atunci urăsc nurliile vădane
și ochii lor prăpăstioși și reci,
orașele cu B, calea ferată
și doctorii trecuți de 70...

POȘTA VESELĂ

În maniera lui VALENTIN SILVESTRU

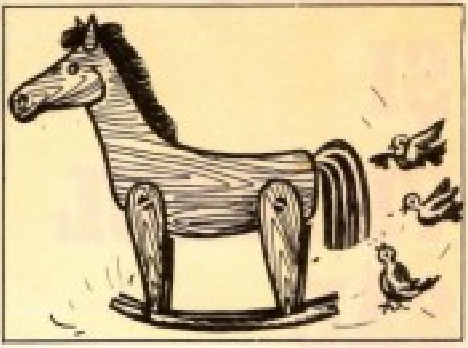

Un ascultător din Buhuși ne întreabă la ce oră poate ajunge un accelerat cu *mers normal* care pornește de dimineață spre București, în caz că pe drum s-ar putea întîmpla să fie ceață sau alte intemperii atmosferice.

Asta, zice *domnia sa*, fiindcă plecînd odată spre aceeași direcție la niște rude dornice să guste *producția de Otonel* a anului 1975, s-a pomenit la Sighetul-Marmației, într-o joi spre *sară*, teafăr și nevătămat dar cu damigenele goale.

Îi răspundem sfătuindu-l să citească cu atenție tăblia care indică direcția spre care circulă trenul înainte de-a goli conținutul damigenelor.

Într-o misivă primită din Drumul Taberei, microcartier A-7, zona blocuri turn, capătul mașinii 105, 118 normal și 118 barat, cineva ne întreabă dacă legea permite proprietarilor de apartamente să-și țină în casă diverse orătănii mai mult sau mai puțin folositoare, cum ar fi cunoscuta rasă de găini pitice, care sînt, după expresia dînsului, extrem de ornamentale și nu fac rău nimănui.

După părerea noastră credem că nu e nimic rău în această pasiune pentru galinacee, cu condiția ca în șeptelul domniei sale să nu apară un exemplar de sex opus, adică un cocoșel pitic, știut fiind faptul că în ciuda staturii sale liliputane, cîntă la fel de entuziast ca și cocoșii de rase cu gabarit mai mare.

Și partea ciudată a lucrurilor constă în faptul că afurisitele animale își exercită calitățile muzicale cu predilecție noaptea, după ce orologiul sună de 1 și ceva. Încolo, nici o restricție!

Cu un ton indignat și pe bună dreptate, cetățeanul I.B. din București ne relatează despre strania comportare a vecinului de apartament care, să folosim expresia domniei sale, „după audierea piesei *Preșul*, în loc să tragă învățămintele necesare se șterge de două ori pe zi pe furiș și fără pic de mustrare de conștiință pe preșul meu, obicei care l-a transmis și celorlalți membri ai familiei". Intrigat de aceste întîmplări nu tocmai plăcute, ne întreabă ce să facă dînsul pentru a astîmpăra zelul vecinului de vis-à-vis.

Negăsind o soluție, îl sfătuim să se ducă la rîndu-i la piesa cu pricina unde, cu atenție și răbdare, credem că va găsi remediul adecvat împrejurărilor create.

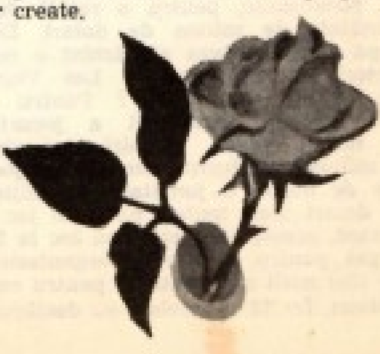

ION ŢIRIAC

TENISUL ŞI VIITORUL SĂU

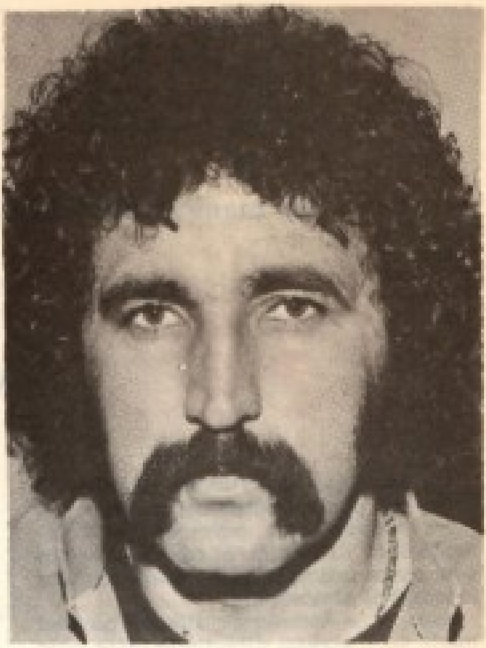

Marele nostru campion Ion Ţiriac îşi petrece, în fiecare an, cîteva vacanţe acasă, în ţară. Înaintea ultimei sale plecări peste Ocean, l-am rugat să răspundă la cîteva întrebări privind viitorul tenisului pe meridianele lumii. Şi, desigur, şi la noi în ţară.

— *Prin ce s-a impus tenisul în anul 1975? Ce s-a produs nou în mapamondul „sportului alb?"*

— Spre deosebire de '74, anul '75 a introdus şi în tenis ceea ce se numeşte challange în box, adică întreceri pentru a desemna pe „cel mai bun din doi". Astfel, Connors, nr. 1 al anului '74 şi, după mine, şi în '75, a avut dreptul să provoace un challanger. Acesta a fost australianul Laver, pe care nu-l întîlnise niciodată. Meciul a avut loc în februarie, la Las Vegas, şi s-a soldat, cum se ştie, cu victoria categorică (3—0) a americanului. Imediat, l-a provocat pe Newcombe, pentru o reţetă de o jumătate de milion de dolari. Deci, după numai cîteva săptămîni o nouă victorie şi din nou la Las Vegas. De ce la Las Vegas? Pentru că este capitala mondială a jocurilor de noroc. Anual, pe aici trec circa 16 milioane de turişti, care lasă la jocurile de noroc o jumătate de miliard de dolari. Deşi tenisul nu e un joc de hazard, aceste spectacole au loc la Las Vegas, pentru că ofertele organizatorilor sînt mult mai tentante pentru competitori. În '75 turneele s-au desfăşurat normal, dar Connors n-a mai fost performerul din '74: el a pierdut la Orantes în finala de la Forest Hills şi la Ashe în finala de la Wimbledon. Dar cum Connors a rămas deţinătorul titlului, următorul lui challanger a fost Orantes. Meciul a avut loc, cum se ştie, tot la Las Vegas. L-a provocat pe Orantes, întrucît în faţa acestuia a suferit o înfrîngere şi oricum i s-a părut un partener mai redutabil decît Vilas, cîştigătorul Masters-ului şi al Grand-Prixului în 1974, semifinalist în „Turneul campionilor", din anul '75, la Stockholm, cîştigat, cum se ştie, de Ilie Năstase, de o manieră impresionantă. Orantes, cum era de aşteptat, a fost învins, tot cu 3—0. Marile „demonstraţii" au continuat, atrăgînd în circuitul lor rachetele de linia întîi, ele continuă şi anul acesta, „Trofeul Avis" nefiind altceva decît un alt mod de a face din tenis, pentru organizatori în primul rînd, un mare bussines. Desigur, nu poate fi exclusă, anulată marea performanţă...

— *Cum se explică absenţa de pe firmamentul tenisului a unor apariţii explozive, aşa cum s-a întîmplat, în ultimii ani, cu Ilie Năstase, Stan Smith, Connors, Borg, Vilas — talente care s-au impus imediat şi în mod strălucit, provocînd senzaţie şi seisme în ierarhiile mondiale?*

— Tenisul, ca multe alte domenii, nu putea rămîne în afara cuceririlor științei. „Sportul alb" a devenit o industrie computerizată. Nu este săptămînă fără 2—3 turnee. Computerizată de ce? Pentru că jucătorii sînt introduși într-un computer și, în funcție de rezultatele fiecăruia, computerul stabilește un clasament la sfîrșitul fiecărei luni. În raport de poziția în acest clasament, jucătorii sînt primiți în turneele respective. De exemplu, turneul de la Wimbledon are 128 de jucători pe tablou. Jucătorii pînă la nr. 120 intră direct pe tabloul final, 8 locuri fiind lăsate pentru calificări. Deci, toți ceilalți — și ei nu sînt puțini, depășesc chiar cifra de 200 — luptă pentru cele opt locuri! Aceasta creează probleme deoarece calificările se desfășoară, ca în toate marile turnee, cu o săptămînă înainte. Prin urmare, un jucător de tenis care vrea să-și încerce forțele la Wimbledon, dacă nu este pe tabloul scos din computer, trebuie să sacrifice multe săptămîni înainte pentru calificări. Dar din 200, cum se califică doar 8, ceilalți 192 pleacă mai departe pentru a se califica la turneul de la Baastad (Suedia) sau Gstaad (Elveția). Întîlnim, astfel, jucători, în special tineri, care în cursul unui an întreg merg din calificări în calificări fără să se califice aproape niciodată. În felul acesta se ridică un obstacol aproape de netrecut în calea afirmării tinerilor. Pentru că este greu de crezut că o federație națională îl va finanța pe acel tînăr sau că acesta se va autofinanța pe parcursul unei perioade de cîteva luni, pentru a răzbate ici și colo pe un tablou final. Mai mult, chiar dacă, să zicem, răzbește, în cazul cînd el pierde în primele tururi, punctele acumulate nu-i sînt suficiente ca diabolicul computer să-i asigure un loc de integrare pe un tablou final în următoarele turnee.

— *Acest sistem închis barează calea apariției și afirmării unor tinere talente veritabile, care sînt forțate la peregrinări, într-un cvasianonimat, fără șanse, fără speranțe...*

— Sistemul pare corect: Asociația jucătorilor de tenis (A.T.P.), care operează computerul, nu admite ca informații decît rezultatele din turnee mari, din care exclude pînă și rezultatele W.T.T., ce au loc în S.U.A. Mai precis, în aprilie 1975, eu eram numărul 60 pe computer; în august 1975 fără să pierd nici un meci, dar pentru că am jucat W.T.T. am pierdut 65 de locuri și m-am trezit pe poziția 125. Asta demonstrează că odată ieșit din prima garnitură este foarte greu să pătrunzi la loc. Deci, cum spuneam înainte, unui tînăr îi este barată, sau cel puțin mult îngreunată calea spre un turneu mare: Wimbledon, Roland Garross, Forest Hills etc. În plus, 1975 demonstrează că marea majoritate a promotorilor din tenis nu mai doresc turnee mari, toți preferă competițiile cu un număr restrîns de jucători: în loc de 128, 64 sau 32, încearcă să organizeze turnee cu 4, 8 sau 16 jucători maximum: vezi turneul pentru „Trofeul Avis" din Honolulu. Cedează, astfel, cantitatea pentru calitate. Aparent doar. Un turneu de 16 jucători — spun ei — este exact turneul de la Forest Hills, început a patra sau a cincea zi. Adică, după ce s-au cernut 4—5 ture, rămîn 16 jucători, cei mai buni, în optimile de finală. Bineînțeles, cînd e un turneu de 16, intră primii 16 de pe computer. Dacă jucătorul nr. 2 nu vrea să joace, intră automat nr. 17. Aceste considerente au făcut ca W.T.C., care a fost unul dintre marii promotori ai tenisului, să renunțe la cele trei grupe — albastră, roșie, verde — de cîte 32 de jucători fiecare, și să treacă la două grupe de cîte 16 jucători, organizînd ceea ce se numește head to head — in-

tîlniri cap la cap! Ceea ce înseamnă că primii opt jucători din lume fac tot un challange în genul Connors-Newcombe, la o distanță de 3 săptămîni fiecare joc individual. Meciul Connors-Newcombe a avut 300 de milioane de telespectatori. Ne dăm seama ce reprezintă asemenea întîlniri „cap la cap" pentru organizatori. Dar aceste „inovații", determinate de rațiuni financiare, au creat un mare dezechilibru în tenisul mondial, ilustrat de discrepanța dintre jucătorii senatori de drept și tinerii care ar veni din urmă. Ilie Năstase cînd a participat pentru prima dată la campionatele indoor ale S.U.A. a pierdut primul tur la Lutz. În anul următor s-a întors la aceleași campionate și le-a cîștigat învingîndu-l, în finală, pe Richey. Asta s-a întîmplat în urmă cu 7—8 ani. Astăzi, unui jucător tînăr îi este oprită această posibilitate. El trebuie să joace turneele de calificare sau, cum sînt numite, turneele satelit. Și numai după o perioadă îndelungată, dacă își croiește drum cu rezultate bune, cu victorii, va putea să răzbată în marile turnee. Asociația jucătorilor de tenis (A.T.P.), care dirijează activitatea de tenis și al cărei președinte este jucătorul Ashe, are un comitet de 10 directori. Între acești 10 directori funcționez și eu. Dar pe lîngă mine sînt foarte puțini europeni. De fapt, e unul singur: Bengsston — Suedia. Cum s-ar zice, Europa pierde teren pentru că și aici ca în orice altă treabă unde se votează, majoritatea își impune punctul de vedere.

— *Ce este adevărat și ce este legendă în legătură cu posibilitatea schimbării sistemului de disputare a „Cupei Davis"?*

— Se încearcă o nouă organizare a acestei competiții. Se preconizează ca ea să se desfășoare după sistemul CM de fotbal, cu turneu de 2 săptămîni. Există și alte propuneri. Vara aceasta — iulie 1976 — se va lua în discuție. Experiența făcută cu turneul din Haway intitulat „Cupa Națiunilor" din Jamaica, la care au luat parte opt națiuni a avut în intenție să „probeze" acea nouă formulă de Cupa Davis. Cred, însă, că nu se va reuși pentru că „puterile" mai mici în tenis nu vor fi niciodată de acord cu această idee.

— *Totuși, unde se va ajunge cu tenisul?*

— Aceste seisme care au loc în lumea tenisului prejudiciază calitatea de sport a acestei activități. Deși s-ar părea că spectacolul nu pierde, sportul în sine pierde enorm. Pierde pentru că în computer sînt, să zicem, 500 de jucători de tenis. Dar în lumea întreagă sînt zeci sau sute de milioane de jucători de te-

nis. Nu sînt milioane de jucători de performanţă. Apoi clasa de vîrf a jucătorilor de tenis s-a egalizat foarte mult. Este foarte des cazul cînd un jucător care este nr. 2, 3 în computer pierde în primul tur la jucătorul nr. 110. Este foarte greu de prevăzut unde se vor opri lucrurile. După părerea mea numai următorii doi ani vor rezolva aceste probleme, iar eu văd două soluţii : ori tenisul se va împărţi în tenis strict profesionist, ca în urmă cu 5—6 ani, şi un alt tenis de performanţă, care se confruntă în cadrul „Cupei Davis" sau alte competiţii similare, să zicem, ori, dacă nu, pînă la urmă se va renunţa la sistemele de care v-am vorbit mai înainte. Ceea ce va însemna că fiecare organizator va avea dreptul să invite jucătorii pe care-i preferă fără a mai fi obligat să ţină seama de ierarhiile convenţionale ale acestuia.

— Apropo de „Cupa Davis" : anul acesta lotul sau echipa României este, după foarte mulţi ani, fără un titular de bază şi de glorie pentru tenisul şi sportul românesc — Ion Ţiriac...

— Eu am 37 de ani, dacă lipsesc este un lucru determinat de vîrstă. După părerea mea în tenis trebuie s-o luăm de la capăt, reluînd drumul pe care odată l-am bătut. Avem marele avantaj că Năstase este încă un jucător care poate învinge pe oricine.

— Aţi participat la cîteva turnee internaţionale desfăşurate în ţară şi peste hotare unde aţi văzut la lucru băieţii noştri, cei care reprezintă noul val. Într-o şedinţă a biroului federal v-aţi exprimat cîteva puncte de vedere şi în privinţa dezvoltării bazei de masă a tenisului, ca şi a tenisului de performanţă românesc. V-aş ruga să le împărtăşiţi şi publicului larg.

— Este o realitate că tenisul în ţara noastră a luat o dezvoltare uimitoare. Copiii, tinerii, simt o mare atracţie pentru acest sport. Din aceeaşi pasiune pentru tenis, tineretul a construit multe terenuri. Acum sînt cîteva mii. Cînd am început eu activitatea erau doar cîteva zeci. Meritul este, am mai spus şi voi repeta de cîte ori am prilejul, al „Scînteii tineretului" care a ştiut să capteze acest curent favorabil „sportului alb" : după ce a mobilizat tinerii la construirea, în mod voluntar, de terenuri, le-a oferit şi o competiţie ca să se întîlnească, să se confrunte, să-şi încerce forţele : „Cupa Scînteii tineretului la tenis". La ediţia de anul trecut, după cîte aud, au participat 200.000 de concurenţi. Este o întrecere reală, care oferă federaţiei, tehnicienilor noştri o foarte largă bază de selecţie a valorilor. Ar urma ca talentele să fie aduse în secţiile de performanţă. Paralel trebuie să se evidenţieze şi şcoala. Există unităţi şcolare cu profil sportiv pentru fotbal, gimnastică, înot, atletism, schi etc. Şi tenisul trebuie să beneficieze de acest privilegiu. După cîte ştiu, Federaţia are în proiect asemenea măsuri şi obiective. Trebuie avut în vedere, apoi, că tenisul nu e un sport de sezon, ci de 12 luni pe an ! Pentru marea performanţă esenţial rămîne, însă, pregătirea. Există cadre tehnice bune, tinere, cu experienţă, care ştiu ce înseamnă jocul de tenis şi ce se cere unei pregătiri pentru marea performanţă : Bardan, Costică Năstase, Serester, Dumitru Viziru... Un antrenor poate să facă un jucător, dar şi jucătorul trebuie să vrea să devină un performer adevărat. Dacă jucătorul „nu muşcă" din teren, din rachetă şi din minge, ei bine, poţi să-i dai toţi tehnicienii din lume şi tot nu face nimic. De aceea, am mai spus-o şi o repet: Ilie Năstase are multe calităţi, dar după părerea mea cea mai mare calitate a lui este că i-a plăcut, a iubit ca nimeni altul acest joc ; putea fi văzut zile întregi pe teren. Această calitate i-a compensat şi cele cîteva defecte. Mă gîndesc că, dacă jucătorii care acum sînt în loturile naţionale sau care vor veni o să se apropie de valoarea şi volumul de muncă din prima fază a lui Ilie Năstase, au o şansă ; dacă nu este imposibil să răzbească pentru că concurenţa este mult mai mare decît acum 10 ani, să zicem. În orice caz, tenisul românesc mai străluceşte doar prin racheta lui Ilie Năstase. Ca performanţe — mă gîndesc la slaba reprezentare în Cupa Davis la ultimele două ediţii — a intrat într-un con adînc de umbră. Rămîn la ideea mea, că dacă vrem să ne reafirmăm pe plan internaţional, asta nu se va putea decît peste mai mulţi ani : 7—10 ! Şi numai cu condiţia ca să introducem tenisul în şcoală, un tenis organizat pe baze ştiinţifice, moderne. Aici, în şcoală, sînt viitoarele talente, marii campioni de mîine !

VASILE CĂBULEA

MEDITAŢIA TRANSCENDENTALĂ ÎN SPORT

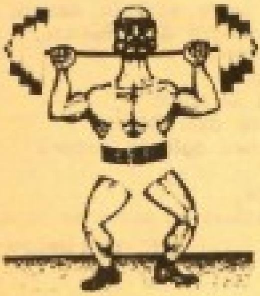

„Îmi este necesară şi utilă", spune Joe Namath de la Jets New Jersey, referindu-se la Meditaţia Transcendentală (M.T.). Ca mulţi alţi sportivi profesionişti, el foloseşte tehnici din domeniul psihologic pentru a-şi perfecţiona performanţele fizice. Adam Smith, în reportajul „Sportul este un Yoga vestic", explică cum şi de ce asemenea procedee îi ajută pe amatori, ca şi pe sportivii de performanţă.

Sportivii din Philadelphia, vedeta Lary Bowa fiind printre cei mai ancoraţi în M. T., ca şi managerul general Paul Owens, preşedintele clubului — Ruli Carpenter şi cel puţin încă o jumătate din sportivii din oraş meditează.

Mike Marshall de la Dodgers Club din Los Angeles foloseşte relaxarea progresivă ; un procedeu binecunoscut pentru a-şi controla întinderea musculară. Marshall a participat la astfel de experienţe efectuate în statul Michigan cu jucători de înaltă clasă. Chiar şi cei cu rezultate scăzute au reuşit să se autoblocheze ca să nu audă zgomotul mulţimii pe teren şi să-şi stăpînească lipăitul fluturilor din stomac. Jucătorii de la Buffalo Bills, magica echipă de fotbal, sînt în grija unui medic psiholog Robert Nideffer. Acesta îi obligă să efectueze zilnic 10 minute de exerciţii ritualistice. Apoi îi învaţă cum să-şi anticipeze în minte mişcările de pe teren. Repetarea în minte măreşte tensiunea nervoasă înainte de jocul propriu-zis şi o scade în timpul jocului. „Secretul este să-ţi poţi modela mintea şi corpul, şi de a-ţi coercita mintea să execute mişcările ştiute", spune Nideffer.

Bill Glass, fostul apărător al echipei Cleveland Brown, foloseşte o tehnică înrudită — autosugestia. Se întinde pe pat şi îşi imaginează că urmăreşte filmul propriilor lui acţiuni de permanentă luptă împotriva stopului făcut de apărătorii adverşi. Îşi dă ordine pe care şi le înregistrează pe bandă ; „treci în atac, ieşi din grămadă, fugi înainte, înainte, înainte !" cuvintele îl ajută pe teren să se declanşeze într-o ofensivă dificilă.

Jeny Renss, extremă stînga la Pittsburg Pirates, se relaxează prin hipnotism. Chiar şi cîştigătorul Wimbledonului, Artuhr Ashe ţine ochii închişi ca să se relaxeze.

În California sportivi ca Angel Bill Singer, steaua tenisului Cliff Richey, fostul dodger Wes Parker şi Twin Woodson din Minesota îşi recapătă încrederea atunci cînd sînt deprimaţi cu ajutorul psihociberneticii. Într-o cursă de exerciţii de patru zile, tehnica este preluată de Parker. De ce ? Pentru că frica de înfrîngere depăşeşte frica pierderilor în afaceri.

Sfaturile lui Zen. Dacă ești ageamiu în golf sau ușor handicapat, sau ești un jucător de tenis care se mișcă pe teren de parcă ar muta un sac cu nuci ești clientul nostru pentru sfaturi psihologice care să te ajute să-ți îmbunătățești mișcările de coordonare dintre creier și corp. Tehnicile provin în mare parte direct din psihologia europeană și americană dar cele mai radicale izvoräsc din misticismul oriental, sînt metodele vechi de cînd lumea de a-ți bloca gîndirea conștientă și de a te

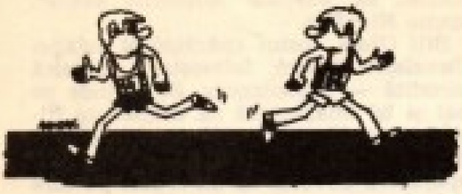

supune simțirii mai adînci a corpului. Aceste discipline au deschis o nouă vînă majoră de cercetare a relației minte-corp în psihologie, transformînd pe mulți antrenori tineri în psihologi cinesteziști, experimentatori ai interacțiunii mușchi-intelect. Totuși aceste sfaturi nu sînt palpabile decît dacă te dedici lor total. O perfecționare substanțială în materie de performanță sportivă presupune în afară de un serios antrenament și un program complet și supravegheat de exerciții de armonizare minte-corp.

Cel mai mare psiholog sportiv al epocii noastre, Satchel Paige, fost aruncător de mingii de base-bal, recomandă niște reguli care acoperă toate aspectele urmărite pentru perfecționare :

— Evitați să mîncați alimente prăjite. Ele accelerează tensiunea arterială.
— Dacă stomacul vă face necazuri, întindeți-vă și căutați să vă calmați prin gînduri deconectante, liniștitoare.
— În pauză beți juice-ul încet, amestecîndu-l în sticlă prin mișcări circulare în timp ce vă plimbați.
— Este neprofitabil să vă exhibiționați în societate, în afara competițiilor pentru a vă dovedi abilitățile. Vă consumă în plus.
— Nu alergați tot timpul pe teren.
— Nu priviți în urma dumneavoastră. Forța de acțiune și atenția vă pot fi ușor distrase.

Ploua, fumam...

Ploua,
fumam
călcam asfaltul negru ;
într-o oglindă neagră coboram.
Ploua,
fumam,
peste oglinda neagră
umbrela neagră deschideam.
Miros de fum,
de ploaie
și de sticlă.
O parașută deschideam.
Mă absorbea oglinda neagră
Ploua,
fumam,
scriam un semn pe geam.

AL. IVĂNESCU

Schițe mai mult sau mai puțin vesele dintr-o viitoare carte numită „ASTEA NU SÎNT BASME“

Puteai să-i spui cum vrei. Nu se supăra. De ce să se supere dacă asta era adevărul ? (Nu făcea parte — după cîte am constatat — din categoria celor pe care îi supără adevărul).

„Picat din lună ?“ Exact, picat din lună.

„Cu capul în nori ?“ Da, așa era.

„În al nouălea cer ?“ Ba chiar mai mult !

Toate i se potriveau, dar nu la figurat ci (aici era senzaționalul) la cel mai posibil propriu posibil. Pe scurt, expresiile susmenționate, folosite în sensul lor indirect, atunci cînd e vorba despre ceilalți patru miliarde de locuitori de pe micul perimetru numit pămînt, i se potriveau respectivului ca o haină croită de cîștigătorul concursului internațional de specialitate. (O precizare menită să demonstreze răuvoitorilor că știu ce scriu : este vorba despre concursul celor care înfrumusețează partea de sus a trupurilor noastre ; pentru partea de jos, adică acel fragment al ființei umane care are cu totul alt specific, există alți maeștri, numiți, scuzați expresia, pantalonari. Iar ei au alt concurs).

Așadar, într-o frumoasă zi, într-o frumoasă localitate, așezată pe un frumos lac, dintr-o țară slăvită pentru frumusețe turistică, mă aflam la un frumos hotel unde se desfășura un frumos congres cu cosmonauți și astronauți și unde l-am cunoscut pe omul care picase recent din lună. Contrar impresiilor mele, cu toate că fusese acolo, sus, în pragul spre lumea cealaltă, persoana nu era chiar atît de vestită, precum întîiul om care pusese piciorul pe suprafața prăfuită. (Mi s-a povestit chiar că din zece oameni întrebați dacă numele lor le spune ceva, opt au răspuns negativ, al nouălea — om de cultură — l-a confundat cu o marcă de creioane, iar al zecelea s-a abținut. N-am înțeles de ce s-a abținut — adică n-a zis nici „da“ nici „nu“ — dar dacă așa au spus sociologii, eu îi cred. Indiferent însă de acest sondaj, proaspătul meu cunoscut, astronaut sută la sută, fusese — fără nici o îndoială — pe planeta vecină și prietenă a poeților).

Oricît de multe ți-ar fi fost dat să vezi în viață, un recent sosit din lună nu-i, totuși, de colea. (Numărul lor este încă destul de redus ; nu revine mai mult decît o milionime de astronaut pe cap de locuitor). Și-atunci, dacă tot mă găseam acolo, mi-am zis să nu pierd ocazia : fără ezitare m-am dus la conferința de presă organizată într-unul din holurile hotelului „Hilton“ N-aveam de gînd să pun întrebări. Erau

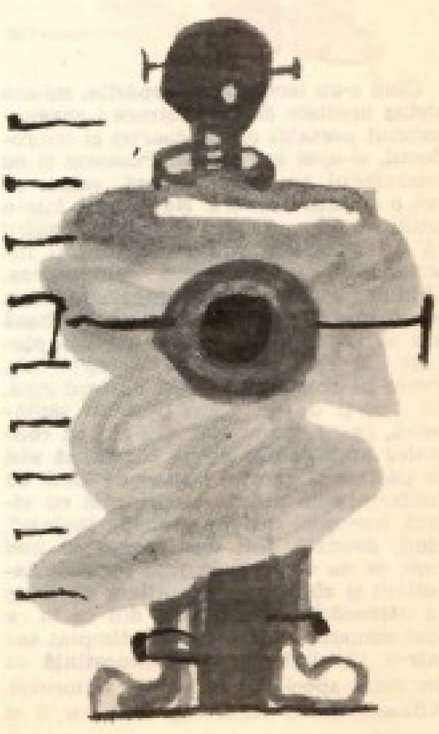

destul confraţi care se pregătiseră, citind dosare întregi. Ba, după felul în care se puneau întrebările — o introducere explicativă de etalare a propriilor acumulări ştiinţifice pe întinderea a cel puţin patruzeci şi şapte de fraze şi o întrebare cam modestă, chiar insipidă, în final — aveam impresia că autorii tehnicizantelor semne de interogare ştiau mai mult despre lună decît cei care fusese acolo. Am aflat deci din introducerile respective tot ce s-a bănuit şi s-a presupus în legătură cu sora noastră de sus şi am înţeles că astronautul n-a vrut să-i contrazică pe ziarişti ; îşi dădea seama că argumentele lui păleau în faţa erudiţiei lor.

Cînd s-au terminat întrebările, mi-am strîns uneltele de înregistrare : magnetofonul portabil (chiar foarte) şi microfonul, şi-apoi am plecat. Pusesem şi eu microfonul aşa, într-o doară, voiam să am o amintire sonoră. Nu speram într-o amintire de calitate decibelică pentru că nu avusesem cablu suficient şi instrumentul îl plantasem cam aiurea. (Ajunsesem cu el doar lîngă simpatica pămînteană a cărei profesie de bază era să fie soţie de călător pe alte planete şi care stătea în dreapta lui). Poate că acesta însă a fost norocul meu. Să vedeţi de ce. Cam peste o săptămînă, ce-mi vine : hai, îmi zic, să controlez imprimările de pe bandă, să văd ce păstrez şi ce nu ! Dau şi de locul cu conferinţa de presă. Ascult, mai cu viteză normală, mai pe „repede înainte", cînd, deodată, *îmi dau seama că aud ceea ce nu auzisem la faţa locului*. Ascultam şi zîmbeam ; ascultînd, simţeam că astronautul îmi devine din ce în ce mai simpatic. (Mi s-a mai întîmplat aşa într-o zi, cînd am făcut cunoştinţă cu un mare specialist în ştiinţa viitorului. Aflasem de la viitorolog cum vor fi şi cum nu vor fi treburile prin secolul XXI. La sfîrşitul discuţiei, puţin jenat, vestitul clarvăzător m-a întrebat dacă nu ştiu cumva vreun restaurant unde se poate mînca un beefsteak, dar nu cu ou, ci cu brînză, pentru că asta era mîncarea lui preferată în prezentul care nu intra în sfera preocupărilor sale).

Dac-aş fi autor de romane de aventuri, m-aş opri aici în scop de „suspens". Aş începe să povestesc altceva şi de abia peste zece pagini v-aş dezvălui misterul care constă în cum şi de ce mi-a devenit simpatic astronautul. Vă rog însă să nu vă speriaţi ! Eu nu sînt ca alţii şi am destul timp la dispoziţie ca să pot scrie scurt. Întrucît mi-am reamintit exact scena, trec direct la naşterea respectivului sentiment personal de simpatie şi vă explic cum au apărut pe bandă cuvintele care nu s-au auzit în sală.

În timp ce translatorul traducea una din întrebări (cu tot efortul de a le rezuma, tot trecea ceva timp), astronautul s-a aplecat spre consoarta sa (lîngă ea — v-amintiţi ? — era şi microfonul meu), i-a spus ceva după care au zîmbit amîndoi. Banda înregistrase clar discuţia.

— Apropo... Ştii ce mi-a lipsit cel mai mult şi mai mult acolo sus ?

— Parcă nu despre asta e întrebarea ?

— Eu vreau să-ţi dau ţie răspunsul la o întrebare pe care nu mi-a pus-o

nimeni, mi-am pus-o singur. Află că mi-au lipsit mirosurile de pe pămînt... Şi pe urmă zgomotele... La un moment dat aveam impresia că am uitat cum sună ploaia...

Răspunzînd apoi tare şi monosilabico-afirmativ la una din întrebări, în timpul pauzei create de emiterea următoarei (care era legată de percepţia de tip freudian a realităţilor obiective nepalpabile în condiţiile imponderabilităţii pe un teren necunoscut ce schimba unghiul de vedere), astronautul s-a aplecat din nou spre consoartă (şi implicit spre soarta mea de reporter fericit cu microfon pus anapoda) :

— Mi-e jenă să le-o mărturisesc, dar imediat ce-am coborît pe lună (asta nu ţi-am povestit-o), după ce am zis ceea ce stabilisem jos că o să spun cînd o să fiu sus ca să se audă jos, m-am gîndit, ştii la ce ?... M-am gîndit ce bine se simte piciorul în încălţămintea aia specială. Şi m-am mai gîndit că atunci cînd o să ajung înapoi, acolo jos, o să trebuiască să-i rog să-mi găsească nişte ghete mai largi. Alea pe care le lăsasem, cînd m-am schimbat pentru plecare, mă cam strîngeau şi mă deranjau la o imbecilă de bătătură de pe degetul mic. Auzi, să nu uit să povestesc şi copiilor chestia asta cînd o să ajungem acasă. Să vezi ce-or să rîdă !

Aici afirmaţia s-a întrerupt cu un mic hohot satisfăcut şi cu răspunsul dat cu glas tare la chestiunea legată de percepţia psihică :

— Da, într-adevăr, aveţi dreptate. Era freudiană.

ALEXANDRU STARK

perle celebre

Ciudățeniile păsărilor

În sfîrșit, își puse mîna pe ochi ca păsările care se liniștesc. *(Prospere Mérimée)*

Ultrapustietate

Bulevardul Invalizilor era pustiu, pe strada Duquesne era și mai multă pustietate. *(Élie Montclerc)*

Să se apropie cine poate

Părea cu părul ei vopsit de vreo patruzeci. *(Victor Margueritte)*

Multiplicarea brațelor

Administrația penitenciarului dispunea, cu cei 15.000 de ocnași ai săi, de 30.000 perechi de brațe. *(Pierre Mille)*

Gură bogată

Un comisar de poliție răspunse în tăcere: „Ea nu este nebună." *(Honoré de Balzac)*

Comparație revelatoare

Bonaparte, cu siguranță că a fost un mare strateg, dar, în afară de el, Micul general a fost tot atît de abil. *(Chateaubriand)*

Cap mare

A primit de ziua lui un splendid cap frenologic care se profila pînă la torace. *(Flaubert)*

Cap și mai mare

Oamenii nu au putut să aducă decît cîteva cadavre cu craniile despicate pînă la buric. *(André Armandy)*

Duritate

Cu ajutorul unui bisturiu îi deschise brusc pieptul... și introducînd mîna îi smulse inima. Femeia scotea strigăte sfîșietoare...

Inima a fost arsă, cenușa fiind împrăștiată de vînt. Acum, femeia tăcea: era leșinată *(Maurice Thiery)*

Concepție imaculată

Aceste femei care alergau pe cîmp și mureau la patruzeci de ani tot atît de virgine ca și mamele lor... *(„Don Quichotte", tradus în franceză de Florian)*

Culese de Aristide Mircea

EPIGRAME

Unei vînzătoare obeze care nu dă restul clienților

Chiar azi mi-au spus clienții cu sfială
Pe cînd priveam efuzia-i de gesturi.
E o femeie „foarte ideală".
Se-ngrașă zi de zi numai din resturi.

Statuia lui G. Topîrceanu de la Nămăești

M-am uitat de-aproape cu binoclu
Și-am grăit îndată resemnat.
Din acest ansamblu, bust și soclu,
Numai soclul e realizat.

Unui șofer

E bun șofer, atent oricînd
„Politicos" peste măsură.
Cînd te surprinde traversînd,
Nu te omoară ci te-njură.

Unei tinere și unui bătrîn, „îndrăgostiți"

Eu așa am judecat
Tot văzîndu-i împreună:
Cum că el e-un măr stricat,
Iară ea, o poamă bună.

Unui gestionar necinstit

El la cîntar, mereu, cu lipsă
Servind clienții ilegal,
A preferat pînă la urmă
Cîntarul de la... tribunal.

NICOLAE NASTA

FAMILIA — nr. 3/1893

B. P.Hașdeu — în Darea de seamă citită în ședința Academiei Române la 19 martie 1893 — pentru prezentarea unei fascicole din „Etymologicum Magnum Romaniae" a încheiat cu această glumă :

Un X într-o bună dimineață își închipuia că mă va zdrobi dîndu-mi epitetul de „Om fragment"

Ei bine — eu primesc epitetul...

Orice porțiune a infinitului este un fragment ; un fragment este și o rază a soarelui — un fragment este și soarele însuși — un fragment întreaga sistemă solară... De ce să nu fiu și eu un biet fragment.

Fiecare fragment însă — mic sau mare — își are o misiune pe care o împlinește în sfera unei totalități.

Mi-o voi împlini și eu pe a mea — totdeauna gata de plecare —. Și atunci — plecînd eu — în locul meu aș dori să vină un alt cineva — tras la sorți — din cele 10 milioane de români... cîteodată sorțul nimerește mai bine decît buletinul — căci matematicește vorbind — sorțul nu poate să dea niciodată peste un zero...

DIN PRESA VREMII

„Critica serioasă înse ne cam lipsește. Operele literare la noi nu se pre judecă după valoarea lor, ci după numele persoanelor care le-a produs. De multe ori scrieri de valoare sunt combătute fără cruțare, ori cel puțin trecute cu vederea, pentru că autorul nu aparține clicei literare care pronunță verdictul de vieță sau de morte.

Altădată niște produse fără nici o valoare serioasă, efemere și chiar lipsite cu totul de mied, sînt ridicate cu mare aplomb, pentru că cel ce le-a scris aparține grupului literar și este un prieten, care la rendul seu, va resplăti cu asemenea laudă lucrarea criticului de acuma.

Așa se face critica la noi. Te-nalță ori te combat, fără ca să te citească, numai pe motivul că te chiamă Stan ori Bran. Trist, dar adevărat.

Ar fi de dorit să se sfîrșească odată această producere, căci ea descuragează multe puteri și lîncezește chiar talente adevărate.(...)

Aceste le dicem din incidentul biografiei poetului Al. I. Macedonski care a adus pe eternul literar talent, studiu și zel de a munci, dar care a avut d'a lupta mult, căci a fost și este intrigat, numai pentru că se numește — Macedonski.

Sperăm că felul de a critica la noi va înceta, critica va deveni ceea ce trebuie să fie și atunci, literatura noastră va lua un avent pe care toți îl dorim."

M. ELMIRA

De-ale copiilor

— Ce vrei să te faci cînd vei fi mare ?
Micul Volodea răspunde :
— Dacă voi crește *tanti*, mă fac doctoriță. Dacă voi crește *nene*, atunci voi fi inginer.

*

Micuța Tosea văzînd o femeie gravidă începe să rîdă :
— Uite ce burtă mare !
Mama îi vorbește :
— Nu rîde de tanti, ea are în burtă un copil.
Tosea îngrozită :
— Cum ? A mîncat un copil ? !

*

Bibliotecara voastră este tanti aia cu mustăți ?
— Da.
— De ce are mustăți ?
— Nu știu.
— Probabil c-a născut-o tatăl ei.

*

— Tăticule, pe mine de unde m-ai luat ?
— Te-am cumpărat în piață.
— Dar înainte de a mă vinde trebuia cineva să mă facă !

*

— Omul din ce-i făcut ?
— Din carne și oase.
— Dar cine a întins pe el atîta piele ?

— Cînd la noi se face ziuă, în America este noapte.
— Așa le trebuie capitaliștilor !

*

Nepoata unui invalid-garderobier, văzînd că bunicul zace bolnav, întreabă cu îngrijorare :
— Cine o să depășească planul cincinal ?

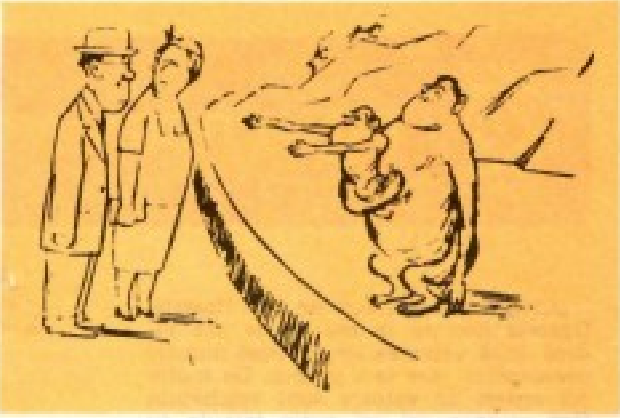

Micuța Marina întreabă :
— Greierul este burghez, iar furnica, muncitoare. Lupul de asemenea este burghez înrăit, iar cocorul, muncitor. Numai maimuța din fabula „Maimuța și ochelarii" nu știu ce este : burgheză sau muncitoare ?

*

— Pușkin a fost ucis într-un duel.
— Dar unde era milițianul ?

*

— Tatăl meu este zugrav.
— Al meu este șofer.
— Dar tatăl tău, Vitea ?
— Tatăl meu este secătură.
— Cine ți-a spus ?
— Mama.

(După volumul lui K. Ciukovski „DE LA 2 la 5")

RECONSTITUIRI ICONOGRAFICE

Locuinţa lui Nicolae Filimon

Dacă încercăm să reconstituim ultima locuinţă a lui Nicolae Filimon, nu o facem din cine ştie ce pedanterie de istoriograf, ci pentru că ea reprezintă un caz paradoxal în biografia acestuia; mai înainte ca autorul *Ciocoilor vechi şi noi* să se instaleze în ultima sa locuinţă, însuşi aceasta „se instalase" în opera sa literară; fusese, cu alte cuvinte, anticipată. Astfel, destinul literar al romancierului s-a contopit definitiv cu destinul său biografic.

Ultima locuinţă a lui Nicolae Filimon a fost — ne spuse G. Călinescu — în *casele Török* de pe Podul Mogoşoaia, Calea Victoriei de astăzi. Ele se aflau în partea stîngă a Teatrului Naţional, cum ieşeai din acesta, pe locul unde astăzi se află magazinul *Electrolux*, peste drum de *Romarta*. Înfăţişarea caselor Török s-a transmis prin două *litografii* de epocă. Una este datată 1866 şi aparţine lui J. R. Huber (v. *Bucureştii vechi, Documente iconografice*, 1936), şi cealaltă este din anul 1862 şi provine din colecţia revistei *„L'Illustration"*. Ne interesează aceasta din urmă (foto 1) deoarece: 1. — Este executată în timpul vieţii lui Nicolae Filimon, 2. — Centrul planului secund cuprinde imaginea caselor Török, aşa cum sînt descrise de N. Filimon, 3. — Unghiul ales de grafician coincide cu unghiul fotografului anonim de la sfîrşitul secolului al XIX (foto 2), 4. — Prin comparaţie cele două reproduceri dau o imagine a casei lui N. Filimon şi a sectorului din zona Teatrului Naţional, locul cel mai frecventat de bucureşteni, 5. — Litografia cuprinde şi alte locuinţe de scriitori, rămase neidentificate pînă acum, 6. — La încrucişarea dintre Calea Victoriei şi str. Cîmpineanu, azi 13 Decembrie, pe trotuarul caselor Török, se afla Cafeneaua Fialcovschi, locul de întîlnire al scriitorilor de la începutul sec. al XX-lea, al „simboliştilor". Prin faţa acesteia — se observă şi în fotografie — tramvaiul cu cai trecea spre strada Regală.

Aşadar, casele Török, erau nişte clădiri cu două etaje, fără preocupare pentru un anume stil arhitectonic. N. Filimon locuia la etajul I; nu ştim dacă la camerele ce dau cu geamurile spre Teatrul Naţional, sau la acelea dinspre Calea Victoriei, respectiv, Romarta de astăzi. În linia acestora din urmă, pe locul actualului supermagazin *Muzica* se afla *Pasajul Român*, loc de trecere dinspre Calea Victoriei spre strada Ştirbei sau Cîmpineanu. G. Călinescu, în monografiile *Gr. M. Alexandrescu*, E.P.L. 1962, p. 96 şi *Nicolae Filimon*, Ed. S. 1959, p. 92, confundă Pasajul Român, din prelungirea caselor Török, cu *casa Bossel*, de peste drum de Palatul Telefoanelor de astăzi.

Lucru bizar, deoarece, pe coperta cărții despre Nicolae Filimon criticul reproduce tocmai litografia care reprezintă în dealiile ei — casa Török. De aceea pentru restabilirea adevărului edilitar, dau ordinea clădirilor din cele două reproduceri : prima clădire din dreapta cu balcon închis (în litografie) este casa giuvaergiului și ceasornicarului *Resch* în care a locuit *Ulysse din Marsillac*, gazetarul Bucureștiului monden de pînă la 1877 (în fotografie, ca și astăzi, ea are două balcoane adăugate ; v. Orașul, Viața Studențească, nr. 14, 15, 16/1975). Înaintînd pe același aliniament, întîlnim fostul *hotel Hugues*, ulterior celebra cofetărie și cafenea *Riegler*, loc de întîlnire al scriitorilor de la începutul secolului XX. (Astăzi farmacie.) Și acum atenție ! În continuarea acesteia, litografia din *L'Illustration* ne-a transmis singura imagine a adevăratei înfățișări a casei părintești a lui *Ion Ghica*, locuință într-un timp și a lui *Grigore Alexandrescu*. După cum se vede ea nu se deosebea de „stilul" caselor Török și al altor case mai ridicate din București, și se pare că avea doar un singur etaj. Această casă, modificată, sau reclădită în sec. al XIX-lea, a devenit *hotelul Broft*, ulterior, *Continentalul* de astăzi. În partea stîngă a fotografiilor, și în dreapta Teatrului Național, se afla *grădina Otetelești*, pe locul căreia s-a ridicat palatul Telefoanelor. În fotografie, locul ocupat de birjele cu „muscali".

Nicolae Filimon, în promenadele sale prin patrulaterul artistic al Bucureștiului, surprins în cele două reproduceri, se oprea adesea pe trotuarul caselor Török să admire sau să observe pe Dinu Păturică ori pe Mitică Rîmătorian. Dar pe aici trecea scriitorul și spre Pasajul Român al caselor Török — acolo unde se aflau redacțiile ziarelor *Reforma*, *Românul* și *Naționalul*, ca și tipografia lui C. A. Rosetti, transferată aici din casele Bossel. Prozatorul și cronicarul teatral N. Filimon se mută în casele Török cu un an sau doi înaintea morții sale întîmplată la 1865. În 1861 — cînd încă nu era mutat pe podul Mogoșoaiei — Nicolae Filimon publică în *Revista Carpaților* a lui G. Sion nuvela *Nenorocirile unui slujnicar sau gentilomii de mahala*, în care firul principal al acțiunii se desfășoară în *casele Török* și în *Pasajul Român* (v. cap. III). Într-un alt capitol al nuvelei găsim o descriere a intrării lui *Alexandru Ioan Cuza* în București, cu trecerea alaiului domnesc prin Piața Teatrului. Această descriere coincide în bună parte cu aceeași trecere a domnitorului spre Parlament, dar pe care litografia noastră o înregistrează la 1862. O dăm totuși, în chip de legendă explicativă, și pentru a vedea că atmosfera și protocolul erau același după scurgerea a doi ani de la înscăunare : „După ce privii toate acestea cu o bucurie copilărească, mă întorsei iarăși în Piața Teatrului și luai loc pe trotuarul caselor Török. Privii de al doilea Piața Teatrului ; de astă dată însă era plină de curioși ce se îndesau întocmai ca peștii, ca să vază pe preaiubitul nostru domnitor, recomandat cu atîta căldură și patriotism de fost pe atunci ministru de Interne prin circularea sa cea plină de poezie și entuziasm.

Trecură cîteva ore fără ca magica panoramă să ia vreo schimbare esențială, dar cum se auzi vorba : principele ! principele ! poporul se puse în mișcare și dacă gendarmii nu i-ar fi temperat furia prin amenințări și cîteodată prin lovituri, desigur că cortegiul princiar ar fi cătat să-și schimbe direcțiunea sau să stea în nemișcare.

În fine careta domnitorului se arătă în mijlocul unui escadron de cavalerie ; suveranul românilor, mișcat foarte mult de entuziastica primire ce i se făcea, saluta poporul cu un zîmbet plin de bunătate, rădicînd cîteodată capul în sus, ca să mulțumească gentilelor doamne ce făceau să plouă în trăsură buchete compuse din cele mai frumoase flori și columbe albe unite prin legături de panglice roșii.

Dupe trăsura domnitorului veneau miniștrii și mai multe căpetenii militare ce se distinseseră în memorabilele zile de la 23—24 ianuarie". (N. Filimon, Opere, I, p. 328, Ediția Mircea Anghelescu și Baiculescu).

Urmînd exemplul lui G. Călinescu în materie de iconografie, credem că ambele reproduceri, ce păstrează în memoria lor grafică și fotografică imaginea casei în care a locuit Nicolae Filimon, ar putea fi reluate în ediția de *Opere* a scriitorului apărută anul trecut la o proximă reeditare a ei.

M. N. RUSU

viaţa în jurul balonului rotund

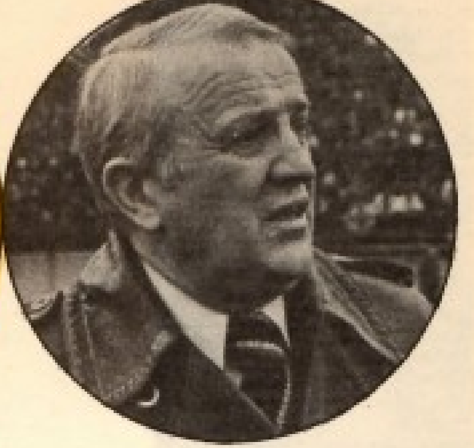

(17 lovituri... indirecte cu componenţii lotului naţional)

Între cariera de antrenor şi cronicar

CORNEL DINU

Căpitanul echipei Dinamo şi al naţionalei României

— Ce-i fotbalul, de fapt, Cornel Dinu ?

— O întrebare firească, pe care clipele de reflecţie te obligă să ţi-o pui din cînd în cînd. Şi cît de greu poţi da un răspuns corect, cuprinzător. Este, bineînţeles, un joc disputat cu reguli diferite şi care îşi are rădăcinile arborelui său genealogic în negura timpului. Un joc aprig, deoarece britanicii şi-l dispută cu furia lor celtică, creatoare, în zilele noastre de mari spectacole. Sau cel mai popular joc, antrenînd colectivităţi sociale imense şi diferite, astfel încît după ce Ajax a cîştigat Cupa Intercontinentală, pe o stradă din Amsterdam două mase de tineri s-au întrecut lovind cutii de bere, pe lungimea unei străzi făcută ad-hoc, cîmp de joc, reactualizînd modul în care s-a născut instinctul fotbalului. În zilele noastre, în mod normal a devenit un imens bussines, tocmai pentru că, condiţia vedetei care-l practică şi de care marele public are nevoie să şi-o cultive pentru a anima ceasurile de răgaz — este atît de scurt condiţionată de timp. Şi atunci normal că ritualul presupune investiţii extrem de variate. Fotbalul educă, cizelează şi creează exprimări civilizate, tocmai pentru că între peluză şi oamenii ei, sau oficialii tribunelor cu fotolii, cînd jocul începe, nu mai este nici o distanţă. Superbă această democraţie, după care omul aleargă încă de la primele pîlpîiri ale raţiunii şi pe care nu ştie cînd o va prinde. Deci : fotbalul poate fi pîinea reală a mirajului de care ai nevoie pentru a uita din cînd în cînd că ziua are 24 de ore, săptămîna 7 zile ş.a.m.d. aşteptînd, astfel, meciul ; şi el o unitate de măsură a perenităţii.

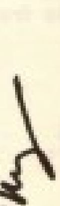

Linişte ! Răducanu învaţă !

NEÇULA RĂDUCANU

Portarul echipei Sportul studenţesc

— Ceea ce puţini poate cred, portarul echipei naţionale, după ce a absolvit o şcoală profesională şi are, deci, o meserie, a urmat şi cursurile liceului seral. Cum se împacă fotbalul cu învăţătura ?

— Totul depinde de om şi de ambiţiile lui. Eu mi-am propus să fac liceul şi iată-mă absolvent. O altă preocupare serioasă, în afară de fotbal, nu poate decît să-ţi adauge noi calităţi la personalitate. Dar nu pentru asta : un fotbalist trebuie să se gîndească şi la viitor. Logodna cu balonul rotund nu-i pentru o veşnicie...

— Care a fost cea mai grea şi dificilă confruntare a portarului Răducanu ?

— Cea cu profesoara de limba franceză !

Ce simte un portar de rezervă

SILVIU IORGULESCU

Echipa UTA — Arad

— Cum e pe banca rezervelor, în timpul meciului ?

— Cel puţin eu, trăiesc emoţii mai puternice decît dacă mă aflu în poartă. Pe banca rezervelor simţi mult mai intens orice fază, orice acţiune de joc pentru că eşti rupt de obiectul jocului. Cînd eşti pe teren te concentrezi asupra jocului.

— Ce regrete şi ce bucurii te-ar încerca la o oră de bilanţ ?

— Regret că numai la 27 de ani — acum am 30 — am făcut cunoştinţă cu fotbalul de mare performanţă, respectiv, în aprilie 1974, la Sao Paolo cînd naţionala noastră a jucat cu Brazilia ; campionii lumii ne-au învins cu 2—0 prin goluri din lovituri libere, vechea noastră meteahnă care ne-a privat de victorii decisive. Apărătorii noştri s-au întors cu spatele. Bucurii ? Că totuşi, pînă la urmă, am jucat în naţională şi sper să mai joc. Dar cea mai mare bucurie, a fiecărui fotbalist, este bucuria meciului de fiecare zi. De aceea, caut să-mi prelungesc viaţa sportivă pentru că iubesc enorm fotbalul.

Trenul spre.. naţională

TEODOR ANGHELINI

Echipa Steaua

— Te-ai gîndit, cînd ai fost chemat la Bucureşti, cu 3 ani în urmă, că în

scurt timp vei deveni titular al naționalei ?

— Nici nu m-am gîndit la națională. De fapt, cînd am început să joc fotbal, nici nu mă gîndeam că voi juca vreodată în divizia A. Asta era cînd aveam 10—11 ani. Am urmat școala profesională „Steagul roșu" și am ieșit lăcătuș-mecanic. Pe urmă m-a luat Clubul Steagul roșu și cu asta a început biografia mea de fotbalist.

— Cum crezi că se păstrează un loc în națională ?

— Culcîndu-te cel tîrziu la zece seara, antrenîndu-te minimum 2—3 ore pe zi, consumînd lapte în loc de vin, altfel spus, muncind astăzi mai mult ca ieri...

Start contra cronometru
FLORIN CHERAN
Echipa Dinamo

— Ești cel mai bun... „vitezist" al lotului național. Nu mulți știu că în sport Cheran a debutat ca atlet. Cum s-a întîmplat ?

— Da, sînt un om de 11,3, 11,2 în zilele bune pe suta de metri. În atletism nu e o mare performanță, dar în fotbal... La liceu, la Rm. Vîlcea, mi-am descoperit vocația în atletism : eram săritor de înălțime : 1,95 m la 18 ani. Opțiunea pentru fotbal — ceva mai tîrziu. Am ajuns junior la Dinamo, la... atletism. După antrenamente, jucam „miuțe". Așa mi s-a dus vestea că am îndeletnicire în jocul de fotbal. Și-am început să cred. Antrenorul Traian Ionescu, curios, a venit să mă vadă. M-a băgat în echipa Dinamo-Victoria, din Divizia B, unde era antrenor Nicușor și am jucat în primul meci ce urma...

Biografia unui apărător central
SANDU GABRIEL
Echipa Dinamo

— Cît de sinuos a fost drumul pînă la națională ?

— 11 ani la „Metalul" București, începînd cu echipa de pitici, copii, juniori și seniori. Primul antrenor — Leon Lazăr. Apoi Paul Popescu și, în sfîrșit, la Dinamo, Traian Ionescu. La 24 de ani, am 17 selecționări în națională.

— La cîte selecționări vrei să ajungi ?

— Nu mă gîndesc la cîte să ajung, ci să joc bine.

— Care-i postul cel mai frumos în națională ?

— Ceea ce joc eu, postul de fundaș central. Nu vă închipuiți ce satisfacții ai cînd golul pare iminent și tu salvezi situația. Portarul nu se poate răbda să nu-ți mulțumească într-un fel... Dar primul căruia trebuie să-i mulțumești ești tu însuți...

Șutul care nu iartă
ȘTEFAN SAMEȘ
Echipa Steaua

— Se spune că ai cel mai puternic șut : este adevărat ?

— Da. S-a încercat măsurarea vitezei balonului expediat de mine. Regretul meu e că într-un meci nu prea ai ocazia să-ți potrivești mingea și să-ți iei elanul necesar, ca să faci inutilă intervenția oricărui portar.

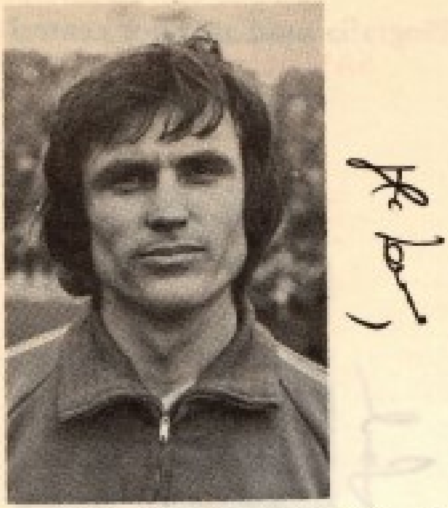

— Care au mai mulți sorți de izbîndă : loviturile puternice sau cele tehnice ?

— Evident, cele din urmă ! Știu că am de îndreptat, în acest sens, unele carențe, care țin în primul rînd de precizia execuției.

Un destin curios

IULIU HAJNAL

Echipa A.S.A. Tg. Mureș

— Cum îți explici ritmul întrerupt al prezențelor în națională ?

— Am debutat în 1972 în meciul cu italienii la București : 3—3 de la 2—3 ! Cu prezența mea în națională e ceva curios. Am fost mai mult rezervă. Poate că antrenorii au ezitat, uneori să-mi încredințeze locul în națională și pentru faptul că în echipa mea de club jucam pe un post, iar în reprezentativă era nevoie să joc în apărare...

— Ce consacră un jucător ?

— Ca în orice domeniu, rezultatele muncii : și ca să ai rezultate bune trebuie să muncești mult, să fii consecvent, să fii pasionat. Fotbalul cere o pasiune și o dăruire totală, altfel nu te realizezi, nu te consacri. Simt o mare plăcere cînd joc fotbal. Dealtfel aș putea să joc — și am jucat — pe orice post, cu excepția celui de portar...

De aceea, în echipa lui, Hajnal aleargă pe tot terenul lăsînd impresia că zburdă ca mieii...

Un debut memorabil

ION DUMITRU

Căpitanul echipei Steaua

— Care este evoluția de la jucătorul considerat, cîndva, dur, la jucătorul tehnic, de concepție ?

— Nu-i adevărat că sînt sau am fost un jucător dur. Am fost, la început, un jucător care surprindea în fotbalul nostru, deoarece mă angajam în dueluri pentru deposedare. Așa că cei care susțin asta interpretează greșit dorința de afirmare, angajarea bărbătească în lupta pentru balon, așa cum se cere în fotbal, în fotbalul așa-zis modern, dacă vrei să cîștigi. O tehnică bună aveam și înainte. Nu aveam personalitate. Aceasta s-a cîștigat cu timpul și, normal, după repetarea și perfecționarea mijloacelor de exprimare.

— Ce amintiri păstrezi de la debutul în națională ?

— A fost un meci mare, cu Anglia, campioana mondială, la Guadalajara. Şi aveam în faţă pe Bobby Charlton, pe tizul său, Bobby Moore, pe celelalte mari vedete ale fotbalului insular, jucat atunci cu patru mijlocaşi. Deci nu mi-a fost uşor, simţind foarte des răsuflarea celor două extreme, Ball şi Peters. Ce-şi poate dori mai mult un jucător la vîrsta de 20 de ani? Dacă regret ceva e că n-am făcut atunci meci nul cu campionii lumii...

— Aspiraţii?

— Să joc în etapele superioare ale C.M., J.O. şi în Cupa Europei. Să particip la o nouă consacrare a fotbalului românesc în arena internaţională.

Un fotbalist în halat alb

LADISLAU BÖLÖNI

A.S.A. Tg. Mureş

— Puţini ştiu că proaspătul mijlocaş al naţionalei va deveni medic şi că este un student foarte bun. Ce aduci în fotbal, din viitoarea profesiune?

— Chiar dacă medicina nu are prea multe lucruri comune cu fotbalul, disciplina, corectitudinea, grija pentru omul de lîngă tine — fie el partener de întrecere — caracteristice profesiunii, se transmit şi pe terenul de fotbal. Privirea de ansamblu, bunul simţ, comportamentul civilizat sînt şi atribute ale fotbalului.

— Totuşi, între cele două, care e pasiunea cea mai mare?

— Fotbalul aparţine inimii, deci sentimental vorbind, e prima mea iubire; medicina aparţine raţiunii, care, cum se ştie, trebuie, în multe împrejurări ale vieţii, să învingă...

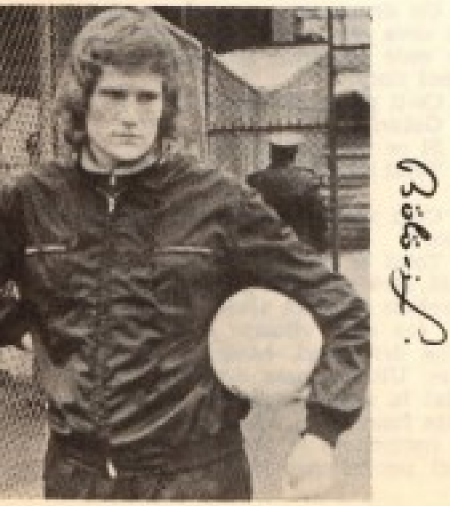

Mai bine mai tîrziu, decît niciodată

GHEORGHE MULŢESCU

Echipa Jiul — Petroşani

— Cum se simte un fotbalist din provincie în echipa naţională?

— Trebuie să vă spun că eu am crescut în ambianţa vechiului „C.C.A." dominat de marea personalitate a „profesorului" Constantin. Debutul l-am făcut în naţionala de tineret. Aşa că m-am aclimatizat repede. La asta a contribuit şi spiritul de colegialitate: am simţit că sînt primit şi că am un loc în echipă.

— Debutul în echipa reprezentativă

a fost, totuşi, cam întîrziat, se pare la 24 ani...

— Poate nici jocul şi nici forma sportivă n-au fost grozave în meciurile cheie de care depindea selecţionarea mea. Jiul a fost o echipă bună pînă în ultimii ani. Dar în perioada aceea nu se simţea nevoia unui jucător pe profilul meu în naţională. Acest post îl ocupa, pe merit, Dobrin. Aşa că a trebuit să înfrunt nişte valori... Oricum, mai bine mai tîrziu decît niciodată...

Un gol care consacră un jucător

ZOLTAN CRIŞAN

Echipa Universitatea Craiova

— De ce depinde viitorul lui Crişan în naţională?

— De felul cum joc, cum mă comport pe teren şi în afara lui.

— Ai marcat un gol la Madrid şi altul la Glasgow după care toată

lumea a strigat: „în sfîrșit, avem extrema care ne trebuie".

— Vreau să nu rămînă piese de muzeu cele două goluri decisive și să mai vină și altele la fel de hotărîtoare pentru fotbalul nostru.

Jucătorul care uită de ce... joacă
MARCEL RĂDUCANU
Echipa Steaua

— După dribling care este cea mai mare pasiune?

— Să dau gol! Dar de multe ori uit acest lucru și cînd mi-amintesc, balonul refuză să intre, ori a ajuns la adversar. Uneori se-ntîmplă să ieșim împreună din teren...

— Ai fost proaspăt promovat în echipa națională: cum e în „înalta societate"?

— A fost un vis, și după ce s-a împlinit emoția și teama mă mai stăpînesc încă. Sigur, este un ideal al ori-

cărui jucător de fotbal. Nu e ușor să intri în națională, dar e foarte greu să te menții. E o „academie" care vreau să arăt că mă maturizează și pe mine...

De la jocul individual, la jocul colectiv
ANGHEL IORDĂNESCU
Echipa Steaua

— Care-i drumul de la jocul pentru tine, la jocul pentru echipă?

— Un drum pe care eu l-am descoperit ceva mai tîrziu. Cine mă urmărește vede că m-am schimbat mult în ultimul timp.

— Ce-ți place din fotbal?

— Golurile.

— Și ce faci pentru ele?

— Totul! Încerc. Nu știu dacă reușesc.

— Cum vezi un atac foarte incisiv și eficace?

— Totul se rezumă la pase dintr-o bucată, fără prelucrări și potriviri. Însă, nu trebuie uitat că arma clasică, și de fapt, cea mai eficace a atacantului, rămîne driblingul, hotărîtor în careul advers. Ultima, pasa decisivă, să fie trimisă în spatele apărării adverse, nu în fața fundașilor. Apoi trebuie ca fiecare component al atacului să nu uite scopul pentru care joacă — golul!

Gheata făcută din aur de... pisică

DUDU GEORGESCU

Echipa Dinamo

— După primirea trofeului atît de invidiat, s-a resimţit un declin...

— „Gheata de aur" nu mi-a luat minţile. Am avut eu o perioadă mai proastă. Dacă n-am mai marcat multe goluri s-a crezut că eu nu mai dau randamentul necesar. Dincolo de rolul meu de realizator trebuie să fiu şi un coechipier pe care să se conteze. Aici nu-mi merg mie bine lucrurile. Eu nu-s un Gerd Müller care este numai om de gol. Dar timpul le rezolvă pe toate, sînt încă tînăr, mă voi strădui să devin un jucător complet... Dilema de a fi marcator, ori om de construcţie mă stăpîneşte încă...

Golul e meseria mea

VIOREL NĂSTASE

Echipa Steaua

— La începutul carierei ţi s-a prevăzut că vei deveni un mare puncteur. Pe parcurs...

— Am dezminţit, întrucîtva, bunele impresii de început. Sînt fluctuaţii de formă.

— Îţi place să marchezi ?

— De aceea nu-mi place să joc extremă, ci vîrf de atac, ca să fiu mereu acolo unde se hotărăşte totul. Cînd într-un meci n-am marcat gol, e ca şi cînd n-aş fi jucat. Golul e meseria mea. Visul meu şi marele regret este că n-am ajuns încă golgeter. Va fi, oare, prea tîrziu ? Apoi, regret că n-am apucat să mă consacru în naţională. Desigur, în primul rînd datorită mie ; au fost momente pe care le-am pierdut, alteori n-am avut şansa să marc goluri într-un meci internaţional ca să elimin dubiile...

Şi la Videle se nasc fotbalişti

CONSTANTIN ZAMFIR

Echipa Steaua

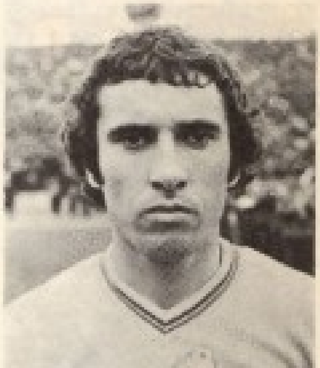

— Evoluţia lui Zamfir a impresionat pe mulţi. Petrolul Videle, Petrolul Ploieşti, Steaua, echipa naţională...

— Este adevărat că am urcat repede pînă-n vîrful piramidei. Mai puţin de crezut e faptul că joc fotbal de performanţă — am 25 de ani — numai din 1972, cînd am început la Videle...

— Ce trebuie să aibă o extremă valoroasă ?

— Viteză, dribling, orientare bună în teren. Şi dacă mai ştie şi are şansă să marce goluri, e o extremă de clasă internaţională. Era să uit : în fotbal, pentru a reuşi, ai nevoie şi de noroc !

VASILE CĂBULEA

Din fototeca Asociației Scriitorilor din București

1. Laurențiu Fulga, primvicepreședintele Uniunii Scriitorilor, are un hobby, care se numește Dick.
2. Traian Iancu citindu-și una dintre baladele sale.
3. Dan Mutașcu după ce-a luat trei premii consecutive se odihnește copleșit de emoții.
4. Alexandru Ivasiuc poartă barbă doar în sezonul estival.
5. Mihai Beniuc mereu tînăr, mereu prezent, oferă cititorilor un zîmbet.
6. Un director de editură neobosit, Valeriu Râpeanu, alături de directorul Centralei cărții, Constantin Panciu, inaugurînd Zilele editurii Eminescu.
7. Radu Boureanu, aflat la mare, refuză să pozeze unui reporter insistent. Dar... cînd doi se ceartă, al treilea declanșează !

– MAMĂ, SOARELE ARE JUCĂRII?

Ioana s-a născut la 29 iunie 1971. Gînguritul, chiotele, descoperirea limbajului articulat îi sînt conservate pe cîteva benzi magnetice a căror audiție o amuză astăzi peste poate. Vorbele, sintagmele, propozițiile, construcțiile sintactice și creațiile lexicale, „perlele" și locuțiunile, metaforele și poemele involuntare — recoltă a ultimilor doi ani și jumătate — toate „exprimările" ce mi s-au părut remarcabile și din punct de vedere filologic au fost însemnate într-un caiet din care citez „mostre" recente garantînd rigoarea transcrierii și exactitatea formulării.

N. B. Din punct de vedere fonologic, Ioana este peltică.

Ileana VULPESCU

„Perle", metafore, poeme involuntare

• *Bună-ziua, mare, vino la mine!* • *Tata e bun. Bărbații sînt mai răi: tata e Barbozina.* • *— Poftim, soare, poftim, soare! I-am dat puțin sifon · soarele e-un nesimțit! — De ce? — A plecat.* • *(După ce-a fost spălată pe cap): — Mamă, am făcut pe pernă două ude mai mari și două udățele mai mici.* • *— Mamă, părul tău e urît: e negru. — Cînd eram mai mică, aveam și eu părul blond, ca tine: pe urmă, s-a-nchis. — Unde e butonul lui? — Al cui? — Al părului. De unde se-nchide el?* • *— Vreau și eu o balerină. — Dar știi ce-i o balerină? — O umbrelă.* • *Am să iau cuțitul și-am să tai vîntul să nu mai sufle!* • *— Vîntule, am să te bat în cap, să te-nvăț eu minte!* • *S-a veștejit laptele-n pungă.* • *— Știi, Ioana, ce e cenușa? — Știu. Cînd vine noaptea e o cenușă.* • *(Informîndu-se despre mare): — Cine i-a pus valurile?* • *(Tot despre mare): Așa e vorba ei! Dar mama ei și tatăl ei ce spun?* • *Am bătut-o azi pe ceață de-am omorît-o. I-am spus: „Scîrbă de ceață, ce ești!".* • *— Ce-ai văzut, Ioana, la televizor? — O comedie. — Ce fel de comedie? — Albastră. O comedie de franțuzește.* • *— Mamă, Făt-Frumos cînd era mic avea și el pat cu plasă și bea și el lapte cu cicoare?* • *Eu sînt copil de pe drumuri! — Să văd ce fac rimele alea. — Ioana, tu știi ce-i o rimă? — Da, o pasăre, un albuș.* • *— Te-a lătrat cățelul. — Nu m-a lătrat. Făcea conversație.* • *— Ce vezi, Ioana, pe cer? — O lumină. — Nu o lumină. — O stea. — E luna. — Și alea sînt niște luni mai mici?* • *— (Despre un șarpe): — Ioana, ce animal e ăsta? — Un furtun.* • *(Mamei și tatei, care plecau la o nuntă): — Vă rog să-mi aduceți și mie o bucățică de nuntă!* • *Să iau și eu o carte ca să fiu elegantă!* • *— Au plecat rîndunelele, Ioana... — Și-au venit cîrtițele. — Tu știi ce-i o cîrtiță? — Care zboară și face cîr-cîr!* • *(Uitîndu-se la niște fotografii care-o reprezintă): Sînt multe Ioane Vulpescu!* • *Compotul e bărbat.* • *Gustos înseamnă acru.* • *(Despre o păpușă): Aici e vocița ei: are voce mecanică* • *Se șmecherează lumea...* • *— Mamă, de ce umblă doamnele-n pantofi? — Dar cum să umble? — Așa, în păr, în ochi...* • *(Unui bătrîn în baston): — Aveți bubă?* • *Sînt și eu o ființă!* • *(Despre o floare): Se-ndoaie, se concentrează și se rupe.* • *Săracii vițel, cum le dă jos carnea ca să le-o mănînce!* • *Am crezut c-a venit toată primăvara!* • *Am s-aduc eu o floare, ca să țină frumusețe!* • *— Mamă, cînd tună, norii se-mprietenesc?* • *— La mulți ani, Cătălin, e ziua mea!*

• *— Ioana, au să vină golanii să te ia! — De nevastă?* • *— Ioana, uite luna nouă! — O lună spartă. De unde se stinge ea?* • *— Doamnă Vulpescu, dați-mi o sută șaptezeci de milioane ca să plătesc mașina. — De unde să am eu atîția bani? — Atunci, dă-mi trei lei!* • *— Mamă, amîndoi sînt tații ei?* • *— Cum te sui, Ioana, acolo, cu picioarele? Ce-i în capul tău? — Păr. — Dar creier nu e? — E și greu.* • *— Tată, hai să bem fîntîna arteziană.* • *— Mamaie, zilele am să ți le mănînc!* • *— Ioana, nu e voie să pupi cățelul, că are microbi! — Cățeii mici n-au gheare, nici microbi!* • Good by! — *Știi ce-nseamnă „good by"? — Good by de bună-seara.* • *— Ghetele astea mă sufocă la picioare!* • *(Privind o fotografie care-o reprezenta): — Cine-i persoana asta mică?*

IOANA VULPESCU (5 ani)

LUMEA COPIILOR

Cîntecul de adormit păpușa

Dormi, păpușa mea cea mică
Cuibărită pe saltea,
Somnul — neagră rîndunică
Va veni pe fruntea ta.

Am să-ți spun ca altădată
O poveste cu păpuși.
Cînd în noaptea înstelată
Umblă somnul pe la uși.

Dormi, păpușa mea cea mică,
Cuibărită pe saltea,
Somnul — neagră rîndunică
S-a mutat pe fruntea mea.

Un cățel

Azi am fost la grădiniță
Eu cu vărul meu Gheorghiță,
Ne-am jucat și am cîntat
Și-un cățel am desenat :
Un cățel, cu ochi, cu bot
Și cu coada de un cot.
Parcă-i viu, așa arată ;
Doar atîta — că nu latră.

Desenăm

Două puncte și un cerc
Și o linie să-ncerc,
Capu-i gata, cam atît...
Am să-i fac păpușii gît,
O rochiță dintr-o frunză,
O petală-n loc de bluză,
Și-n picioare îi voi pune
Două jumătăți de-alune.

— Gata e păpușa... ?
— Gata... !
— Tiii... ! Ce mare este fata !

DAN DORIAN

LUMEA COPIILOR

OSPĂŢUL CIMILITURILOR

Acul,
săracul
ce sparge cu capul
de cum i se voia
trage cu partea
de dinapoia.

— *Corabia*
e un fel de gîscă şi ea :
îşi duce burta pe apă, uşure
şi fulgii-i are-n pădure.

— Ce e *ferăstrăul*
ai fi ghicit ?
E şarpele potcovit.

Apa
şi gheaţa
bagă de seamă
de le cunoaşte:
mama o naşte pe fata,
isteaţa,
iar fata o naşte
pe mamă.

Da' *ariciul ?*
El mătură priciul
şi tîrîie saci
încărcaţi cu araci.

— Stai să-ţi spui
ce e cu domnul *cui :*
cînd îşi vîră-n iarnă botul
rămîne-n toamnă cu totul.

Uite un desemn
al casei mele ;
o cloşcă de lemn
şi cu pui de piele.

Cine să-i depene
cocoşului,
penele ţepene ?
El — la trup pepene
şi la cap pieptene.

— Şi bietele *foarfece*
sînt raţe, deoarece
se surpă malul pe unde
ciocurile vin să-şi preumble.
(Dar ce-ar fi dacă
am face *foarfeca,* vacă ?
Cum o poţi cunoaşte ?
Pînă nu-i bagi degetele-n ochi,
nu paşte...)

GHEORGHE TOMOZEI

JOCUL DUMNEAVOASTRĂ PREFERAT

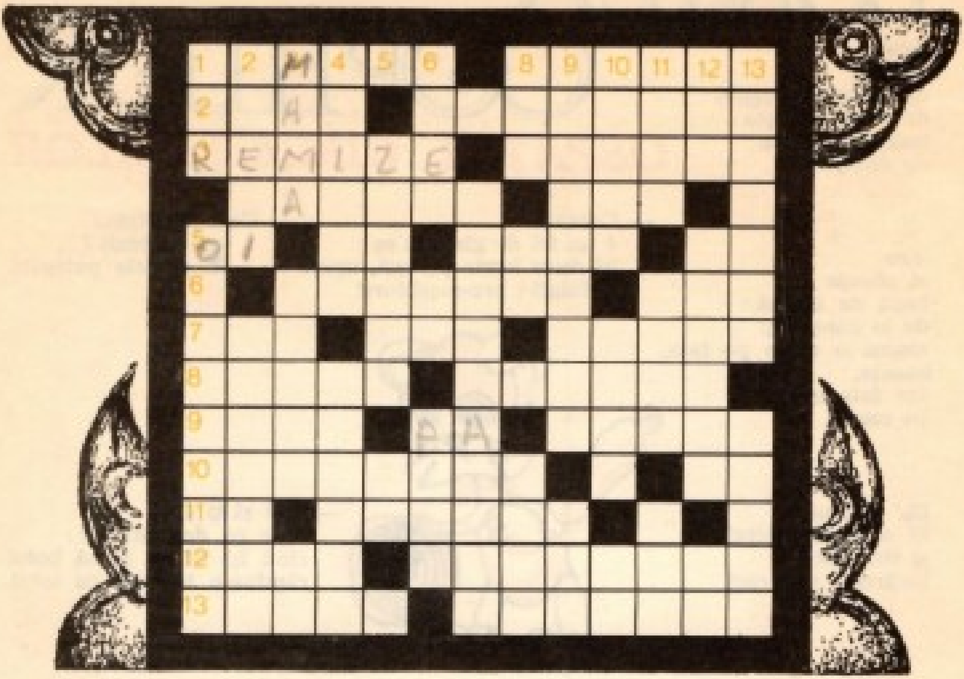

ORIZONTAL: 1) Joc fără cuvinte... — ...joc cu cuvinte! 2) Joc popular românesc — Tovarăș la o partidă de vînătoare. 3) Egalitate la jocul de șah (pl.) — Dispărut... într-un joc al „piticilor". 4) Iute, iute (mold.) — Alt joc cu cuvinte. 5) Primele oițe — Pe îndelete — Idee! Ce-i al tău, e al tău. 6) Un pas... andante — Jucător de bază într-o echipă. 7) O duminică a jocurilor în mai multe campionate sportive — Insulă în Micronezia — Foaie de arbitraj sau... jucat pe scenă! 8) Artist sau sportiv... în timpul său liber — În stînga și dreapta vechiului centru înaintaș (sing.). 9) Scrise pentru a fi jucate... pe tabla de șah! — La revedere — Trase pe roată. 10) Cale! — Un joc... de calitate superioară. 11) Prins în vîltoarea unor piruete — Făcut de oaie! 12) Scoasă din joc la Perinița — Dă o bună dispoziție. 13) Conducători de joc — A scăpa... din joacă.

VERTICAL: 1) Înscriere în joc — Stă mereu în spatele porții! 2) Trei în centru la fileu! — Înfrîngere în limbaj de chibiț — Careul din teren. 3) Își iubește copiii. — Cadre de bază la... caiac-canoe! — Baba... la jocul copiilor (masc.). 4) A antrena — Greșeală la baschet sau handbal în 7 — A fluiera. 5) Oglinzi statistice ale întrecerilor — Monedă în Siam. 6) Partenere pentru ei — Echipament rustic (pl.) — Gustul înfrîngerii. 7) Joacă după voia altora. 8) Slănină (trans.) — Unu și una! — Autor antic de comedii. 9) Apărători de netrecut (fig.) — Icui! 10) O dublă mutare la șah (mică sau mare!) — Ca un clown. 11) Viță sălbatică (băn.) — Ocazie pierdută (masc.) — Lei! 12) A juca... — ... de unul singur. 13) Driblat, i s-a jucat o farsă. — Joc eminamente sportiv

DICȚIONAR: EAP, ATT, ALIN, SLAN, ATTA, AGUR.

Ansamblînd corect textul, veți obține o maximă de Voltaire.

LA PESCUIT

ORIZONTAL: 1) O pasiune pescărească... la domiciliul amatorilor — Prilejuiește frecvente trimiteri metaforice la... cutiile cu sardele (abr). 2) Momeli speciale înaripate — Se lasă la fundul apei !. 3) Gîrlă de chefali — Sfoară pescărească de dimensiuni apreciabile !. 4) Un marinar de baltă ! — Monedă romană. 5) Sînt — Fire întinse peste măsură — Cura !. 6) Monument al naturii de la vărsarea Dunării, un adevărat rai al vînătorilor și pescarilor (bineînțeles, ținînd cont de sezon (!) — Petrecerea din... baltă!. 7) Hebe! — Prinde! — Interjecție la tir. 8) Balenele cît... munții de zăpadă — Alt nume pentru cel mai întins complex lagunar din țară, lacul Razelm. 9) Început simbolic — Înfulecați în stilul unei știuci. 10) Pești răpitori de apă dulce ! — Polul plus. 11) Cît ai zice... pește ! — Cap de rechin !

VERTICAL : 1) Pești mici care servesc mai mult ca nadă — Antisubmarin. 2) Pește de baltă din familia crapilor — Pretexte ideale pentru amatorii de partide de pescuit. 3) Fluierat — Mamifer marin care se mai numește și porc-de-mare. 4) Un fel de „ac dublu" aruncat în apă, dar nu pentru a prinde pește (pl.) — Un fapt vizavi de apă ! 5) Carei ! — Lună de vară propice pescuitului de cu zori — O jumătate de cegă ! 6) Piața cea mică ! — Fluviu din Europa centrală. 7) Accesoriul definitoriu într-un peisaj cu pescari — Rea ! 8) Poliție turcească (od.) — Cunoscută actriță grecoaică. 9) Plin de nămol — Amenajare specială în vederea înmulțirii peștelui dintr-o crescătorie. 10) Un pește cunoscut de la... telefon — Conservă ! (atenție, e „altă mîncare de pește" decît ceea ce credeți dv. !) 11) Cable — Pești marini care aduc a fuse orizontale !

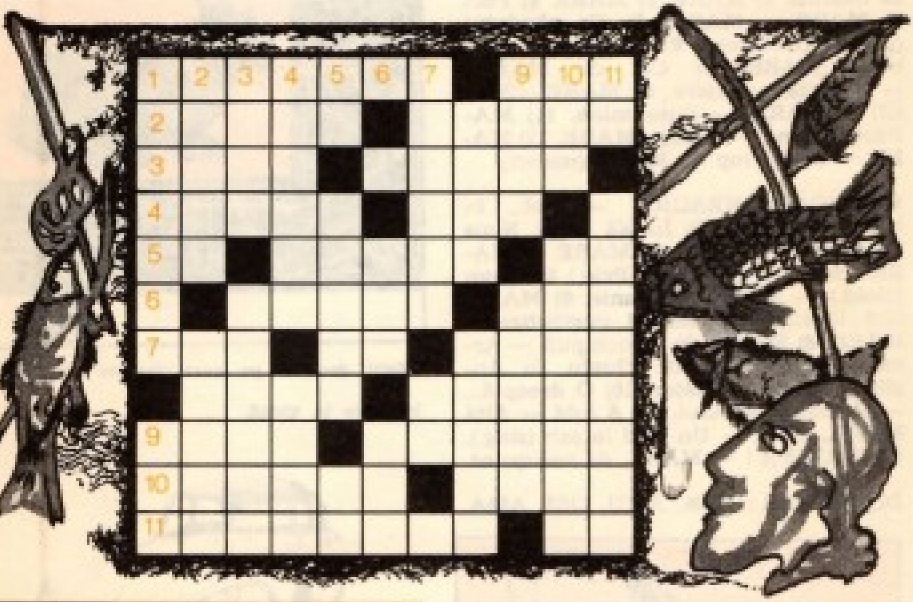

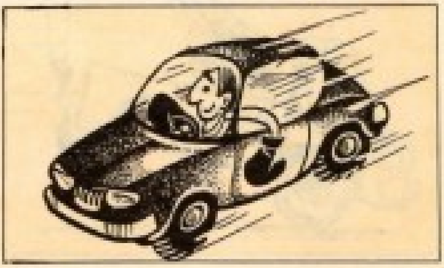

MAREA

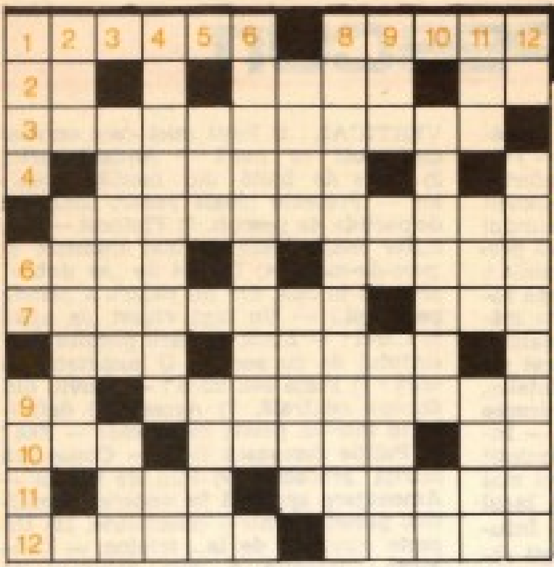

ORIZONTAL: 1) MARE — MARE și mult. 2) ÎN MARE... pe sărite! — MARE— Pe jumătate MARE! 3) MARE de neatins. 4) MARE. 5) MARE. 6) Port la MARE — MARE. 7) Ca pămîntul (pl.) — Document. 8) Crustaceu — Un butoi MARE. 9) Cal de MARE! — Aceasta — Răpire. 10) MARE — MARE la MARE. — Pune mîna. 11) MAREA în fond — În fuga MARE. 12) MARE — Ca un lup de MARE (uneori).

VERTICAL: NEAGRĂ — Gol... în slip! — MARE. 2) Insulă lîngă Noua Caledonie — MARE. 3) MARE — MARE... mică. 4) MARE — Pele! 5) Acum (mold.) — MAREA Britanie. 6) MARE, fără limită. 7) Reuniuni pugilistice — MARE. 8) MARE, de neînchipuit — Armă sportivă. 9) Mic fluviu în Anglia — Către! Arzător. 10) O dreaptă... — Numărul cercului. 11) A iubi — Altă MARE... mică — Un rînd la șah (sing.). 12) MARINA! — MARE, de necuprins.

DICȚIONAR: UEN, AMU, OEI, AMA.

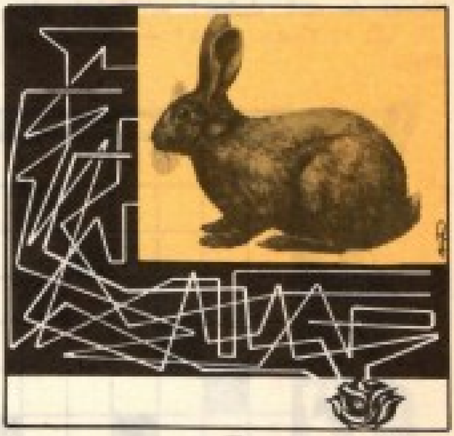

Găsiți drumul pe care trebuie să ajungă iepurele la varză.

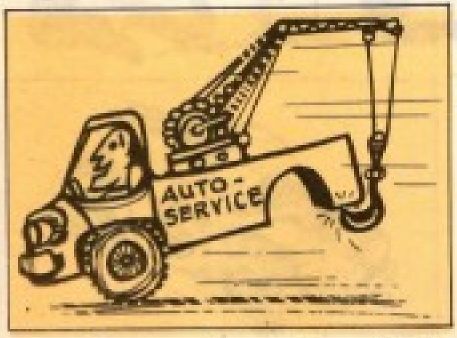

Priviți cu atenție și descoperiți urma lăsată de anvelopa automobilului.

Tiparul executat sub cda. nr. 60180 la Combinatul Poligrafic „CASA SCÎNTEII"

ÎNTREPRINDEREA DE PRODUSE COSMETICE

„MIRAJ“

Vă oferă produsele de parfumerie fină: «EVA»

- Apa de colonie «Eva Sublim»
- Apa de colonie și parfumul «EVA PERFECT»
- Apa de colonie «EVA INTIM»
- Apa de colonie și parfumul «EVA 1002»
- Apa de colonie «EVA 1001»

Toate produsele sînt ambalate în flacoane elegante, cu bușoane din lemn pirogravat, care conferă originalitate prezentării.

Mai produce:

PELL AMAR — Loțiune hidratantă
PELL AMAR — Emulsie hidratantă
PELL AMAR — Crema emolientă de noapte
PELL AMAR — Crema hidratantă de zi

ICEPRONAV
GALAȚI

M.I.C.M.G.-C.I.N.

INSTITUTUL DE CERCETARE
ȘI PROIECTARE PENTRU
CONSTRUCȚII NAVALE
GALAȚI

Str. 13 Iunie nr. 19 A — Telefon centrală 1 81 00; Telex 051.256R

PROFILUL DE FABRICAȚIE

- Nave maritime de 7 500—55 000 TDW pentru transportat mărfuri în vrac
- Nave maritime de 1 100—15 000 TDW pentru transportat mărfuri generale
- Nave maritime containerizate de 2 000—8 500 TDW
- Nave fluviale pînă la 7 000 tone pentru transportat mărfuri
- Remorchere fluviale, nave tehnice (dragi refulant-absorbante, dragi cu cute etc.)
- Nave fluviale de pasageri
- Mecanisme și instalații de punte: vinciuri de ancoră, vinciuri de încărcare, capace mac gregor etc.
- Echipament electronic naval
- Reparații nave maritime și fluviale

UNIUNEA JUDEȚEANĂ A COOPERATIVELOR MEȘTEȘUGĂREȘTI TULCEA execută:

- REPARAȚII LA DOMICILIU
- REPARAȚII OBIECTE ELECTROCASNICE
- REPARAȚII MAȘINI DE SCRIS ȘI CALCULAT
- REPARAȚII RADIO, TELEVIZOARE, MAGNETOFOANE.

Adresați-vă cu încredere unităților noastre care vă asigură un serviciu prompt și ireproșabil.

UNIUNEA JUDEȚEANĂ A COOPERATIVELOR MEȘTEȘUGĂREȘTI TULCEA

oferă prin unitățile sale din municipiul TULCEA, orașul MĂCIN, orașul BABADAG, orașul ISACCEA produse variate: confecții, textile, covoare, mobilă, obiecte de artizanat.

PRODUSE
DE CALITATE
SUPERIOARĂ,
LINIE
ELEGANTĂ,
ÎN PAS
CU ULTIMA
MODĂ

Vă oferă:

ÎNTREPRINDEREA DE CONFECȚII

„Tricodava"

BUCUREȘTI

- SORTIMENTE DIVERSE FĂCUTE PENTRU TOATE VÎRSTELE, PENTRU TOATE GUSTURILE;
- CULORI PURTABILE DIN FIBRE INDIGENE DE CALITATE SUPERIOARĂ

ÎNTREPRINDEREA DE CONFECȚII

„Tricodava“

BUCUREȘTI

oferă cumpărătorilor

- PULOVĂRE
- PANTALONI
- JACHETE
- ROCHII

Vreți să fiți eleganți, pentru orice ocazii, cumpărați produsele de calitate superioară oferite de întreprinderea TRICODAVA.

Garanția eleganței – produsele „TRICODAVA“

PENTRU
CONCEDIUL
DV.,
UN
SFAT
UTIL:
ECONOMISITI
LA
cec

CU
UN
LIBRET
DE
ECONOMII
O EXCURSIE
IN STRAINATATE!

În luna decembrie va apare

ALMANAHUL LITERAR
1977

editat de Asociația Scriitorilor din București

din sumar:

— **Antologie de literatură română contemporană**
— **Fapte și imagini din Războiul de Independență**
— **Interviuri, declarații, documente și scrisori inedite**
— **Vă place Brahms ? — anchetă despre penetrația muzicii „folk"**
— **Clasici ai literaturii române în texte inedite**
— **Traduceri din literatura universală contemporană**
— **„Lupta împotriva cancerului" — masă rotundă cu participarea unor reputați oameni de știință**
— **Umor, sport, caricaturi, curiozități**

Cele mai de seamă condeie ale literaturii române contemporane vor fi prezente cu pagini inedite.

Un cadou plăcut, un prieten devotat, o microenciclopedie literară cu un prestigiu confirmat de cele mai exigente gusturi : ALMANAHUL LITERAR — 1977 !

din sumar:

Elogiul îndepărtatelor vetre, Eminescu și Independența Națională, Laurențiu Fulga: Pedeapsa, Poezii de Nina Cassian, Nichita Stănescu, Grigore Hagiu, Radu Cârneci și alții, Fănuș Neagu: din Cartea cu prieteni, Gheorghe Pituț: Din lumea pădurii, Mircea Micu: Amintiri cu scriitori, Ion Bănuță: Trei crai de Curte Nouă, Jorge Luis Borges: Hakim din Merv, boiangiul cu obrăzar, fragment din Istoria universală a infamiei, Isaac Asimov: Una bună, povestire științifico-fantastică, Isaac Babel: Judecata, Microantologie de proză polițistă, Documente inedite de istorie literară, Din presa vremii, Din fototeca Asociației Scriitorilor din București, Viața în jurul balonului rotund — microinterviuri cu jucătorii echipei naționale de fotbal, autografele și fotografiile acestora, Ion Țiriac — un interviu în exclusivitate, Recorduri neobișnuite, Curiozități tehnico-științifice, Umor, Glume, Caricaturi, Jocuri, Cuvinte încrucișate.

Asociația Scriitorilor din București

Lei 15